

ISTORIA ȚEREI ROMĂNEȘCI

DE

FRATHI TUNUSLI.

TRADUSĂ

DE

GEORGE SION.

BUCUREȘCI.

TYPOGRAPHIA NAȚIONALĂ A LUI ȘTEFAN BASSIDREȘCU.

1863.

MEMORANDUM

DATE: 10/10/54

TO: SAC, NEW YORK

FROM: SAC, PHOENIX

SUBJECT: [Illegible]

✓

[Illegible]

ISTORIA

POLITICĂ ȘI GEOGRAFICĂ

A ȚEREI ROMANESCI

DE LA

CEA MĂI VECHE A SA INTENEERE

PĂNĂ LA ANULŪ 1774,

DATĂ MĂI ANTAIŪ LA LUMINA IN LIMBA GRECĂSCA LA ANUL 1806,

DE

FRĂȚIU TUNUSLI,

M. 1806

TRADUSĂ

DE

GEORGE SION.

BUCURESCI.

TYPOGRAPHIA NAȚIONALĂ ALŪI STEPHAN RASSIDESCU.

1863.

.

PREFAȚĂ.

Acastă carte este cunoscută sub numele de *istoria lui Tunusli*. Cu toate aceste, după cum se vede în frontispiciul edițiunei grecesci, tipărită pentru prima oară în Viena la anul 1806, frații Tunuslii au fost numai editori: ei adevăca au pus numai cheltuielile necesare și stăruința ca să se tipărească cartea acăsta.

Cine au fost acești frați Tunuslii? De unde au fost, și unde au trăit ei? Nu avem nici o notiție despre biografia sa și origina lor. Ei au fost atât de modesti, în cât nici numele lor proprie n'au voit să le lase posterității.

Dar dacă admitem că frații Tunuslii au fost numai editori, se nasce îndată întrebarea: Cine este autorul primitiv al acestei cărți? Originalul, nici în frontispiciul, nici în testul său, nu indică numele lui. Nici o revelațiune contemporană sa și mai modernă nu s'a făcută asupra originii celui ce a scris cartea acăsta.

Întrebarea acăsta am pus-o înaintea mai multor amici cari s'au ocupat mai serios cu istoria noastră, și

toți au conchisă a face mai multă ipoteze. Eruditul nostru istoric, D. B. P. Hâjdău, mi-a dat o notiță importantă, pe care, în interesul acestei întrebări, o inseresă aici.

„Frații Tunusli (dice D. Hâjdău) citează, între fân-
 „tănele lor principale, *istoria manuscriptă a țerei Ro-*
 „*mănescă de Stolnicul Constantin Cantacuzino*. Eă
 „crede că partea istorică, forte restrinsă a acestei cărți,
 „este basată mai totă pe scrierea lui Cantacuzino. Ma-
 „nuscriptul lui Cantacuzino se pare acuma a fi perdut;
 „însă ne putem forma despre el o idee destul de
 „chiară după extractele lui Raicewicz, publicate în En-
 „gel. Raicewicz scrisă în anul 1781: *Breviario chro-*
 „*nologico dell'i Principi di Valachia*. Dedicând opera
 „acesta lui Alesandru Vodă Ispilante, el dice că n'a a-
 „vută alte sorginti „*fuori di un monoscritto della fa-*
 „*milia Cantacuzena*.” Când Engel scriea istoria Vala-
 „chiei, Raicewicz avu complăcința a 'i comunica Brevi-
 „ariul seă, din care istoricul german s'a grăbită a
 „estrange noțiunile ce n'ar fi putută căpăta de aiurea.
 „Alăturând extractele lui Engel, (tom 1, pag. 216, 217,
 „218, 220 scl.) cu pasagiurile corespunzătoare din car-
 „tea Tunusliilor, ne încredințăm: 1. că Raicewicz și
 „Tunusli au avută în vedere același manuscript Cantacuzinian; 2. că Tunusli nu face de câtă copiază, ba
 „âncă în prescurtare, pe Stolnicul Constantin.”

După acastă notă se vede că D. Hâjdău presupune ca autor primitiv al acestei cărți pe însuși frații Tunusli. Eă însă mă îndoiesc, pentru că, dacă ar fi fostă așa, n'ar fi avută pentru ce să se dică că frații Tunusli au fostă numai editori, ci s'ar fi șisă că, ei au

fostu totu o dată și autori. Pentru aceea dar, fiăm permisiu a face și eu ipotezele mele.

Pentru mai multe cuvinte imi vine a presupune ca opera acesta dintru inceputu a fostu compusa in limba romăna, și tradusa in limba grecă, (pote de frații Tunuslii sau alții, puținu ne pasa) Acestă presupunere o iutemeezu chiar pe testulu operel. Daca ea ar fi fostu scrissă dintru inceputu de unu grecu, ar fi avut o limbă mai pură, și nu atât de tare țesută cu cuvinte romăne, cu expresiuni și cu frași care se asemăna atât de multu cu acele ale vechiloru nostri croniciari. Dar pote să dică cineva că cu acesta nu se probază nimic, fiindu că pe la jumătatea secolulu diu urmă elenismulu era cădutu in barbariă, și nimeni, nici chiar Grecii, nu se serviău cu limba lui Senofonte sau a lui Tucicide. Acestă o mărturisim și noi; cu toate aceste, comparându limba și stilulu chrisóvelorú Domnilorú fanarioși, nu găsimu limba grecă atât de estropiată ca in cartea acesta. De aci deducemú încă că chiar traducătorulu urmază neapăratu să fi fostu romănu și nu prea vërsatú in cunoscinta idiotismilorú și a literaturel limbef elenice.

Dar se lăsămú in pace vëlulu ce acopere memoria acestui necunoscutu autoriu, și să ne ocupămú puținu de operă.

Dupé canónele moderne ale literaturel, acestă operă nu prea corespunde cu titlulu. Ea nu se poate numi o istoriă: aci e mai cu șemă o colecțiune de materiale adunate spre a servi de elementu in compunerea unei istori. Imi place a presupune că numele pomposu de *istoriă*, s'a datu acesteii cărți de editori, iar nu de autorulu primitivú. Distribuțiunea materi-

elor, concordanța între ele, erudițiunea autorului, nu prea suntu de modelu: superficialitatea, solocismii limbajului, miseria stilului, indică la totă pagina o deplină necunoscință de artă și o deplină lipsă de geniū saū de principie; este ceva mecanicū și sfortatū, fără plauū și fără gustū, ca multe din scrierile vechi.

După datele chronologice citate, necunoscutulū autoriū se vede că a trăitū până la anulū 1774. Neaparată cā mórtea l'a impeditatū de a continua saū a corege opera sa. Dar orī cāt de imperfecte, asemenea scrierī pe atunce aveaū o valóre precioasă, fiindū cā nu eraū altele mai bune. De aceea amatoriū de lecturā, și mai alesū cei ce se interesatū de istoria patriei, cândū da peste asemenea scrierī, fie in orī ce limbā, le purtatū din mână in mână, le copiaū, și astfelū adeseorī póte le alteratū chīarū testulū. Cine scie ce omū obscurū va fi fostā bīetulū autoriū, in cāt chīar editoriū nu aū datū numele seū posteritāții. Póte cā insuși editoriū n'aū sciutū numele seū. Póte cā frații Tunuslii aū căpatatū vre o copiā din manuscriptulū originalū¹⁾, și, in zelulū lorū patrioticū, l'aū tipăritū așa cumū l'aū găsitū, fără a cugeta cā posteritatea ar avea interesū sē cunóscā numele autorulū.

Dupē ce amū tradusū istoria Daciei de Dionisiū Fotino, maī mulți amici m'aū indemnatū ca sē traductū și pe acēsta. Sacrificiulū nu mi s'a părutū prea mare.

¹⁾ D. Dim. Sturza Miclăușeanulū, intre numeroasele și precioșele cărți și documinte remase de la memorabilulū seū părinte, a mostenitū și unū manuscriptū grecescū, o in-tocmai copiā de pe cartea acēsta. O probā mai multū cā asemenea opere se respāndeaū prin copii, înainte de a se lăți publicismulū ca astăzi.

Dar înainte de a mă apuca de această lucrare, mi-am pus însuși întrebarea: dacă fac un adevărat serviciu literaturii noastre istorice. În adevăr, pe câmpul acesta suntem destul de înaintați: pe lângă tractatele istorice, pe lângă atâte opere publicate în limba română cu atâta erudiție și artă, pe lângă atâte materii exploatate și rumegate de o mulțime de scriitori tineri și bătrâni, opera Tunusliilor este foarte palidă.

Cu cât mai mult am cugetat la întrebarea aceasta, cu atâta mi s'a părut a găsi mai multe cuvinte cari se mă îndemne a întreprinde lucrarea aceasta. Întru adevăr două considerațiuni principale relevă meritul și valoarea acestei publicațiuni. Prima este că după această publicațiune pentru prima oară au eșit în lume capitulațiunile sau tractatele noastre cu Porta Otomană, și după acesta le au reproduși autorii posteriori și contimpurani cari s'au ocupat cu istoria noastră națională. Adoa este că, de și publicată în limba grecescă, aceasta a fost cea întâi carte care pentru prima oară a vorbit Românilor despre istoria lor. Pe la începutul acestui secolu, Românii se afla încă în obscuritatea cea mai tristă: instrucțiunea națională nu era cunoscută; literatura română nici nume nu avea; abia cărți bisaricesci se tipăreau în limba noastră; publicitate nu avem; regimul fanarioșilor tindea a ne grecea și a întuneca chiar instinctele. Prin urmare, cartea Tunusliilor, venită într'o epocă când societatea română vorbea și scria mai mult grecesce, a făcut mult bine Românilor; căci pentru prima oară a venit se rădăce vîlul ce era aruncat peste trecutul lor cel glorios.

Eată considerațiunile ce m'au încurajat în această

intreprindere; considerațiuni cari m'aș convinsă că o traducțiune ca acăsta pôte se fiă mai folositore de cât ună romanțu de petrecere, sau ună articolu de politică de ăi, care rare ori isbutesc la ună scopu mai mare, în ăilele de materialismu și confusiune în care trăim.

Cât despre lucrarea mea artificială, puține amă de ăisă. Dacă n'amă putut se facă o traducțiune fidelă de pe o operă prostă scrisă în originalulă seă, m'amă nevoit pe cât amă putut se reproducă ideile autoriului, și pentru acăsta amă conservat în multe locuri chiar ăiceră și cuvinte proprii cu cari autoriulă primitivă s'a servit. Facă alăi mai bine!

G. Sion.

ISTORIA ȚEREI ROMÂNESCÎ.

CAPITULŪ I.

De câtră cine se stăpînia țera Romănescă, de cîndu au ventŭ pe pămîntulŭ acesta coloniele Romanilor, ce origina are poporulŭ acesta, de unde derivă dialectulŭ lorŭ, și pentru ce acești Valachi se numescŭ Romani, pre cîndu alte națiuni îi numescŭ Valachi.

Din aceste patru cestiuni, despre cari este vorba aice, și din cărți istorice, ese la lumină și se descopere, că fără minciună, precum și în chronologia țerei Române se arată, poporulŭ Valachiei se cobără din coloniele Romanilorŭ, precumŭ mai josŭ se va spune.

*Prima cestiune, trasă din istoria țerei Romănesci, scri-
să de Stolnicul Constantinŭ Cantacuzino, după
vechii mărturii și dovești istorice.*

Țera Romănescă saŭ Valachia a fostŭ totŭ una cu Ar-
délulŭ și cu Moldova: ea se numia Dacia și Geția. Anto-
niŭ Bonfiniŭ spune că Dacii și Goții erau totŭ de o semin-
ția, avënd tot un felŭ de cuvântare, veniți tot dintr'o țera
în locurile aceste, sub nume de Goți.

Hotarele Daciei sunt până la riulŭ ce se numesce Nis-
tru despre Sarmația, saŭ Russia, și Podolia; despre apusŭ

se desparte de Atuge și Metanastasi ¹⁾; despre răsăritul de riul numit Prut, și de Istru, numit Dunăre, despre Missia de jos, numită Bulgaria; iar despre nordul iareși prin Dunăre despre Serbia, numită în comună Missia de sus, care se începe de acolo de unde riul Sava intră în Dunăre, pe din sus de Belgradul turcesc. Iar izvorul, din Ardeal până în Marea Neagră. Locuitorilor dintre Istru și Prut posteritatea le-a dat numele de Moldoveni, numind țera lor Moldova; precum și celor din partea de sus a Dunărei numele de Munteni.

Sunt și alți mulți istorici Greci cari ca și Bomfiniū dicu că Geții sau Goții se coborau din Turcia, de la Scandia sau Scangia, de unde rezultă că se coborau și alte popore, precum Bulgarii, Serbi, Bosniaci, Unguri, scl.

Dar Trajan, Cezarul Romei, învingând pe Decebalu, domnitorul Dacilor, carele stăpâna locurile aceste având reședința în Bulgradul Ungariei despre munții țerei Românesce numiți Carpații ²⁾, a adus aici colonii, sau locuitori din Roma pe cari iaș așezat în totă Dacia, orânduind și oștiri pentru pază. Din aceste colonii se coborau poporele, cari locuesc astăzi țera acesta.

Cu toate că au fost remasă și puțin din locuitorii Daci, dar din acestia (spre stingerea numelui lor) nici odată nu s'au făcut mecenai sau comandanți, ci toți magistrații și cărmuitorii au fost din Romani; dar în urma împărăției lui Trajan, Goții sau Daci, după Crommer, iarăși au cuprins țera.

Iar Stolnicul Constantin Cantacuzen contestă cele ce se dicu despre Daci, dicându că învinșii Daci, atât de puțin precât remăsese, nu puteau se învingă poporele romane. Dice dar că numai Goții au putut să ia țera de la Trajan; dar Goții erau una cu Daci și cu Geții, cari toți erau Sciți, și ca

1) Ast-feliu se numeace o colonie de origină slavonă ce s'a așezat în Ungaria dincoia de Tissa.

2) Aice autorul comite o erore. Se scie că reședința lui Decebalu era la Sarmigetusa, în Ardealu. (Nota traducătorului.)

acei ce s'au creștinătu pe lingă Crimă au avută și Metropolită Gotă.

Cât despre dialectul loră, se vede că se trage din coloniele Romane, că s'a amalgamată cu al Daciloră, și din împrumutata loră înrudire, s'a coruptă și limba romănescă, adoptândă accente rusesci și slavone. Acéstă amalgare s'a făcut din cauza vecinătății, sau din causă că și acéstă țeră a fost una din cele lalte țeri, care, după cumă dăce Martin Crommer, la Marea Meotide până la Adriatica s'au stăpănită de Slavoni: căci Leșii, Rușii, Bohemii, Horvații, se tragă din Slavoni, ca și Bulgarii, și Bosniacii.

Cu chipulă acesta dară, Romanii și-au amestecată limba loră cu limba domnitore Slavonă, de la care au împrumutată și literele, căci cele bisericesci erau tôte slavone, și cărțile domnilor celoră vechi, și crisóvele ce essistă chiară până astă zi, erau scrise slavonesce.

Crommer dăce că nici elă nu scie de unde derivă numele de *vlachă*, adăogendă că pôte vine de Flacă, carele o dinióra a fost domnulă lor, că mai întâi se numiaă Flaci, apoi prin preschimbare Vlachi, sau Vlachii. Laurentiă Gopente, în cartea lui tipărită la Mion în Galia, dăce că Românii sau numită Vlachi de la Flacă, voevodulă loră. Eneas presupune acéstă mărturiă după versurile lui Ovidiū, carele dăce că mai marele acestoră locari se numia Flaca.

Iar alți istorici adeverescă că numele acesta vine de la Blach. Căci pe timpulă împărăției lui Alecsiū Comnenū, împăratulă Bizanțului, multe tulburări și amestecături au fost între acești împărați, și atunce s'au numită Vlachi, și așa le a remasă numele.

Grecii și Latiniū îi numescă Vlachi și Valachi. Gopente dăce că dacă vre unulă din ei întrăbă: tu ce esci? respunde: Romănu, adecă Romană. Așa dar dacă ună Vlachă respundendă dăce că o Romănu, se dovedesce, precum dăce Laurentiă, că este Romană.

Istoricii cei mai veridici și mai scrupuloși mărturisescă că, Vlachiă sau Romăniă se coboră din coloniele Romane, trimise în țera acéstă de Ulpă Trajană împăratul: dar nu-

mele de Valachi s'a luată saū de la voevodul Flacu, saū de la limba Galică. care pe Italiani fi numesce Valachi.

Despre edificiele cele vechi, Carion istoricul ūice că în urma lui Trajan, împăratul Tiberiū a făcutū cetate Turnulū Severinulū. Ulpiū Trajanū a făcutū cetatea Nicopole, dincolo de Dunăre: iar împăratul Adrian cetatea de dincōce (numită de noi Turnu) după istoria lui Bonfiniū.

Ioan Ţeŷi ŷi Dion spunū, că podulū (ce este în judeŷul Mchedinŷii) de pe Dunăre s'a făcutū de împăratul Trajanū, ŷi că afară din temelii înălŷimea podului este de 150 piciōre, iar lărgimea 60 piciōre, iar de la unū stălpū până la altulū beltă de pētră.

A doa cestiune, trassă din istoria latină, tipărită la Lipsca în anulū 1738 de bibliotecariulū ŷi profesorulū Martin Maintz.

Numitulū istoricū ŷice că, sub numele de Bulgari, se cuprindū ŷi Vlachii ŷi Moldovenii. Prin urmare, neputēndu-se cunōsce din vechile istorii mai multū de câtū atăta, ast-felū se califică de vecinii lorū Leŷi, Unguri, Ardeleni ŷi Greci.

Se afirmă de toŷi acestia, că atătū numele cât ŷi poporul sunt de la riulū Volga, de unde se tragū, ŷi de cătră Bulgari s'aū numitū Slavi, adceă Serbi. Dar cea mai adevērată aserŷiune este, că de cătră celelalte limbi se numesce Blach, Vlach, Vloch, ŷi germānesce Velchen, prin care se înŷelege italianulū. De la acestū nume se ŷice că vine ŷi al Bulgarilorū, adceă de la Vlach, saū Bloch, Bulgarū. ŷi pentru sinonimitatea naŷionalităŷii locuitorilorū Romāni, s'aū numitū ŷi Romāni Vlachii 1)

Autorii Bizantinii aceste trei naŷiuni, pe Romāni, pe Bulgari ŷi pe Moldoveni, fi numescū Vlachii. Ei se unescū a afirma că numele de Vlach, Vloch, Blach, Bloch, ŷi Velchen, însemnăză Italianū saū Romanū, precumū se numescū ŷi de

1) Ce confuŷiune de idei ŷi ce logică ciudată! După ce arată că Romāni suntū veniŷi din Italia ŷi Slavi de la Volga, ŷice că este sinonimitate de naŷionalitate între ei!

(Trad.)

cătră toți cei lalți. Se mărturisește și chiară din graiulă romănescă, după care se numescă *Rumăni*, adecă Romani: apoi și chiar limba loră aduce vederată dovadă despre origina limbei latine, coruptă și barbarisată de densii.

Din tôte aceste se demonstră, că sorgintea loră este din colonieele romane, aședate în Dacia învinsă de Trajană.

Cu tôte că pe la secolulă al 6-lea după Christosă au trecută peste Dunăre căți-va din ei sub nume de Bulgari, dar Grecii totă-d'auna îi numescă Vlachi, adecă Italiani; iar cei lalți locuitorii dintre Ardélă, Lechia și Marea Negră, cari au reimasă în tôte țera Valachiei și a Moldovei, s'au numitū totū ast-feliū de la Vlach, Vloch, Blach. Bloch, adecă Italiani. Dar nu după lungū timpū locuitorii de pe riulă Moldovei în vecinătatea Lechilor, s'au numitū Moldoveni, și țera lor Moldova.

A treia cestiune, trassă din tomulă II al Geografeii istorice a Germanului Bissing.

Sub numelo generală de Valachia, se înțelege vechea Daciă și Cumaniă, adecă partea de pământū ce cuprinde Bulgaria, Serbia, Ungaria, Transilvania, Rusia mică și Tataria, în care intră și Moldova. S'a numitū Valachia după locuitorii Vlachi, cari se numescă pe sine Romăni, și cari de Turci se numescă Etlac sau Itlac.

Vlachii suntă frații locuitoriloră de peste Dunăre, sau strănepoții al vechilor Traci, carii sub numelo de Geții și Daci, și sub regii lor Dromichete, Borebista, Cotison și Decebalū, au tăcutū mari și strălucite fapte. Iar după ce s'au supusă de Romani, au primitū limba și moravurile loră, și, căpătândū drepturi civile sub Caracala, s'au numitū Romani, iar acum Romăni. Încredințare despre primitiva loră împreunare ou Romanii, și dovadă, este asemănarea datinelor cu ale Romanilor la ale mănărei și ale portului, și marea lor înclinare cătră limba și meseriile Italianilor.

Nu se prea uescă istoricii asupra limbei Valachiloră și a Moldovenilor. Cel ce țieă că ea se trage din limba

latină, aducă spre mărturiă colonizarea Romanilor în Dacia, numirea de Români ce 'și dau Valachii și Moldovenii, iar nu de italienii și multele cuvinte latine ce sëmănă cu cele Valache, și diferă de cele italiene.

DE ESSEMPLU.

<u>Latinesce.</u>	<u>romănesce.</u>	<u>italienesce.</u>	<u>grecesce.</u>
incipio	incepă	commincio	ἀρχομαι
albus	albă	bianco	λευκός
Dominus	Domnu	signore	κύριος
mensa	măssa	tabula	τραπέζα
verbum	vorba	parola	λογος
caput	capu	testa	κεφαλή
venatio	vênatu	caccia	βήρα

Cei ce din contra dică că se trage din limba italiană aducă de essemplu verbiu ajutorii și articolulă, precumă și cuvinte proprii italiene, precum de essemplu:

<u>Romănesce.</u>	<u>italienesce.</u>	<u>latinesce.</u>
schioapu	sciopo	claudus.
cercu	cercu	quaero.

Dar gloria acestora se combate prin respunsul, că verbiu ajutorii nu suntă în adevăr italienești, și că Valachii și Moldovenii pună verbulă în urma cuvântului, precumă: *omu-lă*, scl., iar italienii înainte, precum: *l'huomo*. Iar dacă se gălescă câte-va cuvinte italiene, acăsta pôte vine de la șederea Genovezilor cu Valachii și Moldovenii, precândă domniău pe marea Négră. Ast-feliu există în limba de astă-zi a Valachilor și a Moldovenilor cuvinte de la vechii Daci, precumă: *ștejară, pădure, dumbravă, heleșteu, cărare, grăescă, privescă, nemerescă*.

Iar despre originea vorbeii *Valachă* sau *Nlachă*, nici de cumă nu se unescă istoricii. Cei mai mulți din ei susțină că este cuvântă slavonă: căci Slavonii, adecă Bulgarii, Sârbii, Croații, s. c. l. numiău pe Rămani, pe Latini, și pe

Italieni, Vlachi. De acolo a venit pe urmă *valachos* în latinesce, și *Wallach* în germănesce. precum și vecinii Unguri chiar până astăzi acestor trei națiuni le dicu *Flach*.

Valachia și Moldova făceau din învechime parte din Dacia, dar Romanii învingându și supuind pe Decebalu domnitorulū Daciei, au pus stăpânire și pe țera acesta. Împăratulū Trajanu adunându coloniū romane, le a trimisū aice, ordonându se și facă sate și locuințe. Dar urmașii acestuia, și mai alesū Aurelianu, cea mai mare parte din coloniū le-au strămutatū în Tracia și în Missia; acolo acestia înrudindu-se și împreunându-se cu conlocuitorii Bulgarii, Traci, Serbi, și Liguri, și-au coruptū limba cea veche, care a remasū mai pură numai în Moldova și în Valachia. Părțile aceste despre mărginile Dunărei s'au stăpânitū pe urmă de împărășii resăriteni. Iar mai pe urmă Valachii s'au statornicitū iarăși despre partea nordică către hotarele Podoliei și ale Rusiei, dându-se la lucrarea pământulū și la păstoriă.

Istoriicii bizantini au diferite opinii despre Vlachi. Ioan Chinamu dice că ei suntū coloniū romane. Niciforu Gri-gorașu îi deosebesce de Bulgari. Niceta Honiate voesce a dice că sunt strănepoși ai Bulgarilorū. Iar Ana Comnenu voesce ca pe Bulgari în genere să-i numescă Blachi. Dar aceste nume de Bulgari și Blachi se da în genere tuturorū locuitorilorū din Missia, adecă dintre Emu și Dunăre, fără distincțiune de rasse. Dar tôte aceste nu esplică numele de *Blach* sau *Vlach*, ci arată numai ca Valachii și Bulgarii erau totū unii și aceiași.

Pe timpulū lui Alexiū Comenu împăratulū Costantinopolei, pe timpulū năvălirei Bulgarilorū, și pe timpulū puterei Hunilorū, istoricii Bizantini spunū că acestū poporū s'a arătatū uneori sub numele de Vlachi sau Blachi, iar alte ori sub acela de Bulgari. Mai pe urmă s'au numitū Missi. În cele din urmă, gonindu-se de Turci din partea vestică a Dunărei, se arată în partea nordică sub numele de Blachi sau Daci. Pe lângă aceste se memoréză și unū altū poporū a-

mestecatū din Vlachi și Unguri, carele se numia Panodaci și Ungrovlachi.

Chalcocondila împarte în două regiuni țera Blachilor despre partea nordică a Dunărei: în *Maurovlachia*, sau Moldavia, și în *Țera Istriei*, sau Valachia, numindū pe locuitorii acestorū părți Blachi, iar pe cei despre partea vestică a Dunărei Bulgari, calificându'i pe toți o singură națiune. Aturea Iarəsi dice că limba lorū sémănă cu cea italiană, lucru ce póte provine din cauza amestecătorei coloniilor romane cu Blachi. Mai adaoge că Bulgarii cătră secolulū al noilea vindū la credință s'aū botezatū, și că atunce aū primitū botezulū și Vlachiū.

Iar cătră începutulū secolulū al doi-spre-dece-lea rădicându-se o puternică coloniă de Vlachi sub comanda lui Negru Vodă din Burcia, și trecēndū munții Transilvaniei despspre miază-zi, s'a aședatū în Valachia de astă-zi, și aū fundatū orașele Tirgoviștea, Bucurescii, Câmpu-lungū, Piteșcii, și Sânt-Georgiu, și și-aū alesū Domnū, pre care l'aū numitū voevodū.

Mai adaoge despre Valachia de peste Oltū numită Banatulū, sau comitatulū Severinulū, unde este cetatea lui Severū, numită *Severinulū*, sau *Cerenū*¹⁾: *Cernigradū* sau cetatea négră, unū orașū pe o margine înaltă a Dunărei, aședată pe o movilă stâncosă și ocolită de păduri dese; în apropiere *Cerneșū*, și *Celeiulū*, unde se vedū ruinele unū podū vechiū, pe care ilū numescū podulū lui Trajanū, și de la care se începe unū drumū de pétră ce se întinde pe marginea Oltulū pēnă la Rîmnicū; *Orșova*, numită Rușava, unū șanșū vechiū al Romanilorū, pe care Principele Eugeniu l'aū fostū întăritū fără nici unū rezultatū.

Mai sorie despre podulū lui Trajanū din fația Turnulū Severinū că în Craiova, adecă în Banatulū sau Comitatulū Severinulū, se găsecū remășițele unorū piciore de podū, făcutū probablente pe Dunăre de Trajanū, pe cândă se bătea cu Decebalū domnitorulū Daciei. După Comitēle Mar-

1) Asemenea nume astă-zi nu mai e cunoscutū.

(Traducătorulū.)

sil, aice Dunărea are abia 1000 picioarelărgime: și fiind că cei două dintâi stâlpi erau departe unul de altul 17½ stinjină (klafter) de Viena, se dă cu socotelă că podul avea 23 picioare și 400 stânjini lungime. După acestu autoriu, stâlpii erau de pĕtră ordinară, învĕliți pe din afară cu cărămidă, iar boltele, precum și asternutul podului, erau de lemn de stejar.

Domnul d'Anvil ȑice, că Baronul Ugel presupune cumă că podul avea lungime de 535 stinjină de Viena, și arată pe chartă numai 19 stâlpi, afară de zidire de pe uscat, iar remășișile stâlpilor se vedeă în riș ca insulișe. Despre șanșul ce era făcutu pentru apĕrarea podului, essistă încă ruine, și de acolo începe drumul petruit, ce se întinde spre Orșova. Împĕratul Adrian nu numai că a stricat asternutul podului, dar a tăiat și stâlpii pĕnă în fașia apei.

A patra cestiuine, trasă din chronologia Ardĕlului, scrissă în limbu germană, istorisându despre țĕra Romănescă.

Împĕratul Romei Trajanu a făcutu podul de }
pĕtră pe Dunăre, și trecĕndu în Dacia, a învinsu pe }
Domnitorul ei Decebalu și pe Daci. } ^{107.}

Aceșai Trajanu, dupĕ învingere, a stăpănit }
tota Dacia, omorându pe Decebal, și împărșind'o în } ¹⁰⁸
trei:

- a) În Dacia mediterană, astă-ȑi Ardĕlul;
- b) În Dacia ripensă, astă-ȑi Banatul Timișorei până în Tissa;
- c) În Dacia alpestră, sau muntĕnă, astă-ȑi Valachia și Moldova;

Iar spro locuinșă acestora, a adusă mulșime de colonii romane. Atunco s'a deschis și drumul pe marginea Oltului prin Turnu-Roșu, dar nu s'a terminat până în țilele lui Carol VI, carele sfărămându stâncele a deschis comunicașunea între Craiova și Sibiu.

270. { Împăratul Claudiu, după învingerea Goților,
sau a Dacilor, spre îndeplinirea colonisării, a mai
adus și alți Romani.
275. { Împăratul Aurelian al Romei, părăsind Da-
cia, a strămutat colonia în Missia. Iar Românii din
Ardeal se trag din coloniile renase.
278. { Hunii sau Ungurii, au venit din Asia în Eu-
ropa; iar în anul 380 au fugit din Dacia în Tra-
cia, învinși fiind de către Turci.

GAPITULŪ II.

**Cum vorbește *chronologia* țerei Romănesci despre începutul
cărării din Craiova.**

Dintre Românii strămutați în Messia, despărținduse cățiva, au trecut Dunărea îndreptu pe la Turnul Severinului (districtul Mehedinții), și, ocupându cele cinci districte din munți până în Dunăre și până în riul Oltu, nobilii lor și au alesu cărmuitoriu din familia Bassaraba, și dându-i puterea în mână, l'au proclamat Banovățu; adevă Banu; și scaunul său l'au pus mai înteu la Turnul Severinului, pe urmă la Strihafa în același district, și în cele din urmă la Craiova. Dar cându s'a făcutu aceta, nu se scie.

Scrie Niceta Heniate.

Ani
1185. { Pe timpul împărăției lui Isaac Angelu împăratul
Constantinoplei, sculându Petru și Assan, doi frați
Români (carii făcuseră în țera lor o biserică în numele mare-
lui martir Dimitrie), au chemat pe Români și pe Bul-
gari dicându că le este în ajutoru marele mertir, și împre-
nându, au plecatu de îndată asupra Sclaviei¹⁾; pe urmă
coborându muntele, au ajunsu de s'au lovit cu numitul
Împăratu. Dar învingându Petru și Assan, au fugit tre-
cându Dunărea înapoi la locuința lor; n'au încetat însu de
a și păzi corturile lor; ci împreunându Românii cu Tătarii,

1) Sub acestu nume de bună sémă că a voitu se înțelegă Bulgaria.

(Traducătorul.)

Iarăși au năvălită asupra Grecilor. Atunce găsind pe Ioan Cantacuzenă împăratul, cumnată numitului împărat, tăbărită într'unu câmp, Petru și Assan s'au ascunsă împreună cu oștea loră într'o pădure: iar peste nópte, repezându-se fără de veste, au strivită oștea grecescă, în cât abia a scăpată împăratul de pericol, împreună cu câți-va ómeni; iar stindardele, împreună cu lăgărul și stemele cele aurite, luândule Petru și Assan, au pusă încălțăminte galbene ca împărații. Mai ales Petru, puindă pe capul său și diadema imperială, se îngâmta plină de mândria, că Românii au învinsă pentru totă deauna împărăția Grecilor. Cu acea ocasiune Petru și Assan ¹⁾ au pusă stăpânire pe Achelonia, cucerindă toate locurile până la Varna. Aice câtă se spunem că acești doi frați erau din domnitorii celor cinci districte ale Craiovei; căci acolo este și biserica cu serbarea marelui martiră Dimitrie, numită Bănésca, precumă din chisovulă fundatorului ei se vede. Din acésta se dovedesce colonizarea Romanilor în Craiova și în cele cinci districte ale sale în secolulă acesta. Să cercetămă însă la ce ană s'a întemplată întórcerea din Missia a colonieloră Romane împreună cu Banulă Bassaraba în aceste cinci districte.

În acestă secolulă, după Niceta Hóniate, a a- } Anii
vută resboiă Petru și Assan cu Împăratulă, precumă } 1185.
am dísu măi susă.

Martin Smaltzel spune că în secolulă acesta a }
trecută peste dunăre mulțime de poporă sub nume } 600
de Bulgari, pe cari Grecii îi numiaă Vlachi.

Între secolii acestia, precândă nu se scie a cui }
a fostă possessiunea, nici anulă în care s'a întem- } 585.
plată lucrulă, se vede întórcerea colonieloră împreună cu
Banulă Bassarabă în cele cinci districte ale Craiovei.

1) E curiosă cumă autorulă, carele citeză atâtă istoriografă, numesce pe
acești doi mari bărbați Petru și Assan, pre cândă trebuia să dăcă Petru
și Ioniță cu pronumele de familiă Assan.

(Nota traducătorului.)

CAPITULŪ III.

Despre venirea lui Radu-Vodă Negru la Câmpu-lungu, la anul 1215.

1290. } S'a întemplatū venirea acestuia după chrono-
graful țerei Romănesci.

1200 } Adecă cătră secolul al două-spre-đecelea, scrie is-
toriculū Bissing, s'aū coborîtū din Ardélū coloniile
Vlachilorū, saū ale Romănilorū, avēndū în capulū lorū pe Ne-
gru Vodă, numitū de noi Negru Radu Vodă.

1215. } Se vede în chronologia Monastiroi Câmpu-lun-
gului că fundatorulū ei a fostū Radu Negru Vodă,
și pe la 1628 dărēmānduse cu totulū, a remasū pustie 7 ani;
iar la anulū 1635 pe timpulū domniei lui Matei Vodă, s'a
prenoitū. Se vede dar greșēla de 75 ani a chronografului.

1008. } La anulū acesta se presupune descălecarea lui
Radu Vodă Negru de chronografulū Moldaviei Mi-
ron Logofētulū. Pe lângă aceste se află la vechea Monastire
a Câmpu-lungului făcută de Radu Vodă și unū pomelnicū
de lemnū, care adevereză vechea închinare la acēstā Mo-
nastire a moșilororū împreună cu satulū Bădeștii, iar anulū
pomelnicului este 1122 apropiatū de acela al chronografului
Moldaviei. Acēstū pomelnicū este prăscrisū de Leon Vodă.
Se vede dar că anulū este greșitū scrisū de Matei Vodă, că
pōte s'a perdutū cândū s'a surpatū monastirea, adicā cândū
s'a prăscrisū pomelnicū de Leon Vodă.

Primindū darā anulū monastirei māi cu sēmā după chro-
nografulū țerei, după Miron Logofētulū, și apropiinduse de
anulū 1200, adecă de al două-spre-đecelea secolū după istori-
culū Bissing, începemū venirea domnilorū după chronologia
monastirei Câmpu-lungului, adecă de la anulū 1215.

Începutulū Domnilorū.

Radu Vodă Negru, după chronografulū țerei Romănesci,
era ortodocsū, voevodū de Hertzeg, Făgărașū și Almașū din

Ungaria. Elu s'a sculatü de acolo cu Döмна lui Ana (care era catolică) și cu boerii lui, și cu poporü de religia ortodocsă, cu Latinii, și cu Sași luterani, și viindü în acestü orașü pe rîlul Dîmbovița, 'și-aü pusü scaunulü la Câmpu-lungü zidindü Curtea și Monastirea pe care, în timpü mai din urmă, a prenoit'o Matei Vodă. Döмна lui a ziditü în acestü orașü bisserică apusenă. Iar ömenii veniși cu elü s'aü lășitü cătră munși și cătră hotarele țerei românesci pênă în Dunăre, și din Olt până în Siretiü. Atunce viind și Banul Craiovei, s'a supusü lui împreună cu tötă țera sa, adecă cu cele cinci districte. După ce s'a făcutü stăpänü peste tötă țera românescă, elü 'și a strămutatü scaunulü la Argeșü. Acolo elü a ziditü biserică domnescă, și Curte, unde murindü s'a și immormentatü, împreună cu Döмна sa; iar urmașii lui Domni 'și aü mutatü scaunulü la Tîrgoviște.

Mircea Vodă 'și-a pusü scaunulü în Bucuresci la anulü 1383.

Titlulü lui Radu Vodă Negru în scrisorile și chrisövele lui era: Cu mila lui D-șeu Domnü al tötei țerei Românesci, al Almașului, al Făgărașului și al Hertzegului (!). Tötü acestü titlu a avutü și Domni ce aü venitü după densusü, dar după unü timpü öre care aü lipsitü titlulü de Făgărașü și Almașü.

Đice Bissing istoriculü, că pe la secolulü al doi-spre-de-celea, Negru Vodă, după ce a venitü cu ömenii sëi din Ungaria, a făcutü orașulü Tîrgoviștea, Bucuresci, Câmpu-lungü, Pitești, și Santulü George: acestü din urmă orașü pöte a se presupune că este Curtea de Argeșü, sau Giurgiulü; fiindü că în limba poporului, Santulü George se đice *Sän-Giorgiü*, și de la acösta a remasü numele Giurgiü.

1) Traducțiunea nöstră e fidelă. Autorulü se confundă, și face o mare încrecătura. Titlulü de *Hertzogü*, adecă de Principe ce lü avea Negru Vodă, îl transformă într'o localitate presupusă cu numele de *Hertzeg*, care nu există în lume.—Asemene și Transilvania o numesce Ungaria.

(Traducătoriulü.)

CAPITULŪ IV.

Sumariu din cele patru cestiuni, dupē care se aratā cā *Vlachii* și *Moldovenii* se tragū din *Romani*.

Așa darū, atātū din pređisele vechi istorii, cātū și din chronografulu țerei Romānesci, se adverezā:

a.) Cā aū venitū colonii Romane în aceste trei țeri, Valachia, Moldova și Ardélulū;

b.) Cā de și împērații cei dupē Trajanū aū strămutatū colonii în Missia, dar nu pe tōte, ci numai o mare parte din ele;

c.) Cā colonistii aceia s'aū înturnatū din Missia iarăși în țera lorū între munți și Dunăre;

d.) Cā în secolulū al doi-spre-decelea a venitū colonia Romanilorū din Ardélū cu Negru Vodā, din cari se găsescū încă în Ardélū;

e.) Cā Romānii ce locuescū țera Romānescā, Moldova și Ardélulū, se tragū din coloniile Romanilorū, precumū se vede și din dialectulū lor, care este o latinescā coruptā;

f.) Cā numele *Vlach* înseamnă Italianū sau Romanū.

Atāta cāt pentru aceste. De aci înainte vomū vorbi despre cărmuirea Domnilorū posteriori și despre alte datine ale țerei Romānesci, câte suntū cunoscute din cele vechi; și ce prefaceri s'aū urmatū dupē timpī pēnā la anulū 1774, cândū s'a făcutū pace între Pōrta Otomanā și Curtea Russiei.

CAPITULŪ V.

Cumū guverna Domnii.

Domnulū era autonomū, și dupē mōrtea lui se făcea altulū în locū, une ori dupē mostenire, alte ori după alegerea boerilorū dintre copiii și rudele Domnului, sau din vre unulū din ei. Acēstā datinā s'a ținutū pēnā cândū s'a închinatū Portii Otomane. Cu tōte cā boerii de multe ori ale-

geaŭ pe Domnŭ în ţeră. Pôrta Otomană întăria saŭ pe celŭ alesŭ saŭ pe care 'i venia la socotăla. Acésta s'a urmatŭ pênă la întêlia domniă a lui Constantin Vodă Mavrocordatŭ la anulŭ 1730.

Cârmuirea Domnilorŭ se făcea cu Adunarea boerilorŭ, precumŭ însuşi Domniŭ mărturisescŭ în cărţile lorŭ.

Pentru diverse cauze, ei daŭ ordine în ţeră după hotărârea Metropolitului şi a consiliului boerilorŭ celorŭ mari. Acésta se prescrie şi în firmele împărătesci (numite *Ipca firman*) cu care se confirmă numirea Domnilorŭ, în care se ŭice espresŭ ca Domnulŭ s'ê guverneze împreună cu boerii s'ei.

Mai multe guverne saŭ schimbatŭ după timpŭ; iar în cele din urmă tôte s'aŭ prefăcutŭ în anulŭ 1730 sub domnia lui Mavrocordatŭ, precumŭ se va vedea mai departe în capitollulŭ despre reformă. De la acésta reformă iacóce se vede şi nobleŭa Domnului.

CAPITULŬ VI.

Cumŭ governa Domniŭ după Reformă.

După ce se aşeđa Domniŭ în tronŭ, numirea boerilorŭ se făcea prin înbrăcăminte de caftane. Mai întêiu se făcea *Postelniculŭ celŭ mare*, fiindŭ-că prin acesta se introduceaŭ cei-l-alti boeri la Domnŭ. După acesta *Vistierulŭ celŭ mare*, fiindŭ-că acesta îmbrăca pe boeri cu caftane. După Vistierŭ se făcea *Banulŭ celŭ mare*. *Vornicŭ celŭ mare*, *Logofătulŭ celŭ mare*, *Spătarulŭ celŭ mare*. Pe cel laltŭ boeri ŭ făcea cu consiliulŭ şi alegerea celor mai mari. Iar boeri mari tăcea de la Clucerulŭ celŭ mare până la Clucerulŭ de arie.

Boeriile de adoa şi a treia classă, căpităniile şi vătăşii, se făceaŭ de Domnŭ după alegerea zapciilorŭ lorŭ, adecă Logofătulŭ celŭ mare recomanda pe al doilea, Aga pe Polcovniculŭ, scl.

Boeriile mari şi micŭ se da cu următorea orânduélă: unŭ se înainta fiindŭ că la altŭ Domniŭ aveaŭ boerii mari şi considerăŭiune: alŭii pentru neamŭ şi capacitate, alŭii pentru rudire cu Domnulŭ, alŭii pentru rudire cu Ministrŭii, saŭ du-

pă mijlocirea loră, iar alții, pentru bătărețele loră. Iară cei nenobili, pentru vre o capacitate estraordinară, sau pentru vre ună servițiu particulară către Domnă.

Boeriile le schimbă Domnă cāndă vră: unelo curānd, alt-le de duoe și de trei ori pe ană, iar altele nu le schimbă nici de cumă în totă timpulă Domniei.

Cei 24 ispravnică de județe, se alegă după consiliulă marelui Vistieră și al marelui Postelnică, unii pentru considerațunea ce are Domnă cātre ei, iar alții după mijlocirea boeriloră celor mară.

Vistierulă celă mare face ponturile (instrucțiunile) după care se pōrtă Ispravnică, și cārțile de vestire în țără. Aceste cārți mai āntăi se observă de boeriă cei mară, apoi se supună Domnă, și după ce se observă și de Domnă, se sigilă și se trimită în județe c tră Ispravnică.

Logofetulă celă mare face cārțile domnescă ale Divanulă cātre țărăni, prin care le anunță cā strāmbătășitulă pōte să vie să se tanguescă. Domnă avea oră însemnată, cāndă se aduna boeriă la Curte.

Banulă celă mare, Vorniciă cei mară, Logofetulă celă mare, Spătarulă celă mare, Clucerulă celă mare, și cei inferiori după acestia, se adună într'o sală însemnată, unde venă și Metropolitulă cu Episcopă, și observa judecāșă, și pricină dregătoricesă.

Vistierulă celă mare se ducea d'a dreptulă la Vistieră, și acolo da cursă lucrăriloră atingătoare de Vistieră.

Postelniculă celă mare intra îndată la Domnă, carele după ce se gătia, eșă cu Postelniculă într'o cameră separată, acolo spunea āntăi Postelniculă trebile sale, pe urmă venă cei-lalși boeri după rândă, dar mai āntăi Metropolitulă, daca avea vre o causă de arătătă, și apoi cei lalși boeri . . . și mai pe urmă Logofetulă celă mare, carele raporta Domnă despre ale boeriloră ¹⁾, și luāndă respansulă său ordina Domnă, eșă afară.

1) Prin boeri, autorulă înțelege funcțiunile, precumă și prin boeri po funcționari mară și mică al statulă.
(Traducătorulă)

Spătarul celū mare intra cu cărțile căpităniilor de margine, și cu alte lucrări întemplantore.

Portarul celū mare înfăcișa pe Turcii străinii veniți, și lucrările atingătore de Turci.

Aga înfăcișa lucrările atingătore de orașū.

Armașul celū mare înfăcișa lucrările atingătore de pușcărie.

Vistierul celū mare, cândū avea lucrări mai multe, intra mai desū, și înfăcișa lucrările Isprăvnicilorū, ale dărilorū, petițiunile și alte afaceri ale funcțiunei sale. Iar cei lași boeri intra la Domnū numai cândū aveau vre o trebă.

Dupē ce eșia boeril cei de susū, venia Logofătulū alū doile carele avea datorია a refera Domnului asupra petițiunilorū date în cause de judecāți: Domnului, după lămuririle ce asculta, da revașe cătră boeril dregători, după specia proceselorū.

Acestea ast-felū se făcea. Iar cândū se întempla vre o causă mai însemnată, vre o asuprire făcută unui petiționariū, sau vre o opiniune a Domnului asupra unui casū ore-care, sau vre o greșelă mare din partea cui-va. atunci Domnului trimitea pe boerulū de la care atērna causa, împreună cu Postelniculū celū mare, într'o aduoa cameră, unde era Metropolitulū și Episcopulū cu toți cei lași boeri mari, și cerea de la ei ore-cumū consiliū sau hotărrire. Atunce se făcea discussiune, și daca eșia unanimitate de păreri, sau divergințe, boerulū trimisū și cu Postelniculū se întorceau la Domnū și Ț raportaū opiniunile emise: după acēsta Domnului hotăra care opiniune sē se adopte.

Iar cândū se întempla vre o causă mai considerabile, vre o reformă de introdusū, vre o afacere atingătore de folosulū său de paguba țerei, sau vre unū respunsū cătrē împărăție, atunci Domnului chīoma prin Postelnicū, pe Archie-reulū locului și pe boeril cei mari, și consultându-se, punea castiunea în rânduolă de hotărrire, și după acēsta o arēta și la boeril col mai inferiori, și se făcea discussiune generalē.

Datoria Domnului este sō se silēscă pentru dreptate, — se aducă po fiăcare de la roū la bine sau prin porunci sau prin pedēp-

să, — se împedece desfrânările, — se facă pe fie-cine se 'și păzească caracterul și se 'și cunoscă meritul său personal, — să nu se atingă nimeni de onoarea altuia, — se păzească respectul către Archierei și către boeri, — se nu asuprască și să răpescă averea poporului, — să păzească dreptatea în judecări, fără să facă hatărü nici la celü mare nici la celü micü, — se păzească datinele țerei, — și să nu introducă dări și greutăți fără consiliul și consimțimentul comunü.

Divanü se chiamă. cândü judecă însuși Domnulü, cu Metropolitulü și cu boerii. La ora determinată, și în camera destinată, Vătafulü de Aprodi și cu Logofëtulü al duoilea se ducü și arată câte apelații și procese suntü. Postelniculü celü mare atunci dă de scire că divanulü e gata și boerii s'aü adunată, atunci Domnulü vine și judecându hotărăse.

CAPITULÜ VII.

Despre orânduela clerului.

Până la anulü 1469, în zilele lui Radu Vodă celü mare, în țera Romänescă era numai Archiereü. Atunce viind nice Nifon Patriarchulü Constantinoplei, a creatü episcopiile de Rîmnicü și de Buzeü.

Metropolitulü cunöscce de capü al bisericei pe Patriarchulü Constantinoplei. Elü se alege de Domnü, de Episcopü și de boeri; iar confirmarea lui se dă de la biserica cea mare. Domnulü îi dă cârja, și 'lü trimite la Metropolie cu carëtä domnescă.

Episcopü de Rîmnicü și de Buzeü se facü prin scirea Domnulü după alegerea Metropolitului și a boerilorü; ei se chirotonisescü de Mitropolitulü. Domnulü lo dă în mână *hasdranulü*, și Metropolitulü cîrja.

Epumenii de pe la monastirile din țerä se numescü de către Episcopü, în cuprinsulü eparchiilorü lorü, și se înfățesă Domnulü prin Logofëtulü celü mare. Unele monastiri suntü închinata la Patriarchüi, la muntele Sinaea, la Sântul Munte, și la alte locuri din Turcia: epumenii acestora viindü

recomandaşi cu scrisori către Domn şi către Arhiepiscopul
locului, se recunosc de Domn.

În toate judeţele sunt protopopi numiţi de Arhiepiscopul
fiă-căreş eparhiei.

Preoţii de sate se chirotonisesc de Arhiepiscop.

CAPITULŢ XVIII.

Despre rânduia ctitorilor la Monastiri.

Monastirile cele mari, unele sunt fundate de Domn. şi
înzestrate cu moşii şi alte venituri de arhiepiscop şi de alţii,
altele sunt fundate de boeri, şi înzestrate asemenea.

Unele sunt destinate de ctitori să fiă chinovii cu căla-
gări mulţi; altele să fiă schituri; altele orfanotrofii, altele se
mărite fete serace; iar altele închinat la monastirile depăr-
tate din ţera de jos, cari mai întâiu plătesc contribuţiu-
nea lor. apoi din restu dau celelalte orânduie.

Monastirile aceste sunt dotate atât de Domnii ctitori
cât şi de alţi Domni urmaşi cu chisove domnesci. ehiar cu
parte din venitul vămilor: de la unele articole luau ehiar, ama
întrégă, unele căpătau mile şi din alte venituri, precum de
la deluri, de la Vinăriciul domnesc; unele primeau tot vi-
năriciul unu delu după chisovă, iar altele numai o parte
din Vinăriciul domnesc; pe lângă aceste, după chisove, că-
pătau de la oene ore-care câtime de bolovan de sare. Cu
milele aceste, şi cu celelalte venituri de ia moşii, egumenii
întămpinau novoile monastirilor.

Domnii cei mai moderni au făcutu monastirile tributare
şi le au împovăratu cu dări grele. precum se va vedea la
capitulul atingătoriu despre acesta. Dar cu toate că Monas-
tirile s'au făcutu tributare, tot primeau milele lor după
chisove până la anul 1734, cându Vămile nu aveau preţu
mare. Atuncea Domnul Grigorie Ghica, urecând tarifa vā-
nilor, precum se va vedea la capitulul despre dări, a
suprimat mila de la vāmi unor din monastiri cu totul, iar
altora înocindule chisovole le a acordat să primescă milă
din vāmi numai după analogia preţului primitiv. Asimine

s'a urmatu și cu milele ce luau de la Vinăriciū. Pe timpul cându se făcea chrisóvele cele vechi de mile, vinăriciulū era câte doi bani de vadră. Constantinū Vodă Mavrocordat mai po urmă l'a făcutu patru bani, și mai apoi cincī banī. Atunce, Monastirile acele cari dupē chrisóve aveaū dreptū a lua vinăriciulū întregū, lua numaī doi bani, iar cellalți trei bani îi lua Cămara domnescă.

Milă de la ocne luaū numaī monastirile acele cari avea chrisóve prenoite de la Domniī posteriori, și ast-fel s'a urmatū pēnă la anulū 1739, cândū s'a făcutū Reforma lui Constantinū Vodă. Acestū Domnū, vedēndū că Monastirile din cauza greutății dărilor nu 'și putea plăti datoriile, prin Reforma sa le a ușuratū de dări, dar le a rădicatū și milele, în cât nici sē ia nici sē dea. Apoi pentru ca sē nu lasē cuvēntū egumenilorū sē dīcă că Monastirile lorū nu aū venituri, a rānduitū epitropi cari sē privegheze moșiele, viele, țiganiī, și alte venituri, dupē orānduēla care se va vedea mai la vale. Dar viindū cu Domnia Michai Racovița, a revocatū Reforma lui Mavrocordatū, și iarēși a făcutū Monastirile tributare. Acēstā sistemā aū manținut'ō și Domniī urmātorī dupē elū pēnă la anulū 1769. Atunce Monastirile avēndū în vedere starea lor de servitute, aū mijlocitū de și aū prenoitū chrisóvele, și unele luaū vama într'o sumā determinatā, altele din baniī Domnesci ai Vămiorū, iar alteile de la cumpērătorii Vameși: asemine și-aū prenoitū și chrisóvele pentru sarea de la ocne. S'aū mai prenoitū și chrisóvele unora din monastiri, care dupē vechinlū obiceiū luaū câte doi bani de vadră de la delurī. Iar cei trei bani ce iaū urcatū Constantinū Vodă, îi lua Vistieria. La alte monastiri se da chrisóve ca sē primēscā din Vinăriciū câte o sumā determinatā de bani.

Asemine chrisóve și rānduele pentru Monastiri, începuse de la Reforma lui Michai Vodă Racovița, s'aū prenoitū și s'aū mānținutū de Domniī urmātorī pēnă în țilele lui Grigori Vodă Alecsandru, la anulū 1769.

Iar egumeniī, sub pretecestū de împovērarea monastirelor cu dārī, și sub cuvēntū că acestea aū căputū în datorii grele,

aă încetată de a mai milui pe sermanI, și a păzi legaturile fundatoriloră. Despre milele acestoră Monastiri, și despre chrisovulă care le regulăză, vom vorbi într'ună capitolă specială.

CAPITULŪ IX.

Despre boeri.

Din începută, pe timpulă lui Radu Vodă Negru, se vede că boeriile și rangurile aveaă numirile timpuluiă acelaia. Iar sub Radu Vodă celă mare, în anulă 1469, după consiliulă lui Nifon Patriarhulă Constantinopolei, s'aă introdusă boeriile după cumă era la împărații Greci din Constantino-pole.

Boerii aveaă votă la alegerea Domniloră. Cei mari aveaă și cuvântulă de a'și arăta opiniunea în Divană; iar Domnulă avea putere să-și lipsescă de grația sa și să le Ia funcțiunile; putea chiar să-și omăre, să-și essileze și să-și întemnițeze, însă prin scirea împărațiel.

Titlurile boeriloră sunt diverse: de la Banulă celă mare până la Clucerulă celă mare, se numescă *credincioși*; cei de classa a doă și boerii Zapcii se numescă *boerii noștri*; iar cei mai mici, precum și Căpitanii de afară, *slugi ai Domniel*.

Boeriile de la Banulă celă mare până la Clucerulă de arie, se numescă boerii mari, și astfelă se califică atât în firmele turcesci cât și în chrisové domnesci. Aceste sunt doă-spre-dece. Boerii de la Bană până la Postelnică, sunt ca ministri: ei ori cândă potă se iotre la Domnă să vorbescă și să ședă înaintea lui; iar cei de la Postelnică în josă intră numai cândă sunt chiamăși, respundă cândă sunt întrebași, și ședă cândă capătă voiă. Boerii de la Bană până la Cluceră de arie, atât *halea* ¹⁾ cât și mazili, ședă înaintea Domnului, atât la Adunări cât și la Divană. Iar numirea și tréba fiă căruia se va vedea la Capitolulă următoră.

¹⁾ Acestă cuvântă este arabă, și însemnéză *funcționarul în activitate*, oposită cuvântului *mazilă*, ce însemnéză *funcționarul demisionat* sau în disponibilitate.

CAPITULŪ X.

Despre atribuțiunile funcțiuniloră.

Banulŭ celŭ mare este judecătorŭ și cărmuitorŭ al Craiovei. Prin elŭ se dau ordinele Domnului în cele cinci județe de peste Oltŭ. Elŭ face Divanŭ la Craiova: are unŭ Polcovnicŭ de Craiova, unŭ Izbașa, unŭ Armașŭ al doilea, unŭ Portarŭ al doilea, și alți Logofetei de Divanŭ. Cândŭ se află în Bucuresci, elŭ judecă acasă la sine: are sigiliŭ cu insignele sale, cu care sigilează cărțile de judecată și volnicile; iar în Divanulŭ din Bucuresci are facultatea să judece împreună cu Vorniculŭ și cu cei lalți boeri. Elŭ, cândŭ plecă din Craiova, lasă în locul caimacanŭ. Semnul boericii lui este hasdranŭ, care 'lŭ ține în mână înaintea Domnului.

Vornicia mare. Din învechime era una și singură, nu de mulți ani s'aŭ făcutŭ doă. Vornicii cei mari sunt judecători¹⁾ ai celor cinci-spre-dece districte de dincóce de Oltŭ. Ei aŭ facultatea se judece și a casă la sine; în cărțile de judecată subscriinduse, ei punŭ și sigilulŭ lorŭ, ca Banulŭ. Ei aŭ voie a chiama și pe Bucureșteni a casă la ei; aŭ și optŭ Vorniceii ai doilea; plaiurile țerei sunt sub jurisdicțiunea lor; la divanŭ judecă împreună cu cei lalți boeri de față cu Domnulŭ; cândŭ mergŭ la Divanŭ, pórtă hasdranŭ de abanosŭ argintuitŭ.

Logofelulŭ celŭ mare este²⁾ la totŭ petițiunile ce vin atât din țeră cât și din Bucuresci cătră Domnŭ; numai la petițiunile atingătoare de dări nu se amestecă. Prin elŭ se dau răspunsurile la cei ce dau petițiuni. Cărțile de judecată, cele de hotărnicie de moși, chrisóvele de mile, de datorii,

1) Vornicii erau miniștri de interne: lucrările lorŭ erau administrative dar fiindŭ că pe atunce puterea administrativă nu era despărțită de cea judecătorească, rezoluțiunile lorŭ se numiau *judecăți*.

2) Traducțiunea e literală. De bunăscămă autorulŭ a voitŭ să dică că Logofetulŭ primesea tóte petițiunile.

(Nota Trad.)

prin mâna lui se facă; corespondințele proceselor străine se censurază de dănsul; elă judecă în Divană împreună cu cei lași boeri înainte Domnului; ține hasdrană, are ună al 2-le Logofetă și doi Logofeți de taină, și alți mai mici Logofeți de Divană. Pentru Logofeția lui, Domnul îi dă sigiliul țerei care se puca pe chrișove și pe alte cărți domnesci; dar are și sigiliul scă particulariu.

Spătarulă celă mare are autoritate peste toți Slujitorii, Călăreții de Bucuresci, Arnăuții, Catauele, Lufegiii, scutelnicii, Sărășeii; are doi boeri zapcii, Capitană de Lufegii, și Bașu-Bulucbașu de Seimeni. Ceașulă sēu are temnițe prin mahalale. Mai are suo autoritatea sa și tōte poștele și căpităniile de margini; elă are grija prinderii hoșiloră; elă se informază despre omeniă ce viuă în țeră din locuri străine; elă dă rēvașe celoră ce voră sē iasă din țeră pentru trebă saă comerțu; elă are voie sē judece a casă la sine pe cei ce depēndă de Spătăria, iar la Divană judecă împreună cu cei-lalși boeri; are și doi spătărei, fecioră tineră de boeri.

Vistierulă celă mare are atribuțiunza tuturoră dăriloră și venituriloră Vistieriei; elă distribue tōte cislele în țeră, pentru zaherea ¹⁾, fână, salahori, și ori ce alte angării impuse. Toți maziliă cari dauă dări, și tōte satele, sunt cunoscute de elă. Nu are libertatea a strămuta ună locuitoriu dintr'ună sată în altulă. Elă censurază tōte petițiunile atingătoare de dări, saă alte afaceră ale vistieriei; elă dă și cărțile despre scutiri, judecății și dări; elă are voc sē judece și a casă la elă afacerile Vistieriei; are al 2-le și al 3-le Vistieriu, și doi Logofeți de Vistierie boeri, și alți mai mici Logofeți, și Zarafii, și Pistovarii ²⁾ Bucuresciloră, și tōte brăsele de pe afară.

Clucerulă celă mare. Pre cândă se da mertice de păl-

— 1) Astfelu se numă provisiunile de nutrimentă, care pe atunci da țera, pe lângă tribută, Turciloră.

2) Pōte că autorulă a voită sē dică *Postavarii*; căci altfelă astădi nu mai este înțelesă cuvēntulă acesta.

ne la Boeri și la Slujitori, acesta lua baniți din Vistierie, cum-
păra zahereaoa, și observa împărțirea merticurilor. Elu
lua parte în Divanul împreună cu cei-lalți boeri. Elu are
sub ascultarea sa mai mulți Clucerei, adecă magasionari,
boeri de classa a adoa. 1)

Postelniculă celū mare șede în picioare înaintea Dom-
nului tot deauna cu bastonul de argintū în mână. Elu in-
troduce la Domnū pe orī care din boeri va sē-lū întâlnecă
pentru vre-o trēhă, saū pentru țioa bună, și totū prin elū
Domnului trimite responsurile sale. Sub autoritatea sa sunt
Postelniculū al 2lea și al 3-lea doi-spre-țece Postelniceī, Vā-
tafulū, Ceausulū de Aprođi, Polcovniculū de Călărași, Că-
lărași de orașū, și Lipcaniī curieri. Elū este și ca unū pro-
curorū. Elū assistă și în Divanul cu boeriī din partea Dom-
nului, precumū și la socotelele și cislele Vistieriei.

Paharniculū celū mare assistă la masa Domnescă cândū
dă ospețe la boeri la serbători domnesci, îmbrăcatū cu caf-
tanū, și tōrnă vinū în pānarulū Domnului. Are sub auto-
ritatea sa pe Cuparilulū celū mare și pe Păhărniceī boeri de
starea a 2-a. Elū ia parte și în Divanul cu cei-lalți boeri.)

Stolniculū celū mare assistă și elū la prânđurile dom-
nesci, și, îmbrăcatū cu caftanū, aședă bucatele pe masă; are
sub ascultarea sa mai mulți stolniceī de starea a 2-a și trei
saū patru scutelnici.

Comisulū celū mare este asupra grajdurilor cailorū dom-
nesci: are sub elū pe Comisulū al 2-lea și al 3-lea, pe
Rachtivanulū, și alți Comisi de rândū. Elū ia parte și în
Divanul cu cei-lalți boeri.

Aga are sub autoritatea sa pe toți Slujitoriī pedestri
din Bucuresci, din orașū și de la străji. Elū preveghiază
sē nu se întemple aprinderi; drege podurile; judecă și a casă

2) Atāt numirea cât și funcțiunea acestui rangū erau degenerate pe tim-
pulū antorului. Mai înainte acestū boeriu se numia *Crucearu*, fiindū că
elū ducea crucea înainte la bătăliă, și fiindū că în serbătorile Pascelorū elū
presenta Domnului în biserică crucea ca se o sărute.

la elu pricinile Agiei; iar la Divană, de și are voe se meringă, dar nu are votu. Elu are sub ascultarea sa pe Căpitantul de Dorobani, pe Polcovniculu de Cozaci, pe Ceaușulu, pe Stegarulu, și Căpitaniu pedestri, precumu și pe Polcovniculu de Tîrgovistea. Elu înaintea Domnului ține în mână chilugă de argintu.

(*) *Serdarulul celu mare* este pentru trebuința careloru și a salaboriloru ce se scotu după orânduela Vistieriei; elu poartă grijă de aceste, și merge împreună cu ele cându au se se triniță unde-va.

Medelnicerulu celu mare assistă la massa domnescă, îmbrăcatu în caftană, și scote bucate pe talerulu Domnului, precumu și pe talerele boeriloru din partea Domnului.

Slugerulu celu mare, cându se dau porțiuni de carne și lumânări la Boeri și la Slujitoru, acesta ia bani din Vistieria, cumpără vite și dă porțiunile.

Pitarulu celu mare este asupra tuturoru trăsăriloru domnesci, a telegiloru, și a cociiloru ce se facu și se dăruescu Pașaleloru.

Marele Vornicu de Tîrgovistea este judecătoru al orașulu Tîrgovistea, și cărmuitoru al districtulu Dîmbovița.

Armașulu celu mare este îngrijitorulu închisoriloru de hoți. Pedepsele se facu prin elu. Elu este mai mare peste toți țiganiu domnesci și strînge aurulu care lu adună țiganiu. Elu păstrează duoș stăguri ale țerei, tunurile, și tufurile domnesci. Înaintea Domnului, elu ține în mână topuză de argintu. Are sub ascultarea sa doi Armași al 2-le, trei Armași de puscăria, mai mulți Armășei, Puscașii și Topcii.

Șetrarululu celu mare este asupra corturiloru domnesci; are și mai mulți șătrărei.

Clucerulu celu mare de Arie este asupra fânulu și a orzulu ce se dă la grajdurile domnesci și la musafiri.

Vameșulu celu mare îngrijia de vămă, cându acestea nu se puteau vinde. Aseminea și Cămărașulu de Ocne.

Ispravnicii se facu câte doi de fiă-care județu; ei judecă, și facu cisele baniloru de prin sate; ei punu în lucrare ori ce măsură se ordonă de Vistieria în țără. Ei sunt

datori se cunoscă puterea locuitorilor și numărul lor de prin sate, pentru ca se-i oblige la ponturile legiuite către boerii mari și mici, și către boerii de neam.

Vistierul al 2-lea poartă călimariu de argint, și este sub ordiuele Vistierului celui maro.

Postelnicul al 2-lea ține baston cu argint în capăt, și stă sub ordiuele Postelnicului celui maro.

Capitanul de Dorobani este superiorul Dorobanilor; ține topuz de argint, și stă sub ordiuele Agăi.

Logofetul al 3-lea sub Logofetul celui mare.

Vistierul al 3-lea sub Vistierul celui mare.

Postelnicul al 3-lea sub Postelnicul celui mare, și are baston cu pușină argint.

Logofetul al 2-lea de Vistierie sau Vistierul cel mare

Logofetul al 2-lea de taia sub Logofetul celui mare

Vătaful de copii de Divan, poartă un stindard mic care este pajura Domnului. Destinațiunea lui este de gard de corp al Domnului. El poartă bici înaintea Domnului, și escutează după decisiunile Divanului.

Vătaful și Ceașul de Aprozi împlinesc datoriile după decisiunea Divanului; ei sunt sub ordiuele Postelnicului celui mare și au de ajutor Aprozi slujitori.

Doi-spre-dece Postelniceii țin în mâna vergi de lemn, merg înaintea Domnului, și sunt sub Postelnicul celui mare.

Doi spătarei al 2-lea stau lângă Domn, și țin topuzul și sabia; ei sunt sub spătarul celui mare.

Vătaful de Copii de Vistierie poartă bici, și este rânduit asupra împlinirilor Vistieriei.

Vătaful de Lufegii poartă topuz de argint, și este capul Lufegiilor sub ordiuele spătariului celui mare.

Polcovnicul este capul Catanelor; poartă topuz de argint și este sub ordiuele Agăi.

Armașul al 2-lea poartă topuz de argint, și este sub Armașul celui mare.

Portarul al 3-lea poartă baston cu pușină argint și este sub Portarul celui mare.

Armașulă al 3-lea, ca și celă al 2-lea.
Polcoviculă de Calarași pörtă topuză de argintă, și este sub Postelniculă celă mare.
Ccaușulă Spătarulă pörtă topuză de argintă și este sub spătarulă celă mare.
Ccaușulă agăi pörtă bastonă de argintă, și este sub Aga Izașa de Fustași pörtă biciă.

Boeriile Curții Domnesci.

Camarașulă celă mare adună venitulă Camareii, și îngrijește despre tóto ale Curții domnesci. Sub autoritatea lui sunt toți negușitorii adecă Silistrenii, Brașovenii, Armenii, și Ebreii. Elă judecă procesele loră. Rândulă seă este după Aga.

Grămăticulă celă mare este Secretarulă privată al Domnului pentru limba grecească.

Cupariulă are grija mesei și a vinuriloră Domnesci.

Ispravniculă de curte este asupra Dirvariloră 1) domnesci și asupra reparațiuniloră palatului.

Marele Cafegiă, asupra cafelei.

Sufariulă la bucătărie.

Beceriulă, la beciuri.

Rachtivanulă, la șelle și rafturi.

Sofragiulă, la masă.

Camarașul al 2-lea, la hănele domnesci.

Ciubucciulă, la ciubuce.

Victarulă, la calimări.

Acestia sunt cei mai inferiori în arhontologia.

1) În multe părți ale României, afară de Bucuresci, acestă cuvântă asta-și nu mai este înțelesă. Elă însemnează argată, simbriașă, lucrătoria ordinariă.

(Nota trad.)

CAPITULŪ XI.

Firmanŭ împărațescŭ, în care se vorbește și despre boeri.¹⁾

Alesule dintre domnitorii neamului lui Messia, astă-zi Domnŭ al Valachiei Grigorie Vodă, sfirșiturile tale sŭ fiă fericite. Iar voi, lauda mai marilorŭ neamului lui Messia, boeri ai țerei, înmulțită fiă supunerea voastră. Cândŭ va ajunge acestă luminată poruncă, sciutŭ sŭ vŭ fiă, că așa precumŭ țerra Valachiei este moștenirea luminatei mele Împărații și grânariŭ înaltului meu pragŭ, de cuviință este sŭ o îngrijimŭ, sŭ o păzimŭ, și se o ferimŭ de reŭ voitori în cât se nu se mai respândescă asupra acestei neorocite raiiale, ci cu bucurie și în pace sŭ samene de bună voă și sŭ secere, ca la unŭ lucru al înaltei mele bune voințe. Așa dar în trecutele timpuri cu trecerea făcătorilorŭ de rele (în contra firecei mele înalte bune-voințe) raiioa a fostŭ băntuită de jafurile și sumeția lorŭ atât de tare, în cât a căduțŭ și din valorea sa. Din acestă cauză raiioa cător-va sațe neputendŭ suferi reutatea lorŭ, a părăsitŭ locașele sale, și luându-și copiii și muierile, a fugitŭ ca sŭ se ascundŭ. Acestă întemplantare a ajunsŭ la aușulŭ nostru. Acuma tu, numitul Domnŭ, te-ai mărginitŭ în cuvenita supunere, și ai mângăiatŭ raiioa țerei, și ai urmatŭ și alte ordine ale mării mele cu zelulŭ și silința ce ai arătatŭ către ea. Sunt gata a spera că, cu înțelepciunea ta și cu bunulŭ teŭ caracterŭ, tu, numitul Domnŭ, te vei uni cu boerii consiliari, și vei arăta către biata raiia, care a fugitŭ și s'a ascunsŭ, mângăieri cu totŭ felulŭ de cuvinte de blândețe, silindŭ sŭ o aduceși sŭ înțelgă, și sŭ o îndemnași sŭ samene și sŭ se-

1) Autorul este atât de superficial, în câtŭ a creduțŭ de prisosŭ sŭ pune data acestul documentŭ. Din norocire, istoria scrisă de Fotino a completatŭ acestă lacună. Acestŭ firmanŭ a fostŭ adresatŭ lui Grigorie Ghica Vodă la anulŭ 1663. — Vezi traducerea lui Fotino, tomulŭ III. pag. 219.

cere, dar cu bucuria și cu buna sa voință. Iar de aci înainte câți din raiafaa clasei ostășesci, sau din alte părți, vor trece și voru supăra sau raiafaa, sau copiii sei, sau averile sale, să stăruiți în totu chipulū să se pedepăscă ca turbu-
 ătorī, trimițēndū înaltulū meu vizirū înscrisū numele și fisiognomia lorū. Așa dar, precumū mai susū își ordonū, să te unesci cu numiții boeri, respândindū semănța milostivirei asupra acestei nenorocite raiale, care se rógă lui D-đeū, și să o aduceți de acolo de unde stă ascunsă; și la semnulū împărăției mele să fiți supuși.

CAPITULŪ XII.

Despre Mazili.

Maī înainte de Reformă, toți boerii ce se scoteau din funcțiunī se numiau Mazili. Iar Constantinū Vodă ¹⁾, prin Reformă, a făcutū ore-cari diferințe: pe boerii cei mari, funcționari sau în disponibilitate, i-a numitū *Veliți*, pe cei fără de ranguri ce erau de neamū mare cu boerii mari, i-a numitū *nobili*; iar pe cei ce se trăgeau din neamū boerăscū și nu aveaū boerii, i-a numitū *Mazili*.

CAPITULŪ XIII.

Despre Breslele cele mici.

Logofeți de divanū. Acestia se făceau după hereditate din neamū în neamū; serviau la Divanū cu rândutū; până la Reformă, erau scutiți de dijmă și de vinăriciū, iar de atunci au ramasū în dare.

Mazili Capitanī, brăslă nouă, creată de la Reformă și încoco.

1) Reforma despre care e vorba, e făcută de Constatin Vodă Mavrocordatū în a treia domnie a sa, la anulū 1735. (Veți mai pre largū Istoria lui Fotino tradusă tot de acelu ce traduce pe acesta la tomulū II pag. 164)

Căpitaniî ce erau destituați, s'aû făcutu deosebită bréslă. Neguțitorii sunt bréslă nouă, în care aû intrat și mulți rei. Fruntașii loră sunt 24, avându și staroste.

Compania Craiovei, una mare și una mică. Acestia sunt neguțitorii de peste Oltă, carii, din timpul Nemților, s'aû numitū Companii. Aû cărți domnesci, și privilegiuri deosebite de ale neguțitorilor de prin județe.

Neguțitorii fugari de la Dristoră din cauza Turcilor și veniți aici, se făceau deosebită bréslă.

Brașovenii. Din acestia unii sunt șoșători în Brașovă, avându prăvălii și în țără, precum și vii. Ei forméză o deosebită bréslă cu privilegiurile sale; și în acesta se cuprindă și Brașovenii cari aû venitū cu totul în țără.

Ruptașii sunt bréslă veche din ómeni deosebiți de țeranii, cu dare ficsată către Visteriă saû către Camară.

Aleși sunt bréslă nouă, creată în țilele lui Grigorie Vodă, cândă ómenii erau numerați. Acestia aû luat de la Visterie dare mai grea, și s'aû numitū Aleși.

Caloianii, sunt doé sate de Bulgari veniți de peste Dunăre în districtulă Ialomitii, dându dare deosebită.

Armenii, bréslă deosebită cu starostele loră.

Evreii asemenea.

Toți acestia se nuniaû bresle cu deosebite privilegiuri de ale țeranilor: unii, precumă Neguțitorii, Companiile, Armenii și și Evreii, erau sub ascultarea Camarașului, iar cei-lalți sub a Visteriei. Dar după ce s'a unită Camara cu Visteria, tóte breslele aceste aû remasă sub Visterie, iar Camarașulă celă mare numesce numă pe Staroste.

CAPITULŪ XIV.

Despre Neguțitorii.

Pe neguțitorii Străini, ce aducă marfă din Turcia și din alte țeri saû scotă mărfuri afară din țără, îi judecă Camarașulă.

Neguțitorii pămăntenii ce facă asemenea comerț, aû staroste.

Brésla de Neguțitorî de prin județe, Companiele Dris-torenilor, Armenii, Evreii, aș staroste, și sunt sub autori-tatea Camarașului celui mașo.

CAPITULŪ XV.

Despre Slujitorî

Slujitorii ostași suni cu lófă și cu îmbrăcăminte.

Seimenii străini sunt sub ascultarea lui Bulubașa.

Lufegii, sub a Capitanului lor.

Lufegii Spatarului, sub a Ceașului Spătăresc.

Sărășei și Scutelnicii, sub a Capitanilor lor.

Acestea craș cavaleria din Bucuresci sub autoritatea Spătarului celui mare.

Vênătorii, sub Capitanii lor, și Cazacii, sub Polcovnicul lor, se numiaș Pedestrași, și eraș sub autoritatea Agăi.

Dorobanșii, sub comanda căpitanului lor. Ei se fă-ceaș după hereditate, remăindă liberi a se ocupa și de alte profesii. Acestia eraș ostirea pedestră cea puternică. cari revoltănduse adese ori ucideaș boeri, prădaș beserici, și je-tuiaș pe țerani. Constantină Vodă Cărnuiă ¹⁾ a început să-i desfiinșeze: pe căși a lăsată i-a pusă, împreună cu Căpitanul lor, sub comanda Agăi; iar tunurile lor le-a dată Ar-mașului.

Lipcanii și Călărașii, sub autoritatea Postelnicului ce-lui mare.

Armășei și Pușcașii, ce păziaș închisorile, și Topcii, sub autoritatea Armașului celui mare.

Aprođii eraș împlinitorii datorielor și servitorii ai Di-vanului; ei sunt sub ascultarea Vătafului și a Crașului de Aprođi; iar zapecii lor sunt supuși Postelnicului celui mare. Icioglanii. Acestia eraș guardii de corp ai Domni-

1) Pe la anul 1654. Veđi mai pre largă Istoria lui Fotino, tomul II, pag. 101.

loră. La ei era și stindardul domnescu, adecă al țerăi. Ei pörtă în mână și mizdrace cu nicîi stegurele. Îmbrăcămîntea lor era poloneză. Ei purta și arcuiri cu săgeți.

Prin județe erau rânduți Capitanii, câte cu o mie de ómeni. În județul Rîmniceului sáratu erau trei Cápitanii: la Focșani, la Gradistea, și la Macseni.

În Buzeu, Cápitania orașului Buzeu.

— Prahova, Cápitania Ploescilor.

— Dimbovița, Cápitania de Tîrguviștea.

— Ialomița, la Lichiresci, Stelnica, și Orașu.

— Ilfov, la Cîocănesci, Oltenița și Gherghița.

— Vlasca, la Hodivoe și la Dașa.

— Muscelu și Argeși, ale Orașelor respective.

— Oltu, la Slatina și Uda.

Peste Oltu, era deosebită ostire a Banului Crafovei sub ascultarea Cápitanilor de acolo. Cea mai mare Cápitanie era a Cerneșului ca și acea din Focșani. Erau și alți Slujitori fără de lófă, ci numai pe scutélă, sate întregi, precum: Spătăreii sub spătăruľ; Visterniceii sub Vistierul; Postelniceii sub Postelnicul; Roșii și Păhărniceii sub Paharnicul celu mare; Comișeii sub Comisul celu mare; Vizitii, sub Pitarul celu mare; Șătrăreii sub Șătraruľ; și Cămărașeii, sub Cămărașul celu mare. Acestia, în timpu de pace erau nesupărași, și fără de dări pe la casele lor; iar în timpu de rebelu mergeau la bătăliă. Ei, cu timpul, s'au totu împușinatú pênă la Nicolae Vodă; iar Constantinú Vodă, prin Reformă, ia desființatú cu totul, lăsând câte pușini la Bucuresci sub Spătăruľ, sub Aga, și sub cei-lalți boeri Zapcii. Elu a redusú și cápitanii de prin județe, împușinându slujitorii lor, și lăsându numai căpi sunt trebuitori pentru județe; iar pe cei-lalți ia dat la dare.

CAPITULU XVI.

Despre țerani.

În timpurile vechi, căpi-va din țerani aveau moșiile lor proprii, și erau liberi, nesupuși la boeri. Alții erau liberi

fără moșii, sedându pe moșiile Monastirilor și ale boerilor și dându proprietarilor cele legiute, precum se va vedea la capitolul destinat despre acesta. Iar cei mai mulți din țeranii erau sclavi ai boerilor și ai Monastirilor, precum mărturisesc chrisóvele. Alții erau sate de slujitori, precum s'a vedut la capitolul despre acesta. Moșnenii și cei-lalți liberi plătia dările cele mai grele, iar sclavii da prea puțin. După trecere de timp cu toate că dările au ajuns peste măsură de grele, ei plătia însă după analogia, până la Reforma lui Constantin Vodă Mavrocordat. Acesta dându, pe Slujitori și a aruncat același impozit asupra Moșnenilor și a Birnicilor. Iar în a doa domnie a sa făcându prin Reformă scutelnici pentru boeri, a liberat pe sclavi ¹⁾ cu voea și fără voea stăpânilor lor. Moșnenii șed pe moșiile lor, dar nu au voie să se mute în alte sate. Acei fără de moșii, sclavi sau liberi, încă nu au voie a se strămuta de la un sat la altul; și daca vre unul fuge, proprietarul moșiei are dreptul să 'lă aducă la urma sa, ori de unde l'ar găsi. Asemine nici un sat încrêg nu poate să se strămute pe altă moșie fără causă bine-cuvântată; și proprietariul are voie să 'lă întorcă la urma lui. Iar daca vre un țeran, sau vre un sat, are vre un motiv legal ca să părăsescă moșia pe care se află, dă plângere la Domn și, după cercetarea marelui Vistier sau a Divanului, capetă voie de strămutare prin carte domnescă. Proprietariul moșiei nu are dreptul a supera pe locuitorii cu cereri mai multe de cât cele legiute, care se vor vedea la capitolul despre acesta.

CAPITUL XVII.

Despre țigani.

Țiganii domnesci de prin țiguri, unii se numesc Rudari, umblându și locuind sub corturi și avându profesii-

1) Asemine Sclavi se numiau în țera Romănescă *Rumani* iar în Moldova *Vecini*.
(Traducătorul.)

unea a scôte aurü de prin pirae; alții sunt purtători de urși iar alții ferari. Toți acestia sunt sub ordinele Armașului. Rudarii sunt ai Monastirei Coziei; dar fiind că au meșteșugul de a stränge aurü. Domnia îi întrebuițeză pe sêma sa, plătindü și dare catră monastire. Țiganiü monastiresci și boeresci, unii ședü în târguri iar alții pe la sate; unii sunt ferari, iar alții cortași. Cu acestia domnia nu are nici unü amestecü, ci numai proprietariü lorü.

CAPITULÜ XVIII.

Despre cerșitori.

Când seaunulü domniei era la Câmpu-lungü și la Argeșü, cerșitorii aveaü unü satü în județulü Muscelului numitü Maceaulü scutitü pentru ajutorulü lorü. Era la Câmpu-lungü și o möră făcută de 'satulü acesta, și destinatü pentru nutrimenulü lorü. Acest satü până la unü timpü era scutitü cu chrisovü Domnescü. Mai pe urmă domnulü ¹⁾ a pusü satulü la dare și prin chrisovü a hotărütü sê se dea cerșitorilorü de patru ori pe anü câte 25 lei din Visteriä. Iar cerșitorilorü din Bucuresci, după lista ce da la Visteriä Protopopulü, le da câte unü banü pe ȕi în fiä care lunä; iar în joia mare li se da 50 dulämi de aba și încălțäminte.

CAPITULÜ XIX.

Despre judecäfi.

Judecäfiile se făceaü după legile împärätesci, și mai alesü după legea ce a tradus'o Matei Bassarab în limba Romänescä. În unele casuri însê se judeca după obiceiulü pämênului, iar nu după lege, despre care sunt și chrisöve la Mitropoliä. Prin districte, din învechime judecäfiile se făceaü de cätträ boerii cäpitani, pe acolo pe unde erau cä-

1) Ce pécätü cä autornulü nu ne citézä date asupra acestei materii!

(Nota traducătorului)

pităniî marî. Iar de la Reforma lui Constantinû Vodă, și încôce, de cândû s'au numitû Ispravnicîi, acestia facû judecătîile; și celû ce nu se mulțumesc apelază la boerîi cei marî ai Divanului din Bucuresci. Vorniceii județelor¹⁾ judecă și hotărescû glôbele pentru păgubele ce facû vitele în semănăturî; ei adună și pripasurile după rânduêla Ispravnicilorû.

La Bucuresci sunt numiți anume judecătôri boerî, și cine nu se mulțumesc cu judecata lorû apelază la boerîi cei marî de Divanû. Superiorii Divanului sunt: Mitropolitulû. Episcopii, Banulû celû mare, Logofetulû celû mare, Spătarulû celû mare, Vistierulû celû mare, Clucerulû celû mare, și Postelniculû celû mare. Celû ce nu se mulțumesc nici cu judecata acestora, apelază câtră Domnû, și judecata se face în prezența lui. Cândû judecă Domnulû, se numesc Divanû, și trebuie se assiste Mitropolitulû și Episcopii (de se întemplă aice), toți boerîi cei marî, Mazilii, și toți câți se vorû întempla și vorû veni până la Clucerulû de Arie.

CAPITULÛ XX.

Despre judecătôri și cărmuitorii districtelor.

Din învechime eraû în județe îngrijitori și judecătôri:

La Rîmniculû Săratû, Căpitanulû de Focșani;

— Buzoû și jumătate din Săcuieni, Căpitanulû de Buzeu;

— Prahova și jumătate din Săcuieni, Căpitanulû de Ploesci;

— Ialomița, Căpitanulû de Orașii;

— Ilfovû, Căpitanulû de Gherghița;

— Vlasca, Căpitanulû de Odiove;

— Teleormanû, Căpitanulû de Ruși de Vede;

— Muscelû și Argeșû, Vorniculû de Câmpu-lungă;

— Oltû, Căpitanulû de Slatina;

— La Dimbovița, Vorniculû de Tîrgoviștea.

1) De bună sêmă că autorulû a voitû să înțelgă pe Vorniceii, sau pîrcălabilii satelorû.

Căpitanii de Plăși erau supuși acestora.

În județele de peste Oltă superior era Banul cel mare. Acolo era Căpitănia cea mai mare a Cernețului. Banul mai avea Căpitănia și la județele Romanășii, Doljă, Gorjă, și Vâlcea. Din Domnă în Domnă s'a tot împuținată puterea Banilor, s'a și împuținată și slujitorii până la anul 1716, când s'era de peste Oltă s'a dat Nemșilor. Atunci Necula Vodă a împuținată numărul slujitorilor și i-a dat la dare. La 1739 fiind Domn Constantin Mvrocordat, fiul lui Nicolai Vodă, Turcii au luat în dăreptă județele Craiovei de la Nemși. Iar Constantin Vodă, prin Reformă, a desființat Căpităniile cele mari și a rânduit în toate județele boeri ispravnici, și Căpitani oameni nobili, lăsându câte pușini slujitori în mâna ispravnicilor sub ordinele Spătarului celui mare pentru ca să stringă dările, pentru ca să prindă hoșii, pentru menzile și pentru alte trebuințe ale județurilor, după dispozițiile Ispravnicilor. De atunci a rămas administrațiunea județurilor asupra ispravnicilor, luându-se din mâna Căpitănilor.

CAPITULĂ XXI.

Despre moșii.

Moșiile sunt proprietăți ale monastirilor, ale boerilor și ale câtorva țerani, ce se numesc Moșneni. Țeranii ce nu aveau moșii, din învecchime lucrau, la proprietarul moșiei pe care ședeau, câte ce-va nehotărâtă. Nemșii, după ce au luat județele de peste Oltă, au legiuit ca țeranii se lucreze proprietărilor câte 48 zile pe an.

Constantin Vodă, prin Reforma de la 1739 a legiuit se lucreze 24 zile, și mai pe urmă 12.

Viile ce sunt pe moșii străine dau proprietarului din douăzeci vedre una, sub nume de otașniță.

Nimeni nu are voie să planteze pe moșie străină vie sau livadă de fructe, fără voia proprietarului.

Din toate semănăturile și produsele făcute pe moșii străine se dă dijma.

În cleștee și bălți de pește nimeni nu cutéză a pescui fără voia proprietarului.

Nimeni nu are voie a călca holde, livele de fână sau locuri cu semănătură, care le deosebesce proprietarul pentru sine.

Căți cosescă fână. dau din 10 clăi două.

Căți au stupi, plătesc pentru fiă-care câte 6 bani, și din 20 roi dau unul pe an.

Pentru capre, dau câte doi bani de una primăvara, și câte patru bani iarna.

De la toate perdelele de fatăciune de oi, se dă câte un miel.

Pentru locul de pășune (sau islaz), vitele plătesc câte 12 bani. Iar pe locul rezervat pe sarma proprietarului, nimeni nu poate băga vite fără deosebită tocmelă.

În păduri nu poate băga vite fără învoirea proprietarului.

CAPITULU XXII.

Despre metale și industrii.

Aurul se exploatează din nisipul riuilor Oltu, Topologu, Argeșul și Dimbovița, de către țigani domnesci numiți Rudari.

Arama se explorează o dinioră în districtul Mehedințului, la locul ce se chiamă *Baca de aramă*.

Ferul l'au descoperit Nemiți la Gorj; dar astăzi nu mai este.

Pucioasă s'a găsit în județul Muscelului, Argeșul, Dimbovița și Săcușeni.

Sarea se scote din trei ocne: de la Ocna mare din districtul Vilcea; de la Telega, din districtul Prahova, și de la Slănic din districtul Săcușeni. Era și la Dimbovița ocnă mică, dar s'a închis. Mai sunt și alți munți cu sare dar nu se deschid fiindcă nu are trecere.

Păcură este în mai multe părți în munți.

Oleiu se lucr z  in satul  Diicescii din Dimbovița.
Fabrică de h rti  este pe apa Colintinei in județul
Ilfovului.

CAPITUL  XXIII.

Despre articolele ce es  din  r .

Gr u, orz , meiu, porumb , in , c nep ,) Aceste
cherestea, pastramă, *caşcaval *, miere, se , cer- } trec  in
viş . ptei de vite, ca . boi, oi, capre. } Turcia.

L n , c r , vin , vite, rude, tutun , — in Ungaria şi in
Polonia.

CAPITUL  XXIV.

Despre articolele ce intră in  r .

Diverse bl n rii vin  din Rusia.

B c nii diverse, bumbac , fer , m t serii de Halep, şi,
altele, din Turcia.

Pinz rii vin  din Polonia.

Alte articole mai vină din Europa, adecă de la Lips-
ca, Gratz, Viena, şi Braşovŭ.

CAPITUL  XXV

Lista ob reilor şi a şchelelor de prin oraşe şi tirguri.
şi tarifa v mei.

Tirgurile ce au şchele şi ob�re.	{	Piteşcii, obor�.
		Dragoslavele, şchele.
		C�inenii, şchele.
		Focsanii, şchele.
		Tirgoviştea, obor�.
		Vălenii, şchele.
		Ploescii şi Filipescii, şchele.
		G�genii, obor�.
		Buzeul�, obor�.
Rimniculă, obor�.		
Oraşulu 1).		

1) Ast -felii se numia Oraşulu de Floci, reşedinţa districtului Ialomiţa, al
(Traduc torului.)

Orașele ce au șehel și obōre.	}	Lichirescī.
		Ciocānescī.
		Oltenița.
		Gherghița.
		Giurgiu.
		Cimpina, schele și oborū.
		Slatina, oborū.
		Sigarcea, schele.
		Zimnicea, id.
		Carvasaraoa, schele și oborū la tîrgulū-de-afară din Bucurescī.

Tarifa vāmilorū.

banī.

- 1 Cera ce se vinde în tîrgu, la 10 banī.
 3 — ce eșē din țērā, *cerăritū*.
 1 — ocoa, ce vine din Turcia.
 1 Anasonū, la o oca.
 360 Icre de chetalū, încārcătura.
 6 Pielea de vulpe.
 6 — calū lucratā.
 40 Calulū ce se vinde la oborū.
 40 — trece în Ungaria.
 6 Astarīū, bucata.
 5 — Sovazū.
 1 Carū ce se vinde în tîrgu, la 10 banī.
 5 Aba, bucata ce vine din Turcia.
 300 Încārcătura de abale ce trece în Ungaria
 130 — — — — — Moldova sau Rusia.
 300 — — bumbacū cândū merge în Ungaria.
 240 — — — — — intrā în țērā.
 4 Ocoa de bumbacū torsū.
 40 Bivolulū ce trece în Turcia.
 20 — se taie la scaune.
 480 Untū, miā de ocale.
 8 Vidra.

banî.

- 20 Pielea de bouă.
 40 Bivolă ce se vinde la oboră.
 360 Rodostamon, încărcătura.
 4 Ocoa de dulcătă, chitră, sau Rodozahară.
 3 Marfă de Greceni, la sută.
 1800 Butea de marfă de Greceni.
 1 Blănării de țeră, la 10 banî.
 240 Încărcătura de blane de Rumelia.
 480 Blane de Rumelia, albe și negre.
 1 Ghiocăi.
 15 Suta de bucăți găitană de lână ce merge în Turcia și
 Moldova.
 660 Argintă-viă, încărcătura, oră unde ar trece.
 60 Carulă de dăge de stejară.
 80 Prune uscate, fasule, bobă.
 120 Masline, încărcătura.
 4 Ocoa de zahară de Veneția.
 4 — — — Misiră.
 78 Perechea de zeghă galbene.
 12 — — — albe.
 20 Vite albe mari, ce trecă în Turcia.
 40 — — — ce trecă sau vină din Ungaria.
 240 Încărcătura de tămăe ce vine sau esă.
 4 Ocoa de tămăe, cândă e puțină.
 1 Ocoa de puciosă, petră vână și scrobélă.
 3 la 100 chehribară.
 660 Încărcătura de cafea, cândă vine.
 6 ocoa de cafea, cândă e puțină.
 240 Încărcătura de aramă cândă vine.
 533 1000 oca cașcavală ce merge în Turcia.
 4 1 chitră, sau doă cândă sunt mai mică.
 1 Ocoa de capere.
 1 — cucunari.
 1 — cuie.
 3 la 100 spoclă ce se vinde cu ocoa.
 30 Suta de ocale castane.

banî.

5 Ocoa de candelu.

6 — coteluri,

1320 Cumașuri de Misirū, saū Venețiane aurite cāndū trecū
în Rusia.

2 Pelcele de capre.

1 — — la 10 banî, cāndū le vîndū în târgū.

1 Perechea de tǎlpi de cisme saū papuci.

60 Suta de cōse.

6 chila de orzū, la eșire din oborū.

30 Carulū de raci, și 300 în darū.

9 — pepeni saū castraveți și 9 în natură.

10 — Cherestea ce merge în Turcia,

120 de la 2 putine Catranū ce merge în Turcia, saū vine

50 butea de vinū ce se vînde în târgū.

12 Vadra de vinū venitū de aiurea.

300 butea de vinū ce trece în Turcia.

1200 — — — Ungaria.

3 la sută marfa de Lipsca, ori unde ar fi

12 ocoa de Licurini.

3 la sută, lulele bune.

30 Coșulū de lulele prōste.

1 la sută, inulū și cānepa ce se vînde în târgū.

50 Încărcătura de inū ce vine saū ese.

3 la suta, pelcelele de iepure.

4 pelea de lupū.

120 Luntre mari.

60 — de mijlocū.

40 — mici.

80 miș de lāmāi și 14 în natură

160 Încărcătura de lāmāi ce trece în Ungaria.

60 tulumulū de untū de lemnū.

15 Carulū de varză și 2 în natură.

240 — lānă ce trece în Turcia

9 bucata de alagea.

3 la 100 bācāni.

60 Cāntarul de bācāni ce se ducū în Moldova și Ungaria.

bani.

- 1 Ocoa de bumbacū.
40. Taurulū ce se vinde în oborū.
- 90 Încărcătura de lână ce vine din Turcia.
- 45 — — — țurcană ce merge în alte părți.
- 1 la 10 lână ce se vinde cu ocoa la oborū.
- 901 Încărcătura de lână țigae ce ese peste hotarū.
- 900 — mătase ce vine din Turcia saū ese din țeră.
- 3 la 100, mătasa care se deschide aice.
- 600 tona de mărgelărie.
- 330 meșine ce trecū în Ungaria.*
- 6 Chila de mazere ce ese din țeră.
- 50 Morunū ce se esportă în Ungaria.*
- 45 Carulū de mere ce se esportă în Turcia.
- 30 — — — se importă.
- 360 — morunū săratū, și 30 oca în natură.
- 120 — midii saū stridiū, și 100 în natură.
- 1 la 10, malaiulū ce se vinde.
- 160 Încărcătura de plumbū. ori pe unde ar intra.
- 80 Carulū de lână de capră.
- 3 Ocoa de cernelă.
- 15 Cantarulū de miere ce se trimite la Constantinopole.
- 20 Vite ce vinū din alte părți pentru nutrimentū.
- 20 — ale ostrovenilorū.
- 20 — — se ducū în Ungaria.
- 6 — — vinū din Ungaria pentru nutrimentū.
- 20 — ce se vëndū, saū de la cumpărătorū, saū de la vëndătoriū.
- 20 — — nu aū cărțuliū, la intrare saū la eșire.
- 20 — de trecetóre.
- 10 — ce se taie la scaune.
- 6 Ocoa de tortū văpsitū.
- 1 — — foi de naramze saū portocale.
- 12 Nisetrulū.
- 1 Ocoa scrobélă.
- 3 — oțetū.
- 1 la 10, lemnele.

banl.

- 4 ocaoa de caracatiță.
 3 Orî ce marfă vine la Carvasara, are voie Vameșulū sē
 o deschidă și se ia la 100 de banl.
 3 perechea de papuci.
 1 la 10, pari și nuele.
 120 Putina de pēcură ce trece în Turcia.
 3 ocaoa de pastramă și ghiudenū.
 600 Încărcătura de piperiū.
 180 perechea de petre de móră de la Hârlēū.
 60 — — — de locū.
 120 — — — — mai marl.
 120 Carulū de pastramă ce vine din țeră.
 240 — — — — ese din țeră.
 120 la 100 portocale, și 15 în natură
 6 testea de potcove de cai.
 3 la 100, peștemane mai bune s'aū mai prōste.
 12 Pânză de Brașovū.
 330 Încărcătura de marfă de Rumelia ce trece prin Giur-
 giu saū Zîmnicea în Rusia.
 660 idem, ce trece în Ungaria. /
 30 saculū de nohotū.
 240 bucata de haină subțire.
 120 — — Filendresi.
 60 — — Briclisi.
 60 — — Sifti.
 60 — — Brașovenescă.
 2 — — românească ce merge în Turcia.
 40 pelea de risū.
 4 ocaoa de rachiū turcesū saū leșescū, iar celū ce face
 comerțū de rachiū plătesce îndoitū.
 40 saculū de 6 chile orezū.
 1 la 10, rōte, osiī, și giuguri.
 50 saculū de grăū cumpēratū de precupeți.
 1 la 10, sacul de grăū vëndutū în tērgū.
 30 earul de struguri și 2 oca în natură.
 13 ocaoa de smaltū.

bani.

- 40 carulă de şindrilă de stejară.
 40 carulă de spoelă.
 15 puţina de struguri ce vine din Turcia.
 10 şalvari (pentru unul) ce se duc în Turcia 'sau Mol-
 dova.
 18 şaoa turcescă.
 40 încărcătura de brânză ce vine sau ese.
 140 — — — ce trece în Turcia.
 3 la 100, amnare.
 15 la 100, cremenii.
 360 încărcătura de postavă chenariu.
 600 Dubasuri pe care se fac mori pe Dunăre.
 240 încărcătura de tutun turcescu.
 4 ocaoa de tutun turcescu.
 1 — — romănescă cându trece în Turcia.
 1 — — — — ce se vinde în ţeră.
 5 — — bohcea.
 3 — — dizi.
 200 cuptorulă străchinariilor, afară de fumăritu.
 100 încărcătura de oţel, la intrare şi la eşire din ţeră.
 3 testea de ciorapi mari.
 1 — — — mici.
 1 ocaoa de ceam-sacăzū.
 4 perechea de cisme,
 30 auta de ocale de alune.
 60 carulă de doniţe, albi şi altele.
 1 la 10 bani, linte ce se vinde în tîrgū.
 1 la 100, aramă lucrată.
 1 la 10, finū ce se vinde în tîrgū.
 1 ocaoa de hurmală.
 60 la 40 ocale icre negre.
 30 puţina de icre roşii.
 1 ocaoa de horilcă ce se lucrăză.
 45 încărcătura de peaco ce trece în Ungaria.
 240 — — — vine din Turcia, şi 3 oca în
 natură.

.bani.

2	pielea de miel	venită din Ungaria.
1	—	— albă.
1	—	— ce se vinde în țară.
12	pielele bune.	
120	—	— mari turcești.

CAPITULĂ XXVI.

Despre școlile domnești.

Școlă grecească mai înteu a fundat'o Șerbanu Vo & Cantacuzino; și acesta s'a susținut și de Domni de l'ad următă cu lefe anuale date din Vistieria.

Un professoru primariu la științele filosofice.

Unu professoru secundariu la litera.

Unu al treilea la cele ordinara.

} in Monastirea
Sântului Sava.

Școlă Slavonească a fostă mai de înainte in bisserica vechea a Sântului George. susținută de toți Domni armatori. Acesta are doi professori, unu primariu și altu secundariu.

Letele acestor professoru pênă la unu timp se da din Vistieria, dar mai târziu chibzuinduse Domni, să lăssată scutită de dări Monastirea Glavacioculu, și dându-o Mitropolitulu, acesta s'a obligat a plăti letele profesorilor din venitul ei. Acestă rânduică s'a păzită pênă la unu timp.

CAPITULĂ XXVII.

Despre spitale.

Monastirea Colței s'a fundat' de spăciariu Mihai Cantacuzino. Acesta a dotat'o cu venituri destinate a întreținea:

Doi spitale pentru bolnavi răniți cu asternuturile și cu chraua loră.

O spițerie și unu chirurgu pentru trebuința acestor spitaturi.

O scólă slovenescă și unū Cântărețñi, care se dea lecțiunii, cu lefe de la Monastire.

Sântulū Panteleimonū s'a fundatū de Grigorie Vodă Ghica, și s'a dotatū de elū cu venituri destinate a întreținea:

Unū spitalū pentru rāniși;

Unū spitalū pentru bolnavi;

Unū medicū și unū chirurgū;

O spițeriă;

Unū spitalū afară din Monastire la schitulū Sântulū Vissarion pentru cei molepsiți, cu tôte cheltuețele pe sēma Monastirei.

Bisserica cu Bradu, făcută de Michaiū Logofētulū de Divanū, a fostū miluită și acēsta cu chrisovū domnescū. In chiliele sale aū asilū 24 femei bētrāne, cari capētă nutrimētū și îmbrăcăminte din venitulū bissericei.

Dōmna Balașa remāindū fēră copiī, a fundatū Monastirea care pōrtă asemine nume, și închināndū-ī cassa și tōtă averea ei, a destinat'ō sē fiē asilū pentru străini și orfanotrofă, casă de ajutoriu pentru māritișulū fetelorū serace și orfane, precumū și scólă de învățătură pentru cei ce vorū sē se preoțescă. Dar fiindū că acesteī Dōmne i s'a întēmplatū mōrtea fără veste și n'a apucatū a face nici chrisovū nici testamentū, instituțiunea sa nu se păzesce întocmai de către epitropī.

La monastirile acestea în care sunt spitalele, nu sunt nici egumeni nici călugări. Ele se cărmuescū de epitropī mireni, avēndū și preoți mireni.

CAPITULŪ XXVIII.

Despre dări.

Dupē chrisóvele cele vechi se vēdū multe feluri de dări cele mai grele erā zaherelele și alte provisiuni militare, de-: cizelele, adecă oieritulū și vinariciulū, și altelo multe. Pe țeranii cei liberi se arunca dări dupē voința și trebuințelo Domnilorū, cari erā absoluți întru acēsta. Dar dupē ce

s'au supus Porții Otomane, după chrisóve se vede că haraciulú prisosfa ¹⁾). Cei de astăzi nu cunoscú ce haraciú se da pe atunce ²⁾; dar acela care noi ne aducemú aminte că lua Camara Domnului era deosebitú, adecá:

Oteritulú, câte 10 bani de óie.

Vináriciulú, câte 2 bani de vadra de vinú.

Dijmáritulú, câte 13 bani de la stupi și mascuri.

Ocnele de sare.

Vámile.

Venitulú Dómnei.

} După vechiulú obiceiú.

Pêná înainte de Reformá, aceste dári se vindeá de fa-
ciá cu Domnulú în Divanú, și se luaú Boerii cei mari. La a-
ceste vândári, neguțiátorií nu eráú priimiți a concura, ci pe
urmá le cumpera de la Boerii cei mari. Dar de la Refor-
má și încóce, s'a permisú și boerilor celor mici și neguțiá-
rilorú ca sê concure: cine dá mai multú acela le ia; saú,
daca vré Domnulú, le aduná elú dândule în credință ³⁾

Darea vistieriei era haraciulú cátrá Pórta otomaná, ca-
re se scotea în țérá de doé ori pe anú, nici mai multú, nici
mai puținú ⁴⁾).

Baiaram-peșcheși, ce se da la împărățiá, și la alte porți
ale Turcilorú celorú însemnați ⁵⁾).

Cheltuelele țerei, ce se da în lefe și alte trebuințe, se
rânduia în țérá de patru ori pe anú, sub nume de dare ⁶⁾).

1) Amú făcutú traducțiunea literalá, dar nu înțelegemú ce a voitú se în-
telégá autorulú prin fiasea acésta. În adevérú nu se înțelege dacá prin
cuvéntulú *haraciú* voia se spuia despre tributulú cátrá Turci saú despre
contribuțiunile cátrá Vistieria țerei.

2) Aice se vede aceeași obscuritate. Autorulú voia (póte) sê șicá că nu
cunosea sistema impositelor ce era mai înainte de epoca sa.

3) Generațiunea viitoare póte sê nu mai înțelégá acestú termenú. De a-
ceea o bine se esplicámú cá: *a da în credință*, va sê șicá că Domni, în loc
sê dea în întreprindere veniturile, le țineá pe socótlea lorú și le aduná
prin ómenii de încrodore.

4) Autorulú nu însemná cifrele. Ce mare lacuná!

5) Asemine lacuná. Ce păcatú!

6) Dar după ce măsurá și cât se urca budgetulú? Autorulú n'a voitú sê
ne laso aceste prețioase notițe.

(Nota traducătorului.)

La timpul cislei acestor dări, se aduna Boerii cei mari la Visteriă, și, cislinduri banii pe județe, rânduia boerii cari aduna satele de 'și făcea cislele. Iar Părcălabii făceau cislele pe numele locuitorilor, și la Vistieră lista cislelor de sate fără arătarea numelor indivizilor. La darea haraciului contribuiau și monastirile și boerii, dar de dijmăritu și de vinăriciu erau scutiți; numai la oieritu plăteau la trei ani odată. Preoții și breslele cele mai de jos, afară de Mazili și Logoteții de Divan, plătia și vinăriciu și dijmăritu, și haraci, și dare. Până la Reformă, plătia și Mazili haraci și dare.

Constantin Vodă Mavrocordat, ducându-se la Adrianopol a urcat haraciul, și a scos Văcăritul câte 30 bani de vită ¹⁾. Ștefan Vodă Cantacuzino a ertat Monastirilor și preoților văcăritul și darea.

Nicolae Vodă Mavrocordat, sub cuvânt că dările nu ajung ca să se plătescă haraciul și cheltuețele țerei, a scos *Pecetluitul*, după care fiă-care țeran plătia câte 8 lei de familie; iar boerii și breslele erau scutite. Acesta a scos și Văcăritul câte 60 bani de o vită, și Pogonăritul câte 2 lei. Ellă a pus la dare și Monastirile și preoții.

Constantin Vodă Mavrocordat, Michai Vodă Racoviță și Grigorie Vodă Ghica, imitându pe Nicolae Mavrocordat, au urcat succesiv pecețile, Văcăritul, Oieritul, Vămile, Vinăriciul, după cum era înainte de Reformă.

CAPITUL XXIX.

Reforma lui Const. Mavrocordat.

Constantin Vodă Mavrocordat, la 1739 a făcut Reforma, adică prefacerea tuturor aședemintelor țerei. Mai întâi s'a consultat cu Metropolitul, cu Episcopii și cu bo-

1) Acesta a fost la 1739. Constantin Mavrocordat, dăde Fotino, după ce s'a luat districtele de peste Olt de la Nemți și s'au încorporat cu țera Românească, Domnul acesta a mai adăugat 100 mii la tributul câtră Pörtă.

erii cei mari și mici, pe preoți, pe boerii mari și mici, și pe Mazili, și, făcându adunare, au compus aședeminte nouă desființându pe cele vechi, iar pe cele nouă le-a întăritu cu jurământu și cu afurisaniă, orânduindu-le precumă mai josu se arată.

A rădicatū darea Monastirilorū, și a popritū milele de la vāmi, ocne și altele, ce le luaū după chrisove. A numit epitropi dintre egumeni, cu sarcina de a aduna veniturile monastiresci, a întâmpina cheltuețele trebuințelorū monastiresci, și a întrebuița restulū, prin scirea Domnului, în bine faceri.

A rădicatū darea preoțilorū, și a opritū de a se preoți omenii fără știință de carte și de învățatură, făcendu și a nume scōlă pentru acei ce voescū sē se preoțescă.

A rădicatū darea Boerilorū, și a făcutū alegere, numindu'i întâi, iar pe copiii lorū *nēmuri*, scutiți de dare.

A desființatū venitulū de afară al boerilorū și al cocōnelorū, rânduindu fiă-căruia lefa în analogiă cu venitulū ce avea mai înainte.

Elū a rânduitū lefa și boerilorū ce nu aveaū boerii. A desființatū puterea căpitanilorū, numindu ispravnici pe județe, cu lefe din Vistierie, după județū și după persōna ispravnicului. Pe boerii cei mai mici ia numitū Mazli: numele lorū le-a înscrisū în Visterie, regulându a da dare numai de patru ori pe anū, scutinduse însă de dijmăritū și de Vinăriciū. Logofeții de Divanū ce se căeau la țeră prin sate s'au supusū a da dijmăritū și vinăriciū precumū și cele patru sferturi pe anū. La Divanū și la Vistieră, se rânduira Logofeți cu lefa, și scutiți numai de dijmăritū și vinăriciū.

Breslele cele mici le-a pusū la dare ca sē plăteacă de patru ori pe anū la Vistieră după numele și după persōna fiă căruia.

Elū a împușinatū Slujitorii, Spătărașii, Agiașii, Armașei, Aprozii și Icioglanii, și pe cei suprimași ia datū la dare cu țorn. Asemine a făcutū și cu slujitorii Căpitanilorū de afară.

Pe sătenii Spătărei, Vistierași, Roșii, Pălărniceii, Poe-

telnicei, Vizitei, Comișei, Șătrărei, ia dată pe toți la dare cu țera.

Țeranii ce erau robi ai boerilor și cari le da loră puțină dare, s'au dată toți la dare; și în dreptul acestora s'au dată boeriloră scutelnici.

★ A desființatū văcăritulū, pogonăritulū, pecetluitulū, haraciulū, birurile, poclonulū, peșcheșulū Baiaramulū, Vorniciile și tôte celelalte dări ce erau; și a regulatū ca fiă-care țeranū se dea câte 10 lei de patru ori pe anū, iar la sfertū câte 2 lei și 60 bani; și din dece țeranū unulū să dea câte 5 lei pe anū. Numărândū poporulū, a găsitū 147,000 contribuabili, împreună cu acei ce ia unitū cu țera, afară de bresle. A sporitū venitu țerei urcândū oieritulū la 16 bani, precumū flū urcase Grigorie Vodă Ghica; asemine vinăriciulū de la 1 banū la 5 bani, asemine vămile la prețulū urcatū de Grigorie Vodă; iar prețulū sării l'a urcatū cu firmanū.

Totū venitulū Domniei s'a regulatū după vechea datină, și ca Domnitoriū singurū stăpănitoriū, nesupusū la capiche-hăialele sale, elū a înpreunatū venitulū Cămării cu al Vistieriei. Tôte veniturile se aduna la unū locū: de acolo se plătia haraciulū Porții, cheltueele de la Constantinopole cu Turcii cei mari, presentele la Pași, acele ale Cadiilorū de peste Dunăre, cheltueele țerei, lefele simbriile; iar restulū era al Domnului.

Cu chipul acesta, țera a intratū în bună orânduială și mergea spre sporire, și se aduna întrēnsa locuitorū de peste Dunăre și din Ungaria.

CAPITULŪ XXX.

Stricarea Reformei.

Michai Vodă Racoviță, auđindū despre buna stare a țerei, și înmulțirea locuitorilorū, a adăogatū darea presentelorū cătră Turci, și a căpătatū domnia. Pentru ca să scōță mai mulți bani din țeră, a urcatū dările și sferturilo. Acēsta vėđēndū țeranii, aū începutū a fugi amestecāndū satele și ju-

dețele. Elu a scosū și Văcăritulū, pentru care dându-se plângere în contra lui la Pōrtă, s'a mazilitū.

Dupē acēsta luândū domnia Iarēși Constantinū Vodă Mavrocordatū, s'a silitū sē readune populațiunea la numărulū de mai înainte, cu tōte că a liberatū și pe robii boeresci și monastiresci. Locuitorii însă temēndu-se de adăogirea sfer-turilorū, nu s'aū lăsatū a se înscrie toți în catagrafă; și de aceea a urmatū și elū dupē Michai Vodă.

CAPITULU XXXI.

Dăriile scōse de Domni.

Grigorie Vodă	12 Sferturi.
Mateiū Vodă.	Poclonulū Stēgului.
Constantinū Vodă Cehanū.	Ajutorința.
Iarāși Mavrocordatū.	Mucarelulū.
Iarēși Cehanū.	Văcăritulū.
Stefanū Vodă.	Darea pe Monastri și preoți.
Scarlatū Vodă.	Pe boeri la poclonū.
Alecsandru Vodă.	Urcarva dării Breslelorū.
Grigori Vodă.	Doē zaherele dupē suma sfer-turilor.

Darū din aceste dări Domniū nu trăgeaū foloase prea mari pentru dēnșii, căci, pentru ca sē capete Domnia, se întrecea care de care sē dea bani mai mulți la Pōrta Otomană, prin traficulū boerilorū Greci. Unii din ei, pentru ca sē 'și ajungă la scopū, pentru ca sē romāte cu mai multū folosū, s'aū cercatū sē urmeze dupē orânduēala Reformei, adecă sē arunca darea pe nume; dar vēdēndū că numărulū locuitorilorū era micū, rāndniaū dare pe sfer-tū și pe lângă acēsta, sub nume de *Poclonū* și *Ajutorință*, impuneaū altū sfer-tū îndoitū și întreitū. Suma totală de bani se arunca asupra județelorū, dupē puterea lorū; și Ispravnicii cislufaū banii pe sate, fără sē scia numărulū sātenilorū. Numai Pārcalabii cu sātenii făceaū cisele între dēnșii. Văcăritulū ajunsese și până la 2 lei de vită; dar din

timpul lui Cehană s'a rădicat cu totul prin poruncă în-
părătescă.

Eată și suma ce producea pe an dările scose de nu-
mișii Domnii, de la anul 1738 până la 1769.

lei.	
<u>1,145,014.</u>	do la cele 12 sferturi și doă îndoite.
62,571.	— Bresle.
56,011.	— procoși.
29,093.	— străini.
9,000.	— Monastiri.
8,000.	— Poclonul Boerilor.
11,798.	— Slujitorii Mazilii ajutorința și poclone.
57,000.	— doă zaherele.
919.	— străini uigureni.
218,500.	— Oierit.
60,650.	— dijmărit.
45,900.	— Vinăriei.
2,100.	— Pogonăritul străinilor.
4,000.	— Văcăritul străinilor.
7,955.	— tutunărit.
115,000.	— Vămii.
150,000.	— Oene.
30 211.	— Vizir chisiasi; din care sumă 25,000 lei se da Sultanei.
<u>2,014,625.</u>	

Acăsta este suma unui an; dar une ori s'a urcat și
până la 2,250,000 lei. Bani Ocnelor, al Vămile, și ve-
nitul Domnei, erau al Domnului. Celelalte venituri tôte
se adună în Visteria: cu aceste se coperia cheltuecele or-
dinare ale țerei, ale Scutnicilor, ale Pașilor și Cadiilor,
și tributul către Pörță; iar prisosul se trimitea la Capi-
chebatăle, cărora Domnul le trimitea socotelele spre con-
trolare. Atunce se făcea răf căl între ei, și saă că Domnul
le rămănea datoriu lor, saă al Domnului ¹⁾. Pentru ca să

1) Cu alte vorbe, Domnul era nico simpli epistat al sumariilor Greci,
ce purta titlul de agent al Principatelor. O mizerie! (Traducătorul)

nu se dea lefe Ispravnicilor din banii Visteriei, s'a rânduit ca să ia de la țeranî câte 2 parale la leu pe lângă suma banilor ce da Visteriei. (Grigori Vodă Ghica le-a făcut) câte 4 parale; și acesta s'a urmat pînă la 1769. Atunce Cehană le-a mai adăogătî încă câte 2 parale, pentru lefe la judecători și la câte-va cocône vîduve. În districtele de peste Oltă se lua câte 7 parale la leu, din care 4 le luaă Ispravnicii sub nume de răsură, 2 pentru lefe, și o para sub nume de venitū al Băriei. Monastirile, preoșii și Breslele, da câte 4 la leu sub nume de răsură; ale preoșilor se primia de implinitorii Mitropolitului și ai Episcopilor; iar ale Breslelor și ale Monastirilor, jumătate le lua Vistierul celū mare, iar jumătate Postelnicul celū mare sau Cămărașul celū mare, precumū voia Domnul sē le dăruescă.

CAPITULŪ XXXII.

Insemnarea dărilor duple Reformă.

<i>Poclonulă stégului.</i>	} Dările ce se lua sub aceste nume nu erau fise: ele se aruncaū pe județe în sterturi, uneori indoite alte ori întreite.
<i>Ajutorința.</i>	
<i>Mucarelulă.</i>	

Sferturi. Se rânduia unū banū în fiă-care județū. ?)

Zaherea. Uneori în jumătate pe cât cuprîndea suma sfertului.

Ale Monastirilor. Se rânduiau de Visteriă după avoca monastirilor.

<i>Ale boerilorū mari.</i>	} Ca și Monastirile. Boerii cei mari da numai la Ajutorință
<i>Ale boerilorū mazili.</i>	

căto o dată pe anū; iar mazili la tôte.

2) După ori câte nevoia ne-am dat, acestă articolă reuasă noloșul pentru noi. De aceea ne am mîrginită al tradues ad-litteram.

Nota traducătorului.

Ale străinilor. { Căși ômenii veniaă din alto țeri, plă-
tia dare după invoăla ce avea cu
Visteria.

Odaca Vizirului. Acôsta s'a luată de la Sultana cu tocmelă ca să dea darea la Vistieria, prăcumă so va vodoa la capitolulă atingătoru despro acôsta.

Oleritulă. Cino aro oi său capre, plăția câte 16 bani do capă, și deosebită poelonă pentru numele său câte 80 bani. La acôstă dare eraă supuși și boerii și monastirile. Ungurenii aă tocmelă întărită cu chrisovă ca să li so orte do la 10 vito doă.

Dijmăritulă. Cino aro stupi său mascuri, de la unulă până la 3, plătesco câte 13 bani; do la 3 până la 10 câte 14 bani; iar do la 10 și în susă câte 13 bani, și poelonulă numelul possessorului câte 80 bani. Monastirile, boerii, Mazilii, și alșii, aă privilegiulă do a nu plăti.

Vinăriciulă. Cino aro vină dă câte 4 bani do vadră, fără poelonă. Monastirile, Boerii, Mazilii, și alșii, aă privilegiulă do a fi scutiți.

Pogonăritulă. La dare do 2 lei și 24 bani pentru 1 pogonă eraă supuși toși străinii ședători în Turcia, Ungaria sau Moldova cari aveaă vii în țără. Pămăntonii însă eraă scutiți.

Văcăritulă. Străinii ce aă vito în țără, daă câte 66 bani do capă. Pămăntonii sunt scutiți, rădicănduse daroa acôsta prin firmană împărtoseă.

Tutunăriulă. Cei ce cultivă tutunulă plătescă câte 4 lei și 48 bani po pogonă, și poelonă pentru numele loră câte 80 bani.

Vămii. Mai do demultă ora datina că pentru ori ce so vindea în țirgurile Domnoaci, so plăția vamă; iar pentru marfa ce eșta său intra în țără, so plăția câte 80 bani do cară, țără a so vămii marfa. La anulă 1733 Grigori Vodă a făcută Carvasara. Do atunci Vameșii doschidă mărfurile care vină său esă, și înăcăto 3 la 100; iar la țirguri și la oboro s'a îndoită vama pentru tôte articolele ce so vindeăă cu țarifa. Peste țirgurile cu vămii, s'a mai dată dreptă și la 12

sau ca să ie vama, după cumă se vede în lista ce amă dată despre aceste.

Poclonulă Bairamulă. Se da împăratulă la serbarea Bairamulă 32500 lei. Darea acăsta mai înainte se arunca odată în ană pe țără; dar mai pe urmă s'a pusă în stertură și în sumă mai mare, din care se da Bairamică și la Ministră Porțil.

Ocenele. Sarea se scote din trei locuri: de la Ocna mare, de la Telega și de la Slănică. Mai înainte se vindea saron căto 60 bană suta de oca; pe urmă s'a urcată prețulă în ună bană ocaoa. Turcīl mărginaș se opuneaă la acăstă urcare; dar de la Reformă s'a dată hrmană împărătescū pentru urcarea prețulă, în chipulă următoră.

150 bană suta de oca în bolovană la gura Ocnei de la Telega și Slănică.

200 — idem sarea măruntă, tot de acolo.

132 — — în bolovană la schelea Dunării.

180 — — în bolovană de la Ocna mare.

200 — — de acolo sareș măruntă.

150 — — la schelea Dunării.

Aceste trei ocno scotă pe fiăcare ană căte 17 milioane de ocale. Nu mai multă, fiindă că nu avea trecere. Din aceste 17 milioane, trei se consumă în țără, iar 14 peste Dunăre.

CAPITULĂ XXXIII.

Despre venturile Dămnel și ale cător-va alte funcțiuul.

Fumăritulă. Cărcelamole colo mară din Bucuresci și Craiova plăton sub numele acosto dări căto 5 lei, și deosebită căto 2 lei sub nume de Cărcelumărită. Monastirile și boerīl oraș sentīș.

Lumăndăria. Dreptulă de a face și a vinde făclil de cără flă avea numai acela care cumpăra acăstă apaltă; iar vândărea se făcea după tarīfă.

Sărăria Bucuresciloră. Acăstă dreptă asemīno se dă

în apaltă. Sarea se vindea după tarifă de acelă ce cumpără acestă dreptă.

Ferăria. Asemine.

Săăritulă munților. În județele Buzeuł și Săcuenit sunt sate pe lângă munți care aű sare. Locuitorii de acolo pentru ca să aibă voie a consuma sare pentru trebuințele loră, iar nu și pentru vëndare, plătescă câte 60 bani de familiă.

Fumăritulă bălților. Comercianții de prin satele de la bălți, plătescă câte 60 bani de familiă.

Majăritulă. Vëndătorii de pesce din bălți saű elestea plătescă, pentru pescele sărată câte 3 lei și 40 bani de carulă cu doi boi, și câte 7 lei 40 bani de carulă cu 4 boi; iar pentru pescele nesărată câte 3 lei 12 bani.

Gostinăritulă. Neguțitorii cari aduna mascuri, plătescă pentru fiăcare capă câte 8 bani.

Ierbăritulă. Ceii ce adună boi saű vaci pentru comerțiu, plătescă pentru fiăcare vită câte 24 bani, iar pentru capre câte 8 bani.

Săpunăritulă. Ceii ce lucrăză săpună, plătescă câte 1 bană de ocoa de săpună ce facă.

Cantarulă. Marfa ce se vinde cu rădicata, saű în Bucuresci saű în tērgurile de afară, nu póte să o cāntărescă fiă-cine, de cāt acela ce cumpără cāntarulă domnescă pe plată de 10 bani la 100 de ocale.

Țiganii domnesci. Acestia sunt datorii să dea pe fiăcare ană la domniă câte 1000 dramuri de aură iar cāt aură mai multă voră scóte sunt datorii se 'lă vëndă la Curte. Acesta este iarăși ună venită particulară al Domniei.

CAPITULĂ XXXIV.

Venitulă cătorva boerii.

Cotăritulă. Acesta este venitulă Cămărașulă colui mare. Neguțitorii sunt datorii să ia cotă de la Cămărașulă celă mare, și să plătescă pentru acăsta câte 1 leu și 12 bani.

Căminăritulă. Se ia câte 66 bani pentru fiecare bute ce se vinde prin târguri; și de acestu venit se folosesc Paharniculul celu mare și Cupariulul, luându celu dintăiu doș părți, iar celălaltu o parte.

Cotitulă bușilor. Când nu se înțelegu possessorii de vinu cu carciumarii asupra cuantitășii vedrelor, aducă vasul la Vadu și 'lă măsoră omeni înadinsu rânduși pentru acēsta, plătindū câte 18 bani de bute. Acestu venit este în folosul Cupariulul.

Ciohodăritulă. Toți cavași, cismarii și papugi în totă țera, plătescū câte 1 leu și 12 bani pentru fiecare prăvăliă, în folosul Ciohodarului celui mare.

Cepăritulă. Fiă-care cărciumă plătesce câte 18 bani de la Crăciunul pănă la 1 Ianuară, în folosul divictariulul.

Gărdurăritulă. De la 3 județe trage venitū Armașul celu mare, după orânduēla de mai jos:

De la Râmnic. Cei ce plătescū Vinăriciu după nume, dau câte 50 bani pentru butea ce se vinde în crama. Când începe să vênđu, dă o vadră vinu. Când se vinde necălcătū, din tocitore, se plătesce câte 45 bani. Pentru priliazul gardurilor de vii se dau câte 300 bani. Totă v.ta ce intră în vie plătesce 20 bani, porcul 50 bani și capra 10 bani;

De la Râmnic. Cei ce plătescū Vinăriciu, mai dau și câte 110 bani de nume. De la vinul ce se vinde în crama viei, se ia câte 120 bani de bute. De la celu ce se vinde din tocitori, câte 45 bani de o tocitore. Pentru îngropatul tes-covinelor se mai da 132 bani. De la priliazarile viilor căto 50 bai. De la vita ce intră în vie câte 20 bani și de la porci câte 50 bani.

De la Săcueni. De la priliazucile gardurilor câte bani 52. De la tocitorile necălcate câte 45 bani. De la butea ce se vinde din crama câte 100 bani. De la îngropatul tes-covinelor câte 132 bani. De la vite și porci ce intră în vii câte 30 bani.

Parparulă. Cei ce plătescū Vinăriciu mai dau sub acestu nume câte 12 bani pentru fiecare bute și câte 6 bani pentru putina cu struguri. Venitul ce se adună prin a-

cesta de la Rîmnicu și Buzeu este al spătarului al doilea, iar acela de la Săcuieni al Armașului al doilea.

Vama Agăi. Acesta o ia Aga din Bucuresci 1).

CAPITULĂ XXXV.

Despre venitul boerilor până la Reformă.

În timpurile trecute se vede că venitul boerilor era de la subalternii lor, de la ocne, și de la vâmi, precum mai jos se va arăta.

Banul cel mare era singur stăpânitor în Craiova și în cele cinci districte de peste Oltu, fiindu numai închinat Domnului.

Vornicul cel mare avea venitul de la vătășiile de plăuri, de la Vorniciile celor deuce județe, câte doi bani de la vama oborului din Bucuresci, și totă Vama tirgului Vălenii.

Logofetul cel mare avea un bănu de la oborul Bucurescilor, de la ocnă bolovanu de sare, de la Egumeni, de la chrisove, de la cărțile de Divan, de la Clucerul cel mare, și de la slugerul cel mare carele închide socotelele lor.

Spătarul cel mare de la satele spătăreilor, de la poclonul Căpitanilor.

Visterul cel mare de la satele Vistierașilor, de la cheltuețele Vistierii în trebuințele țerei, de la schimbul (căci primia de la cassieri bani vechi și da bani noi), și de la avatul cărților de Visterie.

Clucerul cel mare de la merticul pânei ce se da slujitorilor, și de la cumpărătoarea grăului.

Postelnicul cel mare de la satele Postelniceilor și de la avatul tuturor boerilor ce se făcea cu castan.

Paharnicul cel mare de la satele Paharnicilor, de la Căminăritu câte 2 bani, și de Vinăriciu vedro de vin.

1) Acesta n'a voit autorul a o însemna cu ce măsură și de la ce articole se ia.
(Nota traducătorului.)

Stolniculū celū mare avea balta Grecei totă; lua și mertice de la cuhnea domnăscă pe totă diou.

Comisulū celū mare de la satele Comiseilorū, și de la cheltueele grajdilūi domnescū.

Agă de la slujitorii și zăpcii săi. de la geremeaoa strajei țirgului, de la vama țirgului. și de la țirgū.

Serdarulū celū mare lăfă din Visteriă, și de la salahori.

Medelnicerulū celū mare lăfă din Visteriă.

Slugerulū celū mare, de la merticulū de carne și luminări, și ce 'i remănea din prețulū cumpărătorci.

Pitarulū celū mare de la satele Vizitiilorū, și de la cheltueele caretelorū, redvanelorū și telegarilorū domnesci. Voroiculū de Țirgovistea 1).

Armașulū celū mare de la hoși, de la țiganiū domnesci, de la Vătașii de Pușcăriă, de la țiganiū aurari, de la aurulū ce se da la Curte, de la Vinăriciū 1600 vedre vinū, și de la gărdurăritulū Rîmniculū și Buzeului.

Portarulū celū mare cu lăfă din Visteriă, și havaetū de la hotărnicieele moșiilorū.

Șătrrarulū celū mare. de la satele Șătrăreilorū, și de la cheltueele corturilorū domnesci.

Clucerulū de ariă, de la cumpărătoerea orzulūi și fănu-lūi ce se da la grajdilūi domnescū, și de la alte merticuri.

Cămărașulū celū mare. de la Cămărașeiū ce era la țără. de la cheltueele cămării, și de la cotăritū.

Boerinașii de classa a II-a și a III-a, avea și ei ăre-care venitū de la superiorii lorū. Iar spătarulū II și Armașulū I aveaū parparulū Rîmniculū, Buzeului și al Săcuenilorū.

Vătafulū și Ceașulū de Aproși luau deciuēla din împlineele banilorū de datorii.

Vătafulū de Copii din casă, de la Icoșlău, și din deciuēla împlineelelorū, ca și Vătafulū de Aproși.

Cuparulū lua câte unū banū de la Cămărașitū, și de la cotitulū bușilorū.

1) Aico se vede că autorulū și-a perditū not le.

(Traducătorulū.)

Iciobodarul, de la ciodăritul țercii întregi.
Icioglanii cei inferiori au totă vama domnescă din ziua
de 24 Decembrie până la 1 Ianuarie și lefă din Visteria.

Boeriile cele mici ale Curții Domnesce, lefe din Visteria.

Dar Constantin Mavrocordat prin Reformă toate veniturile acestea le a suprimat, făcând boerilor lefe în analogia serviciilor ce aveau. După acesta Domnii viind Michai Vodă, și viind să mai cruțe cheltuețele Visteriei, a restabilit unele din aceste venituri. Pentru acești scopuri, el a mai introdus și alte rânduețe, care s'au urmat (precum se va vedea înainte) până la capătul Domniei lui Grigori Vodă Alecsandru la anul 1769.

CAPITUL XXXVI.

Despre veniturile actuale ale boerilor.

	<u>Lei.</u>
<i>Banul cel mare.</i>	
De la dările județelor de peste Oltă către Visteria, câte 3 bani la leu	900
Vândarea Băușorei, până la	500
Avaturi de la boeriile Craiovei	500
70 scutelnici câte 2 lei pe lună	1680
	<hr/> 3580
<i>Vornicul cel mare.</i>	
Pocône de la Vătașii Plașurilor	2000
De la Vorniciile județelor, până la	1500
Fiașcare plașu îi vinde câte o bute de vin.	
Din Visteria lefă câte 300 lei pe lună	3600
De la 70 scutelnici câte 2 lei pe lună	1680
	<hr/> 8780
<i>Logofetul cel mare.</i>	
Venitul cărților de judecată și al chirovelor.	2500
Pocloconu de la Vameșul cel mare	500
De la Egumenii ce se schimba	2000
De a banii Domnesci ai Ocnelor	1000

Din Visteriă lăfă câte 250 lei pe lună.	3000
De la 70 scutelnici	1680
<i>Spătarul celū mare.</i>	<u>10680</u>
De la 3500 (?) câte 3 lei	10500
De la slujitorii ce prisosescū de la trebuințe	3000
De la Căpitanii din lăuntru și din afară, și de la Ceașii.	4000
De la 70 scutelnici.	1680
	<u>19180</u>

Vistierul celū mare.

Jumătate din răsura Breslelorū	3000
De la cumpărătoarea postavului slujitorilor.	1500
Poclonū de la Cămarășulū Ocnelor.	500
Din Visteriă de la sterturile cu pecetluite.	9000
De la 70 scutelnici	1680
	<u>15680</u>

Posteluicul celū mare.

Cândū era rânduitū le Visteriă lua jumătate răsura ca și Vistierulū	3000
De la Boerii ce luau caftane, lua saū cumașuri, saū bani până la	1000
Lăfă pe lună câte 500 lei	6000
	<u>10000</u>

Clucerul celū mare.

Din învechime Domnii da mercicuri de pâine la Boerii și ia slujitorii. Acastă îngrijire o avea Clu- cerul și de la prețū se tolusia până la	500
Dar de la unū timpū s'au rădicatū mercicurile și i se da lăfă câte 200 lei pe lună.	2400
De la 50 scutelnici	1200
	<u>4100</u>

Paharnicul celū mare.

De la Căminăritulū ce 'lū vindea.	1500
De la 40 scutelnici.	960
	<u>2400</u>

Stolnicul celū mare.

Lăfă pe lună 70 saū 80 lei	960
--------------------------------------	-----

	De la 30 scutelnici	720
		<hr/> 1680
	<i>Comisulū celū mare.</i>	
	Venitū de la fânulū și orzulū grajdulū . . .	1500
✓	De la 30 scutelnici.	720
		<hr/> 2220
	<i>Aga.</i>	
	Venitū de la Poclonulū Capitanilor de slujitorī	10000
	De la Vama Bucuresilorū.	1000
✓	De la 30 scutelnici.	720
		<hr/> 11720
	<i>Serdarulū celū mare.</i>	
✓	Léfă câte 30 sau 40 lei și 20 scutelnici . . .	1080
✓	<i>Medelnicerulū celū mare.</i> idem.	1080
✓	<i>Pitarulū celū mare.</i> idem.	1080
	<i>Armașulū celū mare.</i>	
✓	De la prinderea hoților, de la adunarea dărilor de la țiganii domnesci, și de la 20 scutelnici.	2000
	De la gârdurăritulū Rîmniculū, Buzeulū și Secueni	480
		<hr/> 2480
	<i>Portarulū celū mare.</i>	
	Léfă pe lună după persônă	3000
	De la 20 scutelnici.	480
		<hr/> 3480
	<i>Șetrarulū.</i>	
	Léfă pe lună câte 30 lei și 20 scutelnici . . .	840
	<i>Clucerulū de arie,</i> asemenea	840
✓	<i>Vameșulū și Cămarășulū,</i> câte 15 scutelnici. . .	720
	<i>Ispravniculū.</i>	
✓	Acestia erau 34, adică câte doi în cele 17 județe. Lefele lorū din banii ce se da la Vistieră. se compunea tóte la unū locū pe anū	150,000
	Boerii ce nu aveaū boerii, și cari erau rânduiți de domniū la judecăți sau alte misiuni, primiaū din visteriă precumū mai josū se arată.	
	<i>Banulū celū mare, Vorniculū, Logofătulū, Spătarulū, și</i>	

Vistierul, primiaŭ lĂfă pe lună câte 250 lei. și aveaŭ câte 70 scutelnici.

Postelnicul cel ū mare, *Clucerul*, *Paharnicul*, *Stolnicul*, *Comisul* și *Aga*, primiaŭ lĂfă din *Visteria* dupĂ persĂnă pĂnă la 150 lei pe lună și scutelnici, dupĂ voința Domnului.

Domnita, dacĂ era in țĂră, avea lĂfă pe lună și câte 30 scutelnici.

CocĂnel vĂduve, de la cea Ăntăi pĂnă la cea din urmĂ aveaŭ Ămeni scutiți. câte 4 saŭ 5 pĂnă la 30. Iar lĂfă pe lună se da numai acelorĂ sĂrace cari nu aveaŭ nici un venitŭ.

Boeriele de a doa și a treia classă.

LogofĂtul al doilea.

De la cĂrșile jalbelor și alte. 3000
 LĂfă câte 30 lei pe lună și 15 scutelnici. 720
 3720

Vistierul al doilea.

De la ispravnicii tuturorĂ judeleurĂ câte 20 lei
 pentru fiĂcare sfertŭ. 6400
 De la 15 scutelnici. : 360
 6760

Postelnicul al doilea.

Numai lĂfă si scutelnici ca *LogofĂtul* al II-le 720

LogofĂtul al treilea.

CĂte 16 lei pe lună lĂfă și scutelnici 420

Elŭ mai lua și de la cĂrșile de judecată câte ceva.

LogofĂtul de Visterie, lua lĂfă pe lună și avea si 8 scutelnici.

Toși *Postelniceii* aveaŭ scutelnici câte 4 și 5 pĂnă la 10 Ămeni.

Vistierul al treilea.

Avea lĂfă și scutelnici pĂnă la 420

Pe lĂngă acĂsta mai avea venitŭ și de la cĂrși.

Postelnicul al treilea, idem 430

LogofĂtul II de tĂnă.

Léfă câte 15 lei și scutelnici	360
<i>Spătăreii, ca și Postelniceii, și Parparulii.</i>	
<i>Cei 12 Logofeși de Divanii.</i>	
Câte 6 — 7 léfă pe lună, și pentru hărțiē câte	
3 $\frac{1}{2}$ lei: totii împreună	720
<i>Cei 12 Vistierași, câte 10 lei léfă pe lună, cu 4 zarafi</i>	
<i>și cu scutelnicii celorū 4 Logofeși; iar celorlalți le se dă și</i>	
<i>câte 3$\frac{1}{2}$ lei pentru hărțiā.</i>	

Ale zapciilorū.

	Leii.
<i>Căpitanul de dorobanși.</i>	
Léfă câte 30 lei pe lună și 10 scutelnici . . .	600
<i>Căpitanul de lefegii, asemenea</i>	
<i>Vătafulū și Ceaușulū de Aproși,</i>	
Asemine, și deciuēla din datorii	600
<i>Căpitanul de cașaci, ce se numește și Pol, idem</i>	
<i>Doi vatași de copii de Divanū și de Vistierie idem</i>	1200
<i>Bulibașa, idem</i>	
	600
<i>Armașulū al 2-lea,</i>	
Léfă câte 15 lei pe lună, 5 scutelnici și Portarul	300
<i>Iabașa de Fustași,</i>	
Câte 5 lei pe lună și 24 de fustași cari-i dău	
câte 2 lei fiā-care	60

Boeriile Curșii Domnului.

Camarașulū celū mare, are léfă după personā; la avaturii de la negușitori, folose de la cheltuelele Cămării și cotăritulū.

Grămăticulū celū mare, după personā are și léfă.

Cupariulū de la căminăritū are câte 1 leū, vama bușilorū și 15 scutelnici.

Ispravniculū de curte, folose de la Dirvarii, léfă câtva Domnulū sē-i dea, și scutelnici.

Șufarulū, léfă și scutelnici.

Icihodurulū, Ciohodăritulū, léfă și scutelnici.

Cafegiulă,
Serbegiulă,
Becerulă,
Rahitanulă,
Sofragiulă,
Samdagiulă,
Ciubuc ciulă,
Divictarulă,

Toți acestia au lăta pe lună după serviciul lor, și scutelnici câte 3—4, 6—8,

CAPITUL XXXVII.

Despre scutelnici, și pentru care cauză s'au făcut.

Scutelnicii ce se dau boerilor de către Domnă nu sunt o milă domnescă, ci o compensațiune pentru prejudiciul ce le-a făcut Constantină Vodă prin Reformă, când le-a luat din mână sclavi ce aveau și ia dată la biru cu țera. Acest Domnă, când a venit de adoa oră cu domnia, ia liberat pe toți de sclaviă, precum se va vedea mai la vale.

Boerii și Monastirile aveau sate întregi de sclavi, cari, după cum se vede din unele chirove, din învechime erau fără dare.

Proprietarul acestor sclavi avea dreptă absolută asupra lor: el putea, nu numai la muncă se-i pună, ci să-i și vîndă, sau odată cu moșia, sau în familie, despărțind chiar pe copii de părinții lor.

Unii din Domni făcuseră obiceiul se ia dare (câte ce va, iar nu precum se lua de la moșneni și de la cei liberi) și de la sclavi boerilor; cu toate aceste ei, sub protecțiunea stăpînilor lor, aveau vite multe și trăiau mai bine de cât cei liberi.

Constantină Vodă Mavrocordată prin Reforma sa a dat și pe sclavi boerilor la dare, ordonându se-i înscrie în cislele satelor și se plătescă biru ca și cei liberi, dar pentru ca să împace pe boeri pentru această nedreptate, a rânduit să aibă omeni scutiți, fără care după persoana sa și du-

pe rangul său pozițiunea sa, acordându această nu numai acelor care erau în funcțiune dar și copiilor lor după analogia; și astfel a făcut o sumă mare de scutelnici pentru ca să-și ajungă la scop. Măzindu-se el, a venit Domnul Mihai Vodă. Dar după trecere de ore-care timp viind iarăși cu domnia Constantin Vodă Mavrocordat, a liberat pe toți Rumânii, făcându-i din sciavi oameni liberi, pe unii cu voia boerilor, pe alții fără de voia lor, sub cuvânt că au oameni scutiți.

Domniile ce au venit după dănsul au respectat instituțiunea scutelnicilor, dar i-au împușinat; și astfel, nemăndu conformă cu Reforma, s'au înmulțit sferturile lunare făcându-se câte două-spre-dece pe an, atâră de darea numită *Ajutorință*, afară de întreita dare a *mucarelului*, și de două *zaherele*. Și pentru ca să nu se scutescă oamenii boerilor la toate sferturile, a rânduit să plătescă fiă-care nume câte 24 lei pe an adecă câte 2 lei la fiă-care sfert, apărându-se de Mucarel, de ajutorință și de zaherea, sub cuvânt că boerii alegi de scutelnici pe fruntașii cei mai aleși din sate. Cu această problemă a făcut ca boerii să plătescă de Vistiăria prin scutelnici; iar țeranii au rămas pentru tot-de-una la dare.

CAPITUL XXXVIII.

Prima capitulațiune a țerei Românești către Porta Otomană sub Mircea Vodă.

La anul 1383 domnia Mircea Vodă singur Domnul și stăpânitorul peste cele 18 județe, adecă 13 de dincoace de Olt cu Brăila, și 5 ale Banatului Craiovei.

Findu-că pe atunci țera acesta era sbuciumată de încetatele resbăce ce avea cu vecinii, Mircea Vodă, vădindu că împ răția Turcilor era prea puternică, stăpânindu pe Tătari și totă laturea de dincolo a Dunării, a închinat și el țera Românească, promișându-se dea, ca semn de supunere, câte 3000 de bani roșii pe an. numai ca să fiă prote-

giată, fără ca să aibă împărăția Turcilor vre un amestec în guvernul țerei.

Turcii nu și au ținut promisiunea, ci peste puțin timp au sporit tributul, cerând câte 10 mii galbeni pe fiă-care an, și câte cinci sute de băieți, precum se vede în Bizanția. Acesta neputându suferi Mircea Vodă, după doi ani s'a revoltat și a stricat tocmela. Dar peste trei ani, la 1386, a venit înstăși Sultanul cu rebelu asupra lui Mircea Vodă și lovinduse la Rovina județul Ialomiți, Sultanul nu numai că a fost învins, dar a fost și gonit până la otarele Andrianopolei.

După aceste țera a ramas iareși liberă în cursu de 77 ani până pe timpul lui Laiot Vodă cel mare, numit Bassaraba. Bătălia de care se vorbește mai sus și gonirea Turcilor, se vedu dintr'unu chrisov al Monastirei Tismana. În cursul acestor 77 ani, Turcii n'au incetat de a năvăli mereu în țeră, silindu-se a supune pe Domn să dea cele cerute de Mehmet II, în cătățimea arătată mai sus. Domnul a răspuns că se înduplecă a da cele 10,000 galbeni, dar nu se va supune a da băieții și a merge să se închine, precum îi scriau. Atunce îmblânzindu-se Turcii, au trimis un om însemnat și un gramatic dîcînd: aduceșine mai întăiu haraciul, și pentru celelalte vom vedea altă dată. Îndată ce acesti trimiși au spus Domnului ordinul ce avea, Domnul ia tras în țepă pe amândoi, și trecîndu peste Dunăre cu putere mare, a jefuit totu ce a găsit în cale, a prins o mulțime de robi, între cari erau și mulți lobili, și, aducîndu în țeră, pe cei mai mulți ia ucis. Un turcu mare, numit Hamza, voin să facă resbunare, a trecut în țeră cu 10,000 de Turci și a pornit cu resboi asupra Domnului; dar acesta l'a învins cu totul, și făcîndu mulți robi vii, pe toți ia omorît.

După aceste Sultanul Murad II, a trimis un Pașă Serascheru cu oști ca să resboască pe Domn; dar și acestu Serascheru a fost învins la Ciorleșa în Ilfov.

CAPITULU XXXIX.

A doa capitulațiune

La anulü 1460, domniindü Lațot Vodă Bassaraba, a închinatü țera la Pörtă, promițendu-se a da tesaurulü împărătescū câte 10 miî galbeni pe anü, fără de băieți, stipulândü totü odată următórele condițiuni.

Turcii se nu se amestece nici de cumü în țeră, nici se aibă proprietăți, nici se viă în țeră. Numai unü Turcū se viă cu se primescă haraciulü cu scirea Domnului, și, întovărășitü de la margine cu omü domnescü, se viă până la Bucuresci: aice primindü haraciulü, se fiă întovărășitü ȧreși de ómeni Domnesci până la Giurgiu; acolo numărândü de al doilea banii, se ȧa adeverința de la cadii¹⁾; apoi trecend la Ruscucü, se ȧa adeverința și dela cadiiulü Ruscucuii; și pe urmă, de s'ar întempla se se përdă banii pe drumü. Domnulu sã nu fiă vinovatü. Acëstă rânduelă, cu tóte cã mai târđiü s'a urcatü suma haraciului, s'a păditü până în di-lele lui Șerbanü Vodă Cantacuzino.

ȧera se se guverneze ast-fel, în cãt se aibă deplină putere a declara resboiu în contra vecinilorü când va voi, și a face pace, cu autoritate de mörte și de viața asupra supșilorü sei.

Cuți creștini se vorü turci în Turcia și apoi întorcindu-se aice vor îmbrățișa ȧreși cristianismulü, sã fiă nesupărați și se nu se pótã cere îndereptü.

Romãni ce vor merge în Turcia pentru trebı, se nu fiă supărați nici pentru haraciü, nici pentru portalü lorü.

Domniü se se alégã de Mitropolitulü, de Episcopi și de boeri.

1) Dupë acësta se vede cã Giurgiiulü era în mãna Turcilorü, de buuã orã ce țice cã era un cadii. Dar mi se pare cã autoriulü aice comite ó eróre, ca în multe altele.

Daca unŭ Turcŭ va avea judecată cu unŭ Românŭ, judecata se se caute la Divanulŭ Domnescŭ după obiceiulŭ locului, și hotărîrea judecătii se fiă respectată.

Turcii ce vorŭ veni în țera pentru comerțul vorŭ fi datorî să arate de unde și din ce locŭ suntŭ, și după ce vor cumpăra saŭ vorŭ vinde marfă cu derădicata, numai în orașe iar nu și în alte locuri, se vorŭ întorče fără întărîdere în dreptŭ.

Turcii comercianți nu vorŭ fi liberi a lua nici servitorŭ nici servitorŭ dintre Români, nici se aibă locŭ deosebitŭ pentru închinăciunea lorŭ.

Igzar-firmanŭ se nu se dea nici unuia din pămînteni după vre o plângere, și nici unŭ Românŭ nu va putea fi rădicatŭ saŭ dusŭ de aici la Constantinopole saŭ la o altă judecătoria turcască.

Acastă condițiune se găsește și în firmane mai moderne.

Firmane ce întărescŭ privilegiile țerei.

Firmane, ce arată obiceiurile țerei, și nesupărarea autonomiei și legilor sale primitive.

Firmane ce obligă pe neguțitorii Turci să se porțe numai prin orașele țerei iar nu și prin alte locuri, să cumpere și să vîndă cu derădicata cu termine fixe și cu țile numerate. asemenea și neguțitorii pămînteni cătră dînsii totŭ cu aceste condițiuni, iar nu după voia lorŭ.

Firmane prin care se ordonă în tôte părțile Turciei ca Români să nu fiă supărați nici de haraciu, nici de altă dare, nici de felulŭ hainei ce vorŭ purta.

Firmane prin care se opresce trecătorea și umblarea prin țera atât Turcilorŭ celorŭ prosti câtŭ și Pașilorŭ.

Firmane pentru oprirea igzarelorŭ, ca să nu pôtă nimeni să rădice din țera Romănescă vre unŭ pămînteanŭ spre a 'lŭ duce la judecătțile tribunalelorŭ din Turcia.

Firmane ce arată că alegerea Domnilorŭ se făcea de boerii pămînteni. Prin firmatele ce se dau acumia Domnilorŭ, se țice boerilorŭ ca se fiă supuși Domnului, iar acestuia ca se se porțe cu dragoste cătră boeri, și ori ce inte-

teresu va avea țera sê se caute și se capete soluțiune cu consiliul boeriloru.

Aceste s'aū respectatū până la anulū 1714, pe timpulū Domniei lui Stefanū Vodă Cantacuzenū. Alegerea Domnilor se făcea de cătră pămînteni și se întăria numai de împăratulū Turciloru, fiindū că țîra avea ostire de ajunsū, precum se vede din resbóele ce a avutū și chiar atunce.

CAPITULŪ XL.

Titlul ce se da țerei de cătră Pórtă.

„Minkiuli vussul serbestiet uzre ve istielar birle, one
„firz calamve, amahtuli cadem.“

Adecă:

„În totū chipulū cu tótă libertatea obiceiurilorū lorū
„fîă aceste locuri, și cu deplina lorū autonomiă, dospărțite
„cu totulū de celelalte țeri ale împărăției.“

CAPITULŪ XLI.

**Tributul ce se da Porții dintru începutū, și cât s'a urcatū
până la anulū 1769.**

Anulū.	
1383	3,000 Bani roșii de Mircea Vodă la începutū.
1460	10,000 galbeni, la adoa închinare a țerei sub La- iottū Vodă.
1633	125,000 lei, cu adăogirea făcută de Matei Vodă Ba- sarab a când s'a împăcatū cu Turcii.
1701	50,000 lei, a mai adăogitū Constantinū Vodă Bran- covanu.
1730	100,000 lei, iarēși a mai adăogitū Constantinū Vodă Mavrocordatū, când s'a luatū de la Nemți țera de peste Oltū și s'a datū iarēși țerei Romănesci.
1769	2,000 lei a mai adăogitū Stefanū Vodă Racovița, pentru câte-va insule ce i s'aū datū.
	32,500 Ploconulū Bairamului.
	<hr/> 309,500 Sumă totală.

Anulă.

1761	500,000	lei. a mai adăogitū Constantinū Vodă Mavrocordatū, sub numele de Ceaigé împăratulū.
	125,000	Totū acestū Domnū, subū nume de Ceaigé Vizirulū.
1765	25,000	A datū Scarlatū Vodă luând Odaea Vizirulū.
	959,500	Tôtă suma ce se da împărăției pe unū anū, afară de cheltueele Domniei și altele ce se făcea cu Turcii.

CAPITULŪ XLII.

Nizamulū ce s'a datū cu Bumbașiri imperătesci pentru scóterea Turcilorū din țeră.

Domnindū Scarlat Vodă Ghica, și vedēndū mulțimea de Turci ce se grămădise în țeră prin tóte satele sub nume de comercianți, făcēndū felurite reutăți și ucideri, încărcāndū pe locuitorī cu datorī grele, făcēndū odăi de vite, și țīindū în putere sate întregī de locuitorī, a datū suplică împreună cu Boerī la Pórtă, și atunce Împărăția a rânduitū Bumbașiri trei Agale mari, pe Capigibașa. pe Muvela și pe Tur-nagibașa. Acestia viindū în țera, au stricatū tóte odăile Turcilorū, și iaū gonitū pe toți făcēnd următórea rānduelă:

Cunoscutū se fiă în orī ce serhatū, că numai acī neguțitorī aū voie se viă în țeră, cari vorū avea doveđi de la serhaturile lorū că suntū ómeni onestī și pacīnici; unī ca acestia viindū, sunt datorī sē se arate la Domaū, sē arate ce comerțū vor sē facă și în care județū, și ast-telū sē capete voīă cu carte Domnēscă;

Șederea Turcilor comercianți se fiă prin orașe iar nu prin sate, și cu terminū până când sē ședă.

Comercianții Turci se nu aibă voīă a țīnē casă deosebită, ci sē ședă în gazdă cu chirīă.

Sē nu umble prin țeră ca sē adune marfă; iar de vor

aduce marfă din Turcia, să o vîndă cu derădicata de la Români.

Să nu țină vite, odăi și argați pe pămînturile țerei Romănesci, nici se aibă voia a face arături.

Să nu pôtă ținea tamazlicuri de vite sau turme de capre pentru salhanalele țerei Romănesci, ci numai pentru ea să le trecă în Turcia.

Boerii și Monastirile ce au moșii despre malurile Dunării să le stăpînescă pînă în Dunăre; despre care le s'a dat înscrisu sigilatū de cătră Muvela-Efendi.

Crestinii așețați dincolo de Dunăre din raiaoa Brăilei, a Giurginului și a Turnului, n'au voie se viă în țera ca se samene, se secere fânū, sau se țină vite pe pămînturile erei Romanesci; ci acolo unde șede fiă-care se 'și facă trebile.

Tôte ponturile aceste așețate s'au întăritū cu hatîșerifū împărătesci, și s'au trecutū acestū nizamū atāt în condicile împărătesci cāt și în ale autorităților serhaturilorū de pe lângă Dunăre.

CAPITULŪ XLIII.

Doē hatîșerifuri împărătesci, întăritore nizamului.

Voi slăviților Viziri, și consiliari de bunū nēmū, și-rulū virtușilorū, și ornamentulū împărăției mele, cărmuitori ai dreptului cuvîntū și ai înțelepciunei, guvernatori ai tuturor locuitorilorū, voi cari aduceți la îndeplinire tôte rîndue-lele supușilorū cu dréptă socotélă, voi cari întăriți zidurile și interesele împărăției, voi ce puneți temelii la temeliiile fericirei și ale gloriei, voi cari înzestrați și împodobiti cu bunuri de tot felulū puternica noastră împărăția, voi cari v'ați pregătiti și v'ați împodobiti cu demnitatea Divanului și cu valeliculū lui Ozu ¹⁾, Veziri ai noștri, pe cari D-șeu dea-

1) Acesti termini neputînduî traduce, iamū pus ast-feliū ca în original.
(Traducătorulū).

pururca v \bar{e} păzesc \bar{e} ! și voi sorgintea instrucțiunii, Cadit și Naziri, din am \bar{e} ndo \bar{e} părțile de peste Dunăre, de la Nicopole și de la Sistov \bar{u} , înmulțescă-se înțelepciunea v \bar{o} stră! Și voi aleși \bar{i} dintre cei mai onorabili, Naziri, Emiri și Voevozi, ce sunteți la Silistra, la Sistov \bar{u} și la Nicopole, și în alte părți, și voi \bar{i} zapcii aleși din acele locuri, apor \bar{e} s \bar{c} ă on \bar{o} rea v \bar{o} stră! ajung \bar{e} nd \bar{u} înaltul \bar{u} ordin \bar{u} al împ \bar{e} răției mele, sciut \bar{u} se v \bar{e} fi \bar{a} , că Nazirul \bar{u} Silistrei cu chip \bar{u} vicl \bar{e} n \bar{u} s'a întins \bar{u} în pământurile țerei Românesci, și a trecut \bar{u} peste hotarele cele vechi, și a călcat \bar{u} loc \bar{u} de 40 diaschele ¹⁾ peste moșii, pe care le-a făcut \bar{u} zapt \bar{u} , causând \bar{u} daune locuitorilor locali. Pentru aceea de mai nainte s'a \bar{u} orânduit \bar{u} de la pragul \bar{u} Împ \bar{e} răției \bar{u} n \bar{o} stre un \bar{u} Capugibașa și un \bar{u} Murcla ca să m \bar{e} rgă, să se încredințeze cu vederea lor \bar{u} și cu marafetul \bar{u} lor \bar{u} , și după sineturile cele vechi s'a făcut \bar{u} luminată cercetare și s'a ved \bar{u} t \bar{u} că Nazirul \bar{u} s'a arătat \bar{u} nesupus \bar{u} și n'a urmat \bar{u} întocmai. Deci, după luminata poruncă ce s'a dat \bar{u} , și după seneturile cele vechi, numitul Nazir să se retragă și se nu se mai întindă a le face supărare, și mai ales \bar{u} după luminatul hatihuma \bar{u} m \bar{u} ce s'a dat \bar{u} cătră Turnagibașa ce s'a rânduit \bar{u} pentru nizamul \bar{u} țerei Românesci, pentru ca cu nici un \bar{u} chip se nu fi \bar{a} supărată nici de Nazirul \bar{u} , nici de Voevozi, nici se se arate împotrivor \bar{u} împ \bar{e} rătescului \bar{u} me \bar{u} ordin \bar{u} ; căci de ocamdată Eminii și Voevozi \bar{i} , și alții de la Nicopole și de la Sistov \bar{u} , fiind \bar{u} aplecați la răpire pentru interesul \bar{u} lor \bar{u} privat \bar{u} , unii din ei fiind \bar{u} Naziri ai Silistrei, și omenii lor \bar{u} întin \bar{d} enduse asupra locurilor țerei Românesci, său asupra insulelor \bar{u} , său asupra veniturilor \bar{u} Raialei, său asupra județului \bar{u} Vilcei, său asupra altor părți trimiși din partea Nazirului, bat \bar{u} , gonesc \bar{u} , și opresc \bar{u} pe implinitorii ce se trimit \bar{u} din partea Domnului că se adune dările. Mai ordonăm \bar{u} pe lângă aceste și locuitorilor \bar{u} de pe lângă Dunăre de la Ra-

1) Acesta de bună s \bar{e} mă este un \bar{u} termen geometric \bar{u} turcesc \bar{u} pe care nu 'l \bar{u} putem \bar{u} traduce.

(Traducătorul \bar{u}).

hova până la Sistovă, ca nici într'unu chip să nu dea essecutoriloră nici unu banu. măi alesu de la malulă Dunărei cu 40 diaschele măi încolo, făcënduse zaptu din partea Eminiloră, și essecutorii fiindu nesupuși la nizamulă țerei, cauzăză podică și daună la adunarea dăriloră, de cumu era vechilulă obiceiu. Așa dar inträndu la auzulă Impărăției mele, eată că prin luminatū hatihumaium ce s'a datū ca să se precurme întinderea Eminiloră de la Nicopole și de la Sistovă. și a tuturoră făcătoriloră de relo țerei Romănesci; eată că de astă-ți s'a ordonatū spre stingerea supărăriloră ca să se trecă și în condicele Mehchemediloră ¹⁾ vocine, pentru ca să fiă cunoscutū și sciutū, fiindū-că și în codicelo ce se păstrează ale împărăției noastre cercetändu-se ast-foliu s'a găsitū, că Nazirulū silistrei Hagi-Habil împreună cu tovaroșii lui a trecutū cu 40 diaschele diacolo de cursulū Dunării, au aratū și au semănatū, și au pusū stăpănire pe Bălți și pe Insule, dīcëndū că după Senoturile ce au din partea Domnilorū le posedă; de ac-ee, fiindū-că nici nizamulū nu se păzesece, nici supunere și ascultare au arētātū cătră inaltele mele ordine pentru acēsta, și din numita țēră nu 'și au trasū piciorulū, făcëndu-se culpoși pentru căderea nizamulū, supărändū și păgubindū raiaoa, nerădicändū mânăle de asupra ei, eată că pentru acēstă a lor nesupunere înaltulū nostru pragū luändū scire de la cadii pentru supărarea și strămtorarea ce le se face de la numitulū Nazirū și de la tovaroșii sei, și de la locuitorii părțiloră despre Silistra, afländū acēsta de măi nainte înadinsū prin înalta noastră poruncă, s'a rânduitū pentru nizamulū locului alesulū dintre cei măi onorabili Hagi Mehmetū (a căruia mărire se se înmulțescă!) de la înalta Pōrtă a împărăției mele, de la Capugibașa care acuma este Gembegibașa pentru îndreptarea țerei și pentru deshințarea stănelorū și odăilcrū vechi și noi, și pentru alungarea făcătoriloră de rele, și pentru Bălțile și insulele ce suntū în fața Silia-

1) Cu acēstū cuvântū de bună sēmă voesece să numescă autoritățile.

(Traducătorulū).

trei pe marginea Dunărei despre țera Românească ; și pentru ca să înceteze certele, despre această s'a rănduită numiți Bumbașiri se cerceteze locurile de la Giurgiu și până la Brăila, și se descopore nu numai prin Turci omeni respectabili și de bună credință, ci și prin Mehchemeđii Silistrei, pentru ca să se afle cum au fost lucrurile de la anul 1669 până la 1728, căci și atunci avându Domnul supărare pentru acestă niza, a remasă se stăpânească țera după hotărîrea cea veche până la mijlocul Dunării și toate insulele din Dunăre despre țera Românească !)

Al doilea hatîșerifü.

Alesule dintre cei mai mari și mai onorabili, carele esci rănduită din partea ogeacului pentru nizamul țerei Romanesci, Turnagibașa, îmulețescăse onorea ta! Ajungându înalta poruncă a împărăției mele, sciută se 'ți fiă că Nazirulü Silistrei pretestându pentru 40 diaschele ca să trecă hotarulü spre părțile țerei Românești, și neconsiderându vechele hotare cu violență și înșelăciune, a făcută zaptü, moșiele despre țera Românească, din care se causeză smintelă și pagubă țerei, pentru care dându-se și de mai nainte plângere înaltului nostru pragü, s'a rănduit dintpe cei prea onorabili Capigibași fostulü Gergegibașa Hagi Mehmet, și ghiritli Hagi Ahmet Muvela Bumbașiri în țera Românească, cari au făcut de al doilea nizam, după care căpătându scire înaltulü nostru pragü, s'a făcutü strașnică poruncă. Cu toate aceste arată iarăși opunere numitulü Nazirü și nesupunere la poruncă și la seneturi, și a făcutü *chederi*, în cătă precum se dedese mai nainto luminata poruncă ca să se lase de asemenea întreprinderi, eată și acuma Domnulü de astă-đi al țerei Ro-

1) Amü făcutü această traducțiune mai din cuvântü în cuvântü. Stilul și silogismil originalului, s'a părută atât de curioșe chiar autorului acestei cărți, în cătă într'o notă a sa dice : « Traducerea acestorü hatîșerifur este în adevărü o capodoperă ! » La această ironiă, nu mai avemü ce adăoga.

(Traducătorulü).

mănesci die némulú lui Mesia Stefanú Vodă (fiă sfirșiturile lui cu bine!) a datú plângere cercetându condicele ce se păstréză, amú găsitú că Nazirulú Silistrei s'a unitú cu câțiva neguțitori ai *capanului*, și a cuprinsú locú de 40 diaschele în părțile țerei Romănesci, adecă până unde ajunge Dunărea cândú varsă, și în aceste ară și samănă, și aú cuprinsú bălțile și insulele, sub cuvântú că ar fi ale sale după seneturile ce ar fi avëndú și cu acésta se arată vinovat cu oprirea nizamului, și nesupusú poruncei date, și mai alesú că cu nici unú chipú nu se lasă de a voi sê stăpânescă ralaoa țerei Romănesci. Atât cadiii din părțile acestei țeri, cât și capichehăile, aú datú insciințare prin plângere despre paguba ce le se face atât din cauza Nazirului, câtú și de cătră locuitorii sei din Silistra. Despre acéstă împrejurare s'a găsitú scrisú la anulú 1082 și la anul 1131 că s'aú numitú cei de susú Bumbașiri cu luminata poruncă a nizamului, ca sê strice odăile vechi și noue ale făcătorilorú de rele *Sersefi*, și sê lase libere Bălțile ce le stăpâniăú în țera Romănescă și suhaturile, și tóte celelalte. Pentru aceste făcându-se cercetare în presința lui Muvela hagi Ahmet, și a lui Turnagibașa Husein, și a bumbașirului Capugibașa, Turcii atât cei de la Brăila, Giurgiu, Ruscucú și Hirsova, cât și cei aflători în Bucuresci aú mărturisitú în adeverú că Boerii stăpâniăú moșii ce le aveaú pe mărghinele Dunărei, și Domnulú lua cele obiceiuite după *adellu*, iar Nazirulú la nimica nu se amesteca, nici avea sê ia saú să dea ce-va; după mărturia acelora făcënduse și *hogetú* (procésu-verbalú), s'a trecutú în codicele împărătesci ale nóstre, și după acelu hogetú s'a făcutú și firmanulú. Decí după tânguirea locuitorilorú din țera Romănescă boeri și egumeni care aú venitú la luminatulú Divanú, s'a cercetatú și s'a găsitú hogetulú trecutú la *caidú*(?), și s'a făcutú *terchenarú*(?), asemino si hogetulú cadiului Silistrei Mehmetú cu mărturií, în care se găsoce ast-feliú pre largú. Dânduse vestire înalțului nostru pragú, că numitulú Nazirú s'a întinsú iarăși în lăuntrulú țerei Romănesci, că a făcutú zaptú moșii ce pămîntenilorú despre Dunăre, precumú Galațuulú, Căldărușani,

Melhorsculă, Cacameiulă, Ursarii, Mărginenii, Ciocănesci, și afară de aceste, Bălțile și iazurile, cari au venituri de la vîndarea pescilor, mai alesu trei ape mari ce se adună la unu locu ce se numescu Vlădenii, Slobozia, Cotroceni, Cărucioarele, Borduşanii, și alți Borduşani, Țigaea, Meila, Stelnica, Conescii, Dudescii, Tiberescii, Bulalenii, Duhubara, Berture, Haramborulă, Carabusnulă, Dibesculă. Baba Vlada. Verişanii și Magreii. Aceste 24 de moșii și doē Bălți, fiind după seneturi moșii monastiresci ale țerei Romănesci, se stăpăneau de cătră Monastiri și de cătră boeri cu deciuelă de pesce, iar de la locuitorii loră se lua și dare de cătră zapciit Domnului, fără să aibă nici unu amestecū Nazirulū. Iar de trei ani încōce Giabazoglu Mustafa, din Silistrenii ceii reii, carele este giubruciu din partea Nazirului, a făcutū multe reutăți locuitorilorū, și apucândū de odată puținū locū, pe încetulū s'a întinsū mai înlăuntru, și calcă pămēntulū țerei Romănesci ca unū făcătoriū de rele. După acēsta Cadiulū de la Silistra și Bumbașirii însciunțandū la anulū 1027 în luna lui Rebiul-Evel, s'a făcutū ca și mai înainte. Așa darū eată că și acuma s'a datū hatîșerifū, după care tōte numitele moșii din bālți, precumū și loculū acelorū 40 diaschele, precumū se vede mai susū, și pe cari le-au avutū Români pămānteni dintru începutū cu seneturi sub stăpānirea lorū, ast-feliū sē le stăpānescă și de acum înainte. și să fiā sub autoritatea Domnului țerei Romănesci ce este; iar Nazirulū cu nici unū chipū sē nu le atingă, nici sē se amestece. Și tu Turnegibașa, carele esci rānduitū pentru nizamulū țerei Romănesci, sē îndeplinesci tōte poruncele. atāt cele de mai nainte cāt și cele de acuma, și orī ce feliu de înrētățiti se vorū afla în țera Romănescă așeđați cu odăi și cu stāni, pe ei se-i gonesci iar odăile lorū se le strici și sē le risipesci. pentru ca sē potā locuitorii sē se odihnescă și sē găsescă rapaosulū lorū, punāndū tōtā sirguința și stāruința ta ca sē se relizeze tōte cāte se cuprindū în acēstā luminatā poruncă, și la semnulū împērāției mele sē fi supusū.

1082. Luna Ramazanului ¹⁾

1) Ne-ar fi fostū greū a gici data acestorū hatîșezite, fiindū-că auto-

CAPITULŪ XLIV.

Despre frontierele țerei Românești.

După alegerea hotarelorū ce s'a făcutū în urma păcii de la anulū 1741 (iar după anulū Turcilorū 1154 luna Rebiul-ahir 14) țera Românească se hotărâsese cu Turcia despre Dunăre cu ținutulū Rușava, cu ținutulū Austriei, și cu ținutulū Banatului Timișorei(?).

Numărea moșilor și a corărilor ce se posedă.

Babua Monastirei Timana.

Locușă totă acor monastirei.

Totul acelu moșii.

Canăna Coșolonișorū.

În Mehedinți. } Numărulū semnelor hotarului.

De la mālulū Dunării, la cursulū gârlei ce se numese Vodîța în susū până la o movilă.

Și de la apa Cearovățulū, în susū, unde rămâne apa Vodîței în țera Românească spre pōlele muntelui Darasculū, căruia Romāniū îi ȃicū și Daraninulū.

Pe la vîrfulū muntelui Doranu meterezulū între doē petre, unde era hotarulū vechiū; acolo se făcuse și doē movile dreptū hotarū cândū s'a făcut pacea.

La despărțirea muntelui Irtane, ce se numese de Romān Iartanti.

Spre vîrfulū muntelui Dumuculta, ce se numese de Romān Dumucletū.

Spre vîrfulū muntelui Cherechița.

Spre vîrfulū muntelui Piatra Kina, căruia Romāniū îi ȃicū Pelinița mare.

rulū n'a însemnat'o. Deschitgîndū istoria lui Folino, gîsimū cā aceste fapte s'aū petrecutū la 1714, sub domnia lui Ștefanū Vodă Cantacuzino. Totuși ne confundă data posterioară de 1728 ce o vedemū citată în festulū hagișrifului celui din tăiū.

(Traducătorulū).

Peste vârful Muntelui Pelinița mare în apa Ceeina, ce se varsă în apa Cerna.

Din apa Cernel pe din susă până în apa Crațovișii, ce se varsă în apa Cernel.

Trece hotarulă dincolo de apa Cernel, care române în țără, și merge pe sub pôlele muntelui Cobari, ce se numesc Capinu.

Prin vârfulă muntelui Dumbrăvile;

Prin vârfulă muntelui Tatovă;

Prin vârfulă muntelui căruia Români îi dic Tutula.

Cloșai;

Prin vârfulă muntelui Nesek, căruia Români îi dică Secă;

Vicini.

Aice se face capătă județului Mehedințului și începe județul Gorjului. Aseminea și în țără Nemțescă se sfârșesc hotarulă Banatului Timișorei și începe hotarulă Ardélului. În *hudut-namé* (hotărnicie) se dice că de aici înainte nu s'au mai pusă alte sème de hotară, ci s'a disă sē mērgă pe aceste locuri totă pe vechile hotare ale moșilor ce sunt atât despre țără Romănescă cât și despre Ardélă, fiind ambele părți mulțamite. până la apa Riolă adului, care se varsă în apa Oltului la podă.

Arătămă și sèmele de hotare ce s'au pusă între moșii, de unde începe județul Gorjului, până în apa Oltului.

Vârfulă muntelui Sturulu; Unde face hotară de vale la apa ce se chiamă Jiulă Romănescă, ce ese din doi munți ai țerei Romănesci, numiți unul Șerpele și altulă Turcine, care apă se varsă cătră resărită pe sub șese munți ce se numescă:

Turzeneasa,

Osla,

Gorvolla lui George și Trăla cu ai sei.
Prana lui Ion și Crăstiu cu ai sei.

Leverna lui George și Lupă Ciștăneiu ai sei. Merlesă și lui Constantin Stoeneșu.

Al Perleșilor

Al Frăscesilor

Al M. Timana.

Totă apa Timană.

Al moșnenilor
Gureni și Fră-
jesci.

Nadelia,

Rastovanulū,
Piatra Tanasi,
Arcanulū;

De aici ese hotarulū din apă, și trece des-
părîndū Ardealulū pe sub dece munți și anume:

Al Becesilorū
lui Brăiloiu și
Geanoglu.

Secriulū;

Al moșnenilor
Frăjesci.
Schitul Stă-
nesci.

Mascelulū;

Cornile;

Al Călmescilor

Δegrile;

Al Patescoilorū

Mutulū;

Al Hunejenilor

Futegulū;

Al Brăiloilorū

Balcanulū;

Al moșnenilorū

Drăgoiulū;

Al Plăieșitor.

Mugile;

Al Vulcanilor.
de la scheli.

Kindeculū.

Acéstă apă se întinde iareși până la apa Ji-
iului despre care am vorbitū mai susū, și este ia-
reși hotar apa până la urcarea muntelui ce se
chiamă Gruilū Gardului; și se întâlnește apa Ji-
iului Romănescū cu apa Jiului Ungurescū, care vine
din Ardealū din muntele ce se dice vêrfulū lui
Petru; și cu acéstă numire acéstă apă a Jiului
se varsă în țeră.

Hotarulū trece dincolo de Jiū pe de vale,
și merge până ajunge la apa numită Poletistea,
care se varsă sub trei munți numiți:

Al Arbaricen-
cilorū.

Palatiștea,

Al Berlescilorū

Prilópele,

Al Stănceacilor

Gemănare.

De acolo se face hotarū pe uscatū, unde se
numesce Curmătura, și merge pe sub cinci-spre-
dece munți numiți:

idem.

Stoanița.

Al Măgetescilor

Délulū Svorului.

Badea,
Gura Plaiului,
Slîma,
Slavighiulă,
Kista roșu,
Cimbeanu,
Grôpa seacă.

Curmătura Costișului,

Burta,
Provaciulă.
Poeana Muierii,
Sahanicle.
Schomoîulă.

De aici hotarulă se face peste vârful a șep-
te munți numiți:

Larga din Patrîna,
Larga din Pirîul fetei,
Larga din Guîulă,
Balulă,
Saracisul Grivilor.
— — din mijlocă,
— — Hârțasciloră.

Aice se închîie judoșulă Gorjului și începă
munții Argeșului din Lotru: iar hotarulă se face
peste 18 munți numiți,

Argeșulă,
Muntele Gotega,
Strêța,
Hăinesculă,
Vîrfulă gropilor,
Balintolă,
Stricatulă,
Vîrfulă Nedei,
Dobronulă,
Zidulă,
Hotanulă,

Al Rudošiloră,
Al Palinilor și
Kimbășiloră.

Al Gbeam-
baniloră.
id.

Al Hulubeș-
ciloră.

Al Bachioveni-
lor și Kinăpen-
lor.
Al Rodosenes-
ciloră.

Al Radoșiloră
și Chindeșiloră.

Al Vlădeniloră.

Al moșteniloră.
Berești.

	Buceciulū.
	Voineguli,
Ai moșnenilor din Voinea și Mălaiulū.	Tôte vîrfurile munților Dealvoiu și Nesița.
A schitulū Cornetu.	Mîndra,
Ai Olănescului	Șerbinulū,
	Pîrcălabii.
Ai moșnenilor Tuchieni.	Côsta Chigneilor.
	Din cōsta acēsta ese apa Riulū Vadului, care în <i>Hudut-namē</i> se numesce ca și mai sus, și hotarulū merge pe apa acēsta pănă în apa Oltu- lui la podū.
	De aice înainte merge hotarulū pe sennele făcute după cercetarea urmată în anulū 1766 în timpulū lui Scarlat Vodă.
	De la podulū ce s'a numit în urmă, hota- rulū merge pe apa Oltului totū prin județulū a- cesta al Argeșului.
Căinenii locui- torilorū de a- colo.	Hotarulū este pe Valea Fratelui, si peste munții următori prin vîrfulū Priopopolui.
Moștea Grăb- lescii.	Priculmele,
	Prin muntele Coițulū,
Ai satulū Panul.	Vîrfulū Boii,
Ai Orașului Pitescii.	Scărișora,
Ai Clucerului Pantazi.	Prin Plaiulū Argeșului Obîrșia Potologu pes- te vîrful muntelui Ciocanu;
	Pe culme și pe vîrfurile Lepașilor;
Ai satului A- refulū.	Iareși pe culme pănă la Boltulū;
	Vîrfulū de la Obîrșia Căprărescii;
idem.	Totū vîrfulū de la Obîrșia apei Buda, care unindu-se cu Căprărescii formeză apa Argeșului.
	Vîrfulū muntelui Simcetulū Făgărașului;
	La vîrfulū muntelui Moldovanulū;
	Obîrșia apei Vilsanului.
	Aice se închee județulū Argeșului, și înce- pe al Muscelului,
	Muntele numitū Valea lungă;

Scărișoara;	
Plăișorul,	
Muntele galben:	
Muntele Valea rară,	
Buda din care esă apa Riul Dómnii,	Al M: Argeșu
Muntele Tindora,	
Mușătescul,	
Borezul:	
Pisculă Leotei:	
Valea,	
Cirna,	
Madasorul,	Al M: Cămpulungu.
Pisculă Nepotului,	Al M: Aninosa.
Brătila,	Al M: Cămpulungu.
Muntele Grópele, ce este infața Fagarașului,	Al Sotoseni
din care purcede apa numită Brătia:	
Muntele ce se dice Valea Vladului, acolo unde începe plaiul Dimboviței. din care ese apa Cămpulungului între doi munți:	Al M: Cămpulungu.
Perivoescii, din care purcede apa Dimboviței,	idem.
Munții Lucile,	
Pe la cei doi munți ai Comisului Lerescu,	Al lui Balotă.
Hogetul Caprii,	Al Satului Itacaru.
Masul cel mare,	
Pantesul mic,	
Piatra lui Craiu,	idem.
Fundurile,	
Gorile, pe lângă care trece apa Dimboviței,	
Muntele Coșii unde este drumul Banului,	
Muntelo Fundata.	Al Statului Dragoslavele.
Muntele Șintulia,	
Muntelo Secarele.	
În acești munți se încheie județul Muscelului și începe Dimbovița după socotela ce a dat Antioxi și Radu, Vătași de plaiuri,	
Marginea domnăscă,	Dimbovițe.

Pe la muntele lui Lalota,
 Pe la Slamne:
 Pe la muntele Buzeului,
 Pe la petrele albe,
 Pe la Slemne, pe culmea munților,
 Pe la muntele Dudelu,
 Se coborâ pe la Obârșia Bratoifulă,
 Se urcă în vârful Coteșii,
 Pe la mijlocul Stringhei,
 De la Slimnu până la margine.
 De la Obârșia Ialomișii,
 De la Slemne până în vârful Codorului;
 Penpalele;
 Pe după Buzeu,

Aici se încheie județul Dîmbovit; și începe județul Prahovei, precum a arătat Sima Stoean Vătafulă Plaiului Prahovei. Muntele Buceciului rămâne în țară, iar hotarul merge pe din dosul Buceciului Slemnei;

De la Slemne la muntele Plaiului:

De acolo iareși până la crucea despre Predeală, și de acolo isvorăsc apa Prahovei care se vîrșă în țară, și apa Timeșului care se vîrșă în Ardélă;

Iareși Slemnea pe la Muntele Susaifulă;

Pe la muntele Piatra:

Și iareși Slemnea:

Muntele Valen Neagră:

Pe la șesul Paifulă până la Geurușii.

Aice se încheie județul Prahovei și începe județul Săcușenilor, precum a arătat Necula Podșanu și Toaderu, Vătașii de Plaiuri.

Pe la Muntele Grotișulă în Slemna:

Bobulă celă mare,

Din munții aceștia se taie Telejenulă,

Bobulă celă mică.

Slemnea în muntele Babeșulă.

Al lui Radu
 Băveșusen.
 Al Mă: Măr-
 gineni.

Al Mă: Mărș-
 nopi.
 Al Stolniculă
 Searlat.

Iareși Slemnea în muntele Aratoși.

Și Iareși Slemnea în muntele Teigoșulu.

Iaroși Slemnea în muntele Curu-Roșu.

Iaroși Slemnea în muntele Steșilor.

Din munții aceștia isvorasce apa Buzeului și se vârsă în Ardélü.

Slemnea pe la curmătura numită Curulü pământului, și ese la șanțü;

Iareși Slemnea până la muntele Tatarulü;

De la muntele acesta, Slemna începe celalaltü Plaü al acestui județü.

Curmătura Crasiü.

De la vârsătura apei Crassei pe de la vale până în apa Buzeului.

Apa Buzeului.

Piatra Cheii; și de acolo rămâne apa Buzeului în țără.

Dealulü Cheii.

Până la despărțirea Nemșilorü, care se numesce Herducü.

Pe la isvorulü Herducü la vale până la șautulü Fisca.

Pe la apa Becii la vale până la hotarulü județului Buzeü, în apa Bisca Rușii.

Din apa Bisca Rușii pe hotarulü Săcușienilorü, pe sub cösta muntelui despre țără, Hotarul se coböră până la isvorulü Tămășeiului, acolo unde se întilnesce cu Bărcălița;

Și ou cursulü acestui isvorü pe după muntele Carușulü, carele rămâne totü în țără.

De la despărțirea muntelui Băbesculü începe hotarulü până la virșü, și se coböră în altă apă ce se numesce Bisca; de acolo la apa Moghior-Bucuzü, care se depărtéză multü, până unde se coböră la isvorulü Giurgiovlui:

Și din apa acésta, totü pe cursulü ei, până

idem.

Al Mogheșilor

Al lui Pașă
Filipeșcu.

Al Chindes-
cilor.

idem.

la curmătura muntelui cu acestași numire, care este al țerei:

Acolo se încheie hotarulū Ardealului, și începe hotarulū Moldovei.

idem.

Muntele Circiulū este în țeră, precumū s'a disū, și pe sub pôlele acestui munte începe hotarulū Moldovei.

Acestū munte, fiind că se călca de Moldoveni, s'a hotărnicitū de boeri din amēdoe părțile.

Hotarulū județului Buzeū s'a scrisū până aici, după arătarea ce s'a trimisū de fostulū Serdarū Stefanū, și de fostulū Logofătū de Vistieria, la anulū 1769.

Hotarulū merge pe Slemne în virfulū munților.

Al lui Pană Grama.

Muntele Mușă în Slemne:

Muntele Fururū, asemine:

Muntele Muntiorulū.

Aice începe județulū Rîmniculū.

De la Muntele Muntiorulū se desparte apa Milcovului, care merge hotarū până la moșia Vîrtescoi.

De la Vîrtescoi remâne apa Milcovului în țeră, și se face hotarū șanțulū, prin care merge apa Milcovului. Acest șanțū trece prin orașulū Focșanii, până la Macsineni, unde se vîrsă în apa Siretiului, care se face hotarū până unde începe hotarulū ținutului Brăilei.

De la unū cotū al Siretului, unde s'a făcutū movilă, hotarulū merge la Plavnița, unde s'a pusū pétră, și de acolo la Zadna la podu Badei, s'a făcutū movilă, și de acolo în Luncă la marginea Turluiului, movila: și pe drumulū celū vechiū în Luncă s'a pusū peatră: și pe dinaintea odăii lui Sarhai-Ali-Celebi în colțū sa pusū pétră, și apucăudū pe drumulū Baldovenescilorū la dealū despre răsăritū în drumū s'a pusū peatră, și pe loculū Bissericeii de la Baldovinesci între doi stilpi de peatră s'a pusū și altă pétră nouă: și de

la Baldovinesci spre apus^u este altă movilă: și de acolo mai nainte. alte trei movile, și pe virful^u uncia din ele s'a pus^u peatră, și de acolo tot^u pe drum^u la movilele de la Gemeni între cari este o péatră, și la odaea lui Sari Suleiman^u în c^osta satului la o pétră albă veche, în fața căreia s'a făcut^u movilă, și pe la satul^u Ciutacii la movilă, unde se îngropă Turcii, este hotar^u vechiu, și despre odaea lui Suleiman-Aga este pétră veche, lângă care s'a făcut^u movilă. și despre odaea Ioneștilor^u iareși movilă, în vârful^u căreia s'a pus^u pétră, și despre Tuss^u cătră răsărit^u este o pétră veche, lângă care s'a pus^u una nouă, și la c^osta Anții este o movilă numită Dulcii, unde este o pétră veche roșie, lângă care s'a făcut^u movilă. La movila săpatul^u despre c^osta Anții este iareși o pétră albă veche, și aproape de pétră movila.

De acolo, la siliștea lui Sterian^u care este tot^u în țera, la pod^u, și la odaea Emirului este o movilă numită Leginata, și în virful^u moveii pétră: și la Giovaneii sunt^u trei mici movile, și pe una din ele s'a pus^u pétră: și lângă movila aceea s'a făcut^u altă movilă. La Vizir-Chislasi, la cinci Gorgane. care vin^u pe locul^u țerei, este hotar^u vechiu, și din aceste cinci movile, din care una este chiar în mijlocul^u curții Chizlalei, pe movila Calului pe virf^u s'a pus^u pétră, și această movilă s'a tăiat^u în doă, remeind^u jumătate în țera Romănescă și cealaltă jumătate în partea Turcilor^u, și în partea din c^osta satului Coptorul s'a pus^u pétră, și de acolo înc^oce se numesce Nisipurile, unde se ȳice Ciolin^u, și merge la locul^u ce se numesce a Arățenilor, și de acolo merge la satul^u numit^u Boul^u, sau movila Boul^u, unde s'a făcut^u și beserică pe locurile țerei Romănesci de reposatul^u Spatar Michail Cantacuzino, iareși hotar^u.

Și de acolo merge până în marginea și în matca Dunării.

În acest^u hotar^u al ținutului Brăilei este și odaea Vizirului, pe care puternicul^u împ^{er}at^u, pentru sup^{er}ările ce avea țera din partea zapciilor Chislalei, si a odăiașilor^u, ca amic^u al dreptului, voind^u tot^u-d'auna liniscea supusei Răiale a împ^{er}ăției sale, a dat^u o Domnilor^u țerei Romănesci cu

hatihumaşum împăratescă, pentru ea şi Domnulă țerei sã dea venitulă prea luminatelor Sultane, iar odaca sã se Stăpânescă de Domniã, împreună cu totă locală ei, după hotărele ce s'au însemnată în zilele Domniei lui Șcarlată Gîrgori Ghica Vodă.

De la odaca lui Iasigi-Suleimană până la puşulă Țiganului, unde este o movilă cu cărbuni, și de acolo se întinde până la puşulă Botofului unde este movilă cu cărbuni, și se întinde încă până la drunulă Brăilei, unde este țara ței movilă cu cărbuni. Dunărea se face hotără al țerei Romănescel, precum se țice în Hatihumaşulă împăratăței care țice anume că hotărulă se mērgă pe marea Dunării, și Turciș se nu se întindă peste cursulă rîului, iar insulele sē se socotēscă totă din marea dunării, și câte voră veni în partea țerei Romănescel sē le stăpânescă ea, iar câte voră cădea în partea Turcișel, sē fiă sub stăpânirea Nazirului.

Totă Europa.	Moșia cea mare, în care se cuprindă multă nume ale boerului fostă mare Vistieră Michailă Cantacuzino.
Lalomiș.	A Mon. S. Ioană din Bucuresel.
Vădoleni.	A Mon. Cotroceni.
Făcămiș.	A Mon. Cășiciora.
Latomș.	A Brătășeniloră și a Chindesciloră.
Borduşani.	A Banului Croșulescu și a Megieșiloră.
Țirnovi.	Al Megieșiloră.
Placiniș Iepurului.	A A Mon. Colța.
Stănele.	A Mon. Argeșului.
Potosei.	A Mon. Sinca.
Dobușel.	A Brancovanului.
Tamburesel.	A Mon. Plumbuita.
Pentru.	A Mon. Dealului.
Râmneșel.	A Episcopiei Buzeułă și a Mariei Popescă.
Dălceni.	Al Mon. Radu-Vodă.
Hotărulă.	Al Banului Croșulescu.
Hiremborulă.	A Mon. Radu-Vodă.
Treșani.	A Vornicului Măgureanu, a Mon. Radu-Vodă și a Mon. Vierii.
Creșeni cu se țice și Măgureni.	

Al Mon. Căldărușanii,	Lichirescii.
Al Mon. Radu-Vodă.	Caramei.
Al Mon. tuturoră Sănișiloră.	Bivolă, Ga-
Al Mon. Michai-Vodă și Mărginenii.	lășului.
Al Mon. Viforita.	Cloromanzii.
Al lui Dumitrachi Rossetă.	Vitrăcii.
Al Mon. Radu-Vodă.	Corășelii.
Al Mon Michai Vodă și Znagovu.	Chibotescu
A boeriului Michai Cantacuzino.	Moienii
Al lui Constantin Tăușanu.	Spaniovoii.
Al Mon. Văcărescii.	Tatinele.
Al lui Michai Cantacuzino.	Tăbăcele.
A marelui Logofătă Pirvu, frate al lui Mi-	Stăbeii.
chai Cantacuzino.	Umele.
Al Mon. St. Pantelimonă.	Olteneja.
Al Mariei Popescăi.	
Al Mon. Cotrocenii.	Crăstocelii.
Al Sordarului Obedeanu și Diani Nona.	Șmolbanu
Al Mariei Popească.	Bozonulă.
A Mitropoliei.	Căstălin.
A Mon. Măleia.	Căstărele.
A lui Enachi Merduzi.	Crinzuil.
Al Vornicului Racovișă.	Vlaș- } Putaga.
Al Mon. St. George.	ca. }
Al Mon. Cotrocenii.	Grăca.
	Valea Barbutii
	Prundău.
	Puicelii.
	Pietrele.

În dreptulă moșiloră acestora este hotarulă despre Dunăre, până se începe hotarulă ținutului Giurgiului.

Acestă hotară este fiesată după cercetarea ce s'ă făcut în zilele lui Ștefană Vodă Racovișă, cândă s'au aședat și semnele pe unde se urmeze stăpăniroa de o parte și de alta, după chifutacurile (documentele) Silistrei, și a nume:

De la malululă Dunării acolo unde a fostă hotarulă pe din susă de Gura Gărlii, care era închisă de Constantină Vodă Brancovanu cu șarampoae, merge hotarulă pe la satulă care acuma este a Giurgiuveniloră, și se numește Brăniștea la Stinbeii, la moșia Șerbătescii aprăpo de un lacă; și de acolo în drumulă Banului la Zăgază, unde este hotară movila O-

divoei, care se numesce a lui Mihnea Vodă, pe la matca Pîrîului pînă în Baltă, și din Baltă dreptu la malul Dunării. Dar în urma lui Constantină-Vodă Brancovanu, după spusa bătrînilor din locurile acele, Gîurgîuvenii s'au întins și au călcatu locurile atătū despre resăritū cāt și despre apusū. făcendū senete și ciftilicuri.

Senetele pe unde stăpînescu cu impresurările.

Din josū de apa Dunării.

Gura Gîrlii Glavaciocului, numitū Tabocū.

Movila ce este din susū de Gîrla acēsta, numitā Hisarlic.

Aprōpe de besserica Glebocenilorū, care este pe pămēnturile țerei Romānesci

A lui Bunea.

Birvoluhu.

Pe din josū de via Vornicului.

Pe după Braniste.

Balta Socilorū, unde era și satū.

Valea Sovăierii.

Petroiulū în drumulū Banului.

Derōia Cosovanilorū.

Piatrā hotarū.,

Iareși peatrā.

Ograda cișmelelorū.

A lui Curbanū
și a Serdarului
Iliciă.

Moșia Stocan
a Călărășilorū
Odivoei.

Moșia Odivoea
a sântului Pan
telimonū.

Paraipanū.

Moșia lui Radu
Vodă.

Iareși peatrā pe din susū de ograda.

Alte trei petre.

Mōra Odivoei la Zagazulū lui Ghinea din
josū de mōrā.

Drumulū ce merge la satulū Drăghicniū.

Pănā la movila Ţiganului, unde mai nainte
era satulū Drăghiceniū.

Și de acolo dreptū la Zallhanaoa Nucului.

Și iareși apa Dunării hotarū pănā la Zăga-
zulū Turnului, ce se țice Cules, și este în capulū
indetului Oltu

Receni
Parașpanu } totu unu hotarū.
Găltaniū.
Teleormanū; Pietroșanii.

Iudeșii,
Pătescii.
Zimnicea.
Iareși Zimnicea Ulmeniū.

Fântănelele.
Suhaiă.
Vișoara.

Cacanaulū.
Lisatū.
Seacare.
Ciōra.
Turaia.

Oltu. Despre marginea județului Oltu este hotarū allū țerei; altulū însă a fostū după carta ce s'a făcutū în timpulū lui Stefanū Vodă Racovița, precumū se vĕdū hotarele de la cetatea de pământū ce este pe malulū Dunării.

Apucă Troianulū pe uscatū.

Pe lângă o movilă ce este în marginea Troianului. și merge la doă movile ce sunt pe marginea Troianului, și iarēși la a treia movilă totū pe marginea Troianului, și între adoa și a treia movilă începe hotarulū din drumulū ce se ȕice al Banului, dreptū la dealū la apa ce se ȕice Hirliu.

Începĕndū din viile ce s'aū făcutū pe loculū unde aū fostū besserică pe pământulū țerei Romănesci.

Aprōpe de Măgură hotarū și pĕntre viile Ciubercenilor, cari jumătate rĕmāne la Cule și jumătate țerei Romănesci.

Aprōpe de Măgură pe drumulū Vierilorū și pe alta măgură.

Și Iareși pe Măgură la Gura Ruscincului.

Alc Mon. Radu
Vodă.

Alc Mon. Dĕm-
na Balăș.

Alc Stolniculū
Bălășeni. alc
Mon. Comana
și Paharnicū
Nicolae.

Alc Stolniculū
George.

Alc Banulū
Fierescu.
Alc Mon. Co-
troeniū.

Alc Banulū
Constantinū
Crețulescu.

Alc Pah. Ni-
colaki.

Alc Mon. Cloco-
ciocu.

Alc Stolniculū
Stefan și Radu
Galiano.

Alc Ciucerulū
Stătinău.

Alc Ba. Constan-
tin Crețulescu.
Alc Mon. Vă-
cărescii.

Și de la Nogură lu Gunofulu Dușmanu.

Și tot drumul Banului dreptu în marginea Ciftlicului Pehlivanoglu spre Cule. Iar ciftlicul remâne în țeră, până la mōra Beilicului din apa Herleului.

Și din apa Herleului spre Dunēre până la mōra Pașii. Și de la altă mōră iarēși a Pașei ce este în satul Piscu totu pe apa Herleului până unde se varsă în Oltu, și dincolo de Oltu pe din josu de Romanați pînă în Gîrlă care desparte Oltul și care se numesce Oltișorulū, și se varsă în Dunăre, pe la Islazū de vale, unde se face Dunărea hotarū.

Romanații, } Și din apa din partea de susu a Du-
Dolju. } nării atāt a județului Romanații cāt și a ju-
Mehedinții } dețelorū Dolju și Mehedinții pînă la sem-
nulū ce s'a pusū hotarū la Bahna din apa Voditei din țin-
utulū Rușava. s'aū scrisū și moșiile acele, ale cărora mar-
ginī ajungū în Dunăre.

CAPITULULŪ. XLIV.

Chrisōve domnesci ce cōnstată hotarele.

(Copiă de pe unū chrisovū vechiū, atingătorū de hotarulū țerei Romānesci și apa Oltului pînă în Dunăre).

Cu mila lui D-geū Creștinulū Domnū Bassarabū Voevodū și Domn al tōtei țerei Romānesci, fiulū reposatului Bassarabū Vodă celū mare și bunū! scriemū Domnia Nōstră ce sē fiă sciutū, că ne amū invoitū cu Ianoșū Craiulū Ardealului pentru hotarele acestorū doē țeri din munții Plaifulū țerei Romānesci și din munții Plaifulū Ardealului, pentru hotarele acestorū doē țeri din munții Plaifulū țerei Romānesci și din munții Plaifulū Ardealului, pentru care amū făcutū pace, frățią și legătură cu mare blestemū. Pentru-acēsta Ianoșū Craiulū a alesū Nemeși pe care 'i a trimisū în mnnți la hotarū, și anume: Comitele Ianoșū, Chinda Lascu, Seretzi Ferenz din Rescatove, și din Musna Frasta, Petre, Simuste Mecreus sidiuraul Bizgiacov, și de la Macesci Stan-

eiulii și de la Secele Ianoșii. Pentru această și Domnia Noastră asemenea am ales boerii din țera Românească anume pe Banulii Stanciul, pe Négii Spătarulii cu fratele seii Radu, și din Crasna pe Stanciulii Postelniculii, și de Baresci pe Radu-Logofetulii, și pe Albu Postelniculii cu fiulii seii Stoica, și de la Romanescii pe Dan Postelniculii, și de la Plaiu pe Socolii Logofetulii, și de la Polovracii pe Branii Postelniculii, pe care trâmiișindu-ii Domnia mea, și adunându-se toții în câmpulii Jiiului la Merișorii, și sfătiiindu-se cu credință și afuriseniă, s'au legatii cu tocmelii, ca de acuma înainte aceste doee țerii se nu mai aibii certe, resbóie, hoții, și răpirii, ci se fiii între ele mare pace și frății; iar de va cuteza cineva se facii certe, hoții, jafurii, răpirii, sau vre unii altii reii, sau din partea țerei Ardealulii, sau din partea țerei Româneescii, se se pedepsescii cu capulii seii, și orii care omii va găsi pe datorniculii seii, se aibii a i se face dreptate după lege și după judecatii. Dreptii aceea și pentru oii, orii și unde se vorii găsi, sau în munții, sau în alte locurii, se capete dreptate după legii și după datinii, și de acuma înainte nicii de cumii cértii și gálceví se nu mai fiii. Pentru această s'au îndreptatii și hotarele din munții despre aceste doee țerii ca se se scií, din apa Oltulii până la Rușava despre pământulii Ardealulii și despre al țerei Româneescii, și s'au pusii semne prin munții ca se se scií, de acolo de unde curge Fratova despre resăritii, și dá în apa Oltulii, iar despre apusii unde curge riișorulii Prudovii și se varsii în apa Oltulii, și se stringii tóte la vadulii ce este din susii de Cătenenii; și de acolo la girlii în vadulii despre Obișii, și de la stilpulii lui Négii dreptii la vadulii Muntelii Negrii; și de acolo totii pe virfulii muntelii până la pétra albii; și de acolo totii pe virfii pini la virfulii muntelii Petrii, și de acolo pe la virfulii din dealulii Banulii; și din dealulii Banulii totii pe virfurii până la munții numiții Vársătura Vadulii; și de acolo până la munții numiții Saggeulii; și de acolo la munții ce se numescii Skirota, Dregșanu, Paltinodu, și Șirecele și la munții Galbenii micii și Galbenii marii. Acești munții toții se întilnescii la apa Lăpușnesculii; și din munții aceea

iarăși la munții ce se numesc Manideia; căci acești munți, întâlnindu-se la Gîrla Sasului, hotarul merge de aici pe Măgură, până la munții unde este locul cel mare al Anadeii; și de acolo la munții ce se numesc Cracul Scurtelor, apoi prin munții Scurtele, Branul, Nedeia, Leurdele, Morarul, Zahnevi, și Tutila. Acești munți se întînesc la adoa apă a Gîrlei Satului, la Iezer; și de acolo pe vîrfurile munților celor mari Olanul; și de acolo pe vîrfurile muntelui Olanul mic; și apoi totu pe vîrfurile despre apus pînă la munții Pîtra Albă; și de acolo pe vîrfurile muntelui numit Cracul Mihicului, și pe muntele Cupenul; și de acolo pe vîrfurile muntelui numit al Crafului, și al muntelui la Babe, și al muntelui Învăluita, și al muntelui Bogdănețului, și al muntelui Vrascu, și Vrăsculețului mic, și al muntelui Vîrfurile Rău; și de acolo totu pe vîrfurile pînă la munții numiți Prilapul în pîtră, și Rezighii; și de acolo totu pe vîrfurile munților Striti pînă la Gîrla Albă; și pe aceste locuri au făcut liniă Nemeșii lui Ianoșu Craiul împreună cu boerii Domniei mele numiți mai sus, și puind semne pe hotare au despărțit munții Romănesci de munții Ardélului cu dreptă socotela, și după ce au jurat cu dreptate, ca să fiă această învoelă și acestu aședemîntu neștrămutat, și adevărit, și fără restălmăcire pentru secolii. Pentru acesta și Domnia mea am pus martori pe jupînu Radu mare ban Craiovaski, și pe jupînu Calotă mare Vornic, și pe jupînu Arvat mare Logofăt, și pe jupînu Dumitru mare Vistier, și pe jupînu Radu mare Spatar, și pe jupînu Drăghici mare Paharnic, și pe Hazat mare Comis, și pe Calic mare Stolnic, și pe Bădică mare Postelnic. Ispavnicul Arvat mare Logofăt. Scris am această eu Bogdan Logofătul la scaunul cetății Tîrgoviștea, în luna Iuliu la anul 7028.

Boerii subscriși în copia chirognului lui Bassarab-Vodă.

Barbu Văcărescu mare Vornic, Constantin Herescu mare Ban, Costantin Brancovanu mare Spatar, Stefan Văcărescu mare Logofăt, Constantin Crețulescu fost mare Spatar, Matei Russet mare Vistier, Constantin Chindescu mare Paharnic, Radu Falcoianu mare Medelnicer,

Drăghici Grecenu fostu mare Serdarū, Sandu Bucșănescu fostu mare Serdarū, Costantinū Fărcășanu fostu mare Satrarū.

Chrisovū alū reposatului Antonie Vodū.

Sânta și D-țeescă monastire Tismana unde este meri-tōsa pomenire a adormirei prea sântei nōstre Născătore de D-đeū, și a părintelui Petroniū Egumenulū și a tuturorū călugărilor ce locuescū în acestū sacru locașū, are satele ce se numescū Ialomîța și Balna, ce sunt despre Rușava cu tōte hotarele lorū, și cu tōte veniturile lorū, dupē hota-rele și Semnele cele vechi. Aceste hotare despre Rușava suntū cunoscute; și mai întăiu începū de la cursulū Rațovē-țului și mergēndū la dealū la o pētră veche, și de acolo dreptū la băile calde, și de acolo la apa Cerna unde acuma trei Cadii aū pusū iarēși pētră hotarū, și iarēși la cursulū Rețovețului pe diu josū până în apa Vodîța, și din Vodîța în josū până în Dunēre. căci aceste sate numite mai susū suntū vechi și drepte ale Sântei Monastiri Tismana, date și miluite de alți Domni bētrāni dupā timpū, și le-a stăpānitū sânta Mo-nastire în pace dupā hotarele și semnele arătate mai susū. Dar de la unū timpū încōce s'aū fostū sculatū Turcii de pe marginile țerei Domniei mele, dicēndū că n'ar fi pusū sem-nele pe hotarele acele vechi. ci pe aiurea, și ast-felū aū călcatū și hotarele arătate mai susū, și aū făcutū vii și sate și ce aū voitū pe locurile țerei Romănesc. Dar fiindū că înduratorulū și generosulū D-đeū ne-a miluitū și pe noi cu Domnia țerei Romănesci, și ne-a făcutū înainte mergătoriū și apărătorriū al țerei Romănesci, vēdēndū Domnia mea reu-tățile ce face Turcii mărginași, și cugetulū lorū de astăpāni pāmēnturilo țerei Romănesci, călcāndū hotarele cele vechi, și făcēndū atâtea certe și neorînduele în țēră. și mai alesū că s'a sculatū și un Turcū Nazirū din cetatea Ozu, numitū Deli Mirzacū, carele a cercatū cu felurite cuvinte de unel-tiri amăgitoare sē Ia Bălțile țerei Romănesci pe șocotēla sa,

dicându că ast-feliu era mai înainte, și întinđându-se peste Bălți s'e mai ia locuri, de prin prejur, și mergendu chiaru la împărăția cu meștesugiri, ca unu omu reu și pismașu al țerei; veđendü, dicu, Domnia mea aceste, și neputendü face alt-felu, amü hotărütü împreună cu prea venerabilulu nostru Mitropolitü Chir Theodosie, și cu toți onorabilii nostri dregători, se nu lăssămü călcate locurile țerei Romănesei și hotarele cele vechi de Turci. Dreptü aceea cu voea și cu indemnulü tuturorü boerilorü mari și mici, și cu totă țera, amü alesü pe onorabilii dregători. ai Domniei mele, George Băleanu fostü mare Banü, și pe George mare vornicü, și pe Radu Crețulescu mare Logofetü, și pe Șerbanü Cantacuzino mare Spatarü, și alți dregători boeri, și iamü trimisü pentru acestă causă la înalta pörtă a împărăției, cari aü doveđitü și aü spusü totă plângerea țerei atât despre locuri cât și despre hotarele ce se calcă de Turcii mărgineni, și ce su-părări tragü de la ei, și aü cercatü cumü aü pututü numiți boeri ai Domniei mele, ca nisce bunü crestinü și bunü voitorü ai patriei. Veđendü prea înaltulu împëratü asemine plângere, s'a înduratü și ne-a datü unü agă numitü Hussein-aga selam-ceașu bumbașirü pentru acestă causă cu lochiumatü (ordină) împërateșcü către Cadii și anume, Mehmet Efendi Ghi-mulgeanu Cadiulü Giurgiului, și Sofiano de la Rușava, și aü venitü aice în țeră împreună cu bocrii Domniei mele la sca-unulü nostru din Bucuresci; și iarși chibduindu-se Domnia mea, a trimisü iarși pe George Băleanu Banu, pe George mare Vornicü, și pe Șerbanü Cantacuzino mare Spătariu, care împreună cu numitulü Agă împërateșcü cu cadii mai susü numiți și cu alți Turci bătrâni de pe lângă Dunăre, ómeni onești cari scieau hotarele cele vechi, aü mersü la Rușava la hotarulü din susü al țerei, unde suntü numitele mai susü moși ale Tismanei. Acolo viindü și Beifulü cu cadii și cu mai mulți Turci de la Rușava, aü cercetatü tóte hotarele vechi, și s'a găsitü pétra hotarului pe vërfü, acolo începe cursulü Rițovëțului, și din pétra aceea în apa Vodi-ței, și din Vodița la vale până în Dunăre, și din pétra de

la Cerna în susu până la băile calde, dreptu la apa Cernei, care hotarū era călcatū de Rușavani și de unū Zaimū. Atunce vĕdĕndū numitulū Agā împĕrătescū, împreună cu Cadii, că în adevĕrū acesta era hotarulū țerei, după mărturisirea mai multorū Turci bătrāni, aū pusū iareși pĕtrā hotarū lângă pĕtra de mai nainte cu cărbuni desubtū, ca sĕ fiā nestrāmutatā ca mai înainte; și după acĕsta aū apucatū de acolo totū pe marginea Dunării împreună cu Cadiulū Rusciculū Mehmet Efendi Endreneli, și cu Cadiulū Giurgiulul Haselim Efendi Ghiumulginali, și aū vĕdūtū tōte hotarele țerei, până ce aū ajunsū la Brăila. Acolo era și Cadiulū Brăilei, carele a îndreptatū tōte hotarele până la marginea Dunării, pentru ca sĕ fiā ca din vechime, împreună și cu boeri Domniei mele, George Banulū, George mare Vornicū, și Șerbanū Cantacuzino mare Spatarū; și s'a făcutū hogetū de cătrā toți Cadii de margine, împreună cu mai mulți bătrāni și onești, aduși ca martori de prin țĕrgurile turcesci, pentru ca de acuma înainte locurile și hotarele țerei Romānesci sĕ nu se mai calce de Turcii de peste Dunāre fără voea Domniei și fără scirea țerei, ci Domnulū se stāpānescā țĕra cu tōte hotarele, cu bălțile și cu girlele, după cumū din vechime s'a apucatū. Și ast-feliū s'a datū remasū acelu Nazirū Deli-Mirzacū, care se ridicase cu judecatā sĕ ia bălțile, și carele s'a doveditū că nu avea nici unū cuvĕntū. Ast-felū a împăcatū Domnia mea acĕstā causā și a pus'o la cale, ca sā fiā întemeatā și nestrāmutatā pentru secolī, și a datū Monastirei Tismana moșiile arātate mai sus ca sĕ le stāpānescā despre Rușava după hotarū și după semenele ce s'aū pomenitū mai susū, și sā aibā voia cālugării a lua Vināriciū de la toți cei ce aū vii pe pāmĕnturile monastiresci, fiā Turci, fiā Serbi, și cino nu se va supune a da darea obiĕcnuitā, viea lui sĕ se taia și sĕ se arunce în Dunāre, sĕ i se strice tōtā hrana și sĕ se gonĕscā de la chivernisĕla sa. Iar cino va voi sĕ strice acĕstā carte și sĕ nu o sprijine, sĕ aibā blestemū și afurisanā. Dreptū aceea pus'amū și martori pe Maresū marele Banū al Craiovei, pe George fostulū mare Banū, Radu Croșulescu fostulū mare

Logofătŭ, pe Șerbanŭ Cantacuzino fostulŭ mare Spatarŭ, pe Panaioti marele Vistierŭ, pe Michai Cantacuzino marele Postelnicŭ, pe Vilcul marele Paharnicŭ, pe Ivașcu Băleanu marele Stolnicŭ, pe Stoeanŭ marele Comisŭ. și pe Radu Năsturelŭ marele Logofătŭ.

Scrisu-s'au de Dutrașcu Logofătulŭ, în orașulŭ Bucurescii.

*Hotărnicia moșilorŭ de pe lângă Giurgiu, făcută
în zilele lui Antonie Vodă.*

Noi boerii de mai josŭ, adecă George Băleanu fostulŭ mare Banŭ, George marele Vornicŭ, Radu Crețulescu fostulŭ mare Logofătŭ, Șerbanŭ Cantacuzino marele Spatarŭ, și ceilalți boeri și dregători, cari se vorŭ subscrie mai josŭ, rânduiți fiindŭ cu poruncă domnescă a Măriei sale Ioan Antonie Voevodŭ, ne am dusŭ ca să cercetămŭ și se descoperimŭ hotarele moșiilorŭ țerei ce sunt împrejurulŭ Giurgiu-lui, și care se supăra și se călca pe la margini de cătră Giurgioveni, fiindŭ împreună cu noi și prea onorabilulŭ Hussein Selam-Agasi, rânduitŭ de prea puternica Pörtă cu firmanŭ împărătescŭ pentru acestă cercetare, și avëndŭ pe lângă sine împreună cercetatori pe Mehmetŭ Efendi Cadiulŭ Ruscuculuŭ ca muvela, precumŭ și pe Cadii de la Giurgiu și Rușava și ast-felŭ mergëndŭ împreună cu susŭ numiții la Mehelgheri. s'a cercetatŭ cauza, și s'au doveditŭ hotarele cele vechi, și s'au alesŭ cu hotărire ca să stăpănescă fiă-care moșiele sale în pace după hotarele ce vomŭ arăta. Dreptŭ aceea amŭ începutŭ de la moșile Monastirei Radu-Vodă, Paraipanii și Receni. ce vinŭ în partea din susŭ a Giurgiu-lui, de la malulŭ Dunării dreptŭ la moșia Odivoea, unde s'a pusŭ petră; și de acolo dincolo de balta țerei la movila ce se numesce a lui Mihnea Vodă; și de acolo de vale la drumulŭ Banuluŭ la capetele moșiilorŭ numite Stăpăneștii, Gurbanuluŭ, Oțestii, Cossoveniŭ, Fratescii și Sirmănescii, până la Stăubeulŭ apröpe de unŭ lacŭ, și de acolo la Dunăre, la gura apeii ce se ȳice Cumasca, unde s'a pusŭ petră chiarŭ pe malulŭ Du-

nării; și până la semnele aceste a ramasă ca să stăpănescă fiă-care moșiile despre țără. Iar Giurgiuvenii se nu aibă a se întinde mai multă peste semnele mai sus numite, pe unde s'a dovedit și s'a adevărit cu judecata numiților Cadii că urmază să fiă hotarele. Pentru care s'a dat și această carte a noastră, ca să nu fiă de acuma înainte nici o 'contestatiune. Ast-feliu scriem.

*Cele cuprinse pe crucea de pētră, ce s'a pusă hotarū
la Riulū Vadulū, în districtulū Argeșulū.*

În zilele prea înălțatului, prea bunului și prea creștinului Domnū, Măria sa Constantinū Nicolae Vodă, numindu se prea gloriosul și onorabilul Mehmetū Efendi, după pacea făcută, ca să așeze hotarulū țerei Romănești, despre județul Sibiului, a început de la cetatea Rușavei și încôce, după unū chrisovū din anulū 7025 (1517) ce s'a găsit de Hiera Vistierul al doilea. În partea de josă a crucei, fiind stricată, nu scim ce este scris; iar de'n dosū scrie așa: „Și s'a hotărit să se pue această cruce de pētră la mijlocul apei Riulū Vadulū, și de la capaculū Podulū încôce să fiă straja Romănescă și de o parte și de alta, după care și acuma s'a pusă ca hotarū această pētră la anulū 7249 (1731) luna luniū în 15, față aflându se din partea Porții prea gloriosul Mehmetū Efendi, iar din partea Nemților Comitele Colovrad cu câți-va oșteri, cari au pusă pētra la precitatulū hotarū.“

Acastă cruce fiind pusă în mijlocul Riului, se vede că de repețiciunea apei și de trecere multă de timp s'a sfărâmat și s'a coperit de nisip, și s'a găsit numai o bucată, pe care este inscripțiunea de mai sus.

CAPITULUL XLV.

Hotarele Brăilei, ale Odăcii Vizirului, ale Giurgiuului și ale Turnului, așezate despre pământurile țerei Romănesci nu de mulți ani.

Hotarul Brăilei.

Pe la hotarul țerei Romănesci (despre care s'a vorbit în urmă), trecându pe lângă județul Râmnicului pe lângă semnele acele arătate până în Dunăre. Iar despre Moldova de la hotarul Râmnicului, pe lângă riul Siretului, până în Dunăre.

Hotarul Odăcii Vizirului.

Acestu locu este în ținutul Brăilei cu semne deosebite, care se arată de la oadaa lui Suleimanu Giazigi până la puțul Țiganului unde este movilă cu cărbuni, și de aici la Botoiulă, iarăși movilă cu cărbuni, și de aici până la movila Catîrului, iarăși movilă cu cărbuni, și apoi până în drumul Brailei, unde este altă movilă cu cărbuni.

Hotarul Giurgiuului.

Prin semnele hotare ce se arată în județul Vlașca, până în Dunăre.

Hotarele Turnului.

Prin semnele hotare ce se arată în județul Doljului, până în Dunăre, și din apa Oltului, totu prin aceleași semne, pe unde se varsă gura Oltului despre Turnu în Dunăre. Iar Oltul nu trece, și partea ce este între cele două guri ale Oltului este a țerei Romănesci, care se ȳice la Gârle.

CAPITULUL XLVI.

Brăila, Giurgiu și Turnu cândă s'au hotărnicit.

Aceste cetăți erau ale țerei Romănești, și după închinarea țerei le au luat Turcii împreună cu locurile lor, precum se vede mai pre larg în capitulul despre această.

Brăila este județ deosebit cu această numire; dar după ce au luat Turcii cetatea, cea mai mare de loc s'au dat județului Rîmniceu.

Giurgiul este pe pământurile județului Vlașca, carele s'au împușinat după ce au luat Turcii cetatea.

Turnu este în județul Oltului, carele asemenea s'au împușinat după ce au luat Turcii cetatea. Dar când s'au luat aceste cetăți de la Țera Romănească, nu se scie; atăta se scie numai, după chronograful țerei, că pe la anul 1546 s'au fost rânduit un boeriu mare Banu ca să țină hotarele acestor cetăți, împreună cu Vornicul Constantin¹⁾, carele a fost asasinat. Acesta se dovedește și după hotarele acelor locuri, ce poartă numirea de drumul Banului, se adevărează și după un chrisov al lui Radu Vodă ce se află la Episcopia de Buzeu că înainte de morțea lui Vornicu Coda cu doi ani județul Brăilei nu era încă despărțit. Trece în copia acestui chrisov.

— „Io Radu Vodă cu mila lui D-zeu Domn și stăpănitor
„al țerei Romănești, fiu al prea bunului Domn Ra-
„du-Vodă cel mare. Datu s'au această carte a Domniei me-
„le prea cuviosului Episcop Chir Anania, și prea sfinței ma-
„rei biserici a Episcopiei Buzelui, unde este pomenirea sfin-
„toei adormiri a prea sfinței stăpînei noastre născătoare de D-
„zeu și a pururea fecioci Mariei, ca să fiă enoria și scaun

1) Pe marginea cărții se vede scris cu condei de plumb, negreșit de către autor, că acest boeriu era de familia Coda.

(Traducătorul).

„de judecări, care este folosul sufletesc după legile dreptă-
 „credincioasei noastre credințe, județul Buzeului, județul
 „Slam-Rîronicu, județul Brăilei și județul Săcuenii, împreu-
 „nă cu toate chirotoniile lor preoțești, precum sunt orân-
 „duite și aședate de Domniile cei mai bătrâni ce au fost în
 „naintea noastră. Cu chipul acesta și domnia mea așeză și
 „rânduiesce mai sus numitele enorii împreună cu prea Săn-
 „țitul și marele părinte al nostru Patriarchul ecumenic
 „Chir Ieremia, și cu ceilalți sfinți Archierei, Episcopii, și
 „Egumeni, și cu totu soborul bessericesc, și cu toți boe-
 „rii domniei noastre mari și mici, ca să fie scaunul santei
 „marei besserică a Buzeului bine întemeiat și sigur: și
 „sânților Episcopii, preoți și călugări, cari voru petrece în
 „acestu sântu locașiu, se le fie spre nutrire și îmbrăcăminte
 „și ca să fie spre pomenire eternă a Domniei mele, și a ru-
 „delor mele, și a repositurilor Domni ce au fost înaintea
 „noastră. Pentru acesta am miluit și am aședat dom-
 „nia mea acesta orânduie care să fie ne strănutată și e-
 „ternă pentru prea sântitul Episcop Chir Anania și pen-
 „tru sânta mare besserică a Buzeului. Iar cine după noi
 „se va alege de cătră D-șeu Domn, dacă va respecta, va
 „pădi și va întări acestu aședământ care mai sus se a-
 „rată, pe acelu Domn, Dumneșeu cel sântu să 'lă îndilcs-
 „că și să 'lă întărescă întru Domnia sa și pururea feciora
 „născătoare de D-șeu în secolul viitoru să-i fie de scutu
 „și de ajutor: iar de 'lă va desființa și 'lă va strica, pe a-
 „celu Domn sântul D-șeu să 'lă condamne și să 'lă uci-
 „dă în secolul de față, iar sufletul se să fie părăsit de
 „cătră pururea feciora născătoare de D-șeu în toți secolii vi-
 „itori.

„Dreptu aceea pus'am domnia mea și martori pe ma-
 „rele nostru Vornicu Stancu, pe marele nostru Vornicu Că-
 „dă, pe marele Spataru Drăghici, pe marele Visticriu U-
 „driștea, pe marele Spataru Dragomiru, pe marele Pahar-
 „nicu Crăță, pe marele Stolnicu Albu, pe marele Comisă
 „Badea, pe marele Postelnicu Stanciu, și pe Ispravnicul
 „Preda Logofetulu.

„Scriș'amă cu Stan Roșu Logofătulă în orașul Tirgo-
viștea. la 17 Septembrie, anulă de la Christosă 1544.

CAPITULULĂ XLVII.

Despre Odaea Vizirului.

Din învechime avëndă Turcii resboiă cu Leșii, aă adusă mai mulți robă creștini din Polonia aice în țeră, și, aședându, aă făcută ună sată ca de optă-deci de case, în ținutulă Brăilei, care s'a chiămată Odaea Vizirului. Acelă Viziră ținuse o Sultană, și după aceea odaea a remasă a Sultaneloră. Eraă bostangii ispravnică pentru interesele satului și ale moșiei, a căreia întindere s'a arătătă la Capitolulă hotărniciei atingătoriă de acăsta. După trecere de timpă, acestă sată, sub protecțiunea Sultanei, se făcuse forțe mare: mai mulți locuitori din raiaoa Brăilei și din țera Romănescă se aședaseră acolo; până și Birsaniă cari se coboraă cu oile din Ardeală, se numiaă de la Odaea Vizirului. Se adunase atăta populațiune, în căt ne mai încăpëndă pe moșia, începuseră a și face odăi și cășării în județele Rimniculă, Buzenulă și Ialomița. Birsaniă, numindu-se odăiași, și Bostangii, cutrieraă tote odăile ce se țineaă de Odaea Vizirului și făceaă mulțime de neorânduile în țeră. Fiindă Domnă Scarlată Ghica Vodă și vędëndă cęstă ticăloșia, s'a înțelesă cu numita Sultană, care a trimisă la Bucuresci pe Abdulah-aga Sultană-chelaiasi, ca vechilă din partea ei, și pe Hagi Osman-aga, carele era ispravnică la odaie; iar spre mărturiă :ă venită și cadilă de la Brăila și Giurgiu. Adunându-se înaintea lui Scarlată Vodă numiții Turci. Mitropolitulă, Episcopulă, Egumeniă, și boeriă mari și mici, aă făcută tocmelă înscrisă, ca să rămăă Odaea Vizirului în țeră. Eată aceluă înscrisă.

Înscrisulă Boeriloră dată la mîna Sultanei.

Prin acestă înscrisă dată sub semnăturile nostre adeverină că, în memlechetulă Valachiei, în orașulă Bucuresci,

la Curtea domnăscă, unde s'a făcutu adunarea dreptății de față cu Ehli-Islam, care s'a subscrisu înaintea lui Abdulah-aga. ce era vechilū pentru pricina Odăei, și chehaia al prea înaltei Sătie Sultanei, fiica reposatului împăratu Sultanu Mustafa II, și a prea gloriosei Hasde-Hahna Sultana, și înaintea prea înălțatului nostru Domnū Scarlatū Ghica Voevodū, fiindū de față și noi, Mitropolitul, Episcopii din țēră, Egumenii Monastirilorū din țēră, preoții, boerii cei mari, boerii de starea adoa și a treia, și toți cei-l-alți, facemū cunoscutū prin acēstă scrisore că cei 1500 locuitori aflători la Vizir-Chizlasi al prea luminatei Sultane, care se învecinesce cu locurile Valachiei, mai înainte păzia obiceiurile cele vechi din amândoē părțile, și nici Chislalele nu se întindeau mai multū, nici acestia nu erau supărați peste cele legiuite, ci da obicinuita dijmă, semăna, cosia, și păseau oile și cele-l-alte vite ale lorū. Darū de la unū timpū încōce, din cauza locuitorilorū de prin sate și a preschimbării Chehailorū, cari primiau în Chisla pe locuitori țerani spre a trage folosū de la ei, se făcea mare pagubă Vistieriei domnesci fără nici unū folosū pentru luminatele Sultane, și din acēsta era supărare pentru ambe părțile și pagubă săracilorū locuitori țerani, și multe nevoi. Așa darū, pentru ca sē se liniscōscă amândoē părțile, prea înălțatū nostru Domnū Scarlat Vodă, distinsū între seminiū sei atātū prin înțelepciune cât și prin virtute, și dorindū sē aduno poporū spre podoba și ajutorulū țerei, după buna voință a prea puternicului Împăratului nostru, și a prea glorioșelor Sultane, a datū scire despre aceste înaltei Porți și prea glorioșelor Sultane. Dreptū aceea s'a militū prea puternica Împărăție, și a datū *iltizam* acestū *ciftlicū* Valachiei, cu tocmlă ca totū venitulū sē se adune și sē 'lū în Vistoria Valachiei, și din Visterie sē se dea pe sîă-care anū prea glorioșelor Sultane cātū vorū trăi cāte 25,000 lei prin *budililtizamū*. Așa darū prin marafetulū prea onorabilului Abdulah-aga împreună cu Domnulū nostru, fiindū și noi de față, făcēndu-se conscripțiune rāfalelorū Chizlaloī, s'aū gāsitū 1500, și li s'a datū voia sē samone, sē cosōscă, și sē dea

dijmă ca mai înainte, și peste numărul de 1500 se nu trecă, oile lor se fiă 70,000 și nu mai multe, și se nu aibă mai multă de două cășării în țară. Pentru aceste s'a datū nizamul după voința amândurorū părților, cu hotărîre ca de acumū înainte se lipsescă ori ce gâlcaviri și ori ce neînțelegeri. Și această legătură, ce s'a făcutū, se nu se mai strice, și locuitorii acestul ciftilicū (dominiū) se fiă protegiați cumū se cade, și scutiți de ori ce nedreptate sau asupra, care ar putea să-i facă a se imprăstiea; și cu ajutorul glorioșei Sultane și al Domnului nostru, ast-felū de tocmelă s'a făcutū de amândoē părțile. Astū-felū amū primitū asupra noastră, pe lângă acei 1500 nume, și zahereaoa, și vitele, și toate ale ciftilicului, făcându-se predarea după lista sigilata a lui Cadi-Efendi din Giurgiu, care mai josū se arată. Ast-feliū nici glorioșele Sultane după trecere de timpū se nu se cădescă și se se întorcă de la această tocmelă cu nici unū cuvântū, nici se se cerce a o spori, nici Domnii ce s'ar schimba cu nici unū chipū se nu întorcă acestū iltizamū cu nici un cuvântū, și din Visterie se nu dea mai multū de 25000 lei pe anū, subū nume de avacturi sau alte cheltuele; ci suma sus-țisă, Domnului nostru, prin capu-chehaelele sale, se o dea din Visteria glorioșei Sultane în trei cișturi, fiă-care câte 8333 lei și 40 bani, cari facū pe anū 25000 lei bani curați, pentru cari se va lua *teslim-ulu-teșkere*; iar venitulū Chizlalei se lū ia Visteria. Dările și tocmellele susū arătate se se păziască fără smintelă; și pe câtū va avea viață glorioșea Sultana, se se păziască acestū nizamū; și la toate aceste tocmelle amū tostū și noi față, cândū s'a făcutū iltizamulū. Așa dar cu mila prea puternicului nostru împăratū, și cu voința glorioșei Sultane *Cumbeke-iltizamū* s'a făcutū iltizamulū numitulū ciftilicū asupra prea înălțatului nostru Domnū Scarlatū Vodă, din partea gloriosului Hagi-Epumbouor-pașa-Sado-Suleimanū, ca unulū ce este chehaoa și călmacamū al glorioșelorū Sultane, la anulū 1172, predândulū de la Sântulū Dimitrie, și primindū Domnului nostru Zaptinamea sigilată, care s'a datū împreună cu Domnului nostru, subscriinduno și noi pentru încredințarea adevărului.

Obiectele aflate la Chizla.

20 Chile grâu.	1 Cazană mică.
100 Chile orz.	1 Cazană mare.
10 Chile mei.	1 Tavă.
94 Boi.	1 Sini.
118 Vacă.	1 Tapsie de cataif.
11 Vițe.	2 Tasuri.
35 Cai.	2 Ibrice de cafea.
85 Epe.	1 Ibrică de leghian.
11 Polari.	2 Steșnice.
2 Macatură.	2 Topore.
2 Corturi.	2 Pirostii.
8 Sahane.	2 Vi.
4 Tingiri.	8 Prăvălii.

Apoi, după ordinul lui Scarlatu Vodă mergându la O-
laie Spatarul Manolaki și Vistierul Michaiu Cantacuzino,
au pus Ispravnicu pe Stolnicul Scarlatu, și au regulat
lățile odăiașilor în chipul următoriu.

Cătra Visterie	Ispravnicului.	Vama de luat	Ce s'a dăruitu Odăia. când au plătit pe Turci
L. B.	L. B.	L. B.	Bani.
Haraciū câte 3 60	Dijmăritu — 12	Ocoa desă-	De la 100
Oeritū . . . — 12	Vinăriciū	punū . . . 1	oi. 1
Cusur de ha-	pentru bu-	Vadra de ra-	Oieritulū . . 2
raciū.	te 3 —	chiū . . . 15	Cunnie de
Saline la vi-	Pe viulū a-	Carulū de	veduvă . . 1½
te 60	dus de a-	pesce . . . 60	Cunnie de
Carulū de	țurea . . 3 30	Pelea de boū	9 fată. . . . 2
lemnē . . . — 90	Chiria pră-	Carulū de	Decinēlă de
Carulū de	văliilor de	raci 60	la morții
fănu. 2	la Cășărie	Pielea de ô-	fără moș-
Ussulū de	cașulū sē	fe saū de	tenitori . .
la bucate	se vëndă	capră . . . 1	
De fie care	numai Is-	De calū . . 30	
elaie câte	pravnicu-	de boū. . . 15	
o banūță.	lū. Vinulū	De la 2 rōte 12	
	amânduror	Carulū de	
	viilorū.	ole. 18	
	Prāsila vite-	De la Zalhana,	
	lorū Vama	limbi și altele.	
	de la ori		
	ce marfă se		
	aduce.		

CAPITULULŪ. XLVIII.

Guvernul țerei sub feld-mareșalul Comite Romian-
țovu, pre timpul ocupațiunei oștirilor rusesci.

A. S'a cetitū unū manifestū publicū cătra clerū și că-
tră civili, mari și mici, al cărnua sensū este ast-feliū. Până
se va face pace, și până se va pune la bună orânduclă țera,
oștirile împărătesci vorū ocupa Valahia, și ordinea publică
va fi mănținută.

B. S'a proclamatū scutire de dare, adecă nimeni sē nu
plătēscă capitațiune, afară de ale Cămării; adecă: vâmi, oc-
ne, oieritū, vinăriciū și dijmăritū; și afară de acesta, ostirile
împărătesci se fiă provisionate cu orzū, grău, porumbū, fănu,

care de transportu, lemne pentru conacuri și spitale, care pentru zaharele, salahori pentru redate și pentru reparațiunea cetăților Giurgiu și Brăila.

C. A orânduțiu Divanū compusū din cei atâtai boeri anume numiți prin decrete, cu sarcina de a îngriji cele de susū, de a cărmui poporulū, și justiția civilă, după obiceiul țerei.

D. În anul al doilea, la 1771, în 13 Noembre, a numitū la Divanū pe unū brigadirū anume Meder, cu facultatea de a președe la Divanū și de a corespunde cu Feld-mareșalulū; și a dispusū ca de aci nainte Divanulū se nu mai primescă ordine de la comandantulū oștirilorū, ci numai de la Feld-mareșalulū. Iar orânduēla Divanului a regulat'o în modulū următoriu.

Doi Vornici se aibă Departamentū deosebitū, cu sarcina de a observa apelurile și judecāțile instantelorū de josū, civile sau criminale, și de a îngriji ca toți judecatorii de afară se judece după dreptate și după lege.

Spatarulū sē aibă grija Slujitorilorū poștei din totā țera, și se țină în bună stare drumurile și podurile.

Vistierulū se îngrijescă a aduna banii de pe rsumaturii și tōte veniturile, iar cheltuețele se le facă după încuviințarea tuturorū boerilorū de Divanū și a Brigadirului: cheltuețele estraordinare însă se le facă prin scirea Feld-mareșalului, dândū semī despre tōte la finele anului.

Logofētulū, Clucerulū, Paharniculū, Stolniculū, și alți boeri ce suntū rânduți la Divanū, se îngrijescă pentru celelalte pricinī ale țerei, și pentru cele trebuinciose la oștiri. Logofētulū sē aibă și cancelaria Divanului: iar spre ajutorulū celorū doi Vornici, sē se numescă și alți boeri.

La divergințe de opiniuni sau nedumeriri asupra vreunei pricinī, sē se adune toți boerii de Divanū, de față cu Brigadirulū, cu Mitropolitulū și cu clerulū înaltū (dupē vechea datină), și deliberândū sē hotărăscă.

Logofētulū și Vistierulū al 2-le și al 3-le se fiă la Departamentulū seū fiă-care, împărțindū pe Logofeți și Zapcii la fiă-care departamentū după trebuință.

Aga se îngrijescă despre București după obicei.

Ispravnicii de județe se facă cislele drepte, după ordi-
nele Divanului. și se judece drept.

Atunce Feld-mareșalul a făcut și boerii, precum Banu,
Vornicu, Logofetii, Spatarii, Vistierii, și altele după obi-
ceiul țerei, însă nu prin castanuri, ci pre cei *halea* prin pa-
tente tipărite, iar pe ceilalți prin ordine către Brigadirul,
în care, arătându-se rangul ce se da, se dispunea ca fă-
care se aibă și venitul său. În 1773, în luna lui Noembrie,
ducându-se deputați la Feld-mareșalul carele se afla la Foc-
șani pentru pricină și trebuințe ale țerei. au cerut și ore-
care prefaceri în orânduca Divanului în chipul următoriu:

Mitropolitul și cei doi Episcopi, cându se voru întem-
pla în București, se nu lipsescă de la Divan.

La fă-care pricină întâiu se se facă consiliu între bo-
eri, și hotărîrea lor se se dea în scris. iar cându se va
întempla se nu se unescă părerile, se opineze și Mitropolitul
cu Episcopii: și apoi Brigadirul se dea hotărîre cu unul
sau doi din boeri.

Cărțile Divanului se le facă Logofetul iar ale Vistie-
riei Vistierul, după hotărîrea Divanului.

Pentru îndestularea oștirea se se dea numai acelea ce
se voru cere prin scrisore din partea Feld-mareșalului, sau
din partea celor doi mari comandanți a oștirilor aflătore
în Valachia.

Atribuțiunile speciale ale Boerilor.

Vornicii se observe judecările la Departamentu, împre-
ună cu judecătorii; se aibă îngrijirea plaiurilor și se pue
Vatași prin scirea Divanului.

Logofetul se facă cărțile de judecată după hotărîrea
Divanului, și se îndrepte jalbele la Departamente, și altele
obicinuite la funcțiunea sa.

Spatarul se aibă grija poștelor și a podurilor din a-
fară, și altele după competența rangului său.

Vistierul se facă cislele după hotărîrea Divanului, și

cărțile Visteriei, — se îngrijescă a se essecuta implinirea dărilor, și a se ținea socotelele în bună stare prin boerii și ispravnicii rânduiți, — și altele ale rangului său.

Cinceralu se primescă zahereaoa câtă se aduce din țară după listele Visteriei, și se o predea prin luare de cîtanță; și de se voru asupra locuitorii țeranii la măsurătoare, elu se respundă și se dea sémă la Visterie.

Aga se îngrijescă întreținerea podurilor din București și orânduielele orașului, cunoscute postului său.

Camarașul se preveghieze pentru mărfurile comercianților, și prin elu se dea negușitorilor ordinele Divanului.

Serdarul se aibă asupra sa carele, și salahorii, după listele ce va primi de la Visterie, elu se le împartă prin luare de cîtanță, și se 'și dea sémă la Visterie.

Slugerul se primescă vitele după lista Visteriei, și împărțindu-le pe unde se voru rândui sub cîtanță, se dea sémă Visteriei.

Armașul se vață despre îndatoririle postului său, adică se adune aurul ce țiganii sunt datorii se dea, și paza închisorilor criminale.

Clucerul de Arie se assiste la măsurătoarea fânului, se ia cîtanțe și doveți, se dea socotele la Visterie, și se fiă respundetori cându se voru asupra țeranii la măsurătoare.

Ispravnicii de Curte se îngrijescă de cfartire și de Dirvariile ce suntă asupra ca se dea fiă-care câte doē care de lemne de cfartire, precumū s'a chibzuitū pentru ușurarea locuitorilor.

Sē se numescă unū boeriu Comissariu pentru cele trebuinciose la spitale, căruia se i se dea slujitori de cătră Aga și de cătră Spatarulū, și ori ce altū ajutoriu la casū de trebuință.

De doē ori pe septămână se se țină ședința estrordinară la Divanū, unde Mitropolitulū, Episcopii, Brigadirulū și toți boerii de Divanū se se chibzuescă pentru cele trebuinciose oștirea; se ia socotela sus numișilorū boeri despre essecutarea sarcinelorū ce le s'aū pusū, se le măi esplice îndă-

toririle și atribuțiunile lor spre a nu da amintelă intereselor oșterii, și să cerceteze apelațiile și hotărârile condamnaților pentru delicta saș crime.

Tôte cele de mai sus s'aș întărită de Feld-mareșalul ca să se urmeze întocmai.

Despre Scutelnici boerilor.

Celoră bisericesci, precumă Mitropolitul, Episcopiloră și monastiriloră, le s'aș regulată 1050 Scutelnici, iar celorl-altă boeri, mari saș mici, le s'aș dată după rangurile ce aș în jumătate numeră de ceea ce avea în timpă de pace. asemine și cocóneloră vėduve. Iar cei-laltă Scutelnici s'aș împărtătită după analogiă la boerii, cari se găseșcă în Divană cu funcțiune fără a se bucura de veniturile postului loră care s'aș dată Vistieriei, precumă și la mazili Boeri, cari sunt la Divană, și nu aș altă venită.

Despre impozitele țerei.

Atară de Scutelnici, Slujitori, Dirvari, Poștași și salahori. toți cei-l-altă locutori s'a hotărită ca se dea către un cefertă de grău, unulă de orză, și unulă de meiu saș porumb, care, fână, lemne, după trebuințele întēplătore.

Penfru tôte cele de mai sus s'aș făcută ordine în partea Feld-mareșalului, și ast-felă s'a urmată rânduēla pănă s'a făcută pacea.

CAPITOLULŪ XLIX.

Stipulațiunile păcii atingătore de Valachia.

Tractatele, saș tocmelele păcii urmată între imperiulă Rusiei și Pórta otomană, la anulă 1774 Juli 18, cuprindă stipulațiunile arătate în următorele șeece articole:

Imperiulă Rusiei întórce înalței Porți tótă Bassarabia cu cetățile Achermanulă, Chilia, Ismailulă, și tôte cele-l-alte

orașe și sate câte sunt în această provincie. Asemene în-
tôrce și Benderul, și Principatele Moldova și Valachia, cu
tote cetățile, orașele și satele câte sunt în ele.

Înalta Pörtă primesce următoarele condițiuni, promitên-
du-se cu solemnitate a le păzi cu sancțitate și fără abatere.

I. Să dea umnistiă și eternă uitare tuturor locuitorilor
acestor Principate, de ori ce rang stare sau nemiş ar fi,
cari prin faptă s'ar fi abătut sau cari vor fi bănuși că ar
fi conlucrat la lovirea intereselor Înaltei Porți, reintregin-
du-i în vechile lor demnități, ranguri și privilegiuri, și lă-
sându-le toate possessiunile ce aveau înainte de resbel.

II. Să nu împedece cu nici un chip essercițiul liber-
tății cultului creștin, precum nici clădirile sau reparațiu-
nile de biserici, întocmai ca mai înainte.

III. Monastirilor și celor-l-alți particulari să le întor-
că locurile și toate cele-l-alte possessiuni de mai înainte, ca-
ri în contra dreptății le s'au fost luat, împrejurul rai-
lelor Braila, Hotinul, Benderul și cele-l-alte cetăți.

IV. Să respecte și se onoreze clerul, după cuviința da-
torată acestei clase.

V. Locuitorii ce ar fi să se strămute cu familiile lor în
alte țeri, să fiă liberi a pleca cu toate averile lor. Și pen-
tru ca să aibă timp unii ca acestia să se reguleze intere-
sele, le se dă terminu de un an întreg, socotit de la
schimbarea acestor tractate, după care să se potă strămu-
ta liberi din patria lor.

VI. Să nu se ceară nici o sumă de bani pentru vechi
socotele, de ori ce natură ar fi.

VII. Să nu se ceară nici o dare sau plată pe timpul
câtă a urmat resbelul; și pentru suferințele și grecele ne-
voi ce au îndurat în timpul resboiului se fiă scutiți toți
locuitorii de ori ce dare pe timp de doi ani după pace,
socotiți de la preschimbarea tractatelor.

VIII. După trecerea anului numit, se îndatoresce a a-
vea ecuitate și generositate la aședarea dărilor, pe cari le
va primi prin deputați la fiă-care doi ani; iar spre plata a-
cestei dări să nu aibă a-i essecuta nici un pasă sau altă

cărmuitoră otomană, nici se cêră vre unŭ felŭ de plată sub nici unŭ felŭ de numire sau titlu, ci sê le dea voie a se folosi și de tôte privilegiurile acordate de fericitulŭ intru memorie Sultanŭ Mechmetŭ IV, venerabilulŭ părinte al Mărireii sale Sultanului actualŭ.

IX. Domniŭ acestorŭ Principate sê aibă fiă-care din partea sa chapichchaiale (agenți) de religia rêsăritenă pe lângă Înalta Pörtă, și aceștia se privigheze interesele Domniilor lorŭ. Iar Înalta Pörtă îi va primi cu cuviință și-i va onora, ca pe unŭ cari aŭ privilegiuri și drepturi recunoscute.

X. Înalta Pörtă primesce, că, după împrejurările acestorŭ doă Principate, ambasadorii Imperiului Rusiei se pôtă interveni la Înalta Pörtă spre folosul lorŭ, și promite a lua în băgare de sémă după cuviință, propunerile amicale ce s'arŭ face.

CAPITULULŬ L.

Rândueele introduse în țeră de Alessandro Vodă Ipsilante.

Extractŭ din chrisovulŭ pentru judecătôrŭ.

S'au făcutŭ patru departamente, (tribunale) giudecătorești: unulŭ compusŭ din boeri mazili de clasa I-ia, iarŭ trei din boeri de clasa a treia și a patra.

Departamentele cele doă, compuse din boeri de clasa a doua, giudecă processelle și hotărêscŭ după legi, iar la unele casuri după obiceiulŭ pământului. La aceste departamente sîntŭ rînduiți logofeți care ținŭ condici în care se trecŭ tôte hotărîrile, și pe lângă fie-care este câte unŭ zapciŭ.

Departamentulŭ compusŭ de boeri de clasa I-ia giudecă pricinile apelate de la cele doă departamente mai mici, avêndŭ putere a desființa hotărîrile care nu vorŭ fi drepte si a da cărți de giudecată la fie-care din părți; iar cărțile de giudecată ale departamentelorŭ celorŭ mici nu pôte nici se le ia din mâna celorŭ ce le aŭ, pină nu vorŭ eși la Di-

vanu ca sa se giudece de Domnu. La acestu departamentu este si unu logofetu al treilea cu patru logofeti de Divanu, din care unul tine condica. Este si unu zapciu anume rinduitu.

Unulu din departamentele cele trei mici judica pricinile criminale, adica ale Puscărici, avendu in dispozitiunea sa zapciu de ai Armasului, unu alu doilea si unu al treilea Armasu, alții mai mici, si unu logofatu care tine condica. Armasulu celu mare tine si el condica sigilata cu sigiliulu Domnescu, in care trece pe toti criminali care se aduc de afara sau care se prindu in orasu. Armasulu celu mare insa nu are voe a pedepsi pe cine-va. pina nu se va da hotarirea judicatorilor de la Departamentu dupa lege.

Pe judicatorii Departamentelor, nici unul din boeri de afara n'are voe a le impune sau a le dice cumu se giudece, nici se i intrebe despre hotaririle ce au datu si pentru ce au giudecatu ast-felu; fiindu-ca judicatorii sintu datoru se dea in scrisu hotarirea loru iar u cu vorba se se indrepteze.

Judicatorii Departamentelor nu sintu liberi a arata patima, sau a insulta pe cei ce giudeca, ci din contra trebuie se arate nepartinare si ne interessare la giudecãti. Ei nu au voe se primescã acassa la dînși jalbe, sau se facã cãrți de giudecatã, ci numai la Departamente; iar hotaririle ce voru da trebuie se le subscrie fara a putea sa le preschimbe pentru hatiru sau interessu. Assemenea si cei ce se giudeca, de or ce trepta ar fi, sint datoru se stea cu respectu inaintea giudecatorilor; iar acela ce va raspunde cu obrasnicie este supusu pedepsei Domnului.

Zapciu orinduiti pentru serviciulu Departamentelor nu au voe se dea soruce, se aresteze sau se libereze pe ceice se giudeca, fara hotarirea giudecãti; mai alessu, dacã se va da hotarire ca se se vindã averea cui-va, nu au voe se facã acesta, pina cindu anaforoa giudecatorilor nu se va confirma de Domnitoru.

Domnulu se facã de duoã ori pe sãptãmîna Divanuri, Lunea si Mercuria, si sa se caute apelațiile acelor care nu

s'aŭ mulțumitŭ cu hotărârile Departamentului de clasa întâia, unde daca vorŭ găsi că apelanții aŭ fostŭ răŭ giudecați, să se îndreptătescă; iarŭ daca hotărârile vorŭ fi fostŭ drepte, atunci nemulțumitulŭ să se pedepsescă.

La Divanulŭ acesta Sămbăta se se revizuescă hotărârile criminale.

Logofetulŭ celŭ mare se aibă grijea Divanului. În totă Marțea, Joes și Vinerea, se cerceteze condicile în care se trecŭ jalbele către Domnŭ, ca se vadă daca zapcii aŭ îndepălitŭ rezoluțiunile Domnesci pusse pe jalbe. precumŭ și dacă s'aŭ regulatŭ sorocirile însemnate de Domnŭ; iar la din contra se rapoteze Domnului.

La fie-care județŭ s'a numitŭ cîte unŭ boerŭ giudecătorŭ și cîte unŭ logotetŭ de Divanŭ, carele este datorŭ se fie condică despre tôte hotărârile ce se vorŭ da de giudecătorŭ, și despre alte pricinŭ ale locuitorilorŭ județului.

Lefele giudecătorilorŭ s'aŭ hotărîtŭ se se dea din Vistierie după gradulŭ postului, precumŭ se arată în esstractulŭ chrisovului atingătorŭ de veniturile boerilorŭ.

Prin altŭ chrisovŭ s'a hotărîtŭ

Optŭ boeri de Divanŭ și logofeți pentru ținerea condicilorŭ și alte trebuințe. Acestia sîntŭ datorŭ se observeze orînduecele artelorŭ și ale rufeturilorŭ, și invențiunile cele noi care vorŭ fi pentru folosulŭ Patriei; se îngrijescă pentru poduri, cișmele și or ce alt vorŭ socoti că potŭ se fie pentru cîștigulŭ și folosulŭ publicŭ, asemenea să privighieze și la cassa de milă, cu care se agiută cei scăpătați după orînduecla prescrissă prin anume chrisovŭ pentru acesta.

**Contribuțiunile aședate prin chrisovŭ pentru
cassa de milă.**

Lei.

6,000. Să dea Domnia, câte 500 pe lună.

500. Mitropoliiulŭ la Sf. Constantinŭ, cândŭ este chramulŭ Mitropoliei.

*

Let.

300. Episcopulă Rîmnicului.	} La chramurile Episcopilor loră.
200. Episcopulă Buzeului.	
1000. Căndu se va chirotonisi noulă Mitropolită.	
250. Căndu se va face nouă Episcopă la Rîmnici.	
250. Căndu se va face nouă Episcopă la Buzeu. Inră acee voră căpăta rangurii saă se voră numi la husmeturii voră contribui în chipulă următoră căndu voră intra în feneștiune.	
-
150. Marele Bană.	10. Portarulă III.
150. Marele Vornică.	250. Marele Vistieră.
120. Marele Logofătă.	50. Marele Cluceră.
250. Marele Spătară.	30. Marele Stolnică.
200. Marele Postelnică.	150. Marele Agă.
40. Marele Paharnică.	30. Marele Medelniceră.
50. Marele Comissă.	30. Marele Pitară.
30. Marele Serdară.	40. Marele Portară.
30. Marele Slugeră.	200. Clucerulă de Aria.
80. Marele Armașă.	200. Marele Cămărașă de Ocna.
20. Marele Șetrară.	30. Altă Logofătă II.
100. Marele Vameșă.	30. Postelniculă II.
30. Logofătulă II.	10. Altă Logofătă III.
50. Vistierulă II.	10. Postelniculă III.
10. Logofătulă III.	10. Altă Logofătă de Vistierie.
10. Vistierulă III.	30. Căpitanulă de menzilură.
10. Logofătă de Vistierie	40. Vătafulă de Aproși.
40. Căpitanulă de dorobanși	20. Vătafulă de copii de Divană.
40. Căpitanulă de Lufegii.	20. Vătafulă de Păhărniceș.
30. Ciaușulă de Aprozi.	20. Baș-bulucbașa.
20. Vătafulă de copii de Vistierie.	10. Ceașulă Agieș.
20. Polcovnică de cazaci.	10. Altă Comisă II.
20. Ciaușulă Spătarulă.	10. Armașulă II.
10. Comisulă II.	10. Polcovniculă de Poduri.
120. Marele Vornică.	
120. Marele Logofătă.	
10. Pitarulă II.	

20. Polcovnicul Țirgo-
viștei.	30. Vătafulu de Curte.
5. Armașul Țirgo-
viștei.	30. Mechtupciulă.
120. Cănuărașul cel ă mare.	15. Divictarulă.
40. Ispravnicii de Curte.	30. Cămărașul Țirgo-
viștei.
40. Cuparulă.	10. Grămăticulă III.
10. Spătarulă II.	10. Rachtivanulă.
10. Ieți-Ciohodarulă.	50. Calmacumulă Craio-
vei.
30. Grămăticulă II.	10. Logofetulă III. idem.
20. Becerulă.	30. Grămăticulă.
40. Cafegiulă.	10. Polcovniculă.
70. Grămăticul cel ă mare	10. Armașulă II.

Judecotorii și alții ce se numesc ă în funcțiun.

50. Fiă-care din Boerii ce se numesc ă judecători la De-
partamentulă de Classa I.
20. Fiă-care din cei ce se numesc ă la cele-l-alie Depar-
tamente, avendă lăfă căte 90 lei pe lună.
10. Idemă, din cei ce ă lăfă mai puțină.
20. Fiă-care din cei 4 Epitropi primari.
10. Fiă-care din cei 4 Epitropi de starea II.
40. Fiă-care din cei cinci judecători ai Craiovei.
50. Fiă-care Ispravnică.
20. Fiă-care din Egumenii Monastiriloră celoră mari.
10. Idemă, ai Monastiriloră celoră mici.

Toți comercianți, după analogia clasei loră.

Toți cei de sus, civili sau clerici, suntă datori a lăsa prin
testamentele loră căte ce-va analogă cu averea loră la cas-
sa mileloră; Iară cândă nu și voră aduce aminte de acă-
tă îndatorire sau voră muri fără testamentă, de voră fi par-
te besericăscă să le se ia a treia parte din avere ă folo-
sulă casei mileloră, — de voră fi civili și fără moștenitori,
să se ia totă averea, lăsându-se numai ce va trebui pentru
grijele sufletului; de voră avea ănsă moștenitori, doă părți
se le ia ei, iar a parte cassa mileloră.

Averea mișcătore sau ne mișcătore ce s'ar dărui casei
mileloră, epitropii se o vândă prin scirea Domnului, și ba-
niș se se puă ă în cassă.

Preoții s'au liberat de impositul domnesc: ei nu voru da de câtă fiă-care câte 3 lei pe an în doă căștiuri, la Sântul George și la Sântul Dimitrie; iar acești bani sê se dea jumătate la cassa milelor și jumătate la scoli.

Cassa milelor era sub o epitropie compusă de Mitropolitul țerei și de alți boeri numiți cu cărți domnesce. Veniturile sus arătate adunându-se, se puneau în lăzi sigilate cari se deschideau la trei luni odată în presința tuturor epitropilor. Deschiderea se făcea prin scirea Domnului, carele la acea ocaziune mai trimitea și alți boeri ca sê fiă față. Epitropii făceau listă de persoanele scăpătate, de fetele de boeri în vîrstă de măritat, de acei căduți în grele datorii, de străinii căduți în miserie după diferite nedreptăți, de acei căduți în robie, și de alți nevoeși, și apoi se împărția mitele după analogie prin incuviințarea Domnului, și banii ce mai rămăneau se puneau în lada sigilată.

Estractul din Chrisovul prin care s'a scăduțu oieritul și altete.

Pentru folosul public, și pentru îndestularea cu tot felul de zaherele a Capanului, și pentru ca sê nu fiă în țeră neguțitori Turci cari sê împartă bani cu dobândă, din care se făcea mare pagubă locuitorilor, s'au orânduit neguțitori pămînteni creștini onești pentru ca sê facă comerciul în țeră cu ori ce felul de marfă.

S'au alesu cu mila prea puternicei împărății căți-va neguțitori Turci din cei mai onești, sub chezașia Capanului, ca sê cumpere marfă din aceea ce voru găsi adunată de neguțitorii din țeră, și sê o plătescă cu bună tocmelă și cu bani numărați, și ast-feliu sê o ducă la Constantinople pentru trebuința Capanului.

Neguțitorii pămînteni ce ar da bani pe la locuitorii de sate pentru ce-va marfă, în casu cându acestia n'arū putea da ceea ce s'au tocmitu, nu au voiă a socoti banii lorū mai multu de câtu unul, sau unul și jumătate, dobândă spre a se despăgubi.

Pe matrapazi¹⁾ ia oprită.

Vama Agăi, ce se lua după obiceiul de mai nainte, a desființat-o, spre ușurarea locuitorilor.

Plata oieritului, care mai nainte era de 16^{1/2} bani pentru o ôie, a redus-o la 12 bani.

Estractă din Chrisovulă pentru Menziluri.

Toți caii pentru menziluri se se cumpere cu bani domnesci; asemenea și nutrețul loră, și cheltuețele câte nu se voră coperi de la uzretă(?), se voră plăti de Visterie.

Menzilhanele (casele de postă) se se facă afară din sată, cu curte, cu grajduri, și cu trei patru camere pentru repaosală călătoriloră.

Surugii se fiă ncinsurați, nesupuși la dare, și cu lăfă¹⁾ de câte 90 bani pe lună. La fiă-care menzilhane se fiă ună Căpitană cu Slujitori și cu doi Beșlii pentru pază. Acestă Căpitană se aibă totă grija menzilului.

Căpitanii suntă datoră a da cai tuturoră acelora ce voră veni de afară cu menzilă, luândă însă câte 10 bani uzretă pentru fiă-care cală pe oră; iară cândă călătorii voră avea „firman-inam,” voră da cai fără uzretă.

Oră cine pôte umblă cu menzilă, dar trebuie se capete Carte domnescă și se plătescă uzretă.

La menzilhaneaoa din Bucuresci s'a aședată ună Vel-Căpitană subă ascultarea Spătarului; acestă Căpitană, ajutată de ună Logofătă, pörtă grija pentru tôte menzilurile din țără, și ține condică în care trece numele tuturoră celoră ce vină saă se ducă cu mezilă.

Căpitanii de menziluri de pe afară se fiă condică pentru numele celoră ce trecă pe la menzilurile loră, după care făcendă listă în fiă-care săptămână s'o trimită la Căpitanulă celă mare din Bucuresci împreună cu banii ce se vor fi adunată în săptămâna aceea după uzretă; și Logofătulă Vel-Căpitanului fi trece în Condică.

1) Ast-folă se numău samsarii se umblă prin sate și lăsaă bani, în numele altoră neguțatori.

*Chrisovulă lui Alessandru Vodă, prin care se întăresc
rânduielele de mai sus.*

Io Alessandru Ipsilante Voevodă, cu mila lui D-zeu Domnă și Stăpânitoră al toței Ungro-Vlachiei.

Ună zelă mare avându cinea-va cătră cele bune și pe D-zeu ajutoră, trebuie în fine să ajungă fără îndocilă la scopul său; și naturalemente o bună intențiune găsesce totăd'auna ocasiunea bine-faceriloră. Amândoă aceste, adecă mintea și voința, cândă se voră uni, facă ună resbelă teribilă ori căruă obstacolă sau dificultăță, și aducă putere și succesă celoră neputincioși. La mare respundere cadă domni și stăpânitorii țereloră cari, fiindă inspirați de intențiune și ajutorați de voință și de mijlocele putinței, care înlesnesc rezolvarea lucruriloră ce bine și dreptă au chibzuită, și cu toțe aceste nu le pună în lucrare, sau chiară de le pună în lucrare abuséză, și astă-feliă comită mai ântăiă păcatulă de ingratitudine cătră D-zeu, și apoi cadă în al doilea păcată, pe care 'lă facă fără să 'lă cugete, precumă se esprima inspiratulă de ceruri din Cesaria (Vasilie celă mare) dăcândă: „celă ce putendă se facă ună bine și nu 'lă face, este culpabilă ca autoriă al reuluiă aceluia, pe care prin fa- cere de bine ar fi putută să 'lă mântuască.“ După aceste toțe, din dăia de cândă înalta provedință ne-a încununată cu corôna aceste țeri ortodocse, amă cugetată că precumă ea ne a dăruită cu tronulă domniei, astă-feliă și noi suntemă datoră a veghă la buna cârmuire și buna organizare a poporului stăpânirei nôstre. Conduși de aceste principii, înarmați cu temerea de D-zeu, amă hotărîtă să mergemă pe calea bună întocmiră a țerei de D-zeu nôă încredințată; pentru care pe de o parte voindă a o aduce într'o stare demnă de laudă, în siguranță și în linisce, ca să găsimă mijlocele cele mai lesniciose și mai capabile spre a realisa această a nôstră dorință, amă hotărîtă de o camdată, ca ori cândă și în ori care împrejurare vomă întâmpina și dificultăță, să le înlesnimă cu neîncetate stăruințe și cu studiă neobosită, luândă învățătură de la înțeleptulă Romană (Eunică)

carele a ȃisū: „se ȃvinge ori și ce prin voinȃa tare și prin „stăruinȃă“. Mai deaprobe povățuȃi de Teologul (Grigorie) ce ȃice: „de la Domnul vȃ trageȃi și ȃntru Domnul vȃ repausaȃi“ făcut'amū ȃnceputū de la locașurile cele santele monastiri ale țerei și pe preoȃii servitori ai religiei supuși prin abusu a da dări la Visteria țerei, amū suprimatū acēsta ca lucru necuviinciosū, precumū prin chrisovū separatū al Domniei Nōstre amū legiuitū; dar amū hotăritū ca atătū monastirile cātū și preoȃii se contribue la tnele lucruri iarēși plăcute lui D-ȃeū, adecă monastirile la scōlele ȃnfiinȃate. iar preoȃii la cassa lui D-ȃeū, precum ȃn chrisovul acela prelarg se cuprinde. Drept aceea vȃdȃnd acēstă țeră creștină lipsitā de professori și instructori, și prin urmare de totū felulū de ȃnvăȃturi și sciinȃe, atătū filosofice, teologice, matematice și literare, cātū și de cunoscinȃa altorū limbī cari aducū ȃnvăȃtura, folosū și laudā, ca basā a progresului și a civilizaȃiunei, amū rānduitū scōle cu profesori ȃnvăȃȃi ȃn mai multe limbī, precumū ȃn altū chrisovū deosebitū amū legiuitū, orānduindū și lēfā bunā tuturorū profesorilorū, ajutoriū, nutrimentū pentru scolari, și tōte cele trebuincioșe pentru respāndirea ȃnstrucȃiunei. Pe lāngā aceste nu amū scāpatū din vedere și folōsele din afarā, ȃncuragāndū pretutindenti cultura pāmēntului și a comerȃiului, ce contribue la ȃndesutularea și bunā starea tuturorū locuitorilorū acestei țeri, așeȃndū și pentru ȃntemeerea acestei folositorē stări, afarā de actuala societate a comercianȃilorū pāmīnteni, și o altā societate de comercianȃi strāini cu stārostii lorū, cari se cerceteze pricinele neguȃitorilorū, prin deosebitū chrisovū alū Dqmniei nōstre; ca, cu chipulū acesta, gāsindū fā-care ȃnlesnirea trebuinȃelorū sale, sē se stimuleze spre a urma acēstā folositorē cariorā. ȃntro aceste, luāndū aminte noi și la artelē libere, și vȃdȃndū cātū de mare lipsā este de acestea aice, și judecāndū Domnia Nōstrā cātū de folositorē trehue sē fā ele pentru cultura țerei și a locuitorilorū, ȃn cāt unul din ȃnvăȃȃi a ȃisū cā: „artelē libere respāndindu-

se, îndulcescū viața unui popor și nu 'lă lasă a se selbătăci „(Ovidiū). De aceea amū aședatū o adunare deosebită de optū boeri din boerii înaltului Divanū al Domniei nōstre împreună cu câțī-va Logofeși, cari sē se ocupe cu tōte pricinile acestorū arte și a rufeturilorū, cu orī ce invențiunī nuoē, și cu orī ce mēsurī bune pentru folosulū și podōba patriei, precumū podurī, cișmele, și alte înfrumusețeri folositōre publiculū. Totū de odată, cugetândū la mulți sēraci și nenorociți, lipsiți și de pāinea de tōte zilele, la copii orfanī și la vōduve scāpătate ce nu aū nici unū ajutoriū, mai alesū de la o domniă dreptū-credincioasă și creștină precumū este acēsta, amū găsitū cu cale că va fi plăcutū lui D-șeū sē se facă o casă la sânta Mitropoliă subū protecțiunea proa sântitului și de D-șeū-temētorului Mitropolitū și subū îngrijirea acelorū optū boeri, de cari amū vorbitū maș susū, pentru care casă amū rânduitū veniturī îndestule, ordonândū sē se dea și de la Domnia nōstră câte 6000 lei pe fiă-care anū, și din acēsta sē se ajutoreze totū-d'auna sārăciī și veduvele numite, precumū prelargū amū arātātū în domnēscă nōstră poruncă ce amū făcutū despre acēsta. Vē-șdēndū Domnia nōstră și starea de mai nainte a menzilurilorū ¹⁾, și bāgāndū de sēmă câtă nevoie aduceaū ele în judeșe, câtă greutate causaū bieșilorū locuitori, câtă pagubă Visteriei, câtă neîndemnare celorū ce nu aveaū altū mijlocū de a călători de câtū cu menziluri, amū legatū cea mai perfectă vindecare, puindū tōte menzilhanalele în bună orāndu-elă, ca sē aibă călătorii tōtă înlesnirea putincioasă, iar țera tōtă liniscea cuvenită, precumū se arātă pre largū în testamentulū ce amū datū Domnia nōstră despre acēsta. Iarū rāndu-elă corpulū militariu al Slujitorilorū din lāuntru și din afară, pe care o găsisemū cu totulū desființatā, amū aședat'ō cu chipulū colū mai cuviinciosū, făcēndū Cāpitānii pe la locurile cele mai neapārate, regulāndū Slujitori de ajunsū

1) Astū-feliū se numiaū postele, înainte de a se nemeri cuvēntulū modernū de astă-șī. Chiarū Grecii se serviaū cu vorba turcēscă, *menșilū*.

(Traducētorulū).

pentru paza din lăuntru și a mărginilor, orânduindu-le la Căpitan și la alți subalterni, nu numai la Scimeni și la alte rufeturi trebuincioase, precum se află în specialul întărit prin testamentul nostru constitutiv pentru acesta. Dar mai înainte de toate, dorind noi ca fiă-care locuitoru se găsescă înlesnirea dreptului său, am găsit cu cale să înmulțim numărul judecătorilor, și astă-fel, pentru ca să arătăm cât de mare preț punem pe subiectul acesta și cât de prețuim averea, onoarea și viața omenilor, prin actul nostru constitutiv anume pentru acesta, am orânduit în orașul acesta cel mai însemnat al Domniei noastre, tribunale de judecatori aleși dintre cei mai onorabili, cu frica lui Dumnezeu și credincioși boeri ai luminatului Divan al Domniei noastre, bărbați cu esperiuță în judecări, rânduindu-le și lefe bune ca să potă cu înlesnire se dea dreptate fiă-căruia, dăndule essemplu chiar domnia noastră cu multa osteneță ce ne dăm de trei ori pe săptămână ocupându-ne înădinsu cu ale judecăților, numai ca să arătăm zelul cel mare ce avem ca să se păzescă dreptatea pentru toți; de aceea am orânduit câte un judecător și în fiă-care județ, ca să caute dreptatea fiă-căruia și am propus și o lege din Săntele Institute, adecă din legile împărătesci, după care să se facă judecățile, fără însă a trece cu vederea și obiceiurile pământului, care lege traducându se și tipărindu-se se va împărți în totă țera spre cunoștința judecătorilor de principiile legislațiunei; iar spre mai mare ușurință a celor ce se prigonesc sau pentru cărți de judecată pierdute, sau pentru înscrisuri și chiroșe vechi de moșia, am rânduit pe lângă fiă-care judecător și câte un Logofet, cu îndatorire ca să țină condică în care să trecă toate cărțile de judecată ale locuitorilor din acel județ. Iar pentru ca să îndemnăm mai tare pe compatrioții noștri și pentru ca se-î încuragăm spre înmulțirea oilor, și spre sporirea acestui comerț în țera, merităm iareși pentru folosul lor, am scădut câte 4 1/2 bani de la oferit, și am hotărât ca de unde se plătia câte 16 1/2 bani să se plătescă la Vistierie numai câte 12 bani, precum

se vede pre largă în domnescul nostru chisioră, ce amă dată pentru acesta. De aceea mai întărim și prin această chisioră, hotărîndu spre folosul poporului și al nostru și rînduîla tuturor boerilor țerei de la celă mai mare și pără la celă mai mică, întărim o spre mai bună întemeere. Asemine amă aşedat și veniturile tuturor, ca să se scie făcîce ce are se capete pentru serviciul său, precum se vedă scriae și bracte prin condică specială. De astă dată însă luîndu aminte și la sistema veniturilor Visteriei Domniei noastre, și vedîndu desordinea cu care se stringu sferiturile du de și amestecate cu care se întimpină trebuințele țerei, în cătă bietulă creștină nu putea macarū o și se se resuise de taciildari (esecutori), căci abla împlinja unul o care și venia altul cu altele nuod, lucru neomenos și nesuferit ce adusese țera într'o stare miserabilă și demnă de tînguittă. Așa dar voindu Domnia Noastră se facemū ōre-care îndreptare și la acōata, spre înlesnirea și mîngăerea tuturor, spre îndreptarea și îmbilugarea țerei și spre eterca noastră memorie, sperîndu să se îndrepte și puținătea locuitorilor prin îmulțirea ōmenilor, cu generositate hotărîmū ca de acuma nainte să nu se mai scōtă pentru cheltueles țerei mai multū de cătū trei dări pe anū în aură de urū galbenū, scōtitū după cursul sōn celū vechiū, și o altă dare pentru tributele împărătesci; acestea însă se nu se mai numlasă sferiturī, ci semi, adecă *pervoi sēmă, flori sēmă, terci sēmă*, și sēma împărășiei. Asemine și dările breselorū, fiindū că se dă totū-d'anna cu ore-care deosebire de cătū a țeranilorū, hotărîmū și acuma ca bresalele să plătescă de doș ori anul pentru cheltueles țerei și odată pentru tributurile împărătesci: iar la Visterie țera se dea la fă-care patru luni căte o sēmă, precum s'ă dīa mai susū, și afară de acōata numai darea tributului cîndū se va cere; iar bresalele se dea ceea ce e hotărîtū la Sântulū George și la Sântulū Dimitrie, și tributulū odată cu țera; și adunarea dărilorū să se facă cu chipulū următorū: ispravnicii de județe aşedîndū suma banilorū ce amū hotărîtū după numărulū ōmenilorū din fă care sată, satenii să facă în-

tre dăruie ei să și dea făcându-i să se curve după învoia-
 tate. Dreptul acesta pentru ea să se publice în totă țara
 domniei noastre ca să învoie toți cu mulțumirea și cu încre-
 dere a înora spre cele de folos și de trebuință lor, și
 și ca să se încredințeze că nu se va strămăta întruosea no-
 tră hărărire și că se vor păzi toate acelușmintele aceste și
 ră amintele, anul întâritu întruosea noastră întârire prin tes-
 tamentul nostru în formă la Christos, alăstăritu și pe pro-
 pria noastră subsemnătură și cu pecetea întruosea noastră, pen-
 tru care rugăm și pe alți în Christos frați întruosea, pe
 cari îi va încredințat îndurătorul Dădău cu toate căpătâ-
 rea acestel feci, numele preșantel și neînșurăritel toamă a
 cultului și a credinței tuturor dreptel acelușmintelor creș-
 tina, ca să se fă de purirea ajutorul în școlulă în față și în
 cel viitor, să întârească și să părească acestul acelușmintel, pentru
 ca să se încredințeze și întruosea lor a vedea că se
 părească de către urmași și acelușmintele se în la una vor
 face; și întârească acestul acelușmintel, care s'a lăsat în Via-
 teria domniei noastre, s'a prescrie în omădie și s'a lăsat spre
 păstrerea veștină la școlă Mitropolă. Pe anul Domniei No-
 tră și martori pe preșintul nostru și Constantin Vășevă
 și Dumitrușcu Vășevă și pe toți născuții și creștinușmintel noștri și
 domniei noastre: Pan Dumitrușcu Ghica marele Ban, Pan Necu-
 lai Dădăescu marele Voron și preșint de școlă, Pan Pan Filipescu
 marele Logofăt de școlă de școlă, Pan Ștefan Mișcu marele
 Spatar, Pan Ionaki Vădărescu marele Viștor, Pan Ștef-
 lanu Caraga marele Postolnicu, Pan Dumitrușcu Racovășă ma-
 rele Ciocertu, Pan Preșint Prjbanu marele Pănarău, Pan
 Constantin Vădărescu marele Școlnicu, Pan Manișă Ci-
 țulescu marele Comar, Pan Dumitru H. marele Ștefă-
 reș, Pan Nicolae marele Pitari, iar înșurăritul și înșurăritul
 D-lul Ionaki Vădărescu marele Viștor. Toatele tes-
 tamentale aceste în anul al doilea al Domniei noastre în
 orașul Bucureșci, la școlă domniei noastre, în anul
 întâritul 1773 luna Decembrie.

CAPITULUL I.

Chronologia Domnilor.

Chronologia cea veche și Letopiseșul arătând începutul Domnilor țerei Romănesci fără nici o dovadă la anul 1290, se vede că facu o greșelă de 75 ani. Adevărul se arată din descrițiunea Monastirei Câmpulungului, în care se țice că acesta de la începutu a fostu zidită de Radu-Vodă Negru la 1215, și ast-felū se vede că au mai fostu Domni cari nu se arată în Letopiseșu, dar pe cari fi arată chronologiile Ungurilor și ale Serbilorū cari au avutu resbœe cu acei Domni; acesta se mai vederedă și din unele zidiri ce au făcutu în țeră. De aceea, greșela de 75 schimbă șirulū Domnilorū ce nu s'au pusū în Letopiseșu, și preface numelū anilorū arătați în chronologia cea veche. Iar în chronologia acesta, care începe de la anulū 1215, s'au pusū și Domni aceia cari s'au găsitū, cu anume arătare de anulū în care au domnitū, precumū mai josū se va arăta.

Radu Vodă Negru.

Acesta a fostu Domnū în Ungaria ¹⁾ Hertzogū al Almașului și alū Făgărașului. Elū a trecutū în țera Romănescă la anulū 1215 pe apa Dimbovișii la Câmpulungū, și acolo a făcutu Curte, adecă cassă domnescă și Monastiri. În anulū acesta a vonit și Banulū Bassaraba din Craiova și s'a suspusū lui. Ast-felū Radu Vodă a domnitū peste totă țera Romănescă până în Dunăre și până la Soretū precumū și peste cele cinci județe ale Craiovei; iarū în Ungaria stăpânia Almașulū și Făgărașulū, precumū se vede că au stă-

1) Priv Ungaria se înțelogo Transilvania; căci astū-felū adese ori chronicarii Români țicu Ungaria în locū de Transilvania.

(Nota autorului).

pănită și mai mulți alți Domni după densulă, după mărturisirea titlurilor chrisóveloră. Mai târziu Domnulă acesta a strămutatū scaunulă domniei la Curtea de Argeșă, unde a făcutū Iarășī Curte și besserică, în care după mórte s'a și înuormintatū.

Michai Vodă.

Acesta a domnitū în urma lui Radu Vodă; nu se scie însă la ce anū anume s'a făcutū Domnū și câtū a trăitū; dar de bună semă că n'a fostū la anulū 1314, precumū ilū pune chronologia și Letopisețul 1), cari aū greșitū socotéla cu 75 ani, cumū s'a đisū mai susū.

Dană, fiulū lui Radu-Vodă Negru.

Essistința acestui Domnū se vede după portretulū lui de la Monastirea Cămpu-lungului, sub care se đice că e fiulū lui Radu-Vodă Negru. Letopisețulū pune pe acestū Domnū la 1333, dar greșesce, căci fiulū lui Radu Vodă n'a pututū se essiste cu 180 ani în urma tatălui.

Câteși trei acesti Domni aū domnitū 85 ani.

Stefană Vodă Mailatū în anulū 1300.

Acestū Domnū în Lotopisețū nu se află înscrisū; darū chronografulū Domnilorū Serbiei arată că elū Domnia la anulū 1304, cândū a prenoitū cotatea Făgărașului.

Bassarabū Voevodū 1339.

Acesta Iarășī nu se vede citatū în Lotopisețū. Dar în Chronografulū Sirbilorū și în Chronologia Ungurilor se

1) E curiosū că autorulū nu spune ce Chronologie și ce Letopisețū citéză. Se vede că acoste opere, necunoscute acuma, aveă o notorietate publică că pre cândū se scria cartea acesta.

(Nota traducătorului).

scrie că la anul 1339 acesta a avut război cu Carolul Neapolitanul regele Ungurilor, care l-a fost învins. Acest domn Bassarab, împreună cu Doamna lui Mărgărita, se găsesc în pomelnicul Monasterei Câmpulungului.

Vladislav Vodă Bassarab 1340.

Dintr'un chrisov al lui Mircea Vodă ce este la Monastirea Tismana, se vede că pe la anul 1340 domnia unchiului său Vladislav Voevodă Bassarab. În Letopiseșii nu se dice nimic despre acest domn; iar în istoria Ungurilor se scrie că la anul acesta Ludovic regele Ungurilor a supus pe Laiotă Vodă Domnul Moldovei, și că voinde a supune și pe Domnul țerei Romănesci s'a bătut cu el pe Brană, la apa Tirciului, unde regele a rămas învins. Dar după socotela anilor se vede că n'a avut război cu acest domn.

Acești trei domni au domnit 45 ani.

Alessandru Vodă. 1345.

După Letopiseșii se vede că acest domn la anul 1345 a avut război cu Ludovic Regele Ungariei, și că la anul 1346 a intrat în Ardeal ca ajutor al Tatarilor. Dar Chronologia cea veche pe acest domn din greșelă îl pune la anul 1356.

Nicolae Vodă, fiul lui Alessandru Vodă.

Acesta în Letopiseșii nu se arată de loc; dar la Monastirea Câmpulungului se vede zugrăvit ca ctitor, fiind în mână besserica, după care se vede că în timpul Domniei lui s'a reparat sau s'a rezidit besserica. De la acest domn se găsesc și chrisove, cari dovedesc că a domnit. După moarte, el s'a înmormântat la Monastirea Câmpulungului, unde petra de pe mormânt are inscripțiunea cu anul 1366. Într'un chrisov dat mai târziu de Matei Vodă

Monastirei Câmpulungului se mai arată că acestu Nicolae Vodă fiulū lui Alecsandru Vodă a essistat ca Domnū.

Radu Vodă

Acesta a fost tată al lui Mircea Vodă și frate al lui Vladislav Vodă. În Letopisețu elū nu se găsește; dar dintr'unū chrisovū al lui Mircea Vodă de la Monastirea Tismana se vede că tatălū seū, Radu Vodă, a fostū domnū, fără a se țice anume la ce anū. Dar fiadū că după șirul anilorū se scie că Nicolae Vodă a muritū la anulū 1366 și că Mircea Vodă s'a făcut Domnū la anulū- 1383, se vederază că Radu Vodă a domnitū în intervalulū acestorū 17 ani. Totū în acelū chrisovū se vede că Mircea Vodă a avutū și unū frate, pe Danū Vodă, pre care l'am însemnatū la anulū seū, după propriile lui chrisové.

Mircea Vodă. 1383.

Acestū Domnū a închinatū mai întăiū țera Romănescă Porții Otomane, îndatorânduse a-țda haraciū (tributū) câte 3000 bani roșii pe fie care anū. Dar Porța, nerespectândū condițiunile capitulațiunei, și cerendū se adăoge haraciulū și încă se mai dea țera câte 500 de copii slavī pe fiăcare anū, Mircea Vodă n'a priimitū și a rădicatū resboiū în contre Turcilorū; și bătenduse chiar cu Sultanulū Muradū al doilea în județul Ialomița, la locul ce se chiamă Rovina, a învinsū pe Turci și l'a gonitū până la otarele Adrianopolū, remăind țera Romănescă iarăși liberă și independinte. Acestū Domnū a făcutū monastirea Cozia, în marginea apei Oltului, în județul Vilcei la anulū 1386. El mai întăiū așeșatū scaunulū Domniei la Bucuresci, reșeșendū când la Tîrgoviștea, când la Bucuresci.

Vladū Vodă Tepeșū. 1400.

La anulū acesta a ziditū monastirea Znagovulū în județul Ilfovului, precumū chrisovulū monastirei mărturiscesce.

E'ü a ziditü și cetatea Poenarii în județul Dîmbovița. În Chronografu însë din greșelă se numesco Radu Vodă Tepeșu la anulü 1423.

Danü Vodă, fratele lui Mircea Vodă. 1423.

Cu data acësta s'a găsitü unü chrisovü din partea acestui Domnü la satulü Bäișóra din Loviștea în județul Argeșului. Iar Letopiseșulü din greșelă pune numai uuü Danü Vodă la anulü 1333.

Dragü Vodă. 1427.

După Letopisetü, acestü Domnü a ziditü biserica Tîrșorului. Totü acolo se ñice că la anulü 1444 avëndü rësboiü Vladislavü regele Ungariei și Iancula guvernatorulü Ungariei ca Sultanulü Muratü; și făcënduse bătălia aice în țera, Turcii aü învinsü pe Ungurü, iar Iancula guvernatorulü fugindü prin țera Romănescă, Dragü Vodă l'a prinsü și, după ce l'a ținütü câtü-va timpü închisü, l'a liberatü. După acësta Iancula spre resbunare, a rădicat oștire din Ungaria și a trecutü în țera Romănescă la anulü 1445. unde bătënduse cu Dragü Vodă la Tîrșorü, în ñistrictulü Prahova, l'a învinsü și ia tăiatü capulü.

Danü Vodă. 1445.

Chronologia Ungurilorü ñice că, la anulü acësta regele Vladislavü al Ungariei, împreună cu Ianculü guvernatorulü, bătänduse cu Dragü Vodă Domnulü țerei Romănesci și învingëndü'lü, aü pusü iarăși pe Danü Vodă. Acëstă istorie adevresce cele ñice în Letopiseșü despre Dragü Vodă; dar în Chronologia cea veche nu se ñice nimica despre acești Domni.

Vladislavü Vodă. 1451.

Letopiseșulü și Chronologia pe acestü Domnü îlü punü

la anul 1427; dar este o adevărată eróre, fiind că domnia lui se vede dintr'unú Chrisovú găsitú la satulú Băișóra plasa Loviștea din județul Argeșului, și din inscripțiunea morméntului seú de la Monastirea Dêlnului care arată anulú morții sale la 1455.

Radu Vodă celú frumosú. 1455

Chronorologia iarăși cu greșelá pune pe acestú Domnú la anulú 1445. E cunoscutú însă că elú a domnitú după Vladislavú Vodă. Acesta a ziditú monastirea Tinganului. Pe timpulú lui aú luatú Turcii Constantinopolea de la Greci.

Lăitotú Vodă Bassarabú. 1460

Acesta a închinatú pentru ađoa órá țera la Pórta Otomaná cu tocmelá ca să dea haraciú câte 10000 galbeni pe anú, și să fie sub protecțiunea Turcului, bucurându-se în libertate de privelegiurile și de autonomia sa, fără să pótá Turcii a se amesteca câtú de pușinú în cele din lăuntru ale țerei. Iar Pórta spre onóre l'a dărunitú cu cucá, și cu doé tuiuri și sangiacú, cu sabie și cu topuzú.

Vladú Vodă Țepelușú. 1477.

Acesta a fostú tatálú lui Radu Vodă, și s'ú celú mare. Elú a începutú a zidi monastirea Glavacioculú în districtul Vlașca, pe care după mórtea sa a terminat'ó fiulú seú Radu Vodă la anulú 1496. Acestú Domnú, avêndú resboiú cu Stefanú Vodă, Domnulú Moldovei, la Rîmniculú Săratú, a muritú în bătălie.

Radu Vodă numitú celú mare. 1493.

Dupá data inscripțiunei Monastirei Glavaciocului, acesta este fiulú lui Vladú Vodă, Elú a ziditú și monastirea Dêlnului în județulú Dîmbovița la anulú 1500, pe loculú unei Bi-

sericii vechi, care unii zic că ar fi fost făcută de tatăl său, iar alții de Radu Vodă Țepeșu ce a domnit la anul 1400. În această biserică este mormântul lui Vladislav Vodă pe care se vede înscrisura cu anul 1455; aceasta dovedește că biserica Dêlului era mai înainte zidită de Țepeșu; fiind că mormântul lui Vladislav este cu 22 ani mai vechiu.

Michnea Vodă, fiul lui Dracea Armașulă. 1501.

Despre acest Domn, chronologia scrie că a domnit în urma lui Radu Vodă cel mare.

Radu Vodă, fiul lui Radu cel mare.

În Letopisețul și în chronologia acest Domn nu este numit. Se vede însă că el a domnit să după tatăl său, sau după Michnea Vodă, căci înscrisura monastirii Dêlului, ce este zidită de tatăl său, zice că la 1500 Radu Vodă cel mare a făcut Monastirea Dêlului și că la 1512 a terminat Radu Vodă fiul lui Radu Vodă cel mare. Dar din istoria lui Vlăduța Vodă, se vede că Michnea Vodă a domnit în urma acestui Radu Vodă, iar nu în urma lui Radu Vodă cel mare, fiind că la 1512 s'a terminat zidirea monastirii și totu la acel an a domnit și Vlăduța Vodă. Astfel în același an se vede și mărtașul lui Radu Vodă, și domnia lui Michnea Vodă, și începutul domniei lui Vlăduța Vodă.

Vlăduța Vodă. 1512.

Boerii nevoind să primescă de Domn pe Michnea Vodă, avându în fruntea lor pe Pîrvulesci, au rădicat domn pe Vlăduța Vodă. Dar Michnea Vodă fugind în Ungaria, a fost ucis într'o biserică catolică de un ungur Dimitrie Iașcu și de Danciu fiul lui Țepeluș Vodă. După aceasta, sculându-se Mircea Vodă Ciobanulă, fiul lui Michnea

Vodă cu ște din Ungaria, și bătându-se cu Vlădușă Vodă, a fost învins și a trecut peste Dunăre. Dar mai pe urmă sculându-se asupra-î cu resboiul Banului Craiovei, l'a învins și l'a ucis.

Négoe Voevodă. 1513.

Acesta se țice că era fiu lui Bassarabă, și ginere al Cnezului Lazară, Domnulu Bulgarilor. În timpul acestui Domnă, țera n'a avută nici ună resboi; și la 1518 elă a zidit Monastirea Argeșului, în care, după mărte, la 1521, l'a înmormântat. Totă elă azidit și Mitropolia din Tergoviștea. După mărte, elă a lăsată moștenilor pe fulul seă Teodosiă, pe care văgându-l prea tēneră l'a pusă sub epitropia fratelul seă Preda.

Radu Vodă de la Afumaș. 1521.

Acesta era ginere lui Négu Vodă Bassarabă. După mărtea socrului seă, elă a rădicată resboi în contra lui Teodosie Vodă și a lui Preda carele cirmuia Domnia, și batându-se cu dfinșii, lui Preda i-a tăiată capul, iar Teodosie a fugit la Constantinople, unde a și murit. Atuncea s'a sculată și ună Mechmetă-bei de la Nicopole, și intrându în țeră a rinduit Subași în tôte satele; nu se scie însă dacă acēsta a făcut'o cu scirea saă fără scirea Porții. Boerii, proclamându Domnă pe Radu Vodă, aă trimisă la Constantinople pe unu Stoica marele Logofetă, carele a isbutit de s'a confirmată domnia. Atunci Radu Vodă s'a bătut cu Mechmet-bei, și l'a învins în doă rinduri, odată la satul Lubavii și adoa oră la satul Clejani, tândă capetele tuturor Subașilor de prin sate. Dar Mechmet-bei, viind și de a treia oră, a învins pe Radu Vodă în bătăliă; acesta atunci a trecut în Ungaria de unde luindă ajutor de la Ianoș Craiul Ungariei și viind în țeră, a învins pe Mechmet-bei și l'a scosă afară din țeră. După acēsta temându-se ca seă nu fiă considerată cu haină de Pörtă, s'a dusă însuși la Constanti-

nopole ca să se îndreptăţescă. Împărăţia însă l'a mazilită şi l'a închisă.

Vladislavă Voevodă. 1522.

Acesta s'a numită Domnă de către Poartă. Dar Barba Banulă Craiovei şi cei laltă boeri din ţeră, ca se nu pérđă privelegiulă ce avea de a 'şi alege însuşă ţera pe Domnă, s'a opusă cu resboiă la venirea lui, şi l'aă şi gonită din ţeră, cerendă prin arză ¹⁾ către Pörtă să le dea totă pe Radu Vodă de la Afumaşi.

Radu de la Afumaşi. 1523.

Venită cu a doa domnie după cererea Boeriloră, Radu Vodă s'a bucurată de pace mai mulţi ană. La anulă 1529, elă a zugrăvită monastirea Argeşului zidită de socrulă său. Dar în al şéselea ană s'aă sculată doi boeri, anume Nėgu Vorniculă şi Drăgană Postelniculă după îndemnurile lui Vladislavă Vodă, şi l'aă lovită fără de veste cu óre care óste ce adunase. Acesta nefindă pregătită de resboiă, a dată să fugă la Banulă Craiovei; dar numiţi boeri ajungindulă pe drumă la Episcopia Rîmnicului, l'aă ucisă atâtă pe elă câtă şi pe fiulă său Vladă Beizadea, pe cari iaă îngropată la Monastirea Argeşului.

Moisi Voevodă. 1529.

Acesta era fiulă lui Vladislavă Voevodă, şi s'a numită Domnă de a dreptulă de cătră Pörtă Otomană. Pentru ca să îmblândescă pe boeri şi să-ă facă să 'lă primescă, a pusă de a tăiată capetele lui Nėgu Vornicu şi lui Drăgană Postelniculă, cu tófe că ei fusesera puşi de tatălă său ca să

1) Petiţiunea ce se adresa Porţii din partea Boeriloră se numia arză cuvintă împrumutată şi usitată chiar de autorii Greci ai secolului trecută de la Turci.

omóre pe Radu Vodă. Dar cei lalți boeri, pentru ca să nu și părădă privilegiurile, s'au dusu cu petițiune la Pórtă și au cerutú Domnă pe Vladú Voevodă.

Vladú Voevod. 1530.

Pórtă, după cererea Boerilorú, a rânduitú Domnă pe Vladú Voevodă. Atunce Moise Vodă fugindú în Ungaria și căpătândú ajutoriú de acolo, a venitú cu resboiú se 'și recapete domnia; dar Vladú Vodă l'a învinsú și l'a ucisú. În al treilea anú al domniei sale, Vladú Vodă s'a inecatú în apa Dimboviței la Satulú Popescii; iar Boerii au proclamatú Domnă pe Vintilă Vodă de la Slatina.

Vintilă Vodă de la Slatina. 1533.

Acesta, după ce s'a întăritú în Domniă, s'a arătatú fórte cumplitú și a ucisú mulți boeri. Dar acestia, revoltați de reutățile lui, l'au prinsú într'o ți, pe cândú se afla la vênétóre pe apa Jiului, și i'au tăiatú capulú. Acesta a ziditú monastirea ce se chiamă Vintilă Vodă în districtulú Buzeului.

Radu Vodă Paisie. 1536.

Acesta era călugerú, egumenú la monastirea Argeșului, și Boerii l'au alesú Domnă în privirea înțelepciunii sale. În Chronografú se țiice că acesta a ziditú monastirea Mislea; dar cercetândú chrisóvelo se vede că această monastire s'a zidit de Petru Vodă¹⁾ și de fiul sêu Marcu. În timpulú domniei acestuia, aflânduse o sémă de boeri fugari în Ungaria de pe timpulú lui Moise Vodă, au rădicatú Domnă

1) De asupra uței bessericei acestei monastiri essistă și până astă-ți o inscripțiuno veche slavonă care arată că este zidită de Petru Vodă și de fiulú sêu Marcu la anulú 1537.

pe unŭ Laiotŭ Vodă, și viindŭ cu oști asupra lui Radu Vodă, acesta s'a trasŭ peste Dunăre la Nicopole; și a statŭ Laiotŭ Vodă doŭ luni la domniă. În acestŭ intervalŭ pregătindu-se de resboiŭ Radu Vodă, a venitŭ în țeră și bătându-se cu Laiotŭ Vodă la Fontăna Țiganului în județul Ialomișii, l'a învinsŭ și l'a ucisŭ. După această demisionândŭ Radu Vodă, s'a dusŭ la Constantinopole, și de acolo la Egiptŭ, unde a și muritŭ.

Petru Vodă. 1532.

Pe acestŭ Domnŭ nici Chronografuŭ nici Chronologia nu 'lŭ citeză în numărulŭ Domnilorŭ. Se constată însă că a statŭ Domnŭ după edificiulŭ făcutŭ de elŭ, adecă Monastirea Mislea, a căreia pisanie scrie că a făcut' o elŭ la anulŭ 1537 împreună cu fiulŭ său Marcu. Asemine și pisania Mitropoliei din Țirgoviștea țice că, rămând neterminată de Nėgu Vodă, a terminat' o Petru Vodă și fiulŭ său Marcu la anulŭ 1533.

Radu Vodă fiulŭ lui Radu Vodă. 1544.

Nici pe acestŭ Domnŭ nu 'lŭ citeză chronografuŭ și chronologia. Dar aceasta se constată dintr'unŭ chrisovŭ al Episcopiei Buzeului, prin care decide ca districtulŭ Brăilei să fiă de eparchia Buzeului, numindŭ și chiar numele boerilorŭ de pe timpulŭ acela, între cari este și Vorniculŭ Códă. Din același chrisovŭ se vede că Brăila pe atunceă era sub stăpânirea Domnilorŭ țerei; dar din istoria țerei Romănesci iarășî se scie că totŭ sub timpulŭ Domniei acestuia aŭ luatŭ Turcii Brăila, Gîurgîlulŭ și Turnulŭ, fiindŭ că totŭ Vorniculŭ Códă, celŭ numitŭ mai susŭ, a despărțitŭ și a delimitatŭ aceste cetățî cândŭ s'aŭ predatŭ Turcilorŭ. Istoria mai țice că acesta ar fi fostŭ și unulŭ din trădătorii ce aŭ conlucratŭ la răpirea lor.

Mircea Vodă Ciobanulă. 1546.

Acesta era fiulul lui Michnea Vodă Dracea. Elu a tă-tatū capulū Vorniculuī Cōdă, după ce a delimitatū hotarele Brăilei, Giurgiuului și Turnuluī, împreună cu marele Banū de pe atunce, după care și până astă-đi a ramasū de se đice hotarulū până la drumulū Banuluī. Acesta a ziditū și beserica Dōmnēscă a Curții din Bucuresci.

Radu Vodă Iliășū 1553.

Acesta a luatū cu resboiū domnia de la Mircea Vodă, carele a fugitū la Giurgiu.

Mircea Vodă. 1553.

Acesta saū că a venitū de a doa oră cu domnia, saū că este unū altreilea Mircea, care a luatū Domnia. Istoria đice că aū statū trei domni cu numele de Mircea: Mircea Vodă bătrānulū, Mircea Vodă Ciobanulū, și Mircea Vodă celū tēnērū. De aceea, atātū în beserica dōmnēscă din Bucuresci, cātū și în alte monastiri, acestia se vēdū zugrăviți cāteși trei. Chronografulū însă nu spune care Mircea a statū după Radu Vodă Iliășū: Ciobanulū cu a doa domniă, saū Mircea celū tēnērū?

Pătrascu Vodă celū bunū. 1554.

Acesta a fostū tatălū lui Michai Vodă celū vitezū și al lui Petru Vodă Cercelū. Elū după Mircea Vodă a domnitū în deplină pace și a muritū pe tronū.

Iareși Mircea Vodă. 1558.

Dupē ce s'a făcutū Domnū, Mircea Vodă s'a împacătū cu toți boerii fugari. Dupē ce însă s'aū adunatū, Mircea iareși a începutū se supere pe căi-va, pentru care iarăși

boerii a începută a fugi. Elă murindă în tronă, a lăsată moștenitoră în locu-î pe soția sa Dómna Chiájna împreună cu fiulă sěu Petru Vodă. Boerii n'aă vrută sě-lă recunósca și s'aă sculată cu resboiă în contra loră, dar luptându-se ja satulă Șerbătescii, aă remasă învinși.

Petru Vodă. 1560.

Acesta a domnită cu mumașă Domna Chiajna, până s'a făcută Domnă în Moldova.

Alessandru Vodă. 1568.

Acesta a fostă totă fiă al lui Mircea Vodă și frate lui Petru Vodă. După ce s'a făcută Domnă, aă venită toți boerii fugari la dēnsulă. Elă a zidită Monastirea Radu Vodă din Bucuresci la 1575, și a pusă o cruce de pētră la delulă Piteștiloră. Cândă a plecată fratele sěu Petru Vodă ca sě mērgă cu domnia la Moldova, elă l'a acompianată până la Focșani. Boerii Moldoveni nevoindă a primi Domnă pe Petru Vodă, le aă eșită cu resboiă înainte și lovindă fără de veste iaă învinsă pe amindoi, și aă proclamată Domnă pe unu Vintilă Vodă. Petru Vodă atunci a fugită la Brăila, iar Alessandru Vodă la orașulă Ialomița. Moldovenii urmărindă pe Alessandru Vodă, s'aă mai bătută cu elă, dar aă remasă învinși, cădēndă mortă și Vintilă Vodă celă proclamată de dēnșii.

Michnea Vodă Turcitulă. 1577.

Fiiă lui Alessandru Vodă și nepotă lui Mircea Vodă. Elă a zidită Monastirea Tutana. Mai târșiă resculându-se boerii în contra lui, împreună cu Banulă Craiovei, Pórta, pentru ca sě potolēscă scandalulă, l'aă mazilită.

Petru Vodă Cercelă. 1583.

Fiiă lui Pătrașcu Vodă celă bună și' frate lui Michaiă

Vodă Vitézulă, acesta s'a numit de Pórtă, după cererea boerilor. Elu a zidit besserica domnescă din Tîrgoviștea. Dar Michnea Vodă Turcitulă, prin mijlocirea Porții l'a mazilită.

Iareși Michnea Vodă Turcitulă. 1585.

Cumă au venit de adoa oră cu domnia, Michnea Vodă a scos dări mari în țeră, a indoit dijmăritulă, și a pus la dare pe ostași numiți Roși. Boerii ne mai putedu'lu suferi, au dat plângere în contra lui la Pórtă, și l'au mazilit. După aceste, elu ducenduse la Constantinopole, s'a turcitu de bună voă.

Stefană Vodă Surdulă, carele se numesce și Tomșa. 1591.

După cererea boerilor, acesta s'a numit Domnă de cătră Pórtă. În timpul acela, reutățile Turcilor de peste Dunăre s'a întinsu asupra țerei. Boerii au cerut Domnă pe Alessandru Vodă.

Alessandru Vodă 1592.

Numit de cătră Pórtă după cererea Boerilor, acesta n'a putut face nimică spre împușinarea reutăților ce făceau Turcii în țeră. Acesta vędendū Boerii, și consultându-se între dēnsii, au cerut Domnă pe Michai Vodă Vitézulă.

Michai Vodă Vitézulă. 1593

Acesta a fost fiul lui Pătrașcu Vodă celū bunū și frate cu Petru Vodă Cercelū. Elū la anul 1598 a zidit în Bucurēsci monastirea ce se chiamă a lui Michai Vodă. Pe când elū Domnă în țera Romănescă. în Ungaria era Batori Jigmond, în Moldova Aron Vodă, și în Turcia Împēratū Sultanulū Selimū. Turcii mār-

ginași însărcinaseră tare țera Românească cu datorii și cu alte supărări, în câtă se gătia să facă și megeturi. Michai Vodă, după ce a dat mai multe petițiuni la Pórtă ca să se dea ună nizamă pentru aceste, în cele din urmă vedëndu că nu póte isbuti la nimica, s'a consultatú cu boerii ce să facă. După consiliulú ce s'a ținutú, a cerutú ajutoriú de la Domnií veciní. Craiulú Ungariei ia trimisú pe Urbanú Michaiú cu oștirí, iar Domnulú Moldovei chiar pe Hatmanulú cu óstea sa. Cu aceste ajutóre, Michai Vodă a tábăritú asupra Turcilorú cu resboiú și ia scosú pe toți din țéră, gonindu-í până la Giurgiu, însă fără a lua cetatea acésta. Sultanulú Selim auđendú de revolta lui, a numitú Domnú pe unú Bogdanú Vodă și l'a trámisú în țera Românească împreună cu Mustafa-pașa cu óste, dándú ordine și Hanulú ca să trecă cu Tatarii. Acestia toți preunându-se, au trecutú Dunărea pe la Rusciucú și au făcutú tabără la Șerbătesci în județul Vlașca; iar Hanul a trimis înainte ca antegardă óstea ce o comanda unú nepotú al său. Luándú scire Michai Vodă despre acésta, a trimisú mai întâi pe boerii Buzesci și Caloufresci cu oștile lorú, care bătându-se cu antegarda au învins'o, omoríndú în resboiú pe însuși nepotul Hanulú. După acésta trimițendú cu alte oști pe Banulú Manta la Șerbătesci, s'au lóbitú cu Pașa și cu Hanulú, și învingéndu-í iaú trecutú peste Dunăre. Apoi trecéndú și Michai Vodă peste Dunăre, a luatú Rusciuculú cu resboiú și l'a arsú, gonind pe Pașa și pe Bogdan Vodă de acolo; apoi împărțiudu-și oștile, a trimisú pe marele Banú Michalcea ca să bată Silisgra, iar pe marele Spatariú Preda se bată Hirsova. Acestia lovindú numitele cetăți, au învinsú pe Turci și au arsú serhaturile lorú, după care viindú și la Brăila au luat'o și pe acésta. Atunce făcéndu-se împératú Sultanulú Mechmetú, a trimisú pe Sinan-pașa Serascherulú, împreună cu mai mulți Pași și cu multă óste, carií trecéndú Dunărea, s'au bătutú cu Michai Vodă la Satulú Călugărenii în districtulú Vlașca; și făcéndu-se bătălie mare Michai Vodă a tăiatú cu însuși mână sa pe Chehremanpașa, și a învinsú pe turci. După aceea Michai Vodă vedëndú că are puțină óste, s'a trasú în ju-

dețul Prahova. Iar Sinan Pașa întorcându-se, a pus stăpânire pe Bucuresci și pe Tirgoviștea. Acestea au dând Batori Jigmond și craiul Ungariei și Aron Vodă Domnul Moldovei, au venit ei însuși cu oștile lor în ajutoriu lui Michai vodă, și luptându-se cu Turcii, ia învins și ia gonit atâtu din Bucuresci, cât și din Tirgoviștea și din totă țera Românească. În resboiul acela, Sinan Pașa avea gebhaneao (depositul de praf de pușcă) la monastirea lui Alexandru Vodă, care acuma se țice Radu Vodă; vedându-se învins, el a pus de deteră foc prafului, și risipi totă monastirea. După învingerea acesta, s'a întors craiul Ungariei și Domnul Moldovei în țerile lor, cu multe daruri de la Michai Vodă. După acesta Michai Vodă a trimis ostile sale la cetatea Babadai, și bătându a luat'o. Cu alte oști a trimis pe marele Aga Farcașu ca se bată Vidinul?

Iar Michai Vodă în persónă s'a dus la Turnul, și bătându-se a luat cetatea, apoi trecându Dunărea a bătut Nicopolea, și a jefuit toate serhaturile Turcilor de peste Dunăre pînă la Vidin. Pe timpul acela s'a făcut Domul la Moldova Ieremia Vodă și Craiul în Ungaria Batori Andreiașu. Acestia înțelegându-se între dînșii, s'au hotărît să vie asupra lui Michai Vodă ca să 'lă supue. Michai Vodă, aflându de acesta, a rînduit pe marele Banu Udrea și pe Radu Buzescu cu oștile de la Craiova, și pe de altă parte cu oștile din Bucuresci a trecut el însuși în Ungaria, și ducându-se la Sibiu s'a bătut cu Craiul, 'lă a învins și s'a proclamat Domnul Ungariei, așezându scaunul Domniei la Belgrad Elu în țera Românească lăsase Domnul în locu pe fiul său Nicolai Vodă; acesta bătându-se cu Ieremia Vodă Domnul Moldovei, 'lă a învins și pe acesta, și a numit Caimacamul la Domnia Moldovei pe hatmanul Udrea și pe Visterul Androni. Iar Împăratul Austriei Rodolfu a trimis la Michai Vodă soli cerind ca să dea Ungaria se i fie supusă lui. Atunce Michai Vodă a rugat pe Împăratul ca se i lasse Ardélul, promițându a i fi supus, cu condițiunea de a da ajutoru de Nemți ca se urmede răsboiul în contra Turcilor. Acestă propunere primind'o Împăratul, a și rînduit ca sed ea

lui Michai Vodă agiutorū de oști sub comanda lui Gheorge Basta. În intervalulū acesta revoltându-se Ungurii în contra lui Michai Vodă, s'a bătut cu ei și ia învinsū; dar tot odată a cerut agiutorū de la Gheorge Basta ca se mērgă se bată cetatea Făgărașului, pentru ca se scotă pe Dōmna sa pe care Ungurii o închisese acolo. Dupe cererea acēsta, s'a și rânduītū un general nēmțū ca se i mērgă în agiutorū. Acestū general ducēnduse în cortul lui Michai Vodă, și prefăcēnduse că voescē aī vorbi în secretū despre reshoiū, de o dată scōte fără de veste sabia, uicide pe Michai vodă, tăinduī și capul. Corpulū seū s'aū înmormintatū acolo, iar capul luāndulū boeri și aducēndulū în Tîrgoviștea, 'l aū îngropatū la Mōnăstirea Dēlului.

Simeonū Vodă

Acesta aflānduse Domnū în Moldova și auđindū de mōrtea lui Michai Vodă, a venitū cu Leși și cu Moldoveni, și a jefuitū tōte Monastirile și satele din țara Romānescă. Dar cei trei frași boeri Buzesci, vēđēndū atita stricaciune a țerei, s'aū sculatū cu oști din Craiova; și luptānduse cu Simeonū Vodă, 'l aū învinsū și 'l aū gonitū din țera Romānescă, proclamāndū Domnū pe Șerban Vodă Bassarabū.

Șerbanū Vodă Bassarabū. 1601.

Acesta a fostū ginere lui Michai Vodă Vitezulū. Elū a ziditū doē Monastiri în țera Romānescă: Cotmana și Combirulū. În contra lui a rădicatū reshoiū Sechelmū regele Ardēlului, și făcēnduse bātălie în țera Romānescă, Ungurii aū fostū învinși și chiarū regele ucisū ¹⁾. După acēsta a rădicatū reshoiū Simeonū Vodă Domnulū Moldovei și viindū în țera Romānescă cu Hanulū Tătarilor, s'aū bătutū și iarăși a învinsū Șerbanū Vodă atātū pe Moldoveni cāt și pe Tătari.

1) Autorulū confundă cuvēntulū de rege cu acela de *principe* precumū confundă Transilvania saū Ardēlulū cu Ungaria.

Traducătorului,

Pe urmă iarăși s'a sculat cu resboiū Batori Gaborū regele Ardélului, și a intratū fără de veste în țera Romănescă. Șerbanū Vodă nefiadū pregătittū pentru resboiū. a fugittū în Moldova, iarū regele Ardélului cu Ungurii sef a făcutū multe jafuri în țeră. Boerif atunci dândū de scire Porțil, aū cerutū Domnū pe Radu Vodă.

Radu Vodă. 1609.

Acesta era fiulū lui Michnea Vodă turcitulū. Cunnū a căpătatū Domnia, elū a intratū în țeră și cu resboiū a gonitū pe Batori Gaborū regele Ungariei. Acesta aflândū Șerbanū Vodă de unde se aflafugarū, s'a sculatū și elū cu oști și a bătutū pe Batori Gaborū' și luatū pe Dómna sa și tóta casa sa care se răpise de Ungurii; după acéstă a trecutū ca se se așeze cu locuința în țera Nemțescă, unde a și muritū. Acestū Radu Vodă la anulū 1614 a reclăditū. Monastirea care pörtă numele seū și care mai nainte fusese zidită de strămoșulū seū Alessandru Vodă la 1568, iar unai apoi, după cumū scrie Pisania monastirei, după 27 ani, în zilele lui Michai Vodă Vitėzuiū, săltase în aerū prin aprinderea ierbei de pușcă ce fusese depusă de Sinanū Pașa.

Alessandru Vodă IV. 1614.

Radu Vodă dimisionândū de la Dómnia, a mijlocittū de s'a, făcutū fiulū seū Alecsandru Vodă. Nu tărđiū însă rădicăndū asupra lui resboiū Ungurii cu Lupulū Paharniculū, l'aū gonitū din țera Romănescă.

Gavrilū Vodă Movilă. 1618.

Acesta a venitū cu Domnia de la Moldova, Dar boeri nemulțuminduse, aū cerutū de la Pörtă iarăși pe Radu Vodă Michnea, talălū lui Alecsandru Vodă.

Iarăși Radu Vodă Michnea. 1619.

Cu a doa domnie abia împlinindü patru ani, Radu Vodă a trecutü la domnia Moldovei, iar în locu-i a venitü iarăși fiulü seü Alecsandru Vodă.

Alessandru Vodă. 1629. ¹⁾

Acesta a terminatü Monastirea lui Radu Vodă din București, care se reclădise de tatălü seü la anulü 1625. În acéstă monastire, elü a îngropatü și corpulü tatălui seü carele a muritü fiindü Domnü în Moldova.

Alessandru Vodă Iiașcu. 1628.

Dupë doi ani de domniă, Alessandru Vodă a muritü fiindü Domnü.

Leon Vodă. 1630.

Acesta a fostü fiulü lui Ștefanü Vodă Tomșa, Domnülü Moldovei. Făcëndu-se Domnü, elü a încărcatü țera cu grele datorii. Boerii aü datü mai multe petițiuni la Pörtă, dar vëndündü că astü-feliü nu 'lă potü scöte, mai mulți din ei, avëndü în frunte pe Aga Matei, aü trecutü în Ungaria. Acolo George Racotzi regele Transilvaniei ia primitü cu multă dragoste; dupë acésta, boerii căpătândü și ajutorii de Unguri, aü trecutü în țeră la Craiova. Dupë acéstă unindu-se cu oștile cari se cheama Roșii, aü plecatü se vie asupra lui Leon Vodă, dar acésta întimpinândü s'a făcutü resboiü în care revoltații vëndündu-se învinși s'aü închisü împreună cu Aga Matei în Monastirea Tismana. Leon Vodă vëndündü că

¹⁾ Data acésta saü este eröre tipografică saü anachronismü din partea autorului; căci dacă țiece mai sus că Radu Vodă Michnea cu a doa domniă a domnitü patru ani, trebuia pe fiulü seü se-'lă pură la anulü 1623.

(Nota traducătorului.)

de acolo nu'lu pôte scôte și că nici pôte să albă vre unū rēu din partea lui, s'a întorsū la Bucuresci împreună cu oștile sale, cari aū jefuitū totū ce aū găsitū în cale de la Mehecinți până la Bucuresci. Boerii vędëndū și acestā neleguire, iarēși aū trimisū plângere la Pörtā prin Abaza Pașa, ce fusese rānduitū pe marginea Dunării, cerēndū Domnū pe Aga Matei, ceea ce a și făcutū Pörtā.

Matei Vodă Bassaraba 1633.

Acesta era fiū marelui Vornicū Danciu. Cumū s'a făcutū Domnū, Boerii lui Leon Vodă aū fugitū în Moldova. După îndemnulū acestora, Radu Vodă Domnulū Moldovei aū venitū cu resbolū asupra lui Matei Vodă, cu ajutoriū de Tatarī. și bātēndu-se la Plumbuita lângă Bucuresci, aū remasū învinși atât Moldovenii cât și Tatarii. Boerii lui Leon Vodă, vędëndū că ast-feliū nu 'și aū îndeplinitū scopulū, s'aū dusū la Constantinopole și aū datū petițiune Sultanului în contra lui Matei Vodă; darū n'aū isprăvitū nimica, căci Matei Vodă s'a dusū acolo în persōnă și s'a îndreptățitū. După ce s'a înturnatū în țērā, s'a dusū din porunca împărăției în Polonia, și după ce a bātutū Camenița, iarēși s'e întorsū în țēra Romānescă. După acēsta s'a mai sculatū cu resbolū asupra sa și Vasile Vodă Domnulū Moldovei; dar și acesta de doē ori a fostū invinsū de Matei Vodă. Vędëndu-se invinsū, Vasile Vodă a piritū la Pörtā pe Matei Vodă ca rebelū. Pörtā spre a se încredința, a rānduitū pe Sinan Pașa cu cercetare. Sinan Pașa a venitū la Bucuresci și înțelegindu-se cu Matei Vodă, s'a lāmuritū că nu este trădătorū și s'a întorsū la Constantinopole cu cercetarea. Împărăția, după acēsta, a ordonatū lui Matei Vodă ca să mērgă cu oștirea sa la Acherman pentru interesele Porții. Matei Vodă plecā, dar pe drumū aflāndū că Vasile Vodă alū Moldovei s'a unitū cu Pașa de la Isaccea ca să 'lū pērqā, s'a înturnatū la Bucuresci. După acēsta, pe de o parte a datū de scire Porții cuvintele sale de îndreptare, iar pe de

alta înțelegându-se cu Racoți regele Transilvaniei a trimis oștiri în Moldova și, învingându pe Vasile Vodă a rădicat Domnii pe George Ștefanii. Vasile Vodă a trecutii și elii la Timușii Hatmanulii de Cazaci, și, luându ajutorii de acolo, a trecutii în Moldova, a bătutii pe George Ștefanii Vodă, și apoi a înaintatii cu resboiulii asupra lui Matei Vodă; dar bătându-se cu acesta la satulii Finta, a rămasii învinsii atâtii elii cât și Hatmanulii de Cazaci. După aceste, oștile țerei Romănescii, adecii Dorobanșii, și Seimenii, s'au pornitii a face multe neorânduiele în țerii, prădându monastirii și ucigându boerii. Matei Vođă aștepta ocașiune ca să desfințeze oștirile aceste, dar fiindii-că îmbetrânise tare, a muritii înainte de a 'și pune în lucrare ideea acestii. Pe câtii a trăitii și a domnitii, elii a făcutii multe lucrurii bune în țerii: a pusii de a tradusii legile în limba romănescă, a zidit din nou și a reparatii mai multe monastirii, precumii monastirea Cămpulungulii, care fusese din începutii ziditii de Negru-Vodă, Monastirea Sloboziei, Sădova, Monastirea dintr'unii Iamnii, Arnota, unde s'a și îngropatii, monastirea Brancovenii, Negoescii, Plătărescii, Brebulii, Căldărușanii, Episcopia din Buzeii, și alte monastirii mai micii și bisericii. În zilele lui s'a însuratii celii întâii Cantacuzino, Postelniculii Constantin, și a luatii pe nepoții sa, ficia lui Șerbanii Vodă Bassaraba, cu care a făcut șese feciorii: pe Drăghicii Spătarulii, pe Șerbanii Vodă, pe Constantinii Stolniculii care a fostii tatălui lui Ștefanii Vodă, pe Michaiii Spătarulii, pe Mateiulii Aga, și pe Iordakii Spătarulii.

Constantinii Vodă Bassaraba. 1654.

Acestii a fostii fiulii lui Șerbanii Vodă Bassaraba și frate al Dămnei Elenii soției lui Constantinii Vodă Cantacuzino. Elii a fostii proclamatii de boerii și întăritii de Pörtii. Domnia sa n'a fostii turburatii nici de Turcii de peste Dunăre, nici de Tatarii, nici de Ungurii, nici de Moldovenii. Bucurându-se de pace, elii o ușuratii țerii, rădicându una din dării, și a sporitii léfa căpitanilor și a slujitorilor, adecii

a ostașilor: iar pe Selmeni, fiind că mulți dintre ei erau Sârbi străini, a voit să se-și desființeze și se-și gonască. Dar Dorobanții, ca unii ce se încuscriseră cu Selmeni, nu numai că n'au primit desființarea, dar încă s'au și revoltat; și călcând Vistieria, au luat în putere bani cași au voit, și pe urmă au prădat monastiri, au călcat casele boerilor, au ucis mai mulți din ei, și au jefuit satele din țară. Atuncea Constantin Vodă s'a tras peste Dunăre și a dat de scire Sultanul Murad. Sultanul a rânduit pe Ștefan Vodă Domnul Moldovei și pe Racoși regele Transilvaniei ca să dea ajutorii întru stingerea revoltei. Aceștia viind cu oștirile lor în țera Românească și întâind se la satul Ciopea, a venit acolo și Constantin Vodă cu oștile lui. După aceea lovind pe Dorobanți și pe Selmeni în toate părțile unde se află, i-au sfărâmat cu totul. Dar după ce s'a întors Moldovenii și Transilvanii la ale lor, rămășițele de Dorobanți și de Selmeni, având în cap pe Vistierul Chrisea, s'au sculat iarși în contra Domnului. Constantin Vodă atuncea a rânduit pe marele Vornic Preda Brancovanu cu oști și lovindu-i, iarși a ucis și a prins mulți dintre ei. Nu târziu însă resculându-se iarși. Porța, pentru că se potolăscă scandalul, a mazilit pe Constantin Vodă, carele a trecut cu totă familia sa în Transilvania. Acest Domn a zidit Mitropolia din București.

Michnea Vodă III. 1658.

Se țice că acesta era Grecu de origine, și din copilăria fugind de la tatăl său, Serdarul Iani, s'ar fi dus la Constantinopole, unde sub nume de fiu al lui Rađu Vodă s'ar fi lipit de Sinan Pașa. Prin mijlocul acestui Pașa, el a isbutit a căpăta domnia. și luând cu sine mulți Turci și Tătari, a intrat în țera Românească. Turcii și Tătarii unindu-se cu Dorobanții și cu Selmenii, au jefuit țera și au robit o mulțime de oameni. Michnea Vodă se arăta în țară cu mare blândeță, dar în ascuns avea alte planuri. El de îndată a început a pune în rânduclă oștea Doro-

banșilor și alte miliții. Pe timpul acesta revoltându-se Racoți din Transilvania în contra Porții, Împăratul turcesc a ordonat Hanului de Tatarî ca să meargă împreună cu vizirul Chiuprului asupra lui. Asemine ordinu primind și Michnea Vodă, acesta a adunat boerii și le-a descoperit ideea sa de a se uni cu Racoți în contra Turcilor, în privire că acestia au călcat și au jăfuit țera. Boerii, îngrijiți de puterea Turcilor, n'au priimit; iar elu adormindu-l cu cuvinte, le a disu să se ducă pe la casele lor. După acesta a chemat pe Capitani și pe isbași, și cu jurământu le-a descoperit planul său; dar și acestia, de frica Turcilor, n'au primit, și, părăsindu pe Domn, s'au dus la satul Toplea pe apa Teléjenului. Atunce Michnea Vodă, temându-se ca să nu ăsa vorba, s'a dus la un Cadirpaș, și a pirit pe boeri și pe Capitani, că ar voi să se scole în contra Turcilor. După această piră, Vizirul a pus de a ucisu pe Stolnicul Pirvu, pe Iordache Vistierul, și pe Postelnicul Preda Brancovanu. Iar Stolnicul Constantin Cantacuzino, împreună cu ginerile său Spătarul Filipescu, au fugit pîntre munți în Moldova. Michnea Vodă isbuti a i rădica și a-i aduce la Canstantinopole cu un Capigibaș; dar ei înfățișându-se acolo cu capu-chehaielele, se desvovățiră. Între aceste, Michnea Vodă a intrat în Transilvania cu Hanul și cu Vizirul. Acolo, de și fățiș se arata credinciosu Turcilor, dar în secretu s'a unit cu Racoți. După ce s'a întors în țera Rmănescă, elu a trimis oștile sale unite cu Ungurii în Moldova asupra lui Ghica Vodă. Acesta, vădându-se învinsu, a fugit la Tatarî și luându de la densii ajutorii, s'a întors la Moldova, unde a bătut și pe Ungurii și pe Români. Pe când Michnea Vodă se afla în resboii cu Turcii, Dorobanșii, auzind că pe de o parte Vizirul a învinsu pe Macoți, iar pe de alta că Ghica Vodă cu Tătarii învinsese pe Ungurii și Români trimiși acolo, au complotat ca să-lu prindă și să-lu dea pe mâna Turcilor. Elu însă simțind de acesta, a fugit în Transilvania, unde a și murit.

George Ghica Vodă. 1660.

Pe acesta de la Moldova l'aū strămutatū cu domnia în țera Romănescă. Boerii însă cereaū pe Constantinū Vodă, carele se afla emigratū în Transilvania din cauza lui Michnea Vodă și a Dorobașilorū. Constantinū Vodă, ajutatū de voința din lăuntru a boerilorū, s'a rădicatū cu resolu asupra lui George Vodă Ghica, și învingēndulū, l'a silitū sē fugă peste Dunăre în Turcia. Dar George Vodă Ghica, întorcēnduse cu Aslan Pașa, saū Sinan Pașa, saū Acmirza, a învinsū pe Constantinū Vodă. Cu tōte că Pōrtarānduise pe George Vodă Ghica, dar Vizirulū de atunce Chiupruliū l'a piritū împēratulū că ar fi hainū; după care a și trimisū pe ginerele seū, pe Mustafa Pașa, cu ostire de ajunsū de aū rădicatū pe Ghica Vodă și l'aū dusū la Constantinopole până sē se numēscă altū Domnū. Pe timpulū acela se afla la Andrianopole Postelniculū Constantinū Cantacuzino, dusū pentru trebuințe de ale țerei. Acolo se afla atunce și împēratulū. Auđindū Postelniculū Cantacuzino despre cele petrecute în țēră, a datū petițiune la Pōrtă și a cerutū ca, spre a înceta turburările, se dea voie boerilorū se alēgă ei pe Domnū. Împēratulū a acordatū cererea. După acēsta Postelniculū Cantacuzino, tocminduse cu Beizade Grigori Ghica, fiulū lui George Vodă Ghica, l'aū cerutū pe elū Domnū din partea țerei.

Grigori Ghica Vodă. 1661.

Chipulū prin care acesta a căpătatū domnia țerei Romănesci, se arată mai sus. După venirea lui în țēră. Cantacuzino, după tocmeła ce avusese, a remasū la Constantinopole ca se prevegheze interesele țerei. Din cauza turburărilorū de pe atunce, din cauza resboiului ce avea Pōrta cu Leșii, din cauza bănuielelorū ce avea Vizirulū Chiupruliulū asupra lui Ghigori Ghica Vodă, Împēratulū, dupe ce s'a întorsū de la Andrianopole, a făcutū unū consiliū secretū după

care s'a proiectatŭ ca în locul Domnului s'ë se numescă în țera Romănescă unŭ Pașă turcŭ. Acesta nu o spune Chronografulŭ, și nici nu o scieaŭ toți; dar s'a înțelesŭ după mai multe împrejurări, căci Grigori Vodă scria mereŭ Postelnicului Cantacuzino ca s'ë silescă s'ë impiedice acestŭ lucru, arătândŭ Porții ca unŭ bunŭ patriotŭ, că nici țera nu va priimi, că s'arŭ face multe vërsări de sânge, și că nici împărășiile vecine nu ar putea îngădui. Postelniculŭ Cantacuzino, după ce a lucratŭ ca s'ë impiedice acestă nenorocire, s'a întorsŭ în țeră, și în locŭ de recunoștință, multe rele a suferitŭ de la Grigori Vodă, precumŭ din documente și chrisove se vede. În cele din urmă, cândŭ era s'ë plece Grigori Vodă din ordinulŭ Porții cu oștirile asupra Poloniei, Vorniculŭ Stroe Leurdenŭ a pîrțitŭ pe Cantacuzino cu felurite calomnii, în câtŭ Domnulŭ aprinsŭ de mânie, l'a închisŭ în Monastirea Saagovului; iar după ce s'a întorsŭ de la resboulŭ din Polonia, a pusŭ de l'aŭ și ucisŭ totŭ în acea monastire. După acestă priimindŭ Iarășii ordinŭ ca s'ë se ducă în Polonia unde se resboiaŭ Turcii, Grigori Vodă, cuprinsŭ de spaimă, și-a luatŭ Dómna din țiera Romănescă, și a fugitŭ în Polonia. (1.)

Radu Vodă Stridas. 1663.

Acesta era fiulŭ fiulŭ lui Leon Vodă, numitŭ de Pörtă după cererea Boerilorŭ. Îndată ce a luatŭ domnia, elŭ a venitŭ în țera Romănescă, și aducëndŭ o mulțime de Greci cu dënsulŭ, a lovitŭ în tôte aședemintele țerei, în câtŭ s'a făcutŭ o mare revoluțiune atât în contra lui câtŭ și în contra Grecilorŭ. Domnulŭ, pentru ca s'ë împace pe boeri, temënduse totŭ-odată ca din cauza acestei turburări se nu'lŭ scóță Pörta din Domniă, a gonitŭ pe toți Grecii. După acestă s'a trimisŭ din partea țerei Spătarulŭ Drăghiei Canta-

1.) Eröre. Grigori Vodă aŭ fugitŭ, dar nu în Polonia, ci în Austria, și de acolo la Veneția, unde a și muritŭ.

(Notă Traducătorului.)

cuzino la Constantinopole ca să cêră întărîrea domniei Iarășî pe numele acestui Domnă, ceea ce s'a și făcută. La Constantinopole, Spătarulă Drăghici împăcînduse cu unul din grecii goniți, Paharniculă Balasaki, acesta l'a înveninat și l'a omorîtă. După acêsta Paharniculă Balasaki s'a întorsă Iarășî în țêră, și în unire cu Vorniculă Stroe Surdenu aș împinsă pe Domnă ca să facă cele mai mari reutăți boerilor, ca să și resbuno pe elă pentru alungarea Greciloră. Aceste vêdîndă Boerîi, s'aș dusă la Constantenopole și dândă petițiune Porții, aș cerută Domnă pe Antonic Vodă.

Antonie Vodă. 1669.

Acesta făcînduse Domnă după cererea boeriloră, s'a arătătă tôrte dreptă și blândă; dar după ce a împlinită cei trei ani ai domniei, s'aș dusă la Constantinopole Christea Visterulă, Stoica Paharniculă, Radu Sîrbei și Șerbană Cantacuzină, și chibzuinduse că Domnulă fiindă ărea bătrănă nu mai putea să guverneze țêra, aș cerută la Pôrta ca să lă schimbă. Pôrta a numită Domnă Iarășî pe Grigori Vodă Ghica, carele după ce fugise se îndreptățise.

Iarășî Grigorie Vodă Ghica. 1672.

Toți boerîi s'aș întorsă cu Domnulă în țêra Romănescă. Dar Șerban Cantacuzino sciindă că fratesă Constantină Cantacuzino urmărise pe Grigori Vodă pretutindenî prin Europa și lă trăsese în judecată pentru nedrepta ucidere a tatălăi săș, s'a temută de vie în țêră. Grigori Vodă, după ce a venită în țêra, s'a dusă, din ordinulă Porții, să acompanieze cu ostile sale ostirile turcesci cari aveaș resbolu cu Ungurii. După ce s'a întors de acolo, a pusă la închisore pe muma lui Șerbană Cantacuzino și pe toți frații lui. Șerbană Cantacuzino, cumă a aflată despre acêsta, a dată plângere la Pôrta, care a rânduită ună capugi-bașa și a liberată pe cei închiși: familia acêsta, vêdînduse liberă, a trecută Dunărea și a mersă de s'a șșețată la Creta. Pôrta, deschîdîndă res-

boiu cu Leșii, a ordonat și lui Grigorie Vodă să meargă cu ostile sale. Acolo bătănduse cu Sobieski crafulu țerei Leșesci, și vedându că Turcii au ramasu învinși, Grigori Vodă s'a înspăimântat și s'a lepădat de domniă. După acesta s'a dus la Constantinopole, unde a și murit.

Duca Vodă. 1674.

Acesta a fost cerut de boeri și încuviințat de Pörtă. Pe timpul acela avându Turcii resboiu cu Leșii, s'a dus și Duca Vodă din poruncă împărătescă împreună cu Vizirul și bătăndu cetatea numită Zoratonă, Turcii au fost siliți, ca învinși, să facă pace. După acesta pe Duca Vodă l'au mutat la domnia Moldovei, iar în țera Românească s'a numit Șerban Cantacuzino.

Serban Vodă Cantacuzino. 1679.

Acesta a fost fiul Postelnicului Constantin Cantacuzino. Atunci declarându resboiu între Turci și între Nemți, după poruncă împărătescă au intrat, împreună cu unu Serascheriu, și Serban Vodă și Duca Vodă din Moldova, de au făcut două cetăți de pământ, după care s'au întors amândoi în țerele lor. După acestea s'a sculat însuși Sultanul Mehemet și Hanul Crim-lui, și luându pe Șerban Vodă, pe Duca Vodă, pe Apali Michali regele Transilvaniei și pe Graful Teckeli, cu ostile lor, au făcut urdiă (lagăr, tabără) la Beligradul Sârbesc. Acolo a ramasu numai împăratul cu curtea sa; iar celelalte oștiri, sub comanda Vizirului, au trecut în țerile împăratului Nemțesc și au ajuns până la Viena, pe care au asediat și au bătut o șeseșeci și trei de zile. Dar viind în ajutor Sobieski regele Poloniei, Turcii au ramasu învinși și au fugit. Acestu Domn a făcut pentru întâia oară scola Elinescă. El a adus porumbul, carele până atance nu era cunoscut. El a făcut și o fabrică de postav la Afumași. El a făcut monastirea Cotroceni lângă București. Până la domnia ace-

tula nu se trimitea haraciulă la Pórta, ci venia la Bucuresci unŭ Capugi-bașa, căruia i se da haraciulă, și apoi pleca a-companiatŭ de unŭ boieru pênă la Guirgiu și Rusciucŭ. unde lua adeverința de teslimŭ (de predarea tributului) de la amândoi cadii. Acestŭ Domnŭ avea privilegiuri de la împératulŭ nemțescŭ. Dupě mórte, elŭ a fostŭ inmormântatŭ in monastirea Cotroceni făcută de densuslŭ; iar soția sa Dómna, fiulŭ sěu Beizade George și ginerele seŭ Ioanŭ Bălăcenu cu totă familia lorŭ s'aŭ dusŭ și s'aŭ aședatŭ in țera Nemțescă.

Constantinŭ Vodă Brancovanu. 1689.

Recomandatŭ chîar de Șerbanŭ Vodă și cu priimirea generală a boierilorŭ, Pórta a întăritŭ Domnŭ pe Constantinŭ Brancovanu. Atunce avěndŭ resboiu Turciŭ cu Nemțiŭ, Constantinŭ Vodă din poruncă împérătescă a trecutŭ cu oștirile turcesci in Ungaria, și in bătăliă s'a perdutŭ Bălăcenu. Intorcěnduse de acolo și deschiděndŭ Turcii resboiŭ cu Petru împératulŭ Rusiei, a plecatŭ din poruncă împérătescă și Constantinŭ Vodă, și a mersŭ până la Urlați, in județul Mehedinții. Impératulŭ Petru a trimisŭ pe unŭ generalŭ cu Spătarulŭ Toma (Cantacuzino) și bătěndŭ Brăila, a luatŭ. Iar oștile cele mari s'aŭ lovitŭ in Moldova, la movila Răbiei. Dupě acěsta, făcěnduse pace, s'a întorsŭ Constantinŭ Vodă de la Săcuieni la Bucuresci. Apoi încetăndŭ resboiele și achimbările de Domni, Constantinŭ Vodă a domnitŭ doăzeci și cincŭ de ani, in cătŭ s'a îndreptatŭ țera, s'a îmbogățitŭ și Domnulŭ, și a făcutŭ o mulțime de monastiri, intre cari cele mai insemnate suntŭ: Monastirea Orezulŭ din județul Vilcei și Sântulŭ George din Bucuresci. Pórta însă, rivnindŭ bogățiile lui, fi căuta preteste ca s'elŭ mazilěscă. Deci aflănduse împératulŭ la Andrianopole, a trimisŭ ordinŭ lui Constantinŭ Vodă ca s'elŭ vie acolo. Acesta se duse, și cu dăre de bani și cu sporirea tributului, s'a îmbunată și s'a întorsŭ la Bucuresci. Atunce a scosŭ pentru antěia óră dărea Văcăritului, de se plătia căte 30 bani de o vită. Dom-

nulă acesta avea iarăși privilegiuri de la împăratul Austriei. Dar fiindu Vizirul pe atunci Giu Ali Paşa, au găsit motive ca să-lu mazilască, și aducându-lu la Constantinopole, ia tăiatu capul atătü lui câtü și la patru beizadele fi ai săi.

Stefanü Vodă Cantacuzino. 1714.

Aceta a fostü fiiu Stolnicului Constantinü, și nepotü lui Șerbanü Vodă Cantacuzino. Imbrohorulü celü mare, carele venise să mazilască pe Constantinü Vodă Brancovanu, a întreatü pe boeri pe cine voescü domnü? acestia au respunsü în unanimitate că voescü pe Stefanu Cantacuzino, carele era mare Spätariu. Ast-felü făcënduse Domnü, Stefanü Vodă prin chrisovü a rădicatü darea Văcăritului, darea ce fusese pe monastiri, pe popi, și a domniü în pace neîntreruptă. Dar Giu Ali Paşa Vizirulü, avëndü patimă pe nêmulü Brancovenilorü și al Cantacuzinilorü, găsi preteste ca să destitue și pe Ștefan Vodă. După acêsta făcëndü Domnü pe Nicolae Vodă Mavrocordatü ce era Domnü în Moldova, a adusü la Constantinopole pe Stefanü Vodă împreună cu tatălü său Stolniculü Constantinü, și a pusü de iaü sugrumatü. Iar Dömnă, împreună cu doë beizadele, Rađu și Dinu, fugindü la Stavrodromi, a întratü într'o corabiă Venețiană, și a trecutü la Veneția.

Nicolae Vodă Mavrocordatü. 1716.

Acesta a fostü celü întâiü Domnü numitü de adreptulü de Pörtă. fără a consulta țera. Fiindü că fusese mutata de la Moldova la scaunulü țerei Romănesci, spre a se asigura mai bine de domniă, ascultândü pöte și ordînele Vizirului, s'a arătätü fôrte aspru cătră Boeri și ia jefuitü mai pe toți, aducëndü la miseria cea mai estremă. Persecuțiunile lui mai cu sêmă au fostü îndreptate asupra nêmulü Brancovenilorü și alü Cantacuzinilorü. Pentru ca să trăască bine cu Turcii de peste Dunăce, elü le-a datü voia să facă Chizlale pe mărginele Dunării, pe pământulü țerei Romă-

nesci, ca sã păguneze oi și alte vite. De atunci au începutur Turcii sã derapene țera, unii sub titlu de comercianți, iar alții sub titlu de posesori de chislale, — și s'au încubatũ atãtũ de multũ în cãtũ domniũ posteriori u'au mai pututũ sã i înfrãneze; chiar Põrta, auđendũ de reutãțile lorũ, voia sã-i gonescã și nu putea. Nu târđiũ Turcii pornindu-se iarãși cu resboiu în contra Nemțilorũ, a venitũ unũ cãpitanũ numitũ Pivoda cu o trupã usorã de ostire, și prin înțelegere cu Spãtarulũ Golescu cãlcãndũ curtea domnescã din Bucuresci fãrã de veste, a prinsũ pe Nicolae Vodã cu totã cassa sa și l'a dusũ la Sibiu.

Ioanũ Vodã Mavrocordatũ. 1717.

Acesta a fostũ frate cu Nicolae Vodã, și aflãnduse dragomanũ pe lângã Põrtã, a cãpãtatũ domnia. Acestũ Domnũ s'a arãtatũ fõrte bunũ pentru țerã. dupã ce a scãpatũ mai mulți Romãni din robia Tatarilorũ, apoi fiindũ fõmete mare a adusũ cu cheltueile sale proprii grãd din țeri strãine și a nutritũ pe locuitorii. Pe timpulã acestuia s'a încheeatũ pacea de la Passarovitz între Nemți cu Turcii, și elũ a fostũ unulũ din mijlocitorii pãcii din partea Turcilorũ. Îmbolnãvinduse de mõrte, elũ a mãrturisitũ cã avea plenipotința din partea Turcilorũ ca sã dea și țera Romãnescã numai se închee pace, fiindũ cã Nemții fuseserã învingãtori; dar cã numai elũ, prin propria sa iscusința, a reușitũ a-i împãca dãndule numai cele cinci județe ale Craiovei. Murindũ, elũ achiãmatũ pe toți boerii și pe mitropolitulũ, și dupe ce le-a cerutũ ertãciune, le-a spusũ cã cine este în dușmãniã cu frate-scũ sã se grãbescã și sã fugã, cãci iareși elũ vine cu domnia. Dupã ce a espiratũ, elũ a fostũ imormẽtatũ în Mitropolia din Bucuresci.

Iareși Nicolae Vodã Mavrocordatũ. 1719.

Dupã ce s'a fãcutũ pacea de la Passarovitz, Nicolae Vodã a fostũ liberatũ de Nemți, și mergẽndũ la Constanti-

nopole, după mórtea fratelui său a căpătatú iareşi domnia. De astă dată elú s'a arătatú, generosú cătră boeri şi dreptú cătră ţerá în toate apucătúrele lui. C: toate aceste, elú a adăogatú dări nuoe, precumú Pogonăritulú şi Pecetluitulú; a reintrodusú Văcăritulú, şi dările asupra Monastirilorú şi a Preoţilorú, pe cari le desflinşase Stefanú Vodă. Elú a făcutú şi o monastire aprópe de Bucuresoi, ce se chiamă Văcărescii; şi după doispredece ani de domniă murindú, s'a îngropatú acolo.

Constantinú Vodă Mavrocordatú. 1731.

Dupé mórtea lui Nicolae Vodă, fiulú său Constantinú se tocni cu boerii, şi acestia făcură arzú cătră Pórta ceréndulú de Domnú. Pórta îi dete domnia, trimiţendu-i tuiuri şi sangeacú; dar după patru luni l'aú revocatú.

Michai Vodă Racoviţă. 1731.

Acesta se numia şi Gehan. Elú a cěpătatú domnia prin dare de bani, şi astú-felú a isbutitú de a mazilitú Pórta pe Constantinú Vodă. De atunce aú începutú cu chipulú acesta şi domniile sě se schimbe mai desú.

Iareşi Constantinú Vodă Mavrocordatú. 1732.

Totú cu dare de bani a isbutitú a mazili pe Michai Vodă şi a căpăta pentru adoa órá domnia. Elú a făcutú monastirea Sântului Spiridon în Bucuresci.

Grigori Vodă Ghica. 1733.

Acesta aflânduse domnú la Moldova. prin dare de bani a căpătatú domnia ţerei Romănesci şi a venitú la Bucuresci. Elú a făcutú Carvasara, şi a urcatú vămile, cari până atunce aveau unú venitú neînsemnatú. Pentru acésta elú a reformaiú şi chrisóvele monastirilorú după cari luaú unile de la vămii.

Iareși Constantină Vodă Maurocordatū 1735.

În cursul acestei a treia domnii, s'a sculat Nemții cu reșobu în contra Turcilor, și a venit în țera Românească un general cu oști nemțesci până la Tirgovistea. Constantină Vodă a fugit peste Dunăre în Turcia, iar boerii au reamaș nemișcați în țără. După această întorcându-se Constantină Vodă cu Turcii, Nemții s'au trasu la munte. Turcii iau lovită și iau învinsu atâtu la Pitești câtu și la Perišani în județulu Dâmboviței. Atunce au luat Turcii îndereptu Craiova de la Nemți. Pe boerii cari de frica reșobului se trăseseră în munți, iau luat Nemții cu sine în Transilvania; iar acei ce fuseseră în părțile de jos, au statu pe lângă Domnă. După ce s'a făcutu pace, Constantină Vodă a făcutu cerere la Pörtă și a căpătat *ülac-firman* ca să vie și boerii din Transilvania. Acestia căpătându scirea prin Principele Sacovitz (comandantele Transilvaniei), au eșitu cu toții din Ardélu și s'au întorsu în țără. Atunce Constantină Vodă, sporind tributulu cu 100.000 lei și mai făcendu ore-cari alte cheltuele cu omenii influinți de la Pörtă, a luat sub stăpânirea domniei Banatul Craiovei, și a făcutu Banu pe Matei Cantacuzino. După aceste, aședându lucrurile, s'a consultat Domnul cu Boerii și prin înțelegere comună a făcutu reformă în toate: de la monastiri a rădicat dările și datorile ce le lua cu chisove; a făcutu o adunare de epitropi ai monastirilor; a suprimat veniturile din afară ce le avea boerii, rânduindule lefe proporționale cu funcțiunile; a pus în rânduică clasele boerilor, numind *Veliși* pe toți acei ce avea funcțiune și rang, iar pe cei ce se trăgeau din boeri și nu avea funcțiune numind *Neamuri*, toți liberi de orî ce dare, iar pe cei de clasa a doa numindu-i *Maziși* și scutind de Vinăriciu și de Dîjmăritu; a regulat toate rufeturile; a rădicat din țără toate dările cele vechi, precum: văcăritulu, sferturile ce se numiau biru, haraciulu ce se numia sēma mare și sēma mică, poclonulu stēgulu, peceșile, pogonaritul, și în scurtu toate dările atât

domnesci câtă și boeresci, rânduindă numai patru sferturi pe an de câte doi lei și jumătate unul; mucatalele (?) le-a sporit; vinariciulă, dijmăritulă, și vămile, le-a lăsată totă precumă se regulaseră sub Grigori Vodă. Până atunce erau sate întregi de sclavi boeresci, cari la dări nu plăteau totă una cu cei liberi; pe acestia ia liberată, și spre mângăerea boeriloră le-a rânduită scutelnici; a deschisă scôle elinesci, italianesci, turcesci și romănesci; a făcută rânduile pentru clădiri. După aceste reforme, țera mergea spre sporire, ceea ce auđendă Domniă maziliți, aș sporită darea cătră ômenii influinți ai Porții. Dară Constandină Vodă, nevoindă a da suma ce i se cerea după concurință, a fostă mazilită.

Iareși Michăi Vodă Racoviță. 1741.

Acesta aflănduse datoriu la miri(?) și la alți ômeni influinți de pe lângă Pörtă, și aflăndă de la Spătarulă Manolaki agentulă său despre veniturile țerei, a sporită darea și a promisă și plata datoriiloră, și astfelă a căpătată domnia. Dar după ce a venită în țeră, vedăndă că cu cele patru sferturi, adecă cu deuce lei ce da pe ană fiă-care, nu o putea scôte la capetă, a mai adăogită sferturile și a mai scosă ună văcărită. Greutatea acestoră dări neputănd' o suferi locuitorii, aș trecută numai de peste Oltă cinci-spre-deuce mii familii peste Dunăre, și alții mai mulți de prin alte județe. Atunce Boeriă s'aș dusă la Pörtă de s'aș plânsă, și Pörtă îndată l'a mazilită; dar fiindă că luase domnia pe trei ani și mai avea trei luni ca să împlinescă acestă termenă, prin mijlocirea ômeniloră influinți ce erau interesați de pozițiunea lui, i s'a tolerată a domni până la împlinirea celoră trei ani. De atunce s'a admisă rânduirea Domniloră pe câte trei ani, și mucareluă (firmană pentru înoirea domniei) pe fiă-care ană, a'usă de ună Turcă mare. De la domnia acăsta a cădută și puterea Domniloră, căci nu se făcea după altă considerațiune de câtă prin dare de bani, și prin mijlocirea capicheaialeloră, în mâna căroră era totă puterea.

Iareși Constantină Vodă Mavrocordată. 1744.

Venitū de a patra oră la domniă prin puterea și mijlocirea capichehaialelorū, Constantin Vodă s'a silitū se urmeze după Reforma ce o făcuse în a treia domnia. Dar cu toate că liberase pe sclavii boerilorū, pe unii cu voia iar pe alții fără voia stăpênilorū lorū, — cu toate aceste, fiindū că domnia ilū ținuse mulți bani, și cu sistema Reformei nu putea eși la socotélă, a urmatū adunarea dărilorū după sistema aședată de Michai Vodă.

Iareși Grigorie Ghica Vodă. 1748.

Cu multă dare de bani și prin mijlocirea Capuchehialelorū, Grigori Ghica viindū de adoa oră cu domnia, a adunatū dările după cumū le adunase Constantină Vodă Mavrocordată; ba încă a mai adaogătū câte unū banū și jumătate la oieritū, peste cele cinci parale ce era mai înainte. În cursul acestei domnii, elū a făcutū o monastire sub numele Sântului Pantelimonū aprópe de Bucuresci, și în ea a aședatū spitalulū pentru bolnavi, întreținutū cu veniturile acestei monastiri. Elū a mai făcutū o monastire sub numele Sântului Visarionū, iareși cu spitalū pentru cei cufumați. cari sē se nutrescă din veniturile monastirei. Murindū la anulū 1754, l'aū înormêntatū la Sântulū Panteleimonū. Boerii chibzuinduse, aū făcutū de îndată arzū ls Pörtă și l'aū trimisū cu menzilū la capichehaiale, cerêndū Domnū pe fiulū seū Beizade Scarlatū. Totū o dată s'aū dusū și mai mulți boeri la Constantinopole ca sē se plângă la Pörtă în contra mulțimei dărilorū, în contra mucarelulū ce începuse a se face ca lege, în contra înmulțirii Turcilorū din țeră, și pentru alte interese generale de cari nu se putēu ocupa din cauza desei schimbări a Domnilorū.

Matei Ghica Vodă. 1752.

Acesta a fost fiul lui Grigori Vodă Ghica și ginere lui Baș-capichehaia Bașa Michalopulo, carele era mare dragomanu al Porți. Socrulă sėu, cumă a aflatu despre mórtea lui Grigori Vodă și despre venirea boerilor din țera Românescă la Constantinopole, a prefăcutu arzulă pe numele ginerelui sėu, și prin dare de bani a scosu domnia pe numele lui, remăindū la o parte Beizadé Scarlatu. Boerilă întâlninduse pe cale cu noulă Domnūce venia, și acesta precumū și socrulă sėu promițendule că se vorū îndrepta tóte lucrurile în țeră după cererea lorū, s'aū întorsū. După ce a venitū la Bucurescī, Matei Vodă, după consiliile socrului sėu, a camū atinsū pe unilă din boerilă ce fuseseră la Constantinopole. Acestia s'aū dusū iareși cu petițiune la Constantinopole. Pórta a rânduitū cercetătorū pe unū Capugi-bașa. După ce acesta a venitū în Bucuresci, Domnulă a pusū păzitorilă cari sė nu lase pe nimeni a se duce la elū cu petițiunilă. În đioa de Sântulū Constantinū aflănduse Domnulă la Mitropoliă și o mulțime de poporū adunatū pentru hramulū bisericeilă, s'aū rădicatū cu toțilă mari și micilă, cu strigăte și cu sgomotū, și luăndū pe Mitropolitulū înainte împreună cu boerilă, s'aū dusū cu petițiune la numitulū capugi-bașa. Acesta tricsise petițiunea la Pórtă, care a mazilitū pe Matei Vodă chiar în anulū întâiū al domnieilă sale.

Constantinū Vodă Gehanū. 1753.

Acesta era fiulū lui Michai Vodă Racoviță și mai înainte fusese Domnū în Moldova. A căpătatū domnia prin mijlocirea socrului sėu Spătarulū Manolaki, carele era și baș-capuchehaia al sėu. Elū a rânduitū Capcimalū (adunătorul de bani, cassierul) pe ginerele sėu Postelniculū Geanetū. Domnulū fiindū datorilū pozițiunea sa acestorū ómenilă, urma cu luarea dărilorū și cu cărmuirea țerei după voințele lorū. Boerilă, vedēndū că nu numai nu se face vre o îndreptare ci

încă toate mergu spre mai rău, s'a au consultat între ei și după încuviințarea celorlți atât boerii, a plecatu din Craiova Episcopulu și toți boerii de acolo, și s'a au dus la Constantinopole. Cumu a auțitu Domnulu de acésta, a alergatú la împăcăciune cu boerii, și s'a toemitú sê la numai trei mil de pungi de bani din țéră, sê gonescă pe Postelniculu Geanetu din țera Romănescă, și se numescă capuchehaia la Constantinopole unu boerú Românú. Boerii mulțuminduse astfelu, au trimisú și au ajunsú pe Episcopulu la Andrianopole, și l'au întorsú împreună cu cei-lalți boerii. La acéstă concesione s'a primitú de o caudatá și Spátarulú Manolaki Baș-capuchehaiaoa; dar după ce a vêđutú că furia boerilorú s'a potolitú, prin dare de mulți bani a scosú firmanú și a essilatú pe cei doi boeri Văcăresci la Chibruși a gonitú din Constantinopole pe agentulu românú, pentru ca se infricoșeze pe boerii păminteni și se'și póte implini scopurile. Dar Constantinú Vodă, temênduse ca nu cumva boerii se dea de a doa oră petițiune la Pórtă, a mijlocitú de a luatú domnia Moldovei.

Iareși Constantinú Vodă Maurocordatú. 1756.

A cincea domniă. Cu toate că avea óre-care considerațiune la Pórtă, dar și de astădată domnia a căpătat'o cu multă dare de bani și cu puterea capuchehaialelorú. De aceea a încărcatú Iareși țera cu dări grele, din care caasă s'a datú Iareși petițiune la Pórtă, și l'au mazilitú.

Scarlatú Ghica Vodă. 1788.

Acesta a fostú fiu lui Grigori Vodă Ghica, și mai înainte domnise la Moldova. Avêndú óre-care considerațiune la Pórtă, și pe de altă parte cu dare de bani prin capuchehaiele, a căpătatú domnia țerei Romănesci. Cu toate că adunarea dărilorú a urmat'o ca și predecesorii sei,— cu toate aceste, s'a arătatú cu multă rîvnă pentru binele țerei. Elú a datú petițiune la Pórtă în contra turcilorú cari se încu-

baseră în țără și făceau atrocități, și, cheltuind opt sute de pungii de bani, a reușit a-i goni din țără. Porța a rânduit unu Muvela-Efendi, unu Capugi-bașa și unu Teftergi-bașa cu firmane puternice, cari, viind în țera Românescă, au stricat tôte chizlalele Turcilor, și pe ei iaș goniți peste Dunăre împreună cu vitele lor, oprindu-i de a mai intra în țără, și învoindu numai câți-va negușitori ai Capanului, cu socotelă câți anume din fiă-care serhatu, cu chezași și cu scirea Downului, precum mai prelargu aiurea se arată. Dar de și cu Boerii se împăca bine, de și în contra lui nu se dedese nici o plângere la Pörtă, îndată ce s'au împlinit tref ani ai domniei lui, Paș mazelit, după obiceiul ce se făcuse de la domnia lui Michai Vodă din anul 1741.

Iareși Constantină Vodă Maurocordatū. 1761.

A șésea domniă a căpătat'o iareși prin dare de marsume de bani și prin mijlocirea capichehaialelor. De și era prea bunu Domnū, dar fiindu împovorațu de datori, a fostu silitu se manșină dările cele grele ce erau pe țără. Elū avea din boerii Greci doē tarafuri de ministri; unū, ca vechi capichehaele și creditor, cereau sē se despăgubescă cu preferință; alșii, ca unū ce făcuserē cheltuelele domniei, pretindeau preferința în partea lor. De acēsta ei se certaū mereū între dānșii căutāndu fiă-care sē'ș mărăscă tarafulū prin boeri pāmāntenī ca se facă reū celui-laltū tarafū. Câți-va din boerii pāmāntenī, gāsindū ocașiune, s'au dusū la Constantinopole și au datū Porșii petițiune în contra încārcării dārilor. La acēsta, ei au fostu ajutați de Bașa Michalopulo, carele căuta ocașiune ca să pôta recăpăta domniă pentru stăpānulū seū Gehan Vodă. Pörtă, primindū petițiunea boerilor, pe de o parte s'a arātatū că nu-i crede, iar pe de alta a trimisū unū capugi-bașa cu misiunea ca fățiș sē întărăscă domniă lui Maurocordatū, dāndu-i și în secretū unū firmanū facultativū pentru destituire. Acestū capugi-bașa viindū în țera Romānescă, Domnulū l'a primitū cu mare ceremoniă; dar îndată ce a ajunsū la Curtea domnescă, a datū

lectură firmanului de maziliă, după care l'a rădicat cu mare urgiă, luându-i și totu ce avea.

Iareși Constantină Vodă Gehană. 1763.

Făcându-se Domnă de adoa oră, acesta avea capichehaia pe Bașa Michalopulo, și nu avea nici o grijă despre trebile lui de acolo. Dar Spătarul Stavraki, carele se afla cunoscut și bine vădit de împăratul, făcându-se baș-capichehaia, a stăruit de a destitua pe Bașa Michalopulo și l'a făcut surghiun. Acesta a pirit și pe boerii pămîntei că fac petițiuni mincinoase, și trimițându-nu capugi-bașa cu firman, a arestat o mulțime și prin torture ia globit. Aceste toate le-a făcut pentru ca să-i dobor și să nu mai cuteze a da petițiuni, și astfel se pot lua ori câți bani din țară. Cătră capetului anului, a murit Constantină Vodă Gehană, și s'a îngropat în Mitropolia din Bucuresci.

Stefană Vodă Racoviță. 1764.

Acesta a fost frate lui Constantină Vodă Gehană. Domnia a căpatat-o prin mijlocirea lui Stavraki. Acest mijlocitoriu, odată cu domnia, a scos și un firman pentru ca Domnul să aibă voie a ucide doi boeri, pentru ca să îngrozescă pe cei-lalți. Stefană Vodă, intrându cu alaiu în Bucuresci, a pus de a spanțurat la scara cea de la vale a Curții, de o parte pe stolnicul Stefanaki, iar de alta pe Iordaki Bajescu. După acesta a început să scotă dări grele și nesuferite; pentru acesta, îngrijit ca nu cumva boerii se dea petițiuni în contra lui, a scos firman și un zaim împărătescu de a arestat pe cei mai mari; iar cei ce au mai ramas liberi, de frică ca să nu fiă si ei arestați, nu cutoza nici să vorbescă despre greutățile țerei. În cele din urmă, poporul, no mai putându suferi atâtea asupriri, s'a sculat cu grămada și trăgându clopotele, cu strigăte și răcnote, a cerut atât liberarea celor închiși cât și ușurarea dărilor. Stefană Vodă, după consiliul omenilor lui

Stavraki, a trimisŭ arnăuŭ înărmaŭi ŝi a împraŝtiatŭ poporulŭ; totŭ o dată, ca se întimideze mulŭimea, a tăiatŭ capetele la trei înŝi. Auŭdendŭ despre aceste Paŝii de la serhaturile de prin prejurŭ, aŭ raportatŭ Porŝii. Acolo ômenii influinŝi de lângă Pôrtă, cari pismuiau influinŝa lui Stavvaki, aŭ interpretatŭ că tôte amestecăturile aceste vinŭ din cauza lui; de aceea aŭ ŝi isbutitŭ de l'aŭ spânzuratŭ. După aceste s'a mazilitŭ ŝi Stefanŭ Vodă, ŝi iaŭ confiscatŭ tôtă starea în folosulŭ împărăŝiei.

Iareŝi Scarlatŭ Ghica Vodă. 1765.

Cu tôte că domniile se făceau cu dare de bani, dar cândŭ plângerile țerei ajungea la auŭdulŭ împăratulni, adese ori găsiau dreptate, ŝi Pôrta alegea pe Domnulŭ celŭ mai bunŭ. Scarlatŭ Vodă de astă dată a căpătătŭ domnia cu mai puŝini bani, fiindŭ că avea o deosebită consideraŝiune la Pôrtă, ca omŭ vrednicŭ ŝi înțeleptŭ. Acesta, vėdendŭ suferinŝele ce se cauza țerei cu odaea Vizirului care era a Sofiei sultanei, s'a tocmitŭ cu ea ca se o dea țerei Romănesci ŝi s'e-i dea din Visteriă câte 25,000 lei pe anŭ. Elŭ a făcutŭ în Bucuresci o monastire sub numele de Sântulŭ Spiridonŭ noŭ, ŝi murindŭ în linisce pe scaunulŭ domniei, s'a îngropatŭ în ea.

Alessandru Vodă Ghica. 1766.

Acesta a fostŭ fiulŭ lui Scarlatŭ Vodă. După mórtea tatălui s'eŭ, boerii l'aŭ cerutŭ prin arzŭ, si capichehaialele sale l'aŭ ajutatŭ de aŭ căpătătŭ domnia. La anulŭ 1768 Pôrtă pornindŭ resboiu în contră Ruŝilorŭ, ŝi socotindŭ că elŭ, ca unulŭ ce era prea tēnerŭ, nu va putea cârmui țera în timpŭ de resboiu, l'a mazilitŭ fără nici o vină.

Grigori Vodă Ghica. 1768.

Acesta a fostŭ fiulŭ lui Alessandru Ghica Dragômanulŭ, ŝi nepotŭ lui Grigori Vodă Ghica. Fiindŭ că fusese mai

de nainte dragomanu, și Domnă în Moldova, Părta avea ôre-care considerațiune pentru elu, și de aceea l'a făcutu Domnă. Atunce Rușii, după ce au luat Hotinul și totă Moldova, s'au întinsu până la Focșani, unde trimiseseră câteva cete de cazaci volintiri și vânători sub comanda unui Colonelu numitu Nazarie Carezinu. Acestia s'au fostu în-naintitu în țera Românească până în districtul Prahova și Ialomița îndemnându satele să nu se supuiă Domnului, să nu plătescă dările, și să gonescă ômenii domnesci. Domnulu chîama pe boeri și. amenințându cu urgia împărătescă, le poruncea să mergă să oprască pe volintiri de a înainta. Boerii chibzuiduse, au gășitu cu cale să trimiță pe unul din-tre dênșii cu scrisore cătră comandantul Nazarie și cu rugăminte ca să se retragă. Acastă idee puinduse în lucrare, Nazarie nici n'a voit să-î asculte, fiindu că aflase că Urfa Velesi carele se gășia la Galați cu 12,000 de ostași, Pașa de la Brăila cu 15,000, și Grigori Vodă cu 5,000, protectău s'elū calce și să între în Moldova. Pentru ca să paralizeze acestu planu, Nazarie a trimisū 800 volintiri să calce Bucurescii, iar elu, uninduse cu Polcoviculū Fabricianu, a plecatū spre Galați cu Cazacii și cu Vânătorii. Volintiri ajungându în Bucuresci la 7 Noembre în revărsatulū zilei (1769), au cuprinsū orașulū, fără se fi prinsū de veste nici Domnulu nici boerii. Poporulū credându că era ôste regulată rusescă în care spera pentru libertatea sa, a datū ajutoru volintirilorū, și, cu o mică luptă, au gonitu pe toți Turcii din Bucuresci; iar pe Domnă, prințendulū cu toți boerii greci de pe lângă elu, l'au rădicatu și l'au trimisū la Petersburgū, făcându cărmuitorū al țerei, din ordinulū Feld-mareșalului Comite Romiantzovū, pe Pirvulū Cantacuzino. Atunce s'au trimisū din partea țerei deputați la Petersburgū Grigorie Mitropolitulū, Vistierulū Michai Cantacuzino, și Logofetulū Nicolae Brancovanu. Nazarie cu Fabricianu ajungându la Galați, au lovitū pe Urfa Velesi și învingendulū, a gonitu pe Turci peste Dunăre; iar pe Constantiu Vodă Domnulu Moldovei, luândulū robū, l'au trimisū la Iași, unde a și muritu. Dupe aceste Nazarie cu Cazacii și Maforulă

Andrak cu 418 Jegări (Vânători), au venit la Bucuresci. De aici Nazarie cu Căzaci și cu volintirii a plecat spre Giurgiu. În dreptul mănăstirii Comana din județul Vlașca, a întâlnit oștea turcă în sună ca 15,000 oameni. Nazarie, nebuziindu-se a se mesura cu ei, s'a închis în mănăstire, de unde s'au bătut trei zile. Încercându-se Pîrvul Cantacuzino și Mașorul Andrak despre acesta, au plecat în ajutorul lui Nazarie la 11 Decembrie seara și a doști dimineț, apropiându-se de mănăstire, s'au luat la bătăie cu Turcii, cari fiind în număr atât de mare au prădat pe toți. În ziua aceea a venit la Bucuresci și generalul Zametin cu oște regulată. Turcii auzindu de acesta, au rădicat asediul Comani și s'au tras la Giurgiu; și ast-fel a scăpat Nazarie. Atunci s'au adunat toți boerii la Bucuresci, și Rușii au stăpănit cele douăsprezece județe. Iar cele cinci județe de peste Olt, au ramas sub stăpânirea Postelnicului Manolaki Roset, carele fusese Cașmacam, și pe care Turcii flă facuseră Domn. Acesta plecând cu oște turcă ca să vie la Bucuresci, s'a bătut cu Zametin, dar rămăind învins, a fugit peste Dunăre. Zametin cu ostile lui a ramas în Bucuresci până la 1 Mai 1770; și fiind că urma să se facă bătăie generală, s'a retras cu toate ostirile către Bassarabia. Atunci Bucurescii rămăsese mai deșert, fiind că unii din boeri de mai înainte trecuseră în Transilvania, alții se duseseră după ostirile rusești în Moldova, iar alții în cotro au putut. Luând scire despre acesta Manole Vodă, a venit la Bucuresci împreună cu Rumel-valesi și cu oști turcesci.

Manole Roseti Voevodă. 1770.

Acesta, îndată ce a venit la domnie, a scris boerilor și poporului în toate părțile unde auze că se află, să se întorcă îndărpt la Bucuresci. S'au întors însă prea puțin, din cauza nestatorniciei rebelului, căci nu târziu a venit scire că Feldmareșalul a raportat o mare biruință în Ba-

sarabia la Gura-Calului, că un generalu-maforu anume Chleb a pornitu asupra Brăilei, și că unu brigadiru a nume Gudovici vine spre Bucuresci. Rumeli-Valesi auzindu despre acesta, a trecutū cu ostile sale peste Dunăre, iar Manoli Vodă la Craiova. Dupē acesta luandū generalulū Maforū Brăila și Brigadirulū Bucuresci, Feldmareșalulū a organizatū guvernulū prin unū Divanū de Boeri.

Guvernulū Divanulū. 1770.

Intrandū de a doa oră oștirile rusesci în Bucuresci, Feldmareșalulū a orânduitū unū Divanū compusū din boeri, din cari unora le a datū și ranguri, precumū s'a vădutu la capitolulū despre acesta. Dupē acesta sosindū mai multe oștiri rusesci în Bucuresci, s'aū dusū, sub comanda lui Olitz, de aū luatū cetatea Giurgiuului. Acestū Olitz, dupē întorcere murindū, s'a îngropatū la Mitropoliă. Apoi mergendū generalulū Crișenie la Craiova, a gonitū pe Manole Vodă; dar cele-l-alte județe de peste Oltū aū remasū totū în stăpânirea Turcilorū. Generalulū Crișenie întorcēnduse, Manole Vodă iareși a venitū la Craiova. Atunce s'a dusū de a doa oră generalulū Potemkin cu altă oștire și, trecendū peste Oltū, s'a aședatū cu ostirea de-asupra Turnulū. Spre întărirea acestui corpū, a mai venitū de la Bucuresci Vice-generalulū Gudū cu ostile de sub comanda sa, precumū și Principele Repnin ce s'a rānduitū comandirū în loculū lui Olitz. Dar pe cāndū Rușii astepta acolo o bătăliă generală, Turcii s'aū coboritū în numerū ca la 50,000 la cetatea Giurgiuului și călcānd'o fără de veste, comandirulū rusescū, ca unulū ce vedea că nu avea puteri analoge, a lāsāt'o în mână Turcilorū. Auțendū de acesta Cnezulū Repninū, s'a întorsū la Bucuresci împreună cu toți cei lalți generali și cu tute ostile. Turcii, luandū curagiu de la luarea Giurgiuului, aū venitū asupra lorū și, bātēnduse la Monastirea Văcăresciū, aū remasū învinși. Dupē aceea Cnezulū Repninū ducēnduse în Rusia, a remasū în locu-i generalulū Essen comandirū al trupelorū din Bucuresci și al trupelorū ce mai remāsese

lângă Turnu peste Oltu. Generalul Essen, sculându-se cu óstea s'a dusu la Giurgiu, dar neputându-lu lua, s'a retrasu spre Bucureci la Monastirea Vácárescii. Imbárbátându-se Turcii, Hagi Mehmet Paşa a plecatu ca s'e batá Bucurescii. Musunoglu Vizirulú, carele până atunce fusese serascheru, a remasú la Giurgiu. Bátându-se ostirile turcesci cu cele rusesci, s'aú invinsu cele din tái atât de reú, în cât Turcii aú şi părăsitú Giurgiu în mâna Ruşilorú. Atunce Maoli Vodá, vedéndu pe Turci învinşi în tóte pártile, a fugitú la Sibiu în Ungaria. Iar Potemkin mergéndu cu ostirile sale peste Oltu şi báténdu pe Turcii din Craiova, íareşi i-a invinsu cu totulú şi ía împinsu pecte Dunáre; dupé acésta, cu scirea Feldmareşalului, a înfiinţatú unú deosebitú Divanú din boerii de acolo pentru administraţiunea celorú cincí judeţe. Ast-felú a remasú tótá ţera Románescá sub stápanirea Ruşilorú şi guvernate de Divanurí ce eráu supuse Feldmareşalului. Numai cetatea Turnului nu se luase, nu însé din cauza stábiiciunei Ruşilorú, ci din causá cá Turcii aveaú tunurí peste Dunáre la Nicopole atâtú de mari, în câtú asvirlea ghiulele până dincóce de Turnu. Dupé aceste viindú Vizirulú Musunoglu, şi vedéndú succesele armelorú Rusesci, luarea Crimului, a Moldovei, a ţerei Románesci, a Bessarabiei şi a altorú cetáţi, precumú şi a Hírsovei de peste Dunáre, a venitú la hotárire de a cere pace. Atunce s'a adunatú la satulú Golescii din judeţulú Rímnicului din partea Curţii Rusesci Comitele Orlovú şi generalulú Obrescovú, iar din partea Porţii Otomane Osman Efendi şi áncá unulú, precumú şi ambasadorii Austriei şi ai Rusiei din Constantinopole, intervenindú ca împáciuitori. Dupé cele ántéiu deliberaţiunii neputându-se uni asupra condiţiunilorú pácii dintre párti, conferinţa s'a dissolvatú, manşinându-se armistiţiulú până la 1 Septembrie. Dupé aceea Pórta a cerutú din nou armistiţiu de şese luni şi convocarea unui alú doilea Congresú. Decí ránduinduse din partea Rusiei generalulú Obrescovú şi din partea Porţii Reis-efendi Abdurázaki, şi adunându-se la Bucuresci, aú tratatú despre pace până la 9 Martie 1773. Dar neputénduse uni nici astá-datá, Reis-efendi

a trecutū peste Dunăre, generalulū Obrescovū s'a dusū la Iași și resoibulū Iașei a continuatū. Feldmareșalulū trecendū Dunărea pe la Siliștra cu ostirele Rusesci, și bătendū acolo pe Turci, asemine și Comitele Solticovū trecendū pe la Giurgiu cu alte ostiri, au asseșiadū pe Vizirulū în Șumla, restringendulū ast-felū în cătū nu putea se primescă ajutoare de la Nicopole saū de aiurea. Atunce Vizirulū a primitū condițiunile păcii: acēsta s'a și făcutū la 10 Iuliu 1774. inapoidū Rusia Porțil țera Romăneșcă și Moldova.

Alessandru Ipsilante Voevodū. 1774.

Făcenduse pacea, s'au adunatū boerii, și cei mai inulți au alesū de Domnū pe Stefanū Priscovanu și, trimițendū soli la Constantinopole, s'au rugatū de Pōrtă ca s'elū întărescă; căpi-va iusă au cerutū totū pe Manoli Vodă. Dar pe atunce aflānduse la Constantinopole Alessandru Ipsilante, carele era Dragomanū mare și se bucura de o mare considerațiune pe lângă In. Pōrtă, s'a făcutū elū Domnū alū țerei Romăneșci. Acesta viindū în Bucuresci, a găsitū adunați toți boerii emigrați în timpulū resoibulū, atātū pe cei ce se retrāsaseră la Brașovū, cătū și pe cei ce urmaseră pe Manoli Vodă în Turcia, afară de Banulū Michail Cantacuzino, carele remāsese la Petersburg înălțatū de împăratēsa Rusiei la rangulū de Generalū Maiorū. Nunitulū Domnū a primitū cu dragoste și cu generositate pe toți boerii fără distincțiune, dāndule unora funcțiuni iar altora diverse mile. Dupē acēsta elū s'a apucatu de organisatū feluritele rāmuri de administrațiune: a pusū în rānduelā tribunalele, legile și judecātorii; a regulatū veniturile funcțiunilorū; a inșiinatū scoli așeșendule și venituri; a organisatū diversele clase de messeriași; a făcutū cutia milelorū; a rānduitū lefe la funcționari; a reorganisatū Slujitorii; a pusū în regulā finanțele țerei, scutindū pe preoți și pe monastiri; — care tōte le-a ințāritū cu chrisōve din partea sa, rānduindū unde trebuia și epitropi. Pe lângă aceste nu numai că a stāruitū ca sē se întărescă privilegiurile țerei de cătră Pōrtă dupē condițiunile

păcii, nu numai că a oprită pe Turci de a mai intra în țără, dar a scădut și darea ce se da strălucitei Sultane pentru odaca Vizirului. Intre aceste, pe la luna lui August în anul 1775 viindă Cnezul Ropnă ca ambasadură estrordinariu ca să trecă la Constantinopole, Domnul l'a priimită în Bucuresci cu mare onore și ceremonie și l'a petrecută asemenea la ăpire. Dar înainte lui Ropnă a venită de la Petersburgă Generalulă Michailu Cantacuzino, și, după voia ce a avută de la Curtea Rusiei, a vëndută numitului Domnă Alessandru Ipsilanto tôte averile sale mișcătore și nemișcătore, după care s'a întorsă cu tătă casa sa în Rusia.

CAPITULŪ LII.

Care județe se hotărescă cu Dunărea despre Turcia, și care cu Transilvania.

Județulă *Rimniculă* se hotărasce cu Putna, Tecuciși Covurlui și Buzeu despre Moldova și despre Ardélă, iar despre Turcia cu Brăila și Odaea Vizirului. *Buzelă, Săcuieniă, Prahova, Dâmbovița, Muscelulă, Argeșulă, Vâlcea și Gorjulă*, cu Ardélulă saă Ungaria. *Mehedinți* cu Banatulă Ungariei și cu Florentinulă Serbiei din Turcia. *Ialomița și Ilfovulă*, cu Dunărea despre Turcia. *Vlașca*, cu Giurgîlulă. *Teleormanulă și Oltulă*, cu Dunărea și Turaulă despre Bulgaria Turciei. *Romanați și Doljulă*, cu Dunărea despre Turcia.

CAPITULŪ LIII.

Cumă se hotărescă județele între ele.

Rimniculă se hotărasce despre răsărită cu Moldova despre mēză-đi cu Brăila, despre apusă cu Buzeulă, și despre nordă cu munți Buzeulă.

Buzeulă are despre resărită județul Rîmnicului, despre mîdă-și județul Ialomiței, despre apus jud. Săcuenii, și despre Nordă Ungaria.

Săcuenii, despre resărită cu Moldova, despre Suda cu jud. Ialomița, despre apusă cu jud. Prahova, și despre nordă cu Ungaria.

Prahova, despre resărită jud. Buzeulni, despre sudă Ialomița și Ilfovulă, despre apusă Dămbovița și despre nordă Ungaria.

Ialomița, despre resărită jud. Rîmniculă, despre sudă Dunărea, despre apusă jud. Ilfovulă, și despre nordă Prahova și Săcuenii.

Ilfovulă, despre resărită jud. Prahova și Ialomița, despre sudă Dunărea, despre apusă jud. Vlașca, despre nordă jud. Dămbovița.

Dămbovița, despre resărită jud. Prahova, despre sudă jud. Ilfovulă, despre apusă Muscelulă și Vlașca, și despre nordă Ungaria.

Vlașca, despre resărită jud. Dămbovița și Ilfovulă, despre sudă Giurgîlulă și Dunărea, despre apus Argeșulă și Teleormanulă, și despre nordă Dămbovița și Muscelulă.

Teleormanulă, despre resărită jud. Vlașca, despre sudă Dunărea, despre apusă Oltulă, și despre nordă Argeșulă.

Muscelulă, despre resărită jud. Dămbovița, despre sudă Vlașca, despre apusă Argeșulă, și despre nordă Ungaria.

Argeșulă, despre resărită Muscelulă, despre sudă Oltulă Teleormanulă și Vlașca, despre apusă jud. Vilcea, și despre nordă Ungaria, și trecîndă Oltulă, se întinde până în districtulă Gorjulă.

Oltulă, despre resărită Teleormanulă, despre sudă Turulă, despre apusă Romanații, și despre nordă Argeșulă.

Romanații, despre resărită jud. Oltu, despre sudă Dunărea, despre apusă jud. Dolju, și despre nordă Vilcea.

Vilcea, despre resărită jud. Argeșu, despre sudă Romanații și Dolju, despre apusă Gorju și despre nordă munții jud. Argeșulă.

Dolju, despre resărită Romanaii, despre nordă Vilcea și Gorju, despre sudă Dunărea, despre apusă Mehedinții.

Gorju, despre resărită Vilcea, despre sudă Dolju și Mehedinții, despre apusă Mehedinții și despre nordă Ungaria.

Mehedinții, despre resărită jud. Dolju și Gorju, despre apusă Dunărea, și despre nordă Banatul Ungariei.

CAPITULŪ LIV.

Jurisdicțiunea Eparchiilor.

Eparchia Mitropoliei aflătoare în Bucuresci districtul Ilfovului, are județele : Prahova, Ialomița, Ilfovul, Dâmbovița, Vlașca, Teleormanul, Muscelul, Argeșul și Oltul.

Eparchia Episcopiei Rîmnicului, aflătoare în județul Vilcea, are județele : Romanaii, Vilcea, Dolju, Gorju, și Mehedinții.

Eparchia Episcopiei Buzeului, aflătoare în orașul și districtul Buzeului, are districtele : Rîmnicul Sărat, Buzeul, Săcuieni și Brăila.

CAPITULŪ LV.

Monastirile, meșosele, capitaniile, și orașele cu bisericile făcărui județ.

Rîmnicul Sărat are :

a.) *Monastiri* : Babeni, Dedulesci, Macsineni, și Bordscii.

b.) *Meșose* : Poena mărului, Schitul Calugărilor, Bonțescii, Bogdăuenii, Dălhăuții, Vărzărescii, Girbovi, Traistenii.

c.) *Capitani* : în Focșani, Gradiștea, Macsineni, Rîmnicul, Comisăoa, Virteșcoiu, Bilsugata, și Unturăsa.

d.) *Orașe* : Focșanii, cu o monastire a Sântului Ioan și geșe biserice de pētră ; Rîmnicul, cu o monastire ce se dice a Rîmnicului, și cinci bisserici de pētră.

Buzenlū are :

- a.) *Monastiri*: Vintilă Vodă, Berea, Cetățula și Sepăușii.
- b.) *Metōșe*: Cozienii, Pirulū, Poteca, Pircovulū, Isvorani, Ciolonu, Grajdăna, Adăncata, Miluții, Nona, Bercenii, Găvana, Vornicii, Goronetu.

c.) *Căpetăniă*, una singură în Buzeu.

d.) *Orașū*, unulū singurū avēndū: Episcopia, monastirea Banului, beserica Grecilorū, și alte doē beserici.

Săcuieniū are :

a.) *Monastiri*: Bradu, Iordachiana, Cornulū, Apostolaki, Vorbilă și Provitza:

b.) *Metōșe*: Barbu, Zamfira, Ceslăulū, Pădenii, Alunișulū, Suranii, Malțescii, Schiatu, Stolianu.

c.) *Căpităniū* trei, la Mărgineni, la Ghecenii, și Slujitorii ai județului.

d.) *Orașū*, unulū singurū Vălenii, avēndū o monastire numită Vălenii și doē beserice de lemnū.

Prahova are :

a.) *Monastiri*: Mărginenii, Sinaea, Mislea, Tirșorulū, Brebulū, Poena, Lespițele, Provița

b.) *Metōșe*: Brezoea și Corlătescii.

c.) *Căpităniă*, una în Ploescii.

d.) *Orașe*: Ploescii cu o beserică domnescă și cinci biserice de pētră; Filipescii din Prahova, cu o singură beserică; Cămpina, cu monastirea Cămpina și o beserică.

Ialomia are :

a.) *Monastiri*: Slobozia.

b.) *Metōșe*, nu are.

c.) *Căpităniū*: Lichirescii, Stelnica, Orașulū de Flocii-Girbovii, Slobozia și Pandurulū. *(Căpităniū)* -

d.) *Orașū*, unulū singurū, numitū Orașulū de Flocii, cu doē biserice de pētră și doē de lemnū.

Ilfovulū are :

a.) *Monastiri*: Văcărescii, Cotroceniū, Snagovulū, Căldărușanii, Panteleimonū, Plumbuita, Negoescii, Plătărescii, Balamucu, Codrenii, Tinganulū, și Cătălulū.

b.) *Metôșe*: Neruiulă, Malamoculă, Marcuța, Cernica, Ruptura, Turbații, Țigănescii, Dobrotescii, Vornicâsa și Bălteni.

c.) *Căpităni*: Ciocănescii, Oltelnița, Gherghița, Podul Pitarului, Copăcenii, Obilescii, Pădurea județului.

d.) *Orașe*, unul Gherghița, cu trei biserice de piatră.

Dâmbovița are:

a.) *Monastiri*: Dêlulă, Nucetulă, Botoiulă, Golgota și Găisenii.

b.) *Metôșe*: Piriții, Vulcana, Dăculeții, Viforita și Cetățuia.

c.) *Căpităni*: Cazacii Tirgovistei, Florescii și Vălenii.

Vlasca are:

a.) *Monastiri*: Glavacoculă, Căsișorele, Comana și Cobia.

b.) *Metôșe*: Babele, Poenarii și Lipănescii.

c.) *Căpităni*: Odivoșe, Daia, Găescii, Călugărenii, Podul Domnului, Căcaleții și Puțul-tălpii.

Teleormanul are:

a.) *Metôșe*. Drăgănescii și Dădiescii.

b.) *Căpităni*: Martaloii județului, Zimnicea, Rușii de Vede, Balații, Cacaneulă, și Ciocănescii Bordii.

c.) *Orașe*, unul, Rușii de Vede, cu două biserici.

Muscelulă are:

a.) *Monastiri*: Aninôsa, Vereșii, Rincăciovolă, Monastirea Valea și Rădescii.

b.) *Metôșe*: Vierci în Valea-mare, Negru Vodă, Valea mare a călugărilor, Pisculescii, Mărculescii, Dobrescii, Valea Popii, Gulescii, Ciocanulă și Cioca.

c.) *Căpităni*: Căliescii și Slujitorii județului.

d.) *Orașe*, unul, Cămpulungulă prima reședință a domniei, cu o monastire numită Cămpulungulă, o bolniță, 13 biserici și una a Săteniloră.

Argeșulă are:

a.) *Monastiri*: Mon. Argeșulă, Catmana, Cornotulă, Fodeleşoiulă, Tutana și Bascovulă;

b.) *Metôșe*: Berislăvescii, Ostrovulă, Vălenii, Guligu, Brădetulă, Brătășescii, Robaca, Udana, Turgulă, Cotescii, Tolușulă și Flămânda.

c.) *Căpităni*: Loviștea, Piteștii. Vânătorii și Paudurii județului.

d.) *Orașe*: Piteștii cu opt biserice, și Curtea de Argeș. eu o biserică domnească, patru de piatră și una de lemn. Aceste orașe amândouă au fost reședințe domnești.

Oltul are:

a.) *Monastiri*: Clocociovul, Strehaea. Delanii, Ghilmele, Săca și Plăviceni.

b.) *Metoze*: Ghariții. Dobrotinii, Șopotu.

c.) *Căpităni*: Slatina, Uda, Șerbăneștii, Băneșca. Glurgiu, Catanele Slatinei și Slujitorii.

d.) *Orașu*: Slatina, cu două biserice de piatră și două de lemn.

România are:

a.) *Monastiri*: Pragovenii, Catalinul și Hotărâni;

b.) *Metoze*: Gherșeni, Britoriul, Balșii și Brancovenii.

c.) *Căpităni*: Caracalul. Islazul, Podu Balșu, Cățele Călărășilor.

d.) *Orașu*: Caracalul, cu trei biserice de piatră.

Vâlcea are:

a.) *Monastiri*: Bistrița. Orezul, Govora, Dobrotz, Stăncescii, Cozia, Arnota și Monastirea dintr'un Lemn.

b.) *Metoze*: Cetățeni, Sărăcinescii. Archangelul, Slătiorele, Boșescii, Vălenii, Neteda, Mănăileștii, Babeni, Romanul. Monastirea dintr'un Lemn. la Orezu.

c.) *Căpităni*: Slujitorii Râmnicului. Vânătorii, Căturele Potirei și Căturele Marcului.

d.) *Orașe* două: Ocna și Rimaicul, carele are Episcopia, cinci biserice. un Schit numit Telușul, unul numit Titirecul și unul numit Tuica, și 6 biserice.

Doljul are:

a.) *Monastiri*: Bucovățul, Jitiani, Sigarcea și Sadova.

b.) *Metoze*: Tușora, Tîrnoveșul, Crețescii și Roba.

c.) *Căpităni*: una a Potirei și una a Slujitorilor județului.

d.) *Orașu*: unul, Craiova, al treilea Scaunul al Bănel. Monastirile Craiovei și Căpităniile s'au scris în deosebi.

Goșulă are :

- a.) *Monastiri*: Tismana, Polovracii, Crasna, și Strimba.
- b.) *Metocă*, unul singur, Cioclovinul.
- c.) *Căpităni*: Slujitorii, Mezilgii, Vânătorii și Haiducii predați.
- d.) *Orașe*: Țirgului Jiului, cu două biserice și Cărbunescii, cu o singură biserică.

Mehedinții are :

- a.) *Monastiri*: Motru, Țințarenii, Potolnița și Strehaea, celălalt scaun al Băniei.
- b.) *Căpităni*: a Plaiului, Cerneții, Calafatul, Jamlanița, Gogoșii, Vodița și Slujitorii județului.
- c.) *Orașe*: Cerneții cu o biserică și o monastire; Calafatul cu cinci biserice.

Se adună: 84 monastiri, 99 metoșe, 27 orașe și 78 căpităni, afară de București, Țirgovistea și Craiova. Iar în orașe 95 monastiri.

CAPITULŪ LVI.

Despre orașele capitale, vechi și noue.

1. Câmpulungulă în jud. Muscelulă.

Aice a fostul celălalt scaun al lui Radu Vodă Negru, cu curte și cu cassă domnească, cari acum s'au ruinat. Monastirile și bisericele s'au descrisul la șirulă județelor. Mai înainte se cărmuia de Vornicululă Câmpulungulă; dar după reformă, cărmuirea a remasul asupra ispravniculul de județ. Este și unulul din orașani ce se numesc județulă Orașulul, supusul Postelniculul celul mare.

2. Curtea de Argeșul, în jud. Argeșulul.

Aice a fostul a doă reședință a lui Radu Vodă Negru cu curte și case domnesci cari și până astăzi se cunoscul în

ruine. Monastirile și bisericile s'au descrisă la rândul lor, Cărmuitoru este ispravnicul, și din orășani unu județu supusă ispravnicului.

Tirgovistea, în jud. Dimbovița.

Până înainte de Nicolae Vodă Mavrocordatū, aice era a treia reședință Domnescă: vara Domnii petreceau aice, iar erna la Bucuresci. De la 1716 încôce nu s'au mai dus Domnii acolo. Casele domnesci, ale cărora ruine se vedū și astăzi, s'au fostu reparatū la anul 1733, sub domnia lui Constantiu Vodă Mavrocordatū, s'au arsū de cătră Turci, cu ocașiunea resbelului ce aveau cu Nemții. Mai nainte era cărmuitoriu marele Vornicū de Tirgoviștea, carele judeca atâtū orașulū câtū și totū județulū Dimbovița; astăzi însă este numai Ispravniculū și unū Polcovnicū de Cazaci de Tirgoviștea, supusū Agăi. Monastiri și beserice suntū următorele: Mitropolia, Bolnița, Stelea, beserica Domnescă, beserica Dómnei, a Sêrbilorū, a mahalalei sêrbesci, a mahalalei, a têrgului, a Vornicului, a lui Popa Dumitraki, a têrgului de susū, a lui Burica, a Cazacilorū, a Spătarului Toma, beserica roșiă, a Sântei Parascheve la scôla domnescă; trei pustii, și alte cinci fără de nume. Tôte aceste sunt de pétră.

4. Bucuresci, în jud. Ilfovulū.

Aice s'a făcutū de a patra oră reședință domnescă sub Mircea Vodă celū betrânū, carele în anul 1383 a făcutū Curte domnescă. Domnii posteriori au măritū această Curte și au înfrumusețat'o, precumū se vedepână astăzi. Monastiri și beserice sunt cele următore:

11 Monastiri cu hanuri: Mitropolia, Sântulū George, Colța unde este și spitalulū, Radu Vodă, Michai Vodă, Sântulū Ioanū, Sârindarulū, Stavropoleos, Pogonianis, Slatarulū, Archimandritulū, a tuturorū Sântilorū, Sântulū Spiridonū vechiu, Sântulū Spiridonū nou, hanulū Colții, hanulū Șerbanū

Vodă, Dămna Bălașa, Hagidena, Sântulă Atanasie, Foișorulă, beserica Curtăi.

7. Monastiri fără hanuri : Sântulă Sava, Sânta Ecaterina, Stelea, Răsvană, Crețulescu, Udricanii, Sântulă Elefteric.

5. Hanuri monastiresci fără monastiri : al lui Constantină Vodă, al Filipescului, al Sântei Ecaterine, al lui Piperiu, al lui Zamfiră.

15 Beserice de lemnă : Ceașă Radu, Popa Marină, Delea nouă, Iancu, Popa Panu, Popa Radu, Moldovenii, Popa Cosma, Fântăna Boulă, Popa Radu, Popa Ivașcu, Cărămindarii, a lui Stoica, a Pantelimonului, a lui Ceașă David.

51 Beserice de pătă : Sântulă George vechiu, Scăla Vergulă, Aganița, Popescu, Lucaci, Popa Săre, Hagiulă, Scăunele, a Neguțitoriloră. Popa Here, Popa Drăghici, Săpunarii, Olari, Silivestru, Popa Petrea, Gorganii, Bălăcenu, Șerbană Vodă, Dămna, Sântulă Nicolae din Șelari, beserica din Oțozi, Ianasi, Batiștea, Botănu, Brezoănu, Fântăna Boulă, Popa Dirvaru, Visica, Goleșcu, Prundu, mahalaoa Vlădicăi, bes. Albă, Flămănda, Broșteni, Sărbă, patruzeci de mucenici Sântulă Antonie, Dobrotăsa, Apostolaki, Sânta Ecaterina, a Tirgului de afară, Popa Săre, Măntulăsa, Delea veche, a Lipscaniloră, a Oțetariloră, a Precupețiloră, a Dikiului, Stejarulă, Sânta Parascheva.

Adunănduse tôte monastirile și besericile la ună locă, rezultă :

În Bucuresci 94.

În Tărgoviștea 25.

În Craiova 46.

În Județe 276.

Plus besericele de prin sate.

CAPITOLŪ LVII.

Despre reședințele Banțeloră.

1. Turnulă Severinului, în jud. Mehedinți.

Aice a fostă prima reședință a celui întăi Bană numit Basaraba. Astăzi este desertă. Acestă turnă se dice

să s'a făcut de împăratul Traian la anul 108. în dreptul podului de piatră ce totu Traian făcuse pe Dunăre, și ai cărui stâlpi se văd și până astăzi.

2. *Strehœa, în juil. Mehedinți.*

A doa reședință a Băniei, a fost la mănăstirea Strehœa, despre care am vorbit la mănăstirile județelor.

3. *Craiova, în juil. Dolj.*

Aice a fost și este cea din urmă reședință a Banului celui mare. Când lipsesc, Domnului numesc un boieru Caimacam. Acestă dregătorie are subordonate mai multe posturi, precum: Polcovnicul de Călărași, un Logofet al 3-lea, un armaș al 2-lea, un Portar. Numele acestor funcționari se fac de către Domn, după recomandațiunea Banului. Pe lângă aceștia mai sunt trei Logofeți de Divan, un județ de oraș și un staroste de neguțori, numiți de către Banul de adreptul.

Monastiri în Craiova sunt cele următoare: Obodanu, Gănescu, Sântul George, Sântul Dimitrie, Sântul Nicolae, Vladșeanu, Dudu, Sântul Ilie.

Biserice de piatră sunt: a lui Petru Boz, a Stîrbolcel, Sântul Ioan, Ungurelul, Jicanul, și 33 biserice de lemn.

Căpitani sunt: a Catanelor, a Armășilor, a Menzilorilor, și a Slujitorilor.

CAPITOLUL. LVIII.

Vadurile corespunzătoare peste Dunăre.

Brâila, cetate a țerei Românești. Schelea este din sud de cetate pe o gîrlă ce ese din Dunăre din joi de gura Ialomiței, și corespunde cu Macinul din Turcia.

Bertescii, satul (8 ore) și schele pe marginea Bălții.

Plopri, satul (2 ore) și schele în marginea Dunării pentru lucrurile ce trecu din trei gârle ce ese din Dunăre din susul de Orașu și intră iareși în Dunăre din susul de satul Bertescii.

Orașul, tîrgul (4 ore), și schele la Gura Ialomiței, de parte de Dunăre cale de o oră; trecătoare la Hirsova, cetate în Turcia (12 ore).

Stelnica Casabașu (4 ore), schele pe riulul Borcea, ce ese din Dunăre din susul de satul Likirescii și intră iareși în Dunăre la gura Ialomiței. Cândul nu sunt apele mici se trece Borcea cu luntrea, apoi merge la Dunăre în trei ore, și respunde la nisce sate mici din Turcia.

Timpurescii, satul (4 ore) și schele prin riulul Borcea ca și Stelnica, corespundătoare la Silistra, cetate a Turciei.

Lichirescii, căpităniă (4 ore) și schele ce respunde totul prin Borcea.

Ciocănescii, casabaș (4 ore) și schele printr'o ramură a Dunărei, ce se coboră la schelea Lichirescilor.

Cornașclul, *Kiseletii*, *Spanciu*, sate care cândul nu sunt apele mari sunt schele și trecu de dreptul Dunărea; iar cândul apele debordază și bălțile se umple, se facu nepraticabile.

Otenița, Căpităniă, cu Schele din josul de gura Argeșului, trecendul de dreptul la Turtucaia peste Dunăre (4 ore.)

Giurgiu, cetate (12 ore) și schele prin o gârlă ce se numesce Ramadana, și care esă din Dunăre din susul de cetate la satul Slobozia lui Celeb-aga și intră în Dunăre din josul de cetate. Cândul sunt apele scăđute, trecendul Ramadana, mergu prin insulă în doă ore la Dunăre. Trecătoare la Ruscicu, cetate a Turciei (12 ore).

Slobozia lui Celeb-aga, (1 oră), trece Dunărea de dreptul la Ruscicu,

Petruseanii, satul (5 ore) și schele printr'o gârlă a Dunării, trecătoare la nisce sate mici din Turcia (12 ore).

Zimnicea, Căpităniă (5 ore) și schele printr'o gârlă a

Dunărei ce se varsă în bălți, respundetóre la Sistovă cassabană al Turciei (12 ore.)

Turnulă, cetate (7 ore) și schele, prin care este trecătóre de a dreptulú peste Dunăre la cetatea Nicopole (6 ore.)

Izlazulă, Căpităniă (2 ore) și schele trecătóre de adreptulú peste Dunăre la satulú Varaoglu din Turcia.

Celculă (6 ore) satú și schele prin o gârlă ce ese din bălți și dá în Dunăre.

Ciolpanulă, satú (8 ore) și schele la vėrsătura Jiului în Dunăre. trecătóre la Bușlichioi cassabanú al Turciei (10 ore).

Nedeia, satú (3 ore) și schele printr'o gârlă asDunării; trecătóre ca și cea de susú.

Bistrița, satú (1 ora) și schele prěstă printre bălți, trecătóre la Țibre (8 ore).

Țifa, satú (5 ore) și trecătóre pe unú podú la schelea Lomiului, la Lobalanga cassabanú al Turciei (10 ore).

Zegladea, satú (5 ore), trecătóre pîntre bălți pe uscatú până în Dunăre la Arcer-Palanca (6 ore.)

Calafatu, Capităniă (4 ore) și schele la malulú Dunării, trecătóre la cetatea Vidinului (6 ore).

Florentinulă, Capităniă, *Salcea* satú (4 ore) trecătóre printre bălți pe uscatú la Dunăre.

Balta verde, Tlombanú isvorú (ore) cu schele trecătóre de adreptulú la Dunăre, la satulú Pravova.

Corneți, orașú și căpităniă la Turnulú Severinului (5 ore) cu schele la Dunăre, trecătóre la Cladova fetislam (18 ore).

Rușava, cetate, trecătóre la insula Ada-calesi (4 ore).

CAPITULŪ LIX.

Vămile țerei Romănesci, corespunzătóre cu ale țerei Nemțesci.

Vama Vălenilorú, în județulú Sacuieni, trecătóre cu carulú prin Cereșú la vama Buzelui Nemțescu.

Vama Cămpinei, în jud. Prahovei, trecătóre cu cai pe la mănastiraa Sinaca (11 ore) la Timesú în față cu Brașovulú.

Vama Drăgoiașilor, în jud. Mușcelului, pe la Rucărți cu carulă (6 ore), la Brană, în fașă cu Făgărașulă.

Vama Călneni în jud. Argeșului. trece pe lângă Oltă cu carulă (2 ore, la Băișora în fașă cu Tîrgu-roșu și Sibiulă.

Vama Tîrgu Jilului, în jud. Gorju, pe la Vilcea cu carulă (6 ore), la satulă Livezile.

Vama Cerneșil, în jud. Mehedinșil, pe la Vodița cu carulă (5 ore), la Zupalnek în fașă cu Banatulă.

Vama Bahna, sată în jud. Mehedinșil, pe la Platulă lungă cu carulă (5 ore), la Tufa, sată ce este în fașă cu Banatulă.

CAPITULĂ LX.

Numerulă Vatașilor, loculă reședințel și atribușunile lor.

Județul.	Vatașil.	Numirea Vatașilor.	Loculă de reședință.	Atribușunile Vatașilor.
Râmnicu.	1	Râmnicu.	—	Păzescel plașurile sată trecătorile.
Buzeș.	2	Slanicu.	Pîrscovă.	Păzescă de hoșil.
Sacuenil.	2	Buzeu.	Telejenă.	Facă cislă prin sate.
Prahova.	1	Prahova.	—	Cată să nu trecă cineva în Ungaria prin plașuri.
Dimbovița.	2	Ialomița.	Dimbovița,	Păzescă să nu se calce hotarele de vecinil.
Muscelulă.	2	Nucșora.	Idem.	Rânduesc Pîrcălabil în satele din plasa loră.
Argeșu.	2	Aret.	Lovistea.	Îngriješcă să nu se spargă satele, și prin vorniculă celă mare se rânduescă de cătră Domnă.
Vilcea.	2	Cozia.	Brezu.	
Gorju.	2	Novaci.	Tismana.	
Mehedinșil.	—	Bașă de a-ramă.	Bahna.	
			Idem.	

CAPITULŪ LXI.

Potecele ce mergŭ prin plaiurile țerei Românești în Ungaria, și care vatafŭ de plaiu păzescce aceste plaiuri.

Județe.	Care Vătășia.	De la care satŭ și plaiu se începe și prin care munți trece în Ungaria.	Est.	
Râmnicu.	Râm.		Acestŭ județŭ nu se hotărașce cu Ungaria, ca Buzeułŭ.	
Buzeułŭ.	Pîrșcovulŭ	Prin Brăcesf Lopătari.		
Saculeșt.	Slănic. Teléjintŭ.	Măneșt. Satul Bătrânt. Satulŭ Cereșu. Măniești. Ivórele. Ipaculŭ. Ștefănesci. Berta. Idem.		
			Pe la Penteleu. Breazeulŭ. Biscuca. Plaiul Bétrâniș. Plaiul mare. Teléjenulŭ. Orșóca. Pla. Șerbauŭ Vodă Vulpe. Scărisóre. Luturosu.	La Comba. Idem. Cu Moldova. La Vama Buzeułul.
Idem.	Buzeu.	Starchozdu. Chiosdi Basee. Báltimeniș. Nevołașulŭ. Bisca Rușii. Iar Nevołașul. Iar Bisca Rușii. Breaza.	Călugăriș. Bisca. Piticu. Pl. Buzeułul. Arșele. Casașca. Tega. Gurgulata. Furnica.	La vama Buzeułul Nemțescŭ. Se stringŭ la Crașna și ese la vama Buzeułul.
Prahova.	Prahova.	Mon. Sinaea. Comarniculu. Secaria. Teșila. Treștieniș. Possada. Cășeria de Poduri. Toșila. Din jud. Săcuțeniș ese în Prahova.	Gîrbova. Steghiașca. Prislopulŭ. Orzogu. Parale. Mușita. Doftana. Bobulŭ.	Moghești. Moghești și Risnovi. Vama Timaișu lui. La satulŭ Săcelle. Vama Timesulul și Săcele. Săcele și Șanțulŭ. Șanțulŭ. Șanțulŭ păzescce straja nemțescă.

Județ.	Care Vătășă.	De la care sat și plaș se încep și prin care munți trec în Ungaria.
Dimbovița.		Prin satul Breza din Prahova.
		Prin Mon. Sinaia.
		Prin apa Ilmiceșului.
		Idem.
		Sat. Petrușica.
		Satul Bădenii.
		Pe riul alb.
		Satul Puenii.
		Idem.
		S. Cotășeni.
		S. Bădenii.
		S. Dragosla-vele.
		S. Rucărul se desparte de drumul ca- relor.
Muscăteț.		
Argeș.	Aref.	

Păduchiosul.

Furnica.

Surlile.
Cărligul.

Rotunda.

Sat. Petrușica. Plașul Dombascu.

Satul Bădenii. Mișorele.

Pe riul alb. Brebul.

Satul Puenii. Plașul Sucheni.

Idem. Marginea Domnăscă.

S. Cotășeni. Sleasa.

S. Bădenii. Valea Bădeni și ho-
tarul.S. Dragosla-
vele. Ghimbavul.S. Rucărul se Valea Cheii, Podul
desparte de Dimboviței.
drumul ca- Plașul Turcului.Gura Văii Tamasului.
Zimbodia.S. Nemăescii. Plașul Hoșului.
Preasca.S. Nucșora. Plașul lui Petru.
Nucșora și Calbucetu.

Plașorul.

Sepu.

S. Perivoescii. Prin Riul roșu și
muntele Carpan-
teanu.

Fața Gelului.

Voevoda.

Peltiketu.

S. Salatrauca. Munișoru.

S. Aref. Plașul Ois.

S. Corbenii. Corbanii.

S. Brătienii. Brătienii.

S. Mălăcchii. Plașul Spinu.

S. Titeșcii. Marginenii.

S. Boisora. Zanoga.

S. Glăbescii. Coelior.

S. Călneni. Zanoga.

Județe.	Care Vătășă.	De la care sat și plafu se începe și prin care munți trece în Ungaria.	Enc.	
Vilcea. Gorju.	Loviste.	Trece podul Ol- tului și des- parte județul Vilcei până se întâlnește cu Gorjul.	La vama Boțcei. La s. Stilmoca. La s. Sadurile.	
		S. Robescii. Brezoea. Troeni. S. Mala. S. Voineasa. Nu se hotărește cu Ungaria fiind că le desparte ju. Argeșu.		Murgașul. Clăbucetul. Robul. Deliul Negru. Gocalabenu.
Mehedinți		Gorvodița.	Mitezul.	Vorzamba, locu al Turciei, iar din josu al Un- gari.
		S. Lovița și Bahna.	Baghiul. Hoszescu.	
		Idem.	Scurtul.	Tufarul.
		Polomea.	Pilomia.	La Coranu.
		S. Cereșu.	Negușa.	Pleșii.
		Idem.	Doescii.	
		Idem.	Scochi Vorșii.	Becisnica. Baea.
		Idem.	Iveșul.	
		S. Bodenii.	Celcovița.	S. Polovasnița.
		S. Vorna Vo- dița.	Prileazul.	
		S. Bresca.	Prisaca.	S. Bogaltini.
		Idem.	Bălțata Cerbului.	
		S. Gornovița.	Cesca.	Cokerivul.
		Idem.	Polomi.	
		S. Isvarna.	Pontezali.	S. Ronea.
		Idem.	Plopii.	
		Idem.	Furca Cosușii.	S. Armenișii.
Idem.	Meșevareta.			
Idem.	Poena Porcului.	S. Armenișii.		
S. Siliste is- vore.	Preglada. Boboti.			
Idem.	Verde.	S. Armenișii.		
Idem.	Camiri.			
Idem.	Dragocama.	S. Armenișii.		
S. Mărășescii.	Prisaca.			
Idem.	Țighieambu.	S. Armenișii.		
S. Berbenii.	Vinturișul.			
S. Gălugăranii	Crucișore.			

Județe.	Care Vătășiă.	De la care sat și plașu se începe și priu care munți trece în Ungaria.	Esă.
		S. Călugăranii S. Vafeni. S. Badeșu. Cloșanii. Idem.	Călugăreni. Bobul. Văcarul. Motrișorii. Motrul.
			Zighi în Ung. S. Armeniții. Or. Serbeșu, Ji- iulă Ungariei, la câmpulă Né- gului.

CAPITULĂ LXII.

Riurile, de unde purcedă, și în ce locuri anume se întilnescă cu alte riuri.

Județe.	Riuri	De unde purcedă.	În ce riuri intră.	La care locă	În care județ.
Rimniculă	Siretulă Balea Bărbușoru Valbali Cocova Ricorulă mare. Recea mică Oreavulă Munteanul Rimniculă Rimna Mil- covulă Șanțutei	Din Moldova Din muntele Bălenu Băbeni Malu Caprii Isvorulă Tcpli- cenii Vunocoghera Din sus de Bă- beni Vunocucu De la Mitrescii Dălu Roșu Pl. Ungurului din Moldova Muntele mun- teșorului, hotă- rău la Vir- teșcoi, apoi se abate pe șanțu la Ghioița Se dice hotă- rulă Milco- vului de la S. Girițele	În Dunăre În Rimniculă Idem. În Milcovulă În Rimniculă În Milcovulă În Rimniculă Idem. Idem Seretă Sărățelulă	Din josă de Brăila Din josă de Or. Rimniculă Din josă de S. Drăgoescii Din josă de satulă Din jose de S. Top- licenii Din josă de Vir- teșcoi Din josă de S. Bă- benii Idem Idem La S. Rimnicelulă S. Mândrescii	Brăila Rimniculă

Județe.	Riuri.	De unde p u r cedă.	În ce riuri intră.	La care locū	În care ju- dețe.		
Buzeu	Stirța	Muntele Iovăneșu mare	Slănicul	S. Mănescii	} Buzeu		
	Sărățelul		Buzeu	S. Pircovul			
	Călmățuiul	Pădurea cu perc.	Dunăre	S. Gurgueții	Kîmnicul		
	Căloăul	Curmătura muntelui Omușorului.	Buzeu	Din jos de S. Mărginenii	} Buzeu		
	Riul Mîrșani.	Munt. Podurii	Idem	Slăbiții de sus			
	Zebale	Munt. Modeșu Unguresc.	Cilnău	La S. Valea rea			
Slănicul	Munt. Mușia	Buzeu	La S. Cernătescii				
Săcuieni	Bica Sărat	Muntele Lăcăuțu Unguresc.	Buzeu la Iomîța	Din sus de S. Urziceni	Ialomița		
	Scăienii	Ivoru de la Fazarenti	—	La Fiiții	Săcuieni		
	Sibiciul	—	Buzeu				
	Papatiul	Muntele Păratei.	Idem				
	Lopatna	—	Cricov				
	Călmățuiul	Grozăvoea	Idem.				
	Chiojdi	Munt. Smeorița.	Bisca				
	Buzișore	—	Teléjen				
	Iazul	Din Teléjen	Bucov			S. Rucovul	
	Grența	Din Valea Grenții.	Bucoveni				
	Niscovul	De la Monastirea Bradu.	Buzeu			Din sus de Sădeni	Buceu
	Slănicul	Din sus de Ocna.	Vorbila			S. Măgureni.	Săcueni
	Vorbilă	Idem.	Teléjen			Sch. Zamfira	Idem.
	Cricovul	Din sus de S. Lapoi.	Prahova			S. Adincata	Prahova
	Săratul	—	Teléjen			Din sus de S. Bucovul	} Săcueni
Bucovul	—	—	Din sus de S. Vălenii				
Drajna	Din sus de Cerașu	Idem.	Din sus de S. Vălenii			} Săcueni	
Teléjenul	Idem.	Prahova	S. Drasnescii	Prahova			
Cosmina	Din sus de S. Dobrăvișora	Teléjen	Sch. Zamfira	Idem.			
Prahova	Bucovenii	S. Podeni	Bucov	S. Bucov	Săcueni		
	Sănu	De la S. Tătaranu	La Dimbu.	—	Prahova		
	Cervenia	Din munte	În Caslora	Din jos de S. Teșila	Prahova		
	Floru	S. Cocofana	Doftana				
Strimba	De la Dimbu.	Prahova	Cășeria Podurilor	Idem.			

Județe.	Rîuri.	De unde por- cedu.	In ce rîuri intra.	La care locii.	In care Județe.
Ialomița	Dragomir- roșel	Din munte	Doftana		
	Vintaulu	S. Radila lui Moșii Stanche.	Prahova	Din Josu de S. Dră- gănescii	
	Doftănița	Munt. Măcegu	Doftana		
	Telega	Din susu de Oena.	Mislea	Din Josu de Mon. Mislea	Săcuenii
	Mislea dul- ce.	De la Măciuca	Telcjenii	Din susu de S. Plopenii	
	Doftana	Munt. Radola	Prahova	Din Josu de S. Băneșii	Prahova
	Valen Lu- pului.	Din susu de Mon. Bröbu	Doftana	Oena Telega	
	Provița	Munt. Secălu	Cricovii	S. Vlădenii	
	Cricovului	Petroșița.	Prahova	S. Palanca	Ilfovul
	Dîmbu	Mon. Ținta	Telcjenii	Din Josu de S. Za- noga	Prahova
	Negodșca	Mon. Tîrșoru	Prahova	S. Palanca	Ilfovul
	Vilșora	Din susu de S. Dedulescii.	Idem.	S. Pisculescii	
	Bulariu	Din susu de S. Stăncescii.	Idem.	Din Josu de S. Stăncescii	Prahova
	Repegiu- sulu	S. Bordușanii			
	Dîmbovița	Sabarulu	— —	Argeșu	S. Ciocovenii
Colintina		Din susu de S. Stăncescii	Dîmbovița	S. Furdescii	Idem.
Glaboceni	Ialomița	Munt. Balna Vlahiștii	Dunăre	—	Ialomița
		Fontăna de la Dobresci			
Ilfovul	Bratii	Munt. Dudele	Dîmbovița	S. Furdescii	
	Ilfovul	Din susu de S. Doicescii	Dunăre		
Ilfovul	Mostiștea	S. Grecii	Idem.	S. Cornățelul	Ilfovul
	Balgateji	—	Colintina	Podulu Bigu	
	Viermo- lôsa	S. Pinu de la Podulu O- racă	Idem	Din susu de Mon. Căldărusanii	Idem.
	Potuvalis- tea	Din susu de S. Țuvaliștea	Balta Căl- durusanii		
Vlășia		Din susu de S. Zocanerulu	Idem.	Idem	
	Perișulu	Din susu de S. Poenarii			
Paserea	Din susu de S. Tunarii				
Drăgoescii	—	—	—	—	
Ciorogîria	—	—	Sabar	—	

Județe.	Riuri.	De unde purcedă.	În ce țară intră.	La care Locă.	În care județ.
Vlașca	Călniștea Glavaciocu	— De lângă Mon. Glavaciocu	Argeșu Cotmana	S. Leota Cotmana.	Idem.
Teleormanul.	Urlușul	S. Urlușii	Idem.		
Oltul	Călmățu- Iul	S. Iminogii	Dunăre	Între Pirtan și Fântânele	Teleorman
	Hirleuș, ho- taru alu Turnului Jiul	S. Comanii De la S. Re- costa din Oltu	Oltșoru Oltu	S. Flocosani Lunca Turnului	
Mușcelul	Rostoca	De la Băeni	Argeșu	Din josu de S. Florescii	Dimbovița
	Cîmpulung Protina	Munt. Pojorita Munt. Brofita	Idem. Riul	S. Breboenii S. Vlădenii	Argeșu Muscelu
	Riul Dôm- nii	M. Valea rea	Argeșu	S. Ciunescii	Idem.
	Apa mare Argeșului	Idem	—		
	Bughia Batia	—	Riul Dômni Batia	S. Răjescii	Idem.
Argeșu	Slănicul Dimbovis- cul	— Stanislavesci	Riul Cor- bului Brătia Nějlovu	— S. Mirșa	— Vlașca
	Nějlovul	De lângă Pi- tesci	Argeșu	Din susu de S. Coienii	Idem.
	Bascovul Badița	Mon Bascovu Costa Topolo- gului	Idem. Vede	Lângă Pitesci Vițanescii	Argeșu Teleorman
	Vede Cotmana	Idem Idem	Comeni Dunăre	S. Bolcenii —	Oltu Argeșu
	Valsanul	Din lacul Po- zirna Ard- lului	Valea m- rului	S. Dobrocosta	
	Topologu Riul Vadu- lui, hotar Ardelului	S. Salatrucu Munt Costa Căinenilor de peste Oltu	Oltu Idem.	S. Ostrovenii La Crucea ce este hotaru	Idem. Idem.
Vilcea.	Barboi Gilortul Olăneșca	Căinescii Farcașu Piatra	Oltetu Idem. Rîmnicul	S. Priscovenii S. Davidescii Olănescii	Vilcea

Siuil

Județe.	Rfari.	De unde purcedu.	In ce riuri intră.	La care locu.
Gorjü.	Rinescii	Din Iazuri	Oltü	Episcopia Rîmnicului
	Oena	Părăginesci	Idem.	S. Saracinescii
	Birsa	Costesci	Idem	S. Slavitescii
	Otaşulü	Idem	Bistriţa	La Säreni
	Orezul	Munt Romana	Idem	S. Tobanii
	Bistriţa	Munt Arnota	Oltü	S. Boldescii
	Luncavetu	Munt Prelunga	Idem.	S. Slăvitescii
	Razaşanü	S. Stoeneni	Idem.	S. Vierii
	Cernişora	Din Obirsä	Cerna	S. Mändărescii
	Cerna	Munt Prelunga	Olteşulü	S. Oteteleşii
	Olteşulü	Munt Frasinii	Oltü	S. Vlădulenii
	Amaradia	Săcerile	Jiu	S. Isalniţa
	Gilortulü	Munt Delosü	Idem	S. Poana
	Cilniculü	S. Poenarii	Gilortü	S. Albenii
	Blaniţa	Anişü	Idem	S. Petrescii
	Petrescii	Copcăsa	Jiu	S. Pescena
	Săca	Copăcăsa	Idem	Tirgulü Cărbunescii
	Miurulü	Mărgăritesci	Idem	S. Greblescii
	Bolescii	Munt Lăteuşa	Idem	S. Bobănescii
	Boriscu	Munt Zanoga	Idem	S. Borlescii
	Simbotenu	Munte	Idem	S. Ciofrăngenii
	Orezul	De la Mon Orezu	Idem	Lângă Curtişoră
	Resova	Sarapatiniü	Idem	S. Băltescii
Suciţa	Munt Vilcana	Urşatii	S. Gruescii	
Stănescii	Munt Intorsura	Suciţa	Idem.	
Bistriţa	Munt Macinü	Idem	Idem.	
Isvarna	Almaşani	Tismana	S. Căltescii	
Zaleşulü	S. Rugu	Balta	S. Somănescii	
Bistriţa	Bălişora	Zaleşü	—	
Tismana	Munt Rieş	Jiu	S. Rovinari	
Huniţa	Gardoea	Heniţa	S. Husniţa	
Stănescii	Dimbasalasu	Jiu	S. Creşescii	
Cotnşte	Munt Ghilaneşu	Motru	Cornava.	
Creveda	Rugu	Jiu	Lângă Monastire	
Zariţa	Burbe	Idem	S. Caculü	
Baia	Din susü de Oene	Motru	S. Baea de aramă	
Motru	Merişorü	Jiu	Mon. Motru	
Dijnăţuini micü	Vardeniţa	Dijnăţuini	S. Perenii	
Caraula	Vurbiţa	Balta Dunării	S. Birca	
Dălnăţuini	Curpenü	Dunăre	S. Chirna	
Aninulü	Draguiţa	Idem	S. Ulmii	

Județe.	Riuri.	De unde purcedū.	In ce riur' intră.	La care locū	In care județū.
Romanați.	Topolnița	Domogletu	Idem	Cassabaoa Cerneții	
	Vuteța	Garna Vodiți	Idem	S. Vodița	
	Beica Oltșorului	Silistenii Oltū din susū de Slatina	Oltū	S. Catana S. Marginenii	

CAPITULŪ LXIII.

Despre riurile cele mari ale țerei Romănescei de unde purcedū și unde se varsă, și despre acele ce vinū din alte țeri, pe unde trecū și unde se varsă.

Județe.	Riuri.	De unde vinū saū purcedū.	Ude se varsă.	Pe unde intră.	In ce județū.
Mehedinți.	Dunărea	Vine din Ungaria	In Marea Năgră	Ese din țēră la gura Seretului	La Brăila
Gorjū.	Jiiulū	Din doi munți ai țerei Rom. numiți Sibile și Turceni	In Dunăre	Lângă Potroceni se desparte în două riuri unli spre satulū Nedeghia și altulū spre S. Obavulū	Doljū
Argeșū	Lotru	Din mnt. Zoiulū	In Oltū	Satulū Bajōia	Vilcea
Idem	Oltulū	Vine din Ungaria și desparte județele Craiovei	In Dunăre	Se desparte în două, rămuri: una intră pe la S. Ișlazū, și altu pe la Turnu Măgurele	Romanați Oltū
Idem	Argeșulū	Din munții Arif.	Idem	La S. Smolēnu și Oltelnița	Ilfovū
Muscelulū	Dimbovița	Din muntele	In Argeșū	La satul Budescii	Idem

Județe.	Riuri.	de unde porcedu.	Unde se Varsă.	Pe unde intră.	în ce județe.
Prahova	Prahova	Din munt. Predealulă	În Ialomița	Din susul de podul Chiranul	Prahova.
Buzeu Rimnicul	Buzeu Seret	Din Ungaria Din Moldova, și se face hotarul.	În Seret	la S. Macsinent.	Rimnicul
Ialomița	Borcea	Din Dunăre, Din susul de satul Lichirezci, riul mare, plutesc corăbii	Idem	la S. Scrofenii.	Ialomița

Fine ').

1) Mai urmărește unu Capitolul în care se descriu drumurile cele mari, cu distanțele și direcțiunile lor. Dar saun din greșala autorului saun din a topografului, materia atāt e de încurcată, în cât nu se pōte trage nici o importanță. De aceea amu socotitū de prisosū a mai reproduce acestū capitolū în traducēiune.

(Nota traducētorului).

TABLA DE MATERIE.

Capitulul I. De către cine se stăpînea Țera Românească, de cîndă au venit pe pămîntul acesta coloniile Romanilor, ce origină are poporul acesta, de unde derivă dialectul lor, și pentru ce acești Valachi se numesc Romani, pre cîndă alte națiuni li numescă Valachi.	1
Capitulul II. Cum vorbește chronologia țerei Românești despre începutul cărmuirii din Craiova	10
Capitulul III. Despre venirea lui Radu-Vodă Negru la Câmpa-lung, la anul 1215.	12
Capitulul IV. Sumariu din cele patru cestuini, după care se arată că Vlachi și Moldovenii se tragă din Romani.	14
Capitulul V. Cum guverna Domni.	14
Capitulul VI. Cum guverna Domni după Reformă.	15
Capitulul VII. Despre orînduța clerului.	18
Capitulul VIII. Despre rînduța ctitorilor la Monastiri.	19
Capitulul IX. Despre boeri.	21
Capitulul X. Despre atribuțiunile funcțiunilor.	22
Capitulul XI. Firmanu împărătescu, în care se vorbește și despre boeri.	28
Capitulul XII. Despre Mazil.	29
Capitulul XIII. Despre Breslele cele mici.	29
Capitulul XIV. Despre neguțători.	30
Capitulul XV. Despre slujitori.	31
Capitulul XVI. Despre țerani.	32
Capitulul XVII. Despre țigani.	33
Capitulul XVIII. Despre cerșitori.	34
Capitulul XIX. Despre judecăți.	34
Capitulul XX. Despre judecători și cărmuitorii districtelor.	35
Capitulul XXI. Despre moșii.	36
Capitulul XXII. Despre metale și industrii.	37
Capitulul XXIII. Despre articolele ce esu din țeră.	38
Capitulul XXIV. Despre articolele ce intră în țeră.	38
Capitulul XXV. Lista obărelor și a schelelor de prin orașe și țirguri, și tarifa vămii.	38
Capitulul XXVI. Despre școlele domnești.	45
Capitulul XXVII. Despre spitale.	45
Capitulul XXVIII. Despre dări.	46
Capitulul XXIX. Reforma lui Constantin Mavrocordat.	48
Capitulul XXX. Stricarea reformei.	50
Capitulul XXXI. Dările scose de Domni.	51
Capitulul XXXII. Insemnarea dărilor după Reformă.	53
Capitulul XXXIII. Despre veaiturile Dămnei și ale cător-va alte funcțiuni.	55

Capitulu XXXIV. Venitul câtor-va boeril.	56
Capitulu XXXV. Despre venitul boerilor până la reforma.	56
Capitulu XXXVI. Despre veniturile actuale ale boerilor.	60
Capitulu XXXVII. Despre neutritul, și pentru care cauză s'ad făcut.	66
Capitulu XXXVIII. Prima capitulațiune a țerei Românești către Poarta Otomană sub Mircea Vodă.	66
Capitulu XXXIX. A doua capitulațiune.	68
Capitulu XL. Titul ce se da țerei de către Poartă.	70
Capitulu XLI. Tributul ce se da Porții dintru început, și cât s'a urcat până la anul 1769.	70
Capitulu XLII. Nizamulu ce s'a dat cu Huiabașiri împărătesei pen- tru scoterea Turcilor din țără.	71
Capitulu XLIII. Două hățerisuri împărătesei, întăritore nizamul.	72
Capitulu XLIV. Despre frontierele țerei Românești.	72
Capitulu XLV. Chrisoave domnești ce constată hotarele.	72
Capitulu XLV. Hotarele Brăilei, ale Odăei Vizirului, ale Giurgiului și ale Turnului, așezate despre pământurile țerei Românești nu de mulți ani.	100
Capitulu XLVI. Brăila, Giurgiu și Turnu cându s'ad hotărnicit	101
Capitulu XLVII. Despre odăea Vizirului.	103
Capitulu XLVIII. Guvernulu țerei sub feld-mareșalul Comite Ro- mianțov, pre timpul ocupațiunei oștirilor rusești.	107
Capitulu XLIX. Stipulațiunile păcii atingătoare de Valachia.	111
Capitulu L. Rânduielele introduse în țără de Alessandru Vodă Ipsa- lante.	113
Capitulu LI. Chronologia Domnilor.	126
Capitulu LII. Care județe se hotărăscu cu Dunărea despre Turcia, și care cu Transilvania.	170
Capitulu LIII. Cum se hotărăscu județele între ele.	170
Capitulu LIV. Jurisdicțiunea Eparchiilor.	172
Capitulu LV. Monastirile, meșosele, căpitanile, și orașele cu bise- ricile fiă-cărui județu.	172
Capitulu LVI. Despre orașele capitale, vechi și nuoe.	175
Capitulu LVII. Despre reședințele Banielor.	178
Capitulu LVIII. Vadurile corespunțetore peste Dunăre.	179
Capitulu LIX. Vămile țerei Românești, corespunțetore cu ale țerei Nemțești.	181
Capitulu LX. Numărulu Vătașilor, locul reședinței și atribuțiunile lor.	182
Capitulu LXI. Potecel ce mergu prin plaiurile țerei Românești în Ungaria, și care vătaphu de plai păzeace aceste plaiuri.	182
Capitulu LXII. Riurile, de unde purcedu, și în ce locuri anume se intilnescu cu alte riuri.	186
Capitulu LXIII. Despre riurile cele mari ale țerei Românești de un- de purcedu și unde se varsă, și despre acele ce vinu din alte țeri, pe unde trecu și unde se varsă.	191

Fig. 1. Relationship between the number of eggs per female and the number of eggs per female. The curve is the result of a least squares fit to the data.

the number of eggs per female. The relationship between the number of eggs per female and the number of eggs per female is shown in Figure 1. The curve is the result of a least squares fit to the data. The relationship between the number of eggs per female and the number of eggs per female is shown in Figure 1. The curve is the result of a least squares fit to the data.

The relationship between the number of eggs per female and the number of eggs per female is shown in Figure 1. The curve is the result of a least squares fit to the data. The relationship between the number of eggs per female and the number of eggs per female is shown in Figure 1. The curve is the result of a least squares fit to the data.

The relationship between the number of eggs per female and the number of eggs per female is shown in Figure 1. The curve is the result of a least squares fit to the data. The relationship between the number of eggs per female and the number of eggs per female is shown in Figure 1. The curve is the result of a least squares fit to the data.